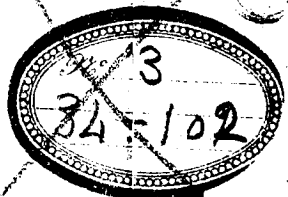

~~29.a.6~~
~~9.~~

Biblioteca Universitaria	
GRANADA	
Sala.	9
Estante	17
Tabla	
Número	14

BIBLIOTECA HOSPITAL REAL	
GRANADA	
Sala:	A
Estante:	31
Número:	496

R. 27330

(1)

IOANNIS MEVRSI
EXERCITATIONVM
CRITICARVM

Partes II.
Del Coll de la Comp. de N. de Granada P. B. B.

Quarum Prima

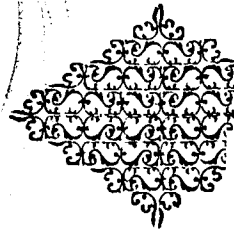
Curarum Plautinarum

Commentarium. *opus damnatum ex
Hamburg. permissum.*

Secunda

Animadversionum Miscel-

larum libros quatuor *ex commissione
complectitur. f. 1. Inquisitionis de
existe. ea purgata est ad
proscriptis hinc ea purgata
est non firmi.
Granada an 1709.*

LUGDUNI BATAVORUM,
Ex officinâ Ludovici Elzevirii.

ANNO cl. Io. xcix.

241868247

Nobiliss. & Ampliss. Viro,
IACOBO AVGVSTO
THVANO, CHRISTIANISS.
Galliarum Regis Consiliario,
& Regni Curia Praefidi,
IOANNES MEVRSIVS S. D.

On temerè illud à Cicerone dictum, Vir Ampliss. *Honos alit artes, omnesque incenduntur ad studia gloria.* Gloria enim est, quam unam sibi laborum mercedem animus ingenuus desiderat. Gloria est, quae efficit ut post mortem vivamus, id est, ut nunquam moriamur. Merito itaque ad eam iter affectant, quicumque sunt τῆ ἀμείνωνος πηλῆ. Et tamen aliter sentiunt tenebriones isti, quorum degeneres animi nobile nihil spirant, aut praclarum. Certè sic statuendum, quantum quis gloriae cupidior, tantum majorem in eorum bonae mentis esse scintillam. Contenditur autem ad eam via duplici; aut virtute bellicâ, aut doctrinâ. Sed ea quae doctrinâ acquiritur, & praestantior multo, & vivacior existit. Praestantior quidem, quia ingenii magnitudine parta,

cum illa virium: quia propriâ virtute, cum illa alienis militum auxiliis; & nisi Fortuna faveat atque Eventus, frustra quæritur: postremò, quia placidè & tranquillè, cum illa per vim, & sanguinem humanum. Iam & vivaciore dixi, meritò: vivunt enim docti semper, leguntur eorum scripta, laudantur, in sinu tenentur; illorum gloria omnis, statim à funere collabitur, nisi aliquem gestorum suorum præconem nanciscantur. Hoc ipsum Alexander ille verè Magnus scivit, qui immortalem gloriam magno animo spirans, cum in Sigéum ad tumulum Achillis fortissimi Græcorum venisset, felicem eum dicere, quod Homericis carminibus celebratus esset, non dubitavit. Quod cum ita sit, utram quis viam tamen ad gloriam insistat, laudem meretur præclaram, Hæc tamen fini, ut & eum sibi ob oculos habeat, qui fons & scatebra illius. Quod quotusquisque hodiè facit? dolendum profectò in tantâ claritate lucis divinæ. Iusta illa Plinii querela. *Multi famam, conscientiam pauci verentur.* Dum enim in id incumbunt, ut caducam hanc & follicularem vitam in honoribus transcant, æternam illam gloriam non sectantur, quia actiones & studia sua ad ejus hono-

honorem non referunt, à quo acceperunt ut sublimiùs ceteris saperent, à quo ad aliquod fastigium eveciti. Et quamvis quidem probè vitam instituant, malè tamen vivunt, quia non in Dei gloriam: Præterea nimis multi beneficiorum divinorum memoriam ex animo delent ingrati, tanquam suâ virtute quidquid habent comparassent; & omne id quod in se laudabile judicant, non Deo imputant, sed sibi: debebant tamè in Deo potius gloria-ri, (cum nihil habeant secundum Apostoli dictum, quod non ab ipso,) in eoque se ipsos amare. Optimè autem se amant, cum ejus dona in se: nam & Dens hoc ipsum amat in illis, quod à benignâ suâ manu habent. Horum itaque mens, quoniam gloriæ quàm virtutum avidior, famè quàm conscientiæ diligentior, in cupiditatibus planè effrenis est, in honoribus cæca & tumida, ideòque gravissimam in se & justissimam Dei Opt. Max. iram provocant. Tu, Vir Amplissime, longè ab hoc hominum genere divertis, Deumque & Pietatem seriò colis: os tibi non sublimo, non novi aulicorum artes, testantur id abundè Sacra Poëmata tua, quæ dono à te nuper nihil tale expectanti missa, ut debui, grata habui, &

gratias ago quod dignum existimaveris cui
 ea donares. Accipe vicissim, quas ἀντιδώρη
 δούλω tibi paravi, Plautinas has meas Curas,
 amoris erga te observantiaque publicum tes-
 timonium. Censeo autē nominis tui splen-
 dorem autoritatemque apud probos erudi-
 tosque gratiam mihi haud mediocrem con-
 ciliaturum; invidos verò & malevolos, quo-
 rum nimis ferax hoc ævum, compressurum.
 Vale. V. N. & me porrò favore tuo com-
 plectere. Lugd. Batavorum xiv. KL. April.
 cl. b. xcix.

AD

AD LECTOREM.

Plauti editionem, Lector benivole, jam
 multi sunt anni cum viri summi pro-
 miserint, qui tamē mutato consilio om-
 nium expectationem hæcenus suspen-
 sam tenuerunt. Movit me ea res ad
 aliquid elucubrandum, quo principem
 Comicū, cujus lectione maximè afficiebar, pro viribus
 juvarem: nec passus sum, quantum in me, hanc ei ope-
 ram ulterius deberi. Quā quidem iisdem, quos lau-
 davi, viris summis, si quando huc se gravioribus stu-
 diis intermissis demittere volent, laudem nondum eri-
 puisse non invitus fateor; uti nec aliis quibusvis, qui
 post me eandem sibi Spartam exornandam sument.
 Alius alio plura invenire potest, nemo omnia. ait
 Ausonius. Idem verè de hoc Plauto dixero. Ut itaque
 ratio tibi emendationum mearum constet. Contuli po-
 stremam Douze editionem cum veteribus quatuor,
 Tarvisina anni cl. cccc. lxxxii. Parisiensi cl.
 b. xlii. Veneta cl. b. xviii. & Basileensi cl. b.
 xxvi. Quarum Tarvisinam & Venetam Paulus
 Merula viri motibus ad humanitatē effectus benignè,
 hanc ex suā, illam ex Academia nostra, cui præfectus
 est, bibliothecā utendus dedit, sed serius: ad Mercato-
 rem enim absolveram, itaque videbis in sequentibus
 tantum Comædiis citari. Nec enim libebat mihi nau-
 seabundo molestum illum & tædiosum denuò præce-
 dentia omnia conferendi laborem aggredi, maximè
 cum ex postremis animadverterem, nihil ferè in illis
 esse quod non in Basil. reperirem. Hoc nolui te celare
 Lector. Porrò quod ad Curas has meas attinet, erui
 editio-

editionum istarum veterum ductu non pauca Latior
 antiquitus usitata, hodièque obsoleta, quæ tamen lectu
 non inuicunda fore spero viris doctis, qui his adolescẽ-
 tiæ meæ studiis favent. Nugas fortasse aliquis dicet
 Grammaticas, sero, nec quicquam respondeo, nisi, ita
 ineptendum fuisse Plauti causâ: item illud, Sapientis
 esse delipere in loco. Sed ob hoc culpandus videbor,
 quod tam audaciter viros magnos harum ineptiarum
 iudicẽs ceperim, & sanè, fateor, non injuriâ: verum ve-
 nia m. h. benigna spes in summâ eorum humanitate
 tantopere predicatâ. Quam feliciter verò hic fuerim,
 non ego possûm aut deo pronuntiare. Hoc autem li-
 bere, & sine pudoris periculo possûm, saltem conatum
 meum laudem mereri, si non operam. Sic Phaëthon
 temerarius etiam laudatur à poëtâ, quod etsi currum
 non tenuerit, magnis tamen exciderit ausis. Ardua
 enim via quam ingressus sum, etsi habuerim, qui olim
 ster mihi strauerint nõ segniter, ~~quædam enim sunt
 quædam enim sunt quædam enim sunt quædam enim sunt
 quædam enim sunt quædam enim sunt quædam enim sunt
 quædam enim sunt quædam enim sunt quædam enim sunt
 quædam enim sunt quædam enim sunt quædam enim sunt~~
 Collegi
 tamen hoc qualecunque Spicilegium, quod benivole
 Lector publico dare animum induxi. Si placebit, be-
 ne habet: nihil ultra expeto. Vale, &, quisquis es,

ÆTERNITATEM COGITA.

JOANNIS MEYRSII
 EXERCITATIONVM
 CRITICARVM
 Pars Prima
 In qua
 CVRARVM
 Plautinarum Com-
 mentarius

Ves. cod. *Peregrig* & *domi*. Sanè *Peregri* magis antiquitatem sapit, eoque nomine *Plauto* longè dignius: & ita alibi hic idem non infrequenter effert. Huc pertinet quod *Charisius* lib. II. *Peregri* in loco, *Peregrè* ad locum significare docet.

Nam vos quidem id jam scitis concessum & datū

Mi esse ab diis aliis nuntiis praesim & lucro.

Hac ut me vultis approbare, annitier,

Lucrum ut perenne vobis semper suppetat:

Ita huic facietis fabula silentium.

Tertio verſu ἀρχαϊσμός excidit, nam aut ego sententiam non capio, aut scribit *Comicus*, *me vultis approbare*, pro *Approperare*. Nam veteres dicebant *Propo*, *Propero*. *Lambo*, *Lambero*. *Blato*, *Blatero*. Porro efferebant primā & tertiā conjugatione, ut *Lavare*, *Lavere*. *Tonare*, *Tonere*. *Boare*, *Boere*. *Sonare*, *Sonere*. & talia. Iam verò *Approperare nuntium letum & lucrum* dictum est, quomodo *Approperare malum*, sive *damnum*, alibi in his *Fabulis*. Sanè quid sit *Approbare alicui nuntium*, aut *lucrum*, nemo, opinor, me docebit. Verum est quod aio. *Omnis mendi origo* ab archaismo non animadverso.

Nam quid ego memorem, ut aliās in tragædiis

Vidi Neptunum, Virtutem, Victoriā,

Martem, Bellonam, commemorare quæ bona

Vobis fecissent? quīs benefactis meus pater,

Deūm regnator, architectus omnibus?

Non placet hæc disjunctio: magis ista quam in veteri codice meo invenio.

Nam quid ego memorem (ut alios in tragædiis

Vidi Neptunum, Virtutem, Victoriā,

Martem, Bellonam, commemorare quæ bona

Vobis

Vobis fecissent) quīs benefactis m. p.

Nihil pote rectius.

Etiā histriones anno cum in proscenio hic

Jovem invocârunt, venit. auxilio iis fuit.

Furcillanda hæc lectio, & de fundo *Plautino*, quem hæcenus jure pessimo possedit, deturbanda. In vet. cod. erat.

Etiā histriones nannio in proscenio hic

Jovem invocârunt, venit.

Quantò melius! *Nannion*, sive *vannion* (utroque enim modo efferebant, sicut *Νάννιον*, *βάννιον*) meretrix fuit quæ *πρωσκόνιον* cognominabatur quod splendidis se vestimentis ornaret. *Athenæus* lib. XIII. *Ἀντιφάνης δ' ἐν τῷ περὶ ἐπιμῶν πρωσκόνιον φησιν ἐπεκλεῖτο ἢ Νάννιον. ὅτι πρόσωπὸν τε ἀσειὸν εἶχεν, καὶ ἐχρητο ἱματίοις πολυτελέσι, ἐκδύσα δὲ ὑπὸ αἰχρστάτη. Suidas. Ἀντιφάνης δὲ ὁ νεώτερος ἐν τῷ περὶ τῶν ἐπιμῶν τῷ Νάννιον φησὶ πρωσκόνιον ἐπονομάζεσθαι, διὰ τὸ ἐξωθεν δοκεῖν ὑμορφώεσθαι ἢ). Quæ totidem verbis habes apud *Harpocrationem*. *Comicus* noster eleganti conversione, & festiva, proscenio *Nannium* tanquam cognomen adjungit, cum prius *Nannio* proscenium esset cognominis vicem.*

Qui cum Alcmena est nupta Electri filia.

Etiā heic mendum later, quod nemo in hunc diē acerrimorum tot Criticorum animadvertit, nedum correxit: atque verum me dicere sine ullo negotio præstabo: Quī enim hæc possunt sincera esse, cum *Electryon* fuerit nomen patris *Alcmenæ*, non *Electrus*, quod præfert hæc lectio: *Hesiodus* ἀπίδι.

Ἀλκμήνη θυγάτηρ λαοσόν Η' λεκτρυών.

Apollodorus βιβλιοθήκης lib. II. *Ἡλεκτρυών δὲ γή-*

μας τὴν Ἀλκαίην θυγατέρα Ἀναξῶ, ἐγέννησε θυγατέρας μὲν Ἀλκμήνην, παῖδας δὲ Στρατοβάτην, Γοργοφόνον, Φιλονόμον, Κελαινέα, Ἀμφίμαχον, Λυσινόμον, Χρίμαχον, Ἀνάκτορα, Ἀρχέλαον. ubi legendū, ἐγέννησε θυγατέρας μὲν, ἢ θυγατέρας. Et sanè multos alios ἢ aliter nominare videbimus. Rescribo ergo, levi mutatione.

Qui cum Alcumena est nupta Electri filia.

Est verò μεταπλασμός ἡλεκτειῶν, pro ἡλεκτρίων. Ita Ἀΰρειο pro Ἀΰριων apud Lycophronem. Δάμαρτα κρήμης ἀΰριω στραπλάτη. Ipse hic Comicus noster Mostellariā Tranium vocat servum Tranium.

Sed Philolachetis eorum servum Tranium.

Quam liber harum rerum multarum fiet.

Quantusq; amator fiet, quod complacitū est semel.

Non duditem præferre lectionem V. C.

Quantusq; amator, quom quid c. c. f.

Deinde.

Et Sosia servos cuius ego hanc fero imaginem;

Ver. cod. magis antiquè. quovis ego. Et sic semper, quod semel heic in initio monitum volui.

Cap. II.

Tortus, Tortulus. Pacuvius, Cato, Columella, & Varro emaculati. *Tutuli.* Ὀφίης. Martianus illustratus. *Ferit.* Athenienses cicadas in capite gestare soliti.

Ait Mercurius sub exodium prologi sui.

Ego has habeo hic usque in petaso pinnulas.

Tum meo patri autem tortulus inerat aureus.

Sub petaso, id est, Amphitruoni non erit.

Correxerim. tortulus inerat aureus. Nam est ὑποκοεσικὸν τῷ *Tortus*, à torquendo. Pacuvius Duloreste.

Nam te in tenebris sapè macerabo fame

Clausum, & fatigans artus torto distrahām.

Ita legendum, non *lacerabo*. Cato de Re Rust. cap. cxxxv. *Funem exordiri oportet longum pedes lxxii. toros iii. habeat tora in toros singulos ix. lata digitos ii.* Rescribo. *tortos iii. h. l. in tortos singulos. &c.*

Subdit enim. *Cum tortus erit longus pedes xlvi. in commissurā abibunt pedes iii.* Ergo *Torti* erant loca contorta, qui multiplicati & coagmentati *Funes* dicebatur. Idem error apud Columellam commis-

sus lib. v. cap. vi. *Plenioribus ramis plures palmites alius ab alio separati imponantur, gracilioribus pauciores, vitisq; novella tribus toris ad arborem religetur.* Postea. *Torum inum imponi tum oportet, cum vires viti adimit.* Scribo. *tribus tortis.* Deinde. *Tortum inum.* Varro quoque corruptus lib. iv. *Torale* quod antè *Torum*: & *Torus* à toruo, quod is in promptu. ab hac similitudine *Toruius* in mulieris capite ornatus. Legendum eodem modo. *Torus* à *torto*. Posteaq; ab hac similitudine *Tortulus* in m. c. o. Nam veteres editiones habent *Torulius*, non *Toruius*. Nolim autem voci Græcam etymologiam quærere, cū Latinam habeamus. Dicit verò. *Torus* à *torto*, quia olim lecti funibus subtecti, quod notum. Porro què *Tortulum* heic Varro, alibi *Tutulium* nominat lib. vi.

Matres familias crines convolutos ad verticem capitis quos habebant velatos (rectè *elatos* emendavit divinus Scaliger) dicunt *Tutulos*. Atque *Tutulium* omninò diminutivè à *Tutus*, ut suadet ἀναλογία, et si nō usitatum alicubi reperiamus: & nos Belgæ voce in-

de detortâ **Cuten** appellamus, Græci *ὄφιας*, quod serpentum modo in spiram essent convoluti. Hinc Martianum Capellam explico, qui lib. 11. Græcificans suo more *Dracones* vocat. *Hoc in eâ perhibetur iutuita, quod admodum pulcra, tamen antias draconibus circumflexa, crebroque capillitio vulsa, ambifariumque Nitil secum congressa mitificat.* Videmus muliebrem istum morem etiam apud Apuleium Miles. 11. *Uberes enim crines leniter emissos, & cervice dependulos, ac deinde per colla dispositos, sensimq; sinuato patagio residentes, paulisper ad finem conglobatos in summum verticem nodus adstruxerat.* Et tantum sanè invalescente luxuriâ circa hanc structuram fuit studium, ut si non haberent satis spissam crinium sobolem, aliundè anxie anquirerent. Hoc est quod ait Hieronymus in epistolâ quâdam ad Demetriadem. *Quando eras in seculo, ea que erant seculi diligebas, polire faciem purpurisso, & cerussa ora depingere, ornare crinem, & alienis capillis turritum verticem struere.* Sed vagor, itaque reprimo errantem hunc calamum. Redeo ad Plautum. Ad tortulum aureum Amphitruonis quod attinet, vult dicere eum Atheniensem more (& hæc Athenis fieri finguntur) capillum habere congestum in conum, & *ἄνθη*, atque inde dignosci ab Amphitruone debere, qui cum Thebanus esset, alio capitis ornatu incedebat. Athenienses autem, ut se *ἀνθρώπους* esse declararent, cicadas crinium tortulis innectebant, Virgilius in Ciri.

Aurea solenni comptum quem fibula ritu

Mopsopio, tereti nectebat dente cicada.

Alianus *ἑοικ.* lib. 11. cap. xxi. Aristophanis

Schol.

Schol. Nubibus. Philostratus major *εἰκότων* lib. 11. Thucydides *ἐν ἑσπερίαις* & alii plurimi.

Adest: ferit operaprecium hic spectantibus.

Rectè acutissimus Palmerius *Adeste* reponit, ut monet Doufa: sed *Ferit* non est mutandum, quia est *ἀρχαϊκὸς* pro *Fuerit*. Talia *Attinero, Volo, Monero, & alia.*

Cap. III.

Plautini versus Prisciani ope restituti. Priscianus leviter emaculatus. *Lucu. Mercator, & Cistellaria* correcte. *Templum* antiquè. *Ex templo. Minora* *templa.* Varro reprehensus.

A Ct. 1. Sc. 1. Sofia audaciam suam & confidentiam jactans, ait,

Quid faciam nunc, si tres viri me in carcerem compegerint?

Sed elegantius, si transponamus leviter voces duas hunc ad modum.

Quid faciam, si nunc tres viri, &c.

Atque, quod conjecturam nostram stabilit, ita citat Priscianus libro de versibus Comicis.

ita
Peregrè adveniens hospitio publicitus accipiar.

Hæc heri immodestia coëgit, me qui hoc

Noctis à portu ingratis excitavit.

In vet. lib. aliter constituti hi versus, & sanè rectissimè.

Ita peregrè adveniens

Hospitio publicitus accipiar,

Hæc heri immodestia coëgit me,

Qui hoc noctis à portu

Ingratis excitavit.

Priscianus confirmat loco citato. *Vtitur tamē* (Plautus) *in hac ipsā scenā dimetris brachycatalecticis, id est, à tribus simplicibus pedibus, ut;*

Ita peregrè adveniens.

Et similiter.

Qui hoc noctis à portu.

Vel dimetris catalecticis, id est, quibus una deest syllaba, ut

Ingratis excitavit.

*Vel dimetris hypercatalecticis, id est, quibus una ab-
undat syllaba, ut in eodem* (scribo, eadem, nam ad scenam referendum.)

Hospitio publicitus accipiar.

Hinc, & multis aliis iudiciis codicis mei, quo utor, bonitas cognoscetur. Sequitur.

Nonne idem hoc luci me mittere potuit?

Scribo, ut erat in v. c. *hoc luci*. Nam veteres *Luci* etiā dicebant, ut *Noctū*. Sic Mercatore Act. I. I. Sc. I.

Ad portum hinc abii manè cum luci simul.

Iterum vet. cod. *cum luci simul*.

Item Cistellariā. Act. I. I. Sc. I.

Postea autem cum luci primo cras nisi ambo occidero.

Vet. cod. *cum luci primo*. Elegans sanè ἀσχαίσιδος, quem invenias quoquē apud Terentium Adclph. Act. v. Sc. III.

— DE. scilicet, *ita tempus fert,*

Faciendum est: ceterum rus cras cum filio.

Cum primo luci. —

Conqueritur porro Sofia.

Opulen-

Opulento homini hoc magis servitus dura.

Vet. cod. τὸ *magis* non agnoscit, & puto rectè: *Ma-*
vult Plautus aliique innumeri ita concisè loqui. Scioli cū subaudiri intelligerent, nec phraeos elegantiam caperent temerè infarserunt.

Hoc magis miser est divitis servos.

Noctesq; diesq; assiduo satis superq; est

Quo facto aut dicto adest opus, quietus ne sis:

Ipsè dominus dives operis, & laboris expers,

Quodcunque homini accidit, libère posse retur.

Pergit Sofia cōqueri de iniquitate divitum, qui servis pluitquam par est imponunt operis: sed quartus versus in vet. cod. ita legitur.

Ipsè, dives operis, & laboris expers.

Extrita voce secundā, quod magis placet, quippe quod plus habeat contemptus & bilis adversus dominum.

Qui multa Thebano populo acerba objecerunt funera,

Id vi & virtute militum victum atque expugnatum oppidum est.

Melius omninò vet. cod.

Quod multa Thebano populo acerba objecit f.

Nam ad sequens carmen referri debet, non ad præcedens.

— *se exercitum extemplo domum*

Reducturum. —

Quid *Extemplo* sit video dissertari à viris doctis. Varro lib. vi. de L. L. explicat *Continuò*, quod *omne templum debet esse circumseptum, nec plus quàm unū introitum habere*. In quā etymologiā non leviter ille Romanorū doctissimus hallucinatus est. Illustrissimus

mus

mus vir Iosephus Scaliger putat esse sacrorum verbum, sacrificioque peracto à præcone pronuntiatum, quo significabatur ut exirent ex templo: quod quia citò fiebat, inde pro citò & propter sumi cæptum fuisse. Laudanda est conjectura, non tamen sequendam arbitror: nam aliud nihil est quam *Ilico* ad verbum, quod & loco Grammatici interpretantur, *Templum* enim antiqui accipiebant pro loco patulo & conspicuo, vel ex quo in omnes partes circumspici posset. Clarè ecce in schedis Festi. *Cōtemplari dictum est à templo, id est, loco qui ab omni parte aspici, vel ex quo omnis pars videri potest, quem antiqui TEMPLVM nominabant.* Ergo nos verum etymon eruimus. Porro quod ait Varro, *Omne templum debet esse circumseptum, nec plusquam unum introitum habere*: Vereor ut patum ei memoria cōstituerit, nam tantum erant ea templa, quæ *Minora* dicebantur. Festus. *Minora templa sunt ab auguribus, cum loca aliqua tabulis aut linteis sepuntur, ne uno amplius ostio pateant, certis verbis definita.* Ad quem locum vide Scaligerum.

— *magnanimi viri freti virtute & viribus*

Superbè nimis, ferociter legatos nostros increpant.
Etsi non temerè rejicienda hæc disjunctio, nõ contemnenda tamen quæ in vet. cod.

— *freti virtute, & viribus*

Superbi, nimis ferociter l. n. i.

Cap.
L. n. i.
Superbi, nimis ferociter l. n. i.

Cap. I V.

Plauti locus hætenus luxatus insigniter in integrum restitutus. *Gerare, Fodare, Vel-lare, ἀσχεῖνός. Pterelas.*

V Aldè ego iudicii fallor, aut totus iste locus miserè luxatus.

— *ex spiratu atque anhelitu*

Nebula constat: cadunt vulneris vi & virium.
Denique ut volumus nostra superat manus,
Vicimus vi feroces.

Crebri hostes cadunt, nostri contra ingruunt.

Sed fugam in se tamen nemo convertitur.

Nec recedit loco, quin statim rem gerat,

Animam amittunt prius quam loco demigrent:

Quisque uti steterat, jacet, obtinetque ordinem.

Hoc ubi Amphitrno herus conspiciatus est meus,

Illic equites jubet dextera inducere.

Equites parent citi: ab dexterâ maximo

Cum clamore involant, impetu alacri

Fœdant & proterunt hostium copias jure injustas.

Vet. cod. in secundo versu *cadunt nõ habebat.* Sed, ut dixi, locus distortus, atque ita statuo restitui in pristinum debere nitorem.

— *ex spiratu atque anhelitu*

Nebula constat: vulneris vi & virium

Crebri hostes cadunt, nostri contra ingruunt.

Sed fugam in se nemo tamen convertitur.

Nec recedit loco, quin statim rem gerat.

Animam amittunt, priusquam loco demigrent:

Quisque ubi steterat, jacet, obtinetque ordinem.

Hoc ubi Amphitruo herus confpicatus est,

Illico equites iubet dextera inducere.

Equites parent citi: ab dextera maximo

Cum clamore involant, impetu alacri

Fœdant & proterunt hostium copias

Jure invisas.

Denique, ut volumus, nostra superat manus;

Vicimus vi feroces.

Hanc veram hujus loci lectionem pronuntiare vix est ut dubitem, considera attentè serie Lector. Monendum autem quinto versu τὸ Gerat esse ἀρχαῖον pro Gerit. Dicebant enim veteres Gerare, & Gerere, unde Ag gerare, & Exag gerare decompositum. Sic Fodare & Fodere, ut notat Festus; quin etiam Vellare ad eandem faciem pro Vellere extulisse satis arguit frequentativum Vellicare. In octavo τὸ Mens omisi ex autoritate vet. cod. ne in temeritatis me crimen induam. Deinde ex jure injustas pauxillâ mutatione solâ de conjectura feci jure invisas: Segregavi verò à superiore regula cui adhæferat, & collocavi, ut sit versus monometer, præeunte vet. codice. Porro quartus versus ita constitui debet. Sed in fugam se nemo Nam Convortitur pro Convortit ἀγχαῖον ποὺς est, quales plures est videre apud Nonium de contrariis verborum generibus.

Post ob virtutem hero Amphitruoni patera donata aurea est,

Qui Pterela potitare rex solitus est. —

Aut heic Πτεροπῆς est, pro Pterelaus, aut legendum Qui Ptereias: Dicebant enim Pterelaus Pterelas, sicut Arcefilaus, Arcefilas. Et sic infra bis terve rescribendum.

Neque

Neque se Luna quoquam mutat, atque uti exorta est semel.

In vet. cod. aliter erat. quoquam motat, statque uti e. Nec dubitem præferre.

Cap. v.

Pugno legere. Davi persona in Comoediâ quod vulpes in Fabulis Æsopi. Hirnea. Irnella. Credebet. Simil. Debil. Famil. Subtil. Collus. Proh fidem.

Eâdem Sc.

SO. *Ibo ut herus quod imperavit Alcymena nantii. Sed quis est hic homo, quem ante adeis video hoc noctis? non placet.*

ME. *Nullus est hoc meticulosus aequè.* SO. *Quom mentem venit.*

Illic hoc homo denuò volt pallium detexere.

Non potest, quin corrupta hæc sint, quis enim, obsecro, sensum mihi commodum expediet? Dispungo, & lego.

Sed quis hic est homo? quem ante adeis video hoc noctis? non placet.

ME. *Nullus est hoc meticulosus aequè.* SO. *Quem? in m. v.*

Quem? supple, video hoc noctis ante adeis. Nam referendum ad priora verba, quæ, cum Mercurius interrupisset, eo modo resumit. Et est hæc emendatio à veteri codice meo.

Aliâ formâ esse oportet, quem tu pugno legoris.

In vet. cod. erat. Pugno leferis, sed malè: Pugno legere eleganter herclè dictum, cui respondet nostrum idioma.

idioma. *Met een buyst belezen.*

Mirum nisi hic me quasi muranā exossare cogitat,

Utrō istinc qui exossat homines. —

Malè viri docti hanc vocem substituerunt, pro *istinc*, quòd valet, *istoc modo*. Ita alibi usurpat, ut & Apuleius. Est autem Græcismus, ἴστωρ.

ME. *Auferere, non abibis, si ego fustem sumpsero.*

SO. *Quin med huius esse familia familiare prædico.* Sic lego. *Quin' med h. e. f. prædico?* Multo hæc jam efferuntur elegantius, quod unum efficit addita ἄνσφοφον nota, quæ malè erat abjecta.

Sosiam vocant Thebani Davo prognatum patre.

Rectè habèt hæc; sed monendum duxi Davi personā in Comædiā nihil aliud esse, quàm quod vulpes in Æsopi Fabulis. Philostratus libro εἰκόνων, lēmate Μῦθοι. Κορυφαία δὲ ἔχει ἢ ἀλόπηξ γένεσται. Χρήται δ' αὐτῆ ὁ Αἰσωπὸς διακόνω τῶν πλείς ὑποθέσεων, ὡπερ ἡ κωμῶδια τῷ Δάφω. Sed hoc quod Subdā, proprium ad Plautum spectabit.

ME. *Amphitryonis te esse ajebas Sosiam.* SO. *pecaveram,*

Nam Amphitryonis sociennum me esse volui dicere.

Et si non ignorem *Sociennus* cascām esse vocem, nec indignam nostro hoc, an tamen eā heic usus fuerit vehementer dubito. Lego ex vet. codice.

Nam Amphitruonis socium na med esse v. d.

Manifestò captavit παρήχσιν, quæ minus pulcra est, si *sociennum* legamus, pulcherrima autem, si sequamur meum codicem; quod ipsum facere nulla mihi hoc in loco religio: & facile spero me doctorum virorum puncta laturum. Est prætercā ἐπανόρθωσις.

Quum

Quum enim Amphitruonis se esse Sosiam dixisset satis confidenter, resumit peccasse profitens, & voluisse dicere, Amphitruonis se esse socium. Nihil verius, meliusque. Atque hæc venustas omnis perit, si *sociennum* retineamus.

ME. *Dicito quidvis, nō nocebo.* SO. *tua fidei credo?* ME. *mea?*

Vet. cod. *tua fidei credon?* Quod magis Plautinum.

Cadus erat vini, inde implevi cirneam. —

Ita ex Nonio reposuit Lambinus, sed aliæ editiones habent, *implevi hirneam*: quod rectum est: Caro cap. lxxxii. *Indito in hirneam fictile, eam demittito in aulam abenam aqua calida plenam. ita coquito ad ignem. Vbi coctum erit, hirneam confringito, ut a ponito.* Hinc *Irnella* ὑποκοριστικὸν apud Festum. *Irnella; vasis genus in sacris.* Nam quod à Græcā voce patrocinium quærent, desinant obsecro: nec tanta Nonii est autoritas, ut eā heic sequi propterea debeamus.

At ego per Mercurium iuro tibi Iovē non credere,

Nam injurato, scio, plus credit mihi, quā jurato tibi. In vet. cod. erat, *plus crederet mihi.* Facile verā Plauti lectionem eruere.

Nam injurato, scio, plus crederet mihi, q. i. t.

Pro *Credebit*. Et est duplex ἀρχαϊσμός. Sic *Reddebo* & *Addebo* alibi dicit, ut Nævius *Dicebo*, *Fidebo*, quod suo loco monebimus. Pergit Mercurium sibi mirabundus Sosia comparare.

Quemadmodum ego sæpè in speculum inspexi, nimis similis est mei.

Itidem habet petasum, ac vestitum, tam consimili est atque ego.

Ita correxit Lambinus, cum prius esset *simil est*. item

consimil est: quod ego utrumque retineo. Geminus locus postea. Sanè casci illi non aliter efferebant; sic *Debil* apud Ennium: *Famil* sive *Famel* apud Festum: *Subril* pro *Subrilis* apud Priscianum: sic *Mugil*, *Mugilus*, *Strigil*, *Strigilis*, recto casu. Et alia eimodi.

Malæ, mentum, barba, collum. —

Scribo, *barba, collus*. idq; ex autoritate Nonii Marcelli. Talia multa masculino & neutro genere indifferenter usurpabant. Illud autem monere me penè fugerat, ubi suprà legitur, *Prob fidi Thebani cives*, in veteri codice erat. *Prob fidem Thebani cives*. Quod purum putum Plautinum. Idem est ac si dixisset, *Obsecro vestram fidem cives Thebani*. Nequo tam fungus qui audeat reprobare.

Cap. VI.

Suscipio, Conspectio, pro verbalibus posita. *Nequiter expeditur*. Plauti lectio vindicata. *Cul. Facul. Simul. Procul*. Nonius à Lambini impugnatione defensus. *Dispare*.

Sc. *Bonè prospereque.*

Vno ut labore absolvat arumnas duas,

Et ne in suspicionem ponatur stupri,

Et clandestina ut celetur suspicio.

Mendi suspectum hunc locum habitum à Lambino video, & non injurià: dum tamen *suscipio* reponit, non emendat, nam hoc nimis à vulgatæ lectionis vestigiis abit. Ego dubium nõ habeo, quin *ἀσχημονός* elegans exciderit, legendumque sit transpositis literis, *ut celetur suspicio*. Est aut *Suscipio ἀσχημονός* pro

pro verbali *Suscipio*. Eadem facie *Conspectio* in solennibus verbis quibus templum finiebatur, *Conregione, conspicio, cortumione, utique ea rectissime sensi*. Habes apud Varronem lib. vi. sed emendata ab incomparabili viro Ios. Scaligero. Spero viros eruditos hanc meam conjecturam non difficulter admissuros.

Sc. *Benè vale Alcmena.*

Nequiter penè expeditur prima parasitatio.

Hæc lectio à Lambino est, & temerè nimis in textum recepta. Antea erat, *Nequiter penè expeditur p p*. Ita signatè vet. cod. *Nequiter expeditur* nõ aliud est, quàm si dixisset, parum utilis fuit prima parasitatio. Talia sunt. *Malè sanus. Malè suadus*. Paullò ante.

Prius abis quam lectus ubi cubuisti caluit locus.

Affirmo Plautum scribisse, *Ubi concubuisti concaluit*. Priscianus lib. vi. *Excipitur hic lectus, ἢ κλῖν, quum tamen etià hujus lectus antiquissimi protulerunt*. Cornificius in primo de *Canis deorum*. *Ipsis vero Cerevis epulis memoria novande gratià lectus sternuntur*. *Plautus in Amphitruone. Quam lectus ubi concubuisti concaluit locus*. Et vet. cod. *concaluit* præferbat.

IV. *Ecastor condignum donum, quali est qui donum dedit.*

ME. *Immo sic condignum quali st, quoi dono datum st*. Scribo utrobique *cul est, non quali st*. quod Plautinum esse nunquam credam, etsi Lambinus impugnet malo jure Nonium. *Cul* veteres dicebant pro *Quale*, κατ' ἀποκρίν: ita *Simul, Facul, Procul*, pro *Simile, Facile, Procile*. quæ postea adverbialiter summi ceperunt. Dico verò *Procul* pro *Procile*: novè quidem, & audacter, ut quibusdam videbitur, verè

tamen. nam efferebant primò *Proculus Procilus*, quemadmodum *Optimus, Optumus*: deinde *Proculus Procilis*, sicut multa eà facie: accipiebaturque ea vox pro remoto & longinquo propriè, quamvis Festum & Glossographum diversam notionem tradere non sua nescius. Hæc ἐν παλαιῶ Nonii gratiâ, & Plauti; cuius secundus versus antea propositus plenius & rectius in vet. cod. ita perscriptus erat.

Immo sic condignum donum, &c.

Metri lex clamat. Porro quod Plautus neutrum pro masculino ponit, facit solens, & sine peccato, nam veteribus illis Comicis canonas Grammaticorum transilire nulla religio. Sic Aululariâ, Sc. *Postquam obsonavit.*

Cocus ille nundinale est, in nonum diem

Solet ire coctum.

Ita enim ex Festo lego, non *nundinalis est*. Captivis quoque, Sc. *Qua res bene.*

Fac fidele sis fideli, cave fidem fluxam geras.

Sic habet vet. cod. & Nonius, qui tamen errat, cum pro *Fideliter* positum existimat: Nam quod *Fidelis sis* Camerarius, vit summus, propugnat, patietur sibi errorè istû à nre eripi. Sic *Cuium ager*, pro *Cuius*, *Trinummo*, Sc. *Minus quindecim.*

Neque unquam quisquam est, quovis ille ager fuit,

Quin pessimè ei res vorterit, cuium fuit.

Item Mercatore.

Eamus intrò, non utibile hic locus factis tuis.

Ita lego ex veter. cod. non *utibilis*. Sub finem hujus scenæ.

Atque quanto nox fuisti longior hæc proximâ

Tanto brevior dies ut fiat, faciam, ut aequè disparerit.

Et dies

Et dies è nocte accedat.

Quid alii heic videant commodi sensus nescio, ego certè nihil. in vet. cod. erat.

_____ *ut aequè dispar*

Et dies & nox accedat.

Puto veram lectionem.

_____ *ut aequè disparè*

Et dies è nocte accedat.

Disparè, pro Dispariter. ut Alacrè, Acrè. Hilarè.

Cap. VII.

Ecere. Ecer. Glossarium corrigitur.

AD Actum secundum perveni, quem nunc examinabo. In ipso initio.

SO. *eccere. jam tuatim*

Facis, ut tuis nulla apud te sit fides.

Semel hoc monebo: scribendum *Ecere*, ut *Equirine, Eiuuo, Ecastor*. Efferebant etiam truncate *Ecer* quemadmodum *Epol*. Glossæ *Ecer*, Κατὰ τῆς Ἀμνητεῖς. Ita scribendum, non *Eccer*.

Tu me verbero audes herum ludificari?

Magis Plautinè vet. cod. *Tui me.*

At te faciam hodie proinde ac maritus est,

Ut minus valeas, & miser sis,

Salvus domum si rediero jam.

Sequere sis, herum qui ludificas dictis delirantibus.

Alia interpunctio vet. cod.

Salvus domum si rediero. jam

Sequere sis.

Nec paullo melior.

AL. *Immo mecum canavisti, & mecum cubuisti.*

AM. *Quid est?*AL. *Vera dico.* AM. *Non quidem hercle de hac re, de aliis nescio.*

Vetus codex auctior versu.

AM. *Quid est?**Nihil te pudet scelesti populi in conspectum in-*AL. *Vera dico.* (gredi?)

Qui cur Plauto indignus habendus sit nondum videre potui.

AM. *Egone istuc dixi?* AL. *Tute istuc, etim astante hoc Sosti.*Lego. AL. *Tute istuc, supple. dixisti.* Nihil verius.AM. *Tun' me heri advenisse dicis?* AL. *Tun' te abisse hodiè hinc neges?*AM. *Ego enim verò, & me advenire nunc primum aio ad te domum.*Vera lectio vet. cod. AM. *Nego enim verò, &c.*AL. *Vnde hæc igitur est, nisi abs te, qua mihi dono data est?*Corrigo, *quoi mihi.* Id est, à quo. Quali phrasi etiam alii Auctores non illibenter usi inveniuntur.AM. *Vir ego tu' sim! ne me appella falso falso nomine.* Extrà còtroversiam vera lectio vet. cod. *falsa falso n.* Quod & Doussæ in mentem venit suspicari.

Cap. VII.

Scena. Scenaculum. Scelum. Voces Sabinorum. Macrobbii locus emaculatus, & Saliare carmen apud Festum. *Ne*, pro *Non*. *Dic blandius.* Scenæ binæ in unam redactæ,

Scenâ primore Actus tertii.

Ego sum ille Amphitrno quoin' st servos Sostia, Idem Mercurius qui sit, quando commodu' st, In superiore qui habito canaculo.

Vetus codex variat.

In superiore cali qui habito scenaculo.

Quæ voces infitiriæ non debent haberi profectò. transpono autem, ut numeri content.

*Superiore in cali qui habito scenaculo.**Scenaculo* verò præ isto *Canaculo* retineo, non injuriâ. Sabinorum hæc vox propria queis *Scena* erat quæ *Cena* Romanis, etiam *Scenaculum*, quod iisdem *Canaculum*, quod ex Paulo Festi mutilatore licet cognoscere. usus fuit indubiè hoc vocabulo quoque Macrobbius Saturnal. lib. I. cap. VII. ubi de Saturni æde. *Habet aram & ante senatulum. illic Græco ritu capite aperto res divina fit.* In aliis exemplaribus est, *& ante se canaculum.* Emendo certâ conjecturâ. *Habet aram ex ante scenaculum.* Sic *Scelum* etiam pro *Celum*. Inde corrigendum Saliare carmen apud Festum.*Sed jam scelo candens Aurora obstinet suū patrē.* Nam malè ibi *se calo*, ut in Macrobbio, *se canaculum.* Deinde *obstinet* pro *obstinet* reposui, cujus facti mei rationem vide infrà ad Militem cap. V. Sc. *Durare nequeo.**Non edepol faciam, neque me perpetiar probri Falso insimulatam.* —Vet cod. *Ne edepol.* Facilé veram eruo lectionem, scribendum enim absque dipthongo, *Ne edepol.* Nam veteres *Ne* pro *Non* usurpabant, hinc *Ne volo* (pro quo per $\sigma\gamma\kappa\omicron\omega\eta\upsilon\eta$ *Nolo*) *Nescio*, Sc. *Amphitrno, assum.*

Quādo isthæc omnia exjurasti te mihi dixi per jocū.
 Vel hinc, si non aliis indicis, codicis mei probitas poterit æstimari; nam versum hunc, quem de conjecturâ hæc ex Nonio acutissimus vir Simeo Bosius collocaverat, hoc ipso loco invenio. Sc. *Quis ad fores.*

AM. *Dic queso mi Sofia. ME. blandius: cum Alcmenâ.* AM. *in eodemne*

Cubiculo? ME. *Immo ut arbitror corpore corpus incubat.*

Confusæ hic personæ, quas sic restituo.

AM. *Dic queso mi Sofia blandius: cum Alcmenâ?*
in eodemne

Cubiculo? ME. *Immo ut.*

Dic blandius non aliud est quam ἐπιμύς. Inspice, si tanti erit præcedentia, videbis minimè falli me in censurâ. Postea Scenam *Quis tam vasto*, malè diremerunt, & alterius initium cõstituerunt ad ista verba *Vos inter vos*: unica enim tantum est scena, quod & veteris codicis autoritate comprobari potest. Eâ scenâ.

Certum est introrumpam in adis.

In vetere codice erat, *in adibus*. Item postea.

— *pergam in adis nunc jam.*

Iterum vet. cod. *in adibus*: nec aliter mss. Langiani, & rectissimè. ἀρχαϊκῶς est, apparet enim veteres præpositioni *In*, sive motum in loco, sive ad locum significarent, indifferenter accusativum & ablativum adiunxisse. Sc. *Spes atque opes.*

Ego cunas recessum rursum vorsum trahere ac ducere:

Cod. vet. *rursum prorsum*. Corrigendum, *vicissim-
rursum*

rursum prorsum, ut monui Critici Arnobiani lib. I. cap. IV.

Cap. IX.

Servi in pistrino *Asini* dicti, molæ *Præsepia*. *Nunquam. Paxim. Laße.* Mercator correctâ. Varro emaculatus leviter. *Reducere, α-σίλων. Rerogare. Reloqui.* Sabinismus annotatus. *Pregnas.*

CApit mihi hoc explebunt omiſſa quædam, ac maxime è Langii viri optimi optimis membranis observata. In illis erat iste titulus. **PLAUVI ASINII AMPHITRIO.** Et **ASINII** cognomētum Plauto nostro in omnium Comœdiarum titulis tale legitur. Quod quidem quid sibi velit, cum nemo hæctenus exposuerit, operam non puto me lusurum, si ipsemet negotii istuc sumam. Scribendum verò **PLAUVI ASINI.** Appositum autè ei à librariis veteribus; quia depistorum esset profapia. Nam olim qui in pistrino laborabant, quod idem illis incumberet labor ad trufatiles molas, qui asinis ad versatiles, per convitium *Asini* audiebant: & molæ quoque *Præsepia* contemptim nominabantur. Ex hoc dicto exaudiendus etiam ipse Plautus Curculione. Sc. *Migrare certum est.* ubi Palinurus paralitum, nisi è Caria argentum afferat, in pistrinū iterum detrudendum prædicat.

Paves, parasitus quia non rediit Cariâ.

Afferre argentum credo. nam si non ferat,

Tormento non retineri potuit ferreo,

Quin reciperet se huc esum ad præsepim suam.

Tantum de Titulo: nunc Fabulam examinare de-
nuò incipiam. Prologo.

Sed mos illic nunquam fuit patri meo.

Langii mss. & vet. cod. *Sed mos nunquam illi fuit patri meo.* Eruditi viri mutarunt, transposueruntq;: cur? obsecro: quia hiatus rati nimirum, & claudicare versum. Pace eorum dictum spero, valdè falsi sunt. Scribendum autem hoc modo.

— *nunquam illi fuit patri meo.*

Id est, *nunquam*. Ita veteres dicebant, pro *Nunquam*: sic *Quame, Tame, Cume*, pro *Quam, Tam, Cum*. Sc. *Bene vale.*

IV. *Satin' habes si foeminarum nulla est, quam æque diligam?*

ME. *Edepol ne illa si istis rebus te sciat operam dare, Ego faxim te Amphitruonem esse malis, quam Iovem.*

Quur non præferenda vet. cod. lectio. *si illa furtivis rebus.* Per *furtivas res* clandestinos amores intelligit. Hoc autem nimis ineptum, quod dicat Mercurius. si Alcmena sciat Iovem cum aliis foeminis cõfuescere, facturum se ut Amphitruo esse mavellet, quam Iupiter. Coniugio scribisse Comicum nostrum, *Ego faxim, te A. e. m. q. I.* ut sit ἀρχαϊσμός pro *Pepigerim*. Id est, Quovis pignore dato certaverim. Simile mendum Mercatore Sc. *Ecastor lege.*

Ecastor faxim, si itidem plectantur viri,

Si quis clam uxorem duxerit scortum suam,

Ut illa exiguntur, qua in se culpam commerent,

Plures viri sint vidui, quam nunc mulieres.

Nam legendum quoque. *Ecastor paxim*. Item Truculento, Sc. *Non omnis atas.*

Quos

Quos cum celamus, si faximus conscios, Faxim lenonum & scortorum, ut plus est, minus, Et minus damnosorum hominum, quam nunc sunt, fiet.

Iterum scribo. *Paxim lenonum.* Arbitrium erit virorum doctorum, quibus omnia hæc mea libens meritò submitto, quippe adolescens admodum, nec iudicii adhuc per ætatem satis firmus. Hoc saltem sine Plauti fraude pronuntiare possum: Ita mihi videri. Sc. *Age, i.*

Neque lac lacti magis est simile, quam ille - ego sim il est mei.

Langii membranæ. *Neque lacte lacti.* Optimè: nam veteres *Lacte* dicebant primo casu. Cassius Hemina Annal. iv. *Ex Tiberi lacte haurire.* Cæcilius Tithe.

Præsertim que non peperit lacte non habet.

Varro Andabatis. *Candidum lacte è papilla cum fluit.* Ita corrigo apud Nonium. Sc. *Satin' parva.*

— *id modo si mercedis*

Datur mihi, ut meus victor vir belli clueat, satis

Mihi esse ducam.

Mss. Langiani, *Vir belli se reducat.* Vetus codex voce unâ minus, *belli reducat.* Atque hæc vera lectio. *Reducat,* posuit ἀδύνατος antiquè, pro *Redux sit.* Eodem modo etiam τὸ *Redux* passivam habet significationem, cum simplex ejus *Dux* activam.

AM. *Alcmena unum rogare te volo.* ALC. *Quid vis, roga.*

Langii ms. ALC. *Quidvis rogare, roga.* Meus codex vetus. *quidvis rogare, roga.* Puto scribisse Plautum,

tum,

28 IOAN. MEVR. EXERC. CRI. PARS I.
tum, quid vis roga, veroga. Videtur autem esse Sabi-
nismus, sic illi Eloqui ac Reloqui deos dicebant,
quum oracula redderent. Varro lib. v. Dicuntur
Eloqui ac Reloqui in fanis Sabinis è cellâ dei, qui
eloquuntur.

*Enimverò pregnantis oportet & malum & malum
dare.*

Optimè in Langii exemplari. *Pregnati oportet.* Nam
veteres *Pregnas, Infas, Animas, Damnas,* dicebant,
pro *Pregnans, &c.*

Amplif-

Amplissimo Viro
ACHILLI HARLÆO
Regni Curia Principi

IOANNES MEVRSIVS S. D.

I Gnoscas, Vir Amplissime, quod occupationibus istis tuis sum-
mis obstrepere sim ausus. Satis impudenter, fateor, cum te
specto: cum verò observantiam singularem in te meam, que
stimulos accerrimos suggerit, non potui non frontem omnem
projicere. Quod ipsum feci minus in vitus, cum nunquam me-
liore damno fieri posse viderem. Quamvis autem non merue-
rim, ut benevolentia me aliqua complectere, humanitatem
tamen tuam, quam meritum meum in consilium adhibiturum
spero. Si spes ea non decollabit, virgulam divinam tanti haud
fecerim: cum aliquando vacabû, hæc ad Plauti Asinariam
videro: offendes, si non ingenii, aut doctrine, ac certe animi
ingenui Notas.

A D
A S I N A R I A M.

Cap. I.

*Graxo. Verbivelitatio. Mna. Obfire. Ab-
sit. Ovidius emendatus. Priscianus notatus.
Plauti lectio defensa. Nerectè. Nefapus.*

Dixi quæ ad Amphitruonem habui; Asina-
riam jam ordo oggerit, itaque hanc per-
curram. Prologò.

Age nunc reside, cave modo ne gratius.

In vet. cod. erat. *ne graxis*. Vetus verbum *Graxo* pro
Strepo, ex Græco, *Κράξο*. Lucretius lib. v.

*Quippe ibi se multi per somnia sæpe loquentes,
Aut morbo delirantes prograxe ferantur.*

Act. I. Sc. I.

— LI. *Age age, usque excrea.*

DE. *Etiame? LI. Quoeso hercle usque ex peni-
tis faucibus.*

*Etiam amplius. DE. Nam quousq? LI. us-
que ad mortem volo.*

Malè interpunctum hîc à personis: ex vetere libro
corrigo.

DE. *Etiame? LI. Amplius. DE. Nam q.*

Nihil verius, quam ita scribissè Plautum. nec ex-
istimo quenquam tam insulsum, qui reprobare au-
sit. Sc. *Siccine hoc sit.*

Ingrata atque irrita esse omnia intelligo

Qua dedi, & quod benefici: ac posthac, tibi

Male quod potero facere, faciam. —

Scribo

Scribo ex vet. cod. *at posthac. Act. II. Sc. Vbi ego.*

Verbis velitationem fieri compendi volo.

Puto scribturn fuisse *Verbivelitationem*, quomodo
alia multa lepidè composuit Plautus, ut respondeat
Græco *λογομαχία*. Temerè tamè affirmare nihil vo-
lo, id significasse satis habens quod mihi super hoc
loco in mentem venisset.

*Ait se ob asinos ferre argentum Atriensi Sauræ:
Viginti minas, sed eum sese non novisse hominem,
qui set.*

Corrigo polcentibus numeris, *Viginti minas*: & ita
signatè referebat vet. cod. meus. Veteres dicebant
Mna, Mina: ut *Lamina, Lamina*. Sic *Curculione*,
Sc. *Date viam*.

— *quia de eo emi virginem.*

Triginta minis, vestem, aurum:
Iteram numeri poscunt, *Triginta minis*, ut erat in
vet. cod. Pænulo etiam. Sc. *Si ego*.

Si ego minam non ultus fuero probè quã lenoni dedi.
Vet. cod. *Si ego minam*. Et heic numeri id flagitant.
Est autem inflexio Græco. Sc. *Quid hoc est negotii.*

LE. *Sed vina heri que vendidi vinario Exarambo,
Iam pro iis satis fecit Sticho? LI. fecisse satis
opinor.*

*Nam vidi hunc ipsum adducere ad trapezitam
Exarambum.*

LE. *Sic dederò prius quam credidi, vix annò post
exegi.*

*Nunc satagit, adducit domum etiam ultrò, &
rescribit nummos.*

Vet. lib. tertio versu habet, *adducere & rapere in ius
Exarambum: quarto, Sic obsecro? quã credidi v. a. p. e.*

Quæ

Quæ sanè lectio melior. Sic *obsecro?* accidit. Deinde quantum Libano assignat, non Leonidæ; etiam rectius.

*Non herclè te provideram, quæso ne vitio vortas,
Ita iracundia obstitit oculis.* ———

Langii scede, *obstitit oculis*. Rectè. Dicebant *Obstire*, *Obstare*. sicut *Artire*, *Artare*. *Impetrare*, *Imperrare*. *Negre*, *Negare*. (unde *Negibundus* apud Festum.) Hinc *Obstitum* apud eundem, quem laudavi, Festum: quemadmodum *Impetratum*. *Artitum*. Sic *Abstit* dixit Ovidius *Metam.* xi.

——— *renovat lectusq; locusq;*

Alcyones lacrymas, & qua pars ammonet abstit.

Malè hodiè est, *abstit*. Priscianus ita citat lib. i. x: qui tamè fallitur cum putat pro *Abstitit* accipiendum, tanquàm *οὐχὸν* sit. Sic *Prostire* quoque dixisse certum est, inde *Prostibulum*. Et simplex etiam *Stire* pro *Stare*, unde *Naustibulum* apud Festum, & *Vestibulū*, quasi grande *stabilū*. Agell. lib. xv. cap. v. Dicebant ad eandem hanc faciem etiam *Metiri*, & *Metari*. Itaq; rectè est in Pseudolo, Sc. *Ne plora.*

Quin hunc metimur gradibus militaris.

LI. *Malò herclè jam magno tuo nunc isti nec rec-
tè dicis.*

Sequitur veteris codicis ductum, legoque *neretè dicis*. *Neretè d.* est male; sic *Nesapus*, nò sapiens. Scaurus. *Ne pro non positum est apud antiquos, ut Nesiphedes porcos, qui fabam frondere non possunt: Nesapus, qui non sapit.* Sic *Nesfunera* apud Catullū in Nuptiis Pelei & Thetidis, *Funera Cecropia nesfunera* ut rectè emendavit magnus Scaliger. Sic *Nesio*. *Neyolo*. Sc. *Perfidia laudes.*

Quum

*Quum nostris sycophantiis, dolis, astutiisq;
Scapularum confidentiâ, virtute ulmorum freti.
Qui adversum stimulos laminas, cruceq; &c.*

Quomodò, *virtute ulmorum freti?* Ineptum hoc est. Interpungo.

*Scapularum confidentiâ, virtute freti, ulmorum
Adversum stimulos, &c.*

Nam *Qui* rectè abest à quibusdam codicibus. Sc. *Cur me.*

AR. *Vale. PH. Aliquanto amplius valerem si hic
maneros.*

Magis vet. cod. lectio placet. *ab. quanto amplius v.
s. b. m.*

LE. *Auscultate, atque operam date, & mea dicta
devorate.*

*Primū omnium servos tuos non esse nos negamus.
Sed si tibi mine viginti argenti proferentur,
Quo nos vocabis nomine? ———*

Manifestus error: scribo,

Auscultato, a. o. dato, e. m. d. devorato.

Nam ad unū Agyrippū ei sermo. nemo improbabit.

*Quid nunc? quid est? quin tradis huc cruminam
Perum pressatum? ———*

Lego cum Langii ms. *cruminam pressatam ero.*

Cap. I I.

Mepte. Sorum. Mortualia. Pulcralia. Magnalia. Nequalia. Nævius correctus. *Chereptens. Chrestus. Face.*

S Equitur eadem illā Scenā, ubi herum Agyrippū bellè deludens Libanus, ita Philænum adfatur.

Dic igitur me tibi anaticulam, columbam, vel castellum.

Vet. cod. *D. i. me te anaticulam.* Scribo, certâ conjecturâ. *Dic igitur mepte.* Nam *Mepte* pro *Me* olim dicebant. Menæchmis, Sc. *Men' hodiè.*

— cui certissimum est

*Mepte potius fieri servum, quam te unquâ emit-
tam manu.*

AR. *Inscende æduntum. LI. Ego fecero. hem quid
istuc est? ut tu incedas?*

*Demam herclè jam tibi de ordeo, tolutum ni
badiffas.*

In vet. cod. erat. *ut tu vide is.* Corrigo, *ut tumidè is.* quam veram esse lectionem abundè sequens versus fidem faciet.

AR. *Quid ego aliud exoptè amplius, nisi illud cuius
inopia est,*

*Viginti argenti commodas minas, huius quas
dem matri.*

Rectè vet. cod. *commodas mnas*, poscentibus numeris. Huc faciunt quæ superiori capite in hanc rem annotavi. Deinde idem ille codex meus, *qui dem*, habebat, quod Plautinum magis assentietur, quicumque in ejus lectione nō omninō hospes est. Act. IV. Sc. I.

PA. *Diabolus Glauci filius Cleareta,
Lena dedit dono argenti viginti minas.*

Etiâ hęc *viginti mnas* numeri poscunt, atque ita erat in vetere codice.

Ad eorum ne quem illa oculos adjiciat suos.

Si quem alium aspexit, caca continuo fiet.

Verè est in Langii Excerptis. *Ad forum.* Nam est

ἀρχαί-

ἀρχαῖον, pro *Εορῆ*. Festus. *Sos pro Eos* antiqui dicebat.

Talos ne quouisquam homini admovcat, nisi tibi.

Quom jacial, te ne dicat, nomen nominet.

Ita constantè habèt omnes editiones quas inspexi, sed veram existimaverim conjecturam quæ mihi in mentè venit, *tene dicat.* cōjunctim enim scribendū.

Hæc sunt non nuge, non enim mortualia.

Langii ms. *non enim mortalia.* Quod idem est. Illud à mortuis, hoc à morte vocabuli originem habebit. In vetere codice erat *mortuaria.* Eoque modo Agellius lib. xviii. cap. vii. *Vos philosophi mera estis, ut M. Cato ait, mortuaria glossaria: namque colligitis lexicidia, res terras, & inanes, & frivolas, tanquam mulierum voces proficarum.* Sed perinde est: Ejusmodi sunt dies *Preliales*, & *Preliares. Palilia, Parilia.* Hæc eadem autem facie etiam *Pulcralia* dixit Caro, laudante Festo. *Magnalia* Cyprianus lib. i. epist. iii. *Nec prepositum servum deserit à quibusdam miretur aliquis, quando ipsum dominum magnalia & mirabilia summa facientem, & virtutes factorum suorum Dei patris testimonio comprobâtem, discipuli sui reliquerint.* Iterum Tractatu de Habitu Virg. *Quibus multa magnalia cum miraculo faceret, quibus ad gratiam gloria bonis spiritualibus abundaret.* Haussit verò de Tertulliano, qui utitur *Ad uxorem* lib. ii. cap. vii. Item *Adversus Marcionem* lib. i. cap. ii. Sed ad *Mortualia* quod attinet, eadem omninō sunt *Nequalia*, sive *Necalia*, quæ Festus *detrimen-
ta* interpretatur, quia nuge non aliud quam sermonis detrimenta, & inde facta translatio. Nævius Lycurgo *Mortualia* appellat vestimenta quæ in luctu sumebantur.

Pallis, petaguis, crocotis, malacis, mortualibus.

Ita lego apud Nonium in *Caltulam*. Sc. *Sequere hac.*

Tu ergo fac ut illi turbas lites concias.

Vet. cod. *face ut.* quod magis ἀρχαϊκόν. ideoq; Plauto convenientius Aët. v. Sc. *Ain tu meum.*

ART. *Hoc ecastor est quod ille it ad cenam cottidiè.*

Ait sese ire ad Archidemum, Cheream, Cherestratum,

Cliniam, Chremem, Cratinum, Dineam, Demosthenem.

In vet. cod. erat.

Chrestum, Chremem, Cratinum, Cliniam, Demosthenem.

Rescribo, ut sit plenus octonarius, quales præcedentes.

Cheresteum, Chremem, C. C. D.

Nam *Cherestus* & *Chrestus* idem nomē fuisse colligo, quia quem *Cheresteum* Varro lib. i. cap. i. De Re Rust. eum *Chrestum* nominat Columella libro & capite iisdem.

Amplif.

Amplissimo Viro

P E T R O F A B R O

Præfidi Tholosano.

IOANNES MEVRSIVS S. D.

QVI Literarum humaniorum studia rejicula censent, ne illi vacare sunt, & statuae caput habent. Non tu id faci V. A. qui am. as maximè, meritissimè, & cordati omnes tecum. Hæc tamen fini amanda, ut operam etiam in gravioribus studiis ponamus, quæ patriæ olim & Reip. prodesse possimus. Isti enim dumtaxat immorari, haud sapiens puto: ad altiora exercitum habere animum debemus, & in id incumbere sedulo, ut vitæ hoc, quicquid est, quod tam breve est ut spem veteri inchoare longam, cum publicâ utilitate transigamus, cogitantes HOMINI HOMINEM ESSE DEVM. Tum patria nos, tum posteritas amabit, laudabitque. Tu id curas, & munia publica literariâque strenuè obis, cum paucis: & alios exemplo tuo ed inuitas; me certè, qui ita facere constitui, & facio. Rogo te, si vacet, hæc mea in Plauti *Aululariam* ad iudicium tui acerrimi obrussam examines. Vitam autem sine infamia fuit, si famam mereri non possunt.

C 3

A D
AVVLVARIAM.

Cap. I.

Adasint. Fasit. Querit, ἀρχαῖως. Quo,
pro *Quamobrem Propet. Propus. Postidem.*
Pectum. Praperare.

A Cr. i. Sc. i. impatiens contumelię Staphyla in
votum hoc prorumpit.

Otinam me divi adaxint ad suspendium

Potius quidem, quam hoc pacto apud te serviam.

In quibus verbis etsi nihil quidem temerę mutan-
dum, operę pretium tamen duxi veterum libro-
rum lectionę hanc indicare, *divi adassint*, quod ἀ-
ρχαῖως est pro *Adaxint*, quomodo *Cossus* pro *Coxus*;
Sic legis Aquilię cap. III. *Ceterarum rerum prater*
hominem & pecudem occisos, si quis alteri damnum
fassit, quidve asserit, &c. Heic quoque *Fassit*, pro
Faxit, Vide. D. Ad legem Aquiliam, L. *Si servus ser-*
vum. Sc. *Nunc desecato.*

Cave quęquam alienum in edis intromiseris

Quod quispiam ignem querat, extinguere volo.

Melius vet. cod. & Langii membranę Staphylam
heic interloquentem faciunt.

STA. *Quid si quispiam ignem querit?* EV. *extin-*
gui volo.

Porro hoc monendum; *Querit* dixisse Plautum καὶ
ἀρχαῖως, nam olim *Querim, Edim*, & talia, pro
Queram, Edam, efferebant.

Ne causę quid sit quod te quisquam queritet.

Magis

Magis placet quod in vet. cod. invenio, *quo te quis-*
quam queriret. perit literula, elegantia auget. Con-
venientior sextus casus: *Quo* pro *Quamobrem.*

Nam ad edis nostras nusquam adit, quanquam
propę est.

Langii mss. *quanquam propet.* Rectę, ἀρχαῖως est,
pro *Propit.* Nam veteres dicebant *Propo, Propero;*
ut Lambo, Lambero; Blato, Blatero. Item *Propus* (un-
de *Propę* adverbium) *Properus; ut Privus, Priverus.*

Nimis herclę invitus abeo, si quid agam, scio,

Nam noster nostra qui est magister curia,

Dividere argenti dixit nummos in viros.

Primo versu ex vet. cod. lego. *sed quid agam.* tertio,
argenti nummos dixit in viros, ut Asconiu Pedianum
citat e memini. Certę mollior tum & suavior multo
est sonus. Sub exodium Scenę ejusdem.

Nunc quod profectus sum ibo, postidę domum

Me rursum quantum potero, tantum recipiam.

Langii membranę, & veteres codd. *post idem do-*
num. Scribo, *postidem* d. cōjunctim. Dicebant Go-
mici isti *Postidem* quam ad faciem *Indidem, Iden-*
tidem. Sc. *Prę sagibat mi.*

— *nunc hic eam rem vult, scio,*

Mecum adire ad pactionem, verum intervissam
domum.

Melius, & magis ad Plautinam ὀραῖον vet. cod. *in-*
tervissam domi. Itaque velim & versu sequenti re-
scribere.

— *nam est quod vissam domi.*

Non, *domum*, ut est in hodię excusis omnibus.

Hoc magnū est periculum ab asinis ad boves trans-
cendere.

Verba Euclionis sunt Megadoro filiam suam constanter in matrimonium dare pernegantis: in vet. cod. erat.

— *est periculum, me ab asinis a. b. t.*

Transpono *pericliū*, ab *asinis me ad boves t.* una enim ista vocula ingesta plus decoris adfert.

Pactum, non pactum est, non pactum, pactum est, quod vobis lubet.

Vet. cod. *Pectum, non pactum est.* unde cenfeo Plautum toto isto carmine non aliter quam *Pectum* ex arasse, quod ἀρχαϊκόν est, pro *Pactum*: unde *Compecto, Depecto*, ut notum est. Sc. *Ubi tu es.* Desponsā tandem filia suā Megadoro Euclio cum nuptias pararet, ita Staphylam adfatur.

— *vascula intus purè propera, atque elue.*

In vet. cod. erat, *purè prapara.* Quod etsi rectum videri poterat, ne tamen credam, prior illa lectio animum inducit: suspicor autem, immò affirmo, scripsisse Plautum, *purè prapera.* Ἀρχαϊκὸς elegans valdè; nam veteres *Prapere* pro *Preparare* dicebant, ut *Reperare*, pro *Reparare*, quod frequentius *Reciperare*, quomodo *Reciprocare.* Quid quod Agellius, Plauti non indiligens, hanc vocem usurpat lib. x. cap. xi. *Namque in prapera rei rustica per tempestates pluvias, quoniam otium est, maturari potest.* Talia sunt etiam *Resecrare, Consecrare, Obsecrare, Exsecrare*, quæ hodiè que in usu sunt.

Cap.

Cap. I I.

Licet pro Liquet. Properè properè. Bacchinal. Aperit, ἀσπίνος. Coquino. Domino. Manubium. Pacere. Fuo. Ciniflones.

Sc. *Tace nunc jam tu.*

STR. *Tace nunc jam tu, atque agnūm horum uter est pinguior.*

COC. *Licet.* STRO. *tu Congrio eum sume actum tibi.*

Hactenus non intellectus hic locus, itaque ego explicabo. Sciendum autem heic *Licet* antiqua scribendi ratione *Liquet* significare. Monet Anthracel Strobilus ut à convitiis sibi temperet, rogatque uter agnorum esset pinguior, ad quod ille respondet, *Liquet.* Habetque plus stomachi ea vox, quam si dixisset, iste, vel ille. Vult enim dicere. Quid, malum, me id rogas: ipse facillè potes videre. Nos quoque eodem cum affectu dicimus. *Dat fiet ghy wel.*

Ubi si quid poscas, ad ravim poscas prius

Quam quicquam detur.

Vet. cod. *f. quid poscas, ad ravim poscamus p.* Quam veram lectionem esse pronuntiare audacter possum, Festi nifus autoritate, qui videndus in *Ravime* etiam Nonius in *Ravis*, & membrana Langui non aliter laudant.

ST. *Cererin' Strobile istas facturi nuptias?*

Plenius apud Macrobiū Saturnal. lib. iiii. cap. xii. hic versus legitur.

Cererin' mi Strobile hi sunt facturi nuptias.

Quæ vera lectio censenda, quia Plautini codices

tum temporis longè emendatiores. Sc. *Volui animū.*

Nimirum occidit, nisi ego intrò huc propero currere.

In Langianis mss. erat. *huc properè properè currere.*
Constitutum octonarium, & lego.

— *huc properè properè cucurrero.*

Orta menda ex librariorum supinitate, qui similes syllabas non solent repetere, Eleganter verò *properè properè*; nam vox ea geminata magis exprimit, festinationem magnam, quàm sibi opus esse, ni occidi vellet, Euclio dicebat. Nos quoque eandem phrasin in nostro idiomate retinemus. Sc. *Optati cives.*

— *ad Bacchas veni in Bacchanal coquinatū.*

Et paulò post.

— *aperitur Bacchanal, adest.*

utrobique in Langii membranis *Bacchinal* legitur; sicut *Fontanalia, Fontinalia*. Sed *A. & I.* veteres illi inter se commutabant, ut jam toties ostēdi. Porro nec hoc dissimulandum, in CL. V. Ioannis Sambuci ms. fuisse, *aperit B.* quod Plautinum existimo; est enim ἀρχαιοπὸς. Pro *coquinatum* verò legendum erit *coquitatum*, si Festus hūc Plauti locum ob oculos habuit, cum scriberet. *Coquitare pro coctitare, id est, frequenter coquere, Plautus posuit.* quod tamen non censo. Nam ita difertim Nonius citat, & veteres *Coquo, Coquino*, dicebant, ut alia similia, *Natino, Fruinor, Negino* pro *Nato, Fruor Nego*. Itē *Vaginor* pro *Vagor*, quod ex ms. regio in Appendice Critici Arnobiani erui, ut & *Domino* pro *Domo*; quo postremo præter Arnobiū etiam Nigidiū usum invenio apud Priscianum lib. VII. *Omne pecus indomitum habet quiddam in se ferum, sed tamen eā naturā est,*

est, ut curari & dominari possit. Sc. *Illic hinc abiit.*

Credo ego edepol illi mercedē gallo pollicitos coquos,

Si id palam fecisset, exemi ex manu manubrium. |

Vet. cod. unā litera minus, *c. ex manu manubiū.* Optimè, pro *manubiam*, quomodo *Menda, Mendum. Testa, Testum* dicebant. neque turbare debet quod singulari numero efferat, cum Grammatici plurali tantum efferri notent. Euclio gallum gallinaceum, quia scalpuriret ubi aulam suam absconderat, putans à coquis insidiantibus mercede conductum, occidit, eoque facto prædam speratam illis eripuisse se dicit. Nihil pote melius. Sc. *Narravi amicis.*

Quorum animis avidis, atque insatietatibus,

Neque lex, neque tutor capere est qui possit modū,
Valde fallor, aut scripsit Comicus, *neque tutor pace*
re. voce antiquā. Simile mendum suttuli in Catone nuperrimè cap. XL. Gulielmius in Laberii versibus apud Macrobiū. Sic *Figere modum* Horatius & Arnobius dixerunt. Aut certè, *tutor cavere.*

— *Quò illa nubent divites*

Dotata, si istud ius pauperibus ponitur?

Quò lubeat nubant, dum dos ne fiat comes.

Corrigo. *Quò illa n. d.* Deinde tertio versu: *Quò lubeat n. d. d. ne suat comes.* Αρχαιοπὸς est, nam veteres *Fuo* pro *Sum* dicebant, quod præteritum ostendit, hodiè adhuc usitatum. Quam vocem etiam meminimus Titinnio restituere Critici lib. III. cap. IX. utitur præterea Terentius, & ipse hic noster. alibi non semel.

Caupones, patagiarii, indusiarii.

Vet. cod. *Ciniflones, p. i.* Optimè. Horat. lib. I. Sat. II.

Custodes, lectica, ciniflones, parasita.

Acron. *Cinifiones & Cinerarii eadem significatione apud veteres habebantur, ab officio calamistrorum, id est verum in cinere calefaciendorum, quibus matronæ capillos crispabant. cuius rei & Virgilius meminit dicens: Vibratos calido ferro. Dicti autem Cinifiones, ab eo quod in cinerem flant ad ferrum calefaciendum.*

Aut manulearii, aut murebathrarii.

Scribo ex vet. cod. aut myrobrecharii. Quæ vox quid significet, facillè videbunt qui Græcè sciunt.

Cap. I I I.

Odi, ἀρχαϊσμός. Aulularia aucta.

Item Priscianus.

Plautum hunc nostrum ἀρχαϊσμών esse thesaurum omnes sciunt, sed dum pro suo libitu librarii eos sustulerunt, dictionesque ut tum usurpabantur exscriberunt, periit pleraque ista venustas. Verum hoc esse quod dico, ut alios multos omittam, vel unus iste locus facillè fidem faciet. Sc. *Nimium lubenter.*

Nimium lubenter edi sermonem tuum.

Heic antiqua scribendi ratio mēdæ origo fuit. Scribo, *odi sermonem.* atque *odi* nihil est aliud quam *audi*. ut innumera talia, *Plostrum, Clostrum.* Atque hanc correctionē certam esse præstabunt vet. codd. & Sambuci Clarissimi MS. in quibus pro *edi* constanter est *audi* per scriptum.

ME. *Imò est, & dii faciant uti fiet diu,*

Plus plusque sospitent istuc, quod nunc habes.

EV. *Tam hic scit me habere, quam egomet, anus fecit palam.*

Vett.

Vett. codd. inserunt unum versum istum.

EV. *Illud mihi verbum nõ placet, quod nunc habes. Tam hic, &c.*

Qui ad eò aptus huic loco, ut qui Plauti esse negare ausit, eum ego cerebrum non habere dicam.

EV. *Quid sit, me rogas? qui mihi omnis angulus Furum implevisti in adibus misero mihi,*

Qui mihi intromisisti in ades quingentos coquos,

Meritò hæc vitii suspecta habuit Ianus Douia F. egregius Musarum pullus, per sanate tamen quamvis non potuerit laudandus meritò ejus conatus. In vet. cod. duo postremi versus ita concepti erant.

Furum implevisti in adibus misero, qui mihi

Intromisisti in ades quingentos coquos.

Ex quibus vestigiis ita ut constituam inducor.

in adibus misero, mihi

Qui intromisisti in ades quingentos coquos.

Sequitur in istâ Euclionis accutatione.

Quos si Argus servet, qui oculus totus fuit.

Et si non improbum hoc, probius tamen existimo quod apud Priscianum lib. v. 1. invenio. *Quod si Argus.* ut subintelligatur *istos.* Sed commodum, quia in Prisciani mentionem incidi, Plauto nostro operam sibi tantisper differri minimè ægrè ferente, insignem ejus locum mutilum hætenus supplebo; à conjecturâ quidem, fateor, sed ita certâ ut nihil possit esse certius, præsticinè. Lib. x. *Quod autem corripitur antepenultima, paciscor, & nanciscor, & profisciscor, & expergiscor, ex compositis, sive primitivis eorum potest dinosci. Paciscor & depeciscor, profisciscor à facio, expergiscor à pergo pergis, nanciscor verò à nancio est, quod in usu fuit vetustissimis.* Ecce enim, ut hæc

ut hæc lectio præfert, *Pacifcor* & *Depecifcor* deducta sunt à primitivo *Facio*: quo quid dici potest ineprius? Et injuriam indignam faciat ingenio & iudicio doctissimi Grammatici, qui eum ita scribisse velit affirmare. Commissa indubiè à festino librario fraus, qui duas dictiones omisit. Itaque restituo. *Pacifcor*, & *depecifcor*, à *paco*, *proficifcor* à *facio*. Iam *Paco* antiquè pro *Pago* live *Pango* dictum esse nemo ignorat.

Cap. IV.

Indueo. Cavilla. Charisius reprehensus. *Fide*, & *Fideii*, secundo casu. *Patiri. Non oportuit ollam tactum.*

EAdem illâ Scená Euclio Megadoro benignè ad symposiū invitanti respondet pertinaciter aquâ se bibere velle, non vinum. Sed instat Megadorus.

*Ego te hodiè reddam madidum, si vivo, probè,
Tibi cui decretum est bibere aquam.*

Sed mendosa hæc, & emendatiora in vetere libro meo leguntur. *Tibi an decretum est bibere aquam?*

*Nunc hoc mihi factu est optimum, ut te auferam
Aula in Fidei phanum, ibi abstrudam probè.*

Scribo, in *Fideii* ἀρχαϊκῶς, metri causâ. Sc. *Hoc est servi.*

*Quasi pueris qui nare discunt, scirpea inducitur
ratis.*

In Festi exemplaribus legitur, *scirpo induetur ratis*. Quod genuinum cenfeo, nam veteres *Indueo* dicebant: deinde *Ratis scirpo*, pro è *scirpo*. itidè ἐπιείκεισθαι est. Sc. *Foras, Foras.*

Pone

Pone hoc, sis, aufer cavillū, non ego nunc nugæ ago. Vett. codd. & Langiani mss. *aufer cavillam*. Quod ut insolentius, & remotius à quotidiano usu, ita Plauto dignius. Sic dicebant *Menda, Mendum. Testa, Testum*. Nam quod inter *Menda* & *Mendum* differentiam constituit Charisius, nugæ agit. Sc. *Fidei*.

Fidei censebam maximam multò fidem.

Scribit Comicus noster, *Fidei* ἀρχαϊκῶς, talia erāt ista *Die. Facie*, & reliqua eimodi, quæ similiter efferebāt. Vide Agell. lib. IX. cap. XIV. Sed nunc emendationem hanc stabiliam, ne temeritatis crimen incurrat, & ἀρχαϊκῶς nominer. Charisius lib. I. *Fides quum chordam significat, huius fidis facit, quum deā, huius Fidei, quamvis Plautus dixerit. Fidei censebam maximam multò fidem*. Sc. *Dixi tibi.*

Et istuc confido à fratre me impetrassere.

Corrigo, *impetrassere*. Dicebant, *Impetro, Impetrasco. Labo, Labasco. Amo, Amasco. Hio, Hiasco*. Restitui etiam hanc vocem infra *Casinæ* cap. II. *Te eam compressisse vinolentum virginem*. Scribo versus causâ. *compressæ*. Sc. *Perii, interii.*

Tantum gemitique mali molestiaque hic dies mihi obtulit.

Veram habeo lectionem codicis mei veteris, *Tantum gemitū & mala mœstitia hic dies mihi obtulit*. Quam etiam juvat Prisciani authoritas, quem heic in ordinem redigere nimis temerarium sit. Sic sequēte scenâ. *Quoi tanta mala mœstitudo obtigit*. Sic enim & ille versus ex eodem meo libro legendus, non, *Cui tanta mala, mœstitudoq; obtigit*. ut hodiè est. Certè si feridè attēdas, nihil Plautinius iudicabis.

— nunc co alii latificantur

Mco

Meo malo, & damno pati nequeo.
 Lego versus causâ, pati nequeo. Quâ facie Gradi-
 ri. *Moriri. Sc. Quis homo.*

EV. *Quis homo hic loquitur?* LY. *ego sum.* EV. *imò*
ego sum miser, & miserè perditus.

Cui tanta mala mœstitudo obtigit.

Lyconidæ verba mutila manifestò, scribo unâ voce
 amplius. *ego sum, miser.* Nec aliter potest: apparet ex
 responsione Euclionis, cum dicit se potius miserum
 esse, cui tanta mala obtigissent.

EV. *At ego deos credo voluisse, ut apud te me in-*
neruo enicem.

Cur obsecro tam in semet iniquus futurus iste Eu-
 clio, invento jam thesauri sui fure? Tranfpono le-
 viter *ut apud me te in n. e.* Lyconides confessus se
 aulam abtulisse rogâti sordidissimo senum quam-
 obrem id fecisset, dixit credere se deos voluisse, nisi
 enim voluissent, facturum non fuisse: cui respon-
 det Euclio stomachis, se credere voluisse deos ut il-
 lum apud se in neruo enecaret.

Tu illam scibas non tuam esse, non attactâ oportuit.
 Scribserat Comicus noster, ut est in Langii mem-
 branis, *non tactum, l. esse.* Est autem præteritum in-
 finitivum passivi, ut loquuntur Grammatici. Talia sunt
 quæ habes apud Agellium lib. 1. cap. vi. 1.

EV. *Neque partem tibi*

Ab eo, quiqui est, inde posces, neq. furè excipies.
 Vetus codex, *indipisces, neque f. e.* uti & in Nonio
 esse jam antè monuerunt viri docti.

Pro intrò, ut, quid huius veri sit, sciam.

Correxeram de conjectura, q. *huius rei sit,* cum ita
 signatè in vet. cod. reperio.

I intrò

I intrò, exquire sit ne ita, ut ego predico.

Vet cod. *exquare.* Quod genuinum Plauti esse evin-
 cam autoritate Prisciani, qui lib. 1. sic ait: *Quero,*
inquirò, exquiro, quamvis exquero Plautus dixit in
Aululariâ. Intrò exquare sit ne ita, &c. In Captivis
 permanfit hic *ἀρχαιοῦς.* Sc. *Iam ego revortar.*

Sequere hâc me igitur, eâdem ego ex hoc qua volo
exquasivero.

Sequitur Scena *Dii immortales,* quam mutilam esse
 nemo paullum modò emunctioris naris dubitabit:
 ego ex fide veteris codicis sic suppleo.

Nunquam hinc feres à me. LY. *quid hic quõ-*
dam pervicius addit?

Non feram nunquam, quod non habeo. ST. *ef-*
feraris, cave.

LY. *Nisi altutum seni id auri redditio est.* ST. *sive*
perpensus ferar

Libitinarius, sive pollinctorius efferar, nūquam
dabo, nisi fodiam

Noviter arrogiâ. LY. *Veh capiti tuo.* ST. *im-*
mò senis & capiti

Et pectori, qui auri tantum perdidit. LY. *quis*
repperit?

ST. *Quem repperisse vis.* LY. *qui in arcâ illud*
subruptum habere

Autumat. ST: *quàm pulcrè tibi here conni-*
verent oculi si id

Factum fateor: ludo quod lusi tecum, non par
est identidem (sis, i, & aurum)

Serio vortier, LY. *at nunc jam ne me irritas-*
Redde, susque deque hand agites. ST. *Here*
id si repperibitur,

D

Certum

*Certum est geminam te lanceam confitentem
iccre. LY. i, & redde.*

ST. *Vis crassum. LY. i, & redde. ST. atat massum
queritas.*

LY. *I, & redde. ego ad senem propero, ut quid comitibus*

*Proximis videam, senex auri aulam perdidit.
Megadorus*

Repudium renuntiat, filiam peperisse vitio rescit. ST. hero

Meo, quantum ego video, nemo est benignior, alii non quod

Inventum est non occultunt, modò, negant, occultunt vaniloqui.

*Sed aliud post aliud, si qua sit oportunitas, har-
Volunt: si Elusine sit, facile dea credunt, si Cocyto,*

Non videre quem batuat, ita neq, amicis, neque cognatis,

*Neq, dis parcunt, dũ benè parcunt sibi, istic quidẽ
Ne miserum faciat senem, aut illius familiam*

*opulentam,
Auri aulã, grandẽ, onustã, plenã, referri iubet,*

Ut se faciat olim miserum atque suam familiam, ast ego partem

Impartiri malim, unde redimar, quod vortat benè, picus

A sinistris cantitat, qui auri custos herclè olim traditur.

Ibo, & aulam referam, quod ille mihi benè avis occinat.

Quæ Plauti esse cur negemus nihil est causæ, & facile probabit Nonius in *Pervico*, qui hoc fragmentum

SI tum, etsi paullo aliter, citat. Verum mutila quidem nihilominus hæc Comœdia, & subvenire conatus ante seculum Antonius Codrus Ureus, vir doctrinã & ingenio inter primos Italiæ suæ, additis cxxiiii. versibus in duas scenas distributis, qui & in vetere meo codice habebantur. Sed age, versus istos quos apposui examinem. In principio valde personæ confusæ, ego sic restituo.

LY. *quid hic quondam pervicus addit?*

Non feram n' unquam? ST. quod non habeo.

LY. *effearris cave,*

Nisi actutũ sem id auri redditio est. ST. sive, &c.

Dixit *Non feram n' unquam*, καὶ ἀ τὴν ἄν, pro, *Nonne feram unquã.* Postea, *Si Eleusine sit. f. d. c. si Cotytto.*

Ἐλευσίν Ceres, Κωτυττὸ, dea notissima, cujus sacra καὶ ἑστία. Horat. Epod. *Inultus ut tu riseris Cotyttia.*

In præcedentibus verò quid arrogia sibi velit, quid crassum, & massum, quid, *Certum est geminam te lanceam confitentem icere*, ingenuè fateor me nescire.

Fortè pro *atat massum queritas*, legi possit, *atat incassum queritas.* Sed amplio, & Aululariã omissã ad

Captivos transeo.

A D
CAPTEIVOS.

Cap. 1.

Cume. Prætextatum pro obsceno. Pareſtati. Viſtare. Primodum. Reconciliaſco. Quidum. Incipeſſo. Tederga. Mavolim. Volim.

IN ipſo Prologo excidit elegans ἀρχαϊσμός, qui hiulcum facit verſum

Postquam belligerant Ætoli cum Aliis. Scribit Comicus, cume Aliis. Ita ſcenâ ſequentē.

Ita nunc belligerant Ætoli cum Aliis. Similiter cume ſcribendum: nam Cume veteres dicebant ut Tame, Quame, pro Cum, Tam, Quam. Aliquando etiam D. interſerebant, Cumde, Tamde, Quamde. Eodem Prologo.

Non pertractatè facta eſt, neque item ut cetera, Neque spurcidiſimi in ſunt verſus immemorabiles. Quidam hæc fabula minus elaboratâ quam ceteræ herclè nō eſt. Scribo. Non prætextatè, id eſt, ſcurilitas nulla ineſt, quod & ſequenti verſu dicit: nam Prætextatum pro obsceno veteres ponebant. Agellius lib. 1x. cap. x. Non prætextatis, ſed puris honeſtiſque verbis, venerandum illud concubii pudici ſecretum neminem quemquam alium dixiſſe. Macrobius Sat. lib. 11. cap. 1. Hæc nobis ſit literatâ lætitia, & doctâ cavillatio, vicem planipedis, & ſabulonis impudica ac prætextata verba jacentis. Ex Pompeii tamen fragmentis cognoviſcimus, quosdam etiam pro pudico uſurpaſſe, quia prætextatis obſcœna verba loqui nefas erat. Poſſet etiam pareſtatè legendum

Ampliſſimo Viro

I A N O D O V S A E

Nordovici Domino, in ſupremâ Bata-
viæ Curia Conſiliario, & Acade-
miæ noſtræ Curatori.

IOANNES MEVRSIVS S. D.

Qui Plautum tuum Comœdiæ Latine parentem deſpectui habent, Vir Nobiliſſime, de Apuleii mihi proſapia videntur, id eſt, inter aſinos præcipui, nam aureus ille fuit. Adeoque digni ſunt, quos rudentes pericula comprimeremus: ſed nos agones non ſumus. Nolumus verd iſtis errorem ſuum vel iniudere, vel eripere: hoc hominis eſſet male abs re ſua otioſi, illud fatui. Tu cum à gra-
vioribus curis reſpirabis, hæc mea ad Cap-
teivos leges, & corriges: primum, quia humanus es voles; alie-
rum, ſi voles, poteris. voles autem, quia poſſis.

videri: id erit, *juveniliter lascivians*, quod eodem recidit, nam *Parectati* olim juvenes nuncupabantur, ut est videre apud Nonium. Lucilius.

Inde parectato chlamydes, ac barbula prima.

Sed transeo ad Act. I. Sc. I. missò Prologo. Eâ scenâ eleganter admodum parasitorum nobis mores deformat orationis lepida penicillo Ergasilus, qui ipse eam artem factitabat, his verbis.

Iuventus nomen indidit scorto mihi

Eo quia invocatus soleo esse in convivio.

Scio absurdè dictum hoc derisores dicere,

At ego aio recte. Nam in convivio sibi

Amator, talos cum jacet, scortum invocat.

Estne invocatum, an non est? est planissimè.

Verùm herclè verùm nos parasisti planius,

Quos nunquam quisquam neque vocat, neque in-
vocat.

Ludit facetè in voce *Invocatus*, sed posteriora illa luxata sunt, & transposita; sic restituo.

Amator, talos cum jacet, scortum invocat.

Verùm herclè verùm nos parasiti planius,

Quos nunquam quisquam neque vocat, neque in-
vocat.

Estne invocatum, an non est? est planissimè.

Attèdet, & judicabit ferius Lector. Pergit Ergasilus.

Item parasiti rebus prolatis latent,

In occulto miseri victitant succo suo,

Dum ruri rurant homines quos ligurriant.

Poscunt secundo versu numeri *victant*, ut in meo codice erat exaratum. Dicebât veteres *Victo*, *Victito*, quomodo *Dicto*, *Dictito*, et si *Victito* usitatus.

Sc. *Advorte animum.*

Multis

Multis & multigenibus opus est tibi

Militibus, primum dum opus est pistoriensibus.

Ver. cod. *primodum opus*. Rectè *Primodum* pro *Primo*, sicut *Eho*, *Ehodum*.

In his diebus me reconciliaffere.

Scribo, *reconciliaffere*, ut *Hiaffere*, *Labaffere*.

PA. *Sed quid tu id quaris?* HE. *quia mihi natali st dies.*

Propterea te vocarier ad cenam volo.

Probum cefeo, *Sed quiddum id quaris?* quod in ver. cod. invenio. Nam Comici τὸ *Dum* explendi metri utuntur. Sc. *Si dii immortales.*

In re malâ animo si bono utare adjuvat.

Nihil temerè mutaverim, tantum hoc dixerim, fore magis ex phrasi Comici nostri, si legamus, *id juvat.*

Sed brevem orationem incipisse.

Ver. cod. *incipesse*. Dicebant, *incipio*, *incipesso*. Sicut *Lacio*, *Lacesso*. *Facio*. *Faceffo*. *Capio*, *Capesso*. & alia ad eam faciem.

— nunc oro per precem,

Per fortunam incertam, & per mei te erga bonitatem patris.

Scribo, *Et per mei te erga bonitatem patris*. Dicebât *Tedergâ*, quomodo *Medergâ*, de quo alio loco dicemus. Sc. *jam ego*.

Sed viden? fortuna humana omnia fingit artatque ut lubet.

Mavelim, *fingit aptatque*, nam *Fingit* heic valet *aptat*.

Num qua causa est, quin si ille huc non redeat,
viginti minus

Mibi des pro illo? —

Corrigo poscentibus muneris ex vet. cod. *viginti minus*. Quam Græcanicam esse inflexionem satis ostendimus suprâ. Sc. *Nunc illud*.

Nunc illud est, cum me fuisse quam esse nimio mavelim.

Lego, *nimio mavelim*, ex Langii libris: nam veteres *Mavelim*, & *Uolim*, ut *Nolim* dicebant. Priscianus lib. ix. *Pro Volam Velim auctoritas non irrationabiliter tradidit dicere: & Volim tamen pro Velim proferebant antiqui. Cicero in 11. de Nat. Deorum. Quo facilius id quod docere volumus intelligi possit. Sc. Quo illum.*

Aristophontes, qui ex paratâ re imparatam omnem facis.

Præfero vet. cod. lectionem. *qui ex paratâ imparatam rem omnem facis*. Quod magis Plautinum.

Si huius huc reconciliaſſo in libertatem filium.

Scribo, *Si huius huic*. Metri gratiâ, Tum quia paulò post sic dicit.

— *efficiam tamen ego id, si di adjuvant.*

Illum restituum huic. —

— TY. *Heus, audin' quid ait, quin fugis?*

Iam illic hic nos insectabit lapibus, nisi illum jubes

Comprehendi. AR. *cruciar*. TY. *ardent oculi, fit opus Hegio.*

Melius vet. cod. *sine opus Hegio*, scilicet quo constringatur comprehensus.

Cap.

Cap. II.

Ajax abigeus, melancholicus. Nuculeus.
Fodare. Impensus. Impense. Trygon. Capteivei aucta. Cora. Alatrium, Aletrinum, colonia. Frontinus correctus. Mantici-nari. Monerula.

Eadem illâ Scenâ.

Ornamenta absunt, Aiace, hunc cum vides, ipsum vides.

Scio quî heic viri docti *Ornamenta* interpretentur, sed contemno præ quod in vet. codice invenio, *Armenta absunt*. Nam profectò Ajax abigeus fuit, & pecora abegit. Lycophron.

τῆ λύσαν ἐν ποίμνασιν ἀχματησίαν
χέειν.

Ad quæ locum vide quæ notamus. Porro dum Aristophontem hunc Aiaci comparat Plautus, ostendit herois illius furorem manasse ex melancholiâ, nam antea de Aristophonte dixerat Tyndarus.

Viden' tu illi maculari corpus totum maculis luridis?

Atrabilis agitat hominem. —

In eadem mente Celsus invenitur, qui lib. vi. cap. xviii. sic ait. *Quidam imaginibus non mente falluntur, qualem insanientem Aiace vel Orestem poetarum fabula ferunt.*

Nuclem amisi, reliquit pignori putamina.

Membranæ illæ Langii optimi, *Nuculeu amisi*. Optimè, & est ἀρχαιοῦς, quæ hæctenus nemo animadvertit. Veteres enim dicebant, *Nuculeus, Nucleus. Tempulum, Templum*. Quâ facie, *Periculum, Periculum.*

clum. Vinculum, Vinclum. Sic Casina. Sc. primâ.

Qui è nuce nucleum esse vult, frangit nucem.

Eædem membranæ nucleum esse. Sc. Injicite huic.

HEG. *Vetuin' te quicquam hodiè mihi falsum proloqui?*

TY. *Vetuiſti. HEG. cur es ausus mentiri mihi?*

TY. *Quia vera obessent illi cui operam dabam,*

Nunc falsa profunt. —

In iisdem membranis. *Voruin' te. Lego, Voluin' te, & secundo versu. Voluisti. Quam veram esse lectionem nemo audebit diffiteri. Ibi cum octonos alii lapides effodint. Nullâ hoc analogiâ potest defendi: scribo, effodent. Fodare veteres pro Fodere extulisse restatur Festus. Sc. Quanta in pectore.*

Quid hic homo tantum incipissit facere, cum tantis minis.

Vet. cod. *incipessit.* Quod rectum esse ostendi superiori capite.

Va misero illi, cuius cibo iste factus imperiosior.

Codex vetus, ut & membranæ Langii. *factus est impensior.* Quod profectò longè rectius. Elegans dictionis notio minus intellecta corrumpendo loco fuit. *Impensus* enim heic valet, factus; quomodo *Impensa*, factura, Arnobius lib. vii. *Quid cum libis, quid diversis cum fratribus, cõfectionis jure multiplici atque impensarum varietate conditis.* Vide incomparabilis herois Iosephi Scaligeri ad Varronis quartum extremum. Idem est quod postea dicit

Satur homo est, habet profectò in vètre confidentiâ.

HE. *Ignem ingentem?* ER. *ita dico, magnus ut sit.*

HE. *Quid in eo volis urier?*

Cotrigo, *quid in eo volis urier? pro velis, ἀρχαϊκῶς.*

Sequi-

Sequitur mox.

Horæum, scombrum, & trigonum, & cetũ, & mollem caseum.

Vet. cod. & *trygona, & cetum.* Si quid iudico, haud paullò integrius. *Trygon*, est purũ putum Græcanicum, *τρύγων*, & eum designat piscem, qui pastinaca marina Latinis:

HE. *Esurire mihi videre.* ER. *mibi quidem esurio, non tibi.*

HE. *Iupiter te dique perdant.*

Vet. cod. & *Langui membranæ inserũ totum octonarium.*

Tuo arbitrato facile patior. HE. *credo cõsuetus puer: Jupiter t. d. p.*

Sed ita personas distinguo, ut in codice meo offedo.

HE. *Tuo arbutatu facile patior.* ER. *credo consuetus puer:*

HE. *Iupiter, &c.*

Mutilum tamen adhuc Ergasili responsum, itaque cenſeo plus deesse, vel verſum unum ad minimum: nisi velimus dicere interruptum ejus sermonẽ Hegionis imprecatione, quod facile dederim. *Quin* exempla eimodi alia passim in Plauto obvia.

Meum Stalagmum, meum qui gnatum surripuit?

ER. *νὴ τὰν σόεον.*

Membranæ langii, & vet. cod. *νὴ τὰν κόεον.* Ergo juramentum erit per Proserpinam, sicut antea dixit, *μὰ τὸν Διόλλω.* Sed & colonia esse potest, qualem Livius lib. ii. eo nomine nuncupat. unde etiam Corani Plinio lib. iii. cap. v. Postea ait,

νὴ τὸ ἀλάτειον.

Quod rectum est, firmaturque auctoritate vet. cod.

& mem-

60 IOAN. MEVR. EXERC. CRI. PARS I.
& membran. Lang. Frontinus quoque lib. de Co-
loniis. *Alatru muro ducta Colonia populus deduxit,*
iter populo non debetur. ager ejus per centurias & stri-
gas est assignatus. Lego, *Alatrum muro,* &c. Hinc
Alatrinates apud Livium extemo IX. Lambinus
edidit, *ὡς τὸ ἀλετρεῖων.* Hinc *Aletrini* Plinio lib. V.
cap. XI. *Aletrinales,* cap. V. ut & in veteri lapide.

EX. DECRETO. DECVR
MVNICIPII. ALETRINAT

Item in alio.

Q. MINCVIVS. Q. L. ANTEROS. VI. V
AVGVSTAL

HIC. SEVIRIS. AVGVSTAL. ALETRIN

Pergo in Plauto.

Nam hercle nisi mantiscinatus probe ero, fusti ple-
ctito.

Nauci non est hæc lectio. Vetus codex rectius *man-*
ticinatus. Ludit eleganter voce semigræcâ, nam à
μάγισ deducit *Manticinari,* ut à *Vates* *Vaticinari.*

Eternum tibi dapinabo cibum, si vera autumas.

Vet. cod. *dapinabo victum.* ut & membranæ Langii.

Sc. *Vidi ego.*

Nam ubi illo adveni, quasi patricius pueris, aut mo-
nedule,

Aut anates, aut coturnices dantur, quicum lusit.

Langii membranæ, aut *monerula.* Est ἀρχαϊσμός. Nam
R. & D. promiscè inter se commutabant. *Feretrius,*
Fedetrius, Meridies, Medidies. & talia.

Amplif.

Amplissimo Viro

IACOB O BONGARSIO

Christianis. Gall. Regis in Daniam
& Germaniam Exlegato.

IOANNES MEVRSIVS S. D.

IRascor propemodum Plauto meo V. N. cum naturæ meæ
viri infert, & impudentem me facit; nam viri genere, ho-
noribus, doctrinâque claris, leves hujusmodi Notis oggerere,
quid aliud est quam hominis effrontis, & de familiâ, ut Comi-
tus hic noster loquitur, durorum Capitonum? Fateor, nec tau-
sam dico: sed venia mihi spes in humanitate tuâ eximîâ, que
efficiet ut difficilis ne sis. Reprehendebat olim Albinum Cato,
quod deprecari culpam, quàm carere eâ maluisset; abutar præ-
jurationis verbis, IDEM IN ME. Peccare vero tamen ni-
hil, nisi tibi videbor, non videbor autem, si placuerint hæc ista;
atque ita jam Censoris istius effugero notam. Si verò diffucue-
rint, tam pereant quàm extrema faba: & hoc etiam modo ef-
fugero, cum non erit amplius pro quo culpam deprecari necesse
habeam. Placeant ergo, aut perdi: vel parce quoque, dum modo
ut culpâ vacem præses.

A D
CURCULIONEM.

Cap. I.

Munire, inusitata notione. *Mortare*. Festi lectio defensa. Polenta Stoicorum cibus. In Charisio lacuna indicata; item medicina ei facta. *Trit. Pleni dentes. Plena*. Plauti defensa lectio, & explicata. item Lucilii & Arnobii.

SC. *Flos veteris vini*. Pacificitur lena cum Phædromo si velit curare ne sitiar facturam se ut amore suo poriatut; ad quod respondet Phædromus.

Tibi na ego si fidem servas mecum,

Vineam pro aureâ statuâ statuam, que tuo

Gutturis sit monumentum.

Temerè hæc sollicitare nolo. Tamè in vet. cod. erat *munimentum* quod non reiculum omninò, ut sensus sit, Vineam tibi pro statuâ statuam, quam inguitiges. Est verò metaphora à cibo: nam veteres *Munire* usurpabant etiam pro mandere cibum; atque hinc est quod in Festi Fragmentis legitur. *Munitio, mortificatio ciborum*. ubi malè vir magnus *mortificatio* reponendum censet. Antiquis eum *Mortare* erat coterere, unde *Mortarium*, vas ei usui destinatù. Sc. *Date viam*. Quam lepidè superbit Curculio parasitus, & omnibus obviam futuris, nisi de viâ decedant, verbèra se intentaturum minatur. Ait autem inter cætera.

— eos ego si offendero,

Ex unoqueq; eorum excutiam crepitù polentariù.
Mendosam hanc lectionem, etsi non omnes primâ fronte

fronte ita iudicabunt, ego pronuntio, nec vereor ut nimis audacter. In vet. cod. erat, *ejciam crepitum*: sed rectissimū est quod mss. Langii præferunt. *Exciam crepitum*. Dixit *Exciam* quod frequentativâ formâ alii sapius *Excitabo*. Nec aggerat mihi quistum istum Charisii locum lib. 11. *Trit. Navius in Corollariâ, significat autem vocem murum, ut Plautus inquit, Ejciam crepitum polentarium, id est peditum, in Curculione*. Vocat Philosophorum Stoicorum crepitum *polentarium* eleganter & facetè, quia nimirum polentam ederent. Ludit Persius Sat. 111.

Haud tibi in expertum curvos deprendere mores,

Queque docet sapiens braccatis inlita Medis

Porticus in somnis, quibus & detonsa juvenia

Invigilat siliquis, & grandis pasta polentâ.

Porro in Charisio nihil ferè incorruptum. In principio deest Nevii exemplum, in quo *Trit* legebatur; ergo rescribo. *Trit. Navius in Corollariâ. * * ** *Significat autem vocem murum: ut Plautus inquit, crepitum polentarium, id est, peditum, in Curculione*. Nam istud *Ejciam* diligens librarius adjecit, qui Plauti versum memoria tenebat; unde etiam colligere licet jam tum in quibusdam codicibus depravatam hanc vocem fuisse. Sensus verò Charisiani illius loci. *Trit significat vocem murum, aut, ut Plautus inquit, crepitum polentarium, id est peditum*. Sequitur postea.

Os amarum habeo, dentes plenos, lippunt fauces fame.

Magnæ heic & plusquam Cimmeriæ tenebræ Lambino, viro cætera doctissimo: adèd ut se explicare nullus possit. Ego explicabo, ne quis cum illo post-
hac

hac impingat. *Pleni* dentes sunt quos Ovidius *scabros rubigine*, Petronius *aratos scabrâ rubigine* appellat; quosque ita sordes infestant, ut muccus nares. Sic *Plena* numero plurali substantivè pro sordibus apud Arnobium lib. vi. *Non hirundines domique intra ipsos adium circumvolantes tholos, jacularier stercoreis plenas, & modo ipsos vultus, modo numinum ora depingeres?* Et malè etiam istam lectionem sollicitarunt viri magni, mendique suspectam censuerunt. Est verò *Plenus* idem quod *Blennus*, secundum antiquam scribendi rationem; quia veteres *B* & *P* inter se commutabant, neque consonantes geminabant. Lucilius.

Deblaterat plenus, bonu' rusticu' concinit unâ.

Qui locus hæctenus valdè torlit Criticos, dum alius *plenus*; alius *blennus* putat restituendum. Præterea est Græcanicum. Etymologici auctor. Βλέννα, μύξα. οἱ δὲ διατῷ π, φλέννη, καὶ φλένα τὰ ἀδενῆ καὶ δυσκίνησι.

Cap. I I.

Lassis lactes. *Pane*. Plautus à Charisio culparus. *Summanare*. *Dicare*. Lintea tondendis injici solita. *Met. Nis*. Afranius emaculatus.

Eadem scenâ, eodem loco.

Ita cibi vacuitate venio lassis lactibus.

Vet. cod. *laxis*, ut & Nonius, citat. Sed est ἀρχαϊσμός. Eodem modò *Adassint* dixit pro *Adaxint*, Aululariâ, ut ibi monui.

Triginta minis, vestem, aurum: & pro iis decem coaccidunt.

Etiâ heic, ut alibi aliquoties, Græcâ inflexione numeris

meris exigentibus vet. cod. habebat, *Triginta minis.*

Hæc sunt ventri stabilitimēta, panē, & assa bubula. Vet. cod. *pane, & a. b.* Atque hæc vera lectio. Veteres *Pane* & *Panis* efferebant. Nonius. *Panis consuetudine masculino genere appellatur. Nentro Plautus Curculione. Hæc sunt, &c.* Sed hoc ut ineptum carpit Charisius lib. i. *Panis masculino genere dicitur. nam etsi nentro genere Plautus dixit, Pane & assa bubula, tamen vitiosè.* Nec alio Arnobium oculos habuisse existimaverim lib. i. cum stribiligines gentilium exagitans ait. *Non item apud vos est positum hoc Pane, & hic Panis?* Sc. *Beatus.*

Quia vestimenta, ubi obdormivit ebrius,

Summano, ob eam rem me omnes Summanū vocat.

Scio Summanum rapacem esse, ideoque non improbo quod Lambinus hinc fictum comminiscitur; si tamen seorsum sentire licet, putaverim *Summanare* dixisse Plautum propter euphoniâ, pro *Submanare*, id est ὑποχαίρειον ποιεῖν; & ludere voluisse in alliteratione. Sc. *tu præ.*

LY. *Tacuisse mavellem.* LE. *hau malè meditare, malè dicax es.*

In vet. cod. erat. LE. *Haud in malè meditantem, malè dicassis.* Optimè, & est Ἀρχαϊσμός, *Dicassis* pro *Dixeris*. Nam veteres indifferenter pronuntiabant *Dicere, Dicare*, ut *Lavere, Lavare. Tonere, Tonare. Boere, Boare.* & alia ejusmodi. Sc. *Quoi homini dii.*

At ita me volsella, pectè, speculū, calamistrum meū Benè me amassit, neaque axicia, linteumque extersum.

Linteum leno intelligit hic quod tondendo injiciebatur: ideoque rectè cum axiciâ, id est forfice quo

capilli secantur, conjungit. Solebat autem tondentibus vestium integumentum injici, ne foedarentur: idque linteum fuisse ex hoc loco apparet. Capt. Sc. *Iam ego revertar.*

Nunc senex est in tanstrinâ, nunc jam cultros attinget.

Ne id quidem involucre injicere voluit, vestem ut ne inquinaret.

Sc. *Phædrome, propera.* Curculio opem Phædromi implorat aduersus vim militis.

CV. *Phædrome, obsecro serua me.* PH. *tanquam met Genium meum.*

Hanc veram & rectam esse lectionem fatebor, cum quis probaverit Genium in hominum, non in Genii homines fuisse tutelâ: nunc, quando id nemo sanus dixerit, corrigo liberè.

PH. *tanquam met Genius meus.*

Sensus facillimus. *Met* verò pro *Med*, sive *Mo* antiquâ scribendi ratio est, quod eo monitum volui, ne quis pro expletivâ particulâ haberet. Sc. *Argentarius malè.* Planesium pro Cappadoce lenone deprecatura fratrem inquit.

Frater, obsecra te, noli hunc condemnatum perdere. Corrigo. *hunc indemnatum p.* Nam Cappadox antè dixerat.

— *pro deum atque hominum fidem!*

Hocce pacto indemnatum atque intestatum me arripi?

Hanc conjecturam meam etiam vet. cod. stabilit, in quo signatè ita potest perscriptum inveni.

MI. *Ego te in nervum, haud ad prætozem rapiam, ni argentum refers.*

CA. *Ego te vehementer perire cupio, ne tu me nescias.*

Nauci non est *τὸ nescias*. Rescribo, *noceas*. Elegans ἀρχαϊσμός. *Me* pro *Mi*, sive *Mihi*. Talis ille Afranii Vopisco.

— *malè merentur de nobis heri,*

Qui nos tantoperè indulgent in pueritiâ.

Sed corrigo, *Qui nis*. Veteres *Nis* pro *Nobis* dicebant. Festus. *Calim antiqui dicebant pro Clam. ut Nis, pro Nobis: Sam, pro Suam: Im, pro Eum.* Vel fasane *Me* poterit esse quartus casus, & tunc nihilominus erit ἀρχαϊσμός. Sic Milite, Sc. ultimâ.

Fura te non nociturum esse hominem de hac re. neminem.

Et paullo potest.

Furo per Dionam & Martem me nociturum neminem.

Ita enim ibi legendum ostendemus suo loco. Tale est quoque quod eadè scenâ legitur sub exodium.

Magis metuant, minus has res studeant.

Item Amphitruone.

Velatis manibus orant ignoscamus peccatum suum.

Clariff. Viro

NICOLA O FABRO

Christianifs. Gall. Regis Confilia-
rio, & Illuftris. Principi
BOVRBONIO A ftudiis.

IOANNES MEVRSIVS S. D.

Quanta in te eruditio fit, quanta humanitas item, V. CL.
nemo paullum modo doctior, nemo humanior est qui igno-
ret: & hujus utriusque fingulari splendore animos tibi eorum
devinxiffi omnium, qui eruditum esse & humanum quid fit
fciant, & curant. Atque ut verum fatear, non alie res me im-
pulerunt, ut hæc ad Plautum judicio tuo elegantiffimo commit-
terem. Quamquam quid impulerunt? libentiffimo id feci, fi quid
unquam. In vitus tamen quodammodo, quia vix à verecun-
diâ meâ, ut his talibus tibi importunus esse auderem, impetra-
re potui: atque ita nihil à vero alienum dixi. Quicquid horum
erit, non ingratum fore spero meum in te amorem observan-
tiamque. Amabû itaque me, fi potes, & hæc ad Casinam Plau-
ti examinaûs: quod quidem impetrabo abs te non difficulter,
aut pro me Plautus: A judicio tuo pendebo, us à magnete Pla-
ni annuli ferrei.

CASINAM.

Cap. I.

*Postideâ. Interideâ. Glossæ correctæ. Ni pro
Ne. Femina pro Hemina. etiam Semina. Ho-
spicari. Iuno Hospita. Martiani lectio defensa.
Reddebo. Mellilla. Mellina.*

Sc. Saluere jubeo.

Ejicite ex animo curam, atque alienum es.

Vet. cod. Ducite ex animo. Quid si? Discite ex a.

Deinde.

———— Diphilus

*Hanc Græcè scripsit, post id rursum denudò
Latine Plantus cum latranti nomine.*

Vet. cod. post id eam rursum d. Scribo, postideâ rur-
sum. Nam dicebant, ut notû est, Antideâ, Postideâ.
Interideâ. Et malè hodiè in Glossis legitur. Entori-
diâ, εν τῷ μεταξῶ. Scribo, Endoterideâ, pro Interideâ.

Hera facit, educavit magnâ industriâ,

Quasi si esset ex se nata, non multò secus.

Melior lectio veteris codicis Quam si esset, &c. Sub
exodium scenæ.

Mox herclè verò, transactâ fabulâ.

Non satisfactum legi metricæ, itaque rescribo ex
veteri codice.

Mox herclè verò post, transactâ fabulâ.

Sc. Non mihi.

Quid in urbe reptas villice hîc magni preti?

Vet. cod. i. n. reptas villice hic nō magni p. Transpono.

Quid in urbe hic restas villice non magni preti?
Sequitur.

Chaline non sum oblitus officium meum.

Scribo ex vet. cod.

Chaline non sum ego oblitus officium m.

Sequitur.

Mea prada est illa, proin tu te in laqueum induas.

Vet. cod. in laqueum ne duas. Melius omnino, aut certe, in laqueum ni duas. ut sit ἀσχαῖσπος Plauto conveniens.

Ex sterquilinio effosse, tua illac prada sit?

Vet. cod. E. f. effossa tua illac prada est. Nec minori elegantia, aut facerit.

Dabitur tibi amphora una, & una semita,

Fons unus, unum abenum, & octo dolia.

Scriberim, & una femina, ἀρχαῖσπος pro hemina.

Sic dicebant, *Hospis, Fostis*. & similia. Possis etiam, quod propius vulgatam lectionem accedit, & una femina legere. Veteres enim *H* & *S* inter se commutabant: sic *Hospicari* gemino archaismo pro *Susplicari* dicebant, itaque exulit Claudius Quadrigarius Hist. vii. 11. Diomedes lib. i. *Quod nos Susplicatur veteres Hospicatur dixerunt. Claudius vii. 11. Hist. hospicatur ait.* Eaque ratione *Hospita* Iuno eadem quæ *Sospita* vulgò. Martianus Capella lib. i. *Iunonis verò Hospita Genus accitus ex nona.* Peccat, qui mutant. Statius ecce similiter lib. iii. Syl. i.

Quo pater etherius, mensisque accita Deorum

Turba, & ab excelso veniat soror Hospita templo.

Sed negabitur conjectura hæc mea valere, ut legi metricæ contraria, cum *Hemina* mediam producat: illis respondeo trimetros terminari tam spondeo,

quam

quam jambo, atque hoc pro me præstabant abunde ipse Plautus, Terentius, & Priscianus libro de verbis Comicis.

— quod te postules

Gustare quicquam: nunquam adepol jejunium

Jejunum est aquè, atque ego ruri reddibo te.

Vet. cod. aliter interpungit, & legit.

Gustare: quicquam nusquam adepol gentium

Jejunum est aquè, atque ego te ruri reddibo.

Sanè optimè. Deinde lego, reddebo te, ἀσχαῖσπος. & ineptit Nonius. Sic Dicebo Nævius Pathicis

— primum quod

Dicebo rectè, secundum quod dicebo eò melius.

Item Fidebo. Idem Nævius loco citato.

Tibi cum fidebo, fidelis ero.

Nam solebant pleræque verba & secundâ & tertiâ conjugatione efferre, quod etiam memini monere ad Catonem, natus error ex scribaturâ, nam librarii *I* pro *E* scribebant.

Mea vita, mea medulla, mea festivitas.

Vet. cod. & Lang. membr. *mea mellilla, mea f.* Optimè: est ὑποκοριστικὸν verbi *Mellina*, quo alibi nō semel utitur, quamvis malè hodiè in vulgatis *Mellinia* pro *Mellina* legatur. Rectè enim meus codex *Mellina* semper refert.

Meus pullus passer, mea columba, mi lepus.

Constituo tetrametrum, & scribo.

Meus pullus, meus passer, &c.

Facilè potuit elabi hæc vox toties repetita.

Quum mihi hæc dicentur dicta, tum tu furcifer

Quasi mus in medio pariete versabere.

Vetus codex aliter.

*Quum mihi isthac dicentur, tum tu furci fer
Quasi mus in medio parietis vorfabere.*

Constituto trimetrum, & scribo. *Quom isthac mihi
dicentur, tum tu f.* Nam τὸ διὰ aliquis malè feriat-
tus adjecit.

CH. *Nunc ne tute mihi respondere postules
Ab eo intro, tader sermonis tui.* OL. *te sequor.*

Ineptum hoc. Quomodo enim Charinus Olympioné responsum exigere poterat, cum ipse Olympio longo isto præcedenti sermone eum compellasset? Melius vetus codex.

Nunc, ne tu respondere postules me tibi.

Sed luxata sunt ista, & transponenda in trimetrum.

Nunc, ne tu tibi me respondere postules.

Hęc verissima hujus loci lectio.

Cap. I I.

Optio. Opio. Festus correctus. Horior. Deliquum. Antedire. Initio. Mundior. Impetrasco: Lucilius emendatus apud Nonium. *Impetrasso. Amasso.*

Sc. *Obsignate cellas.*

_____ *atque ea ipsa eccam egreditur*

Foras, non pol per tempus iter incæpi.

Scribo ex vet. cod.

_____ *atque ea ipsa eccam foras*

*Ingreditur, non pol hoc mihi per tempus incæptum
ut sit octonarius. Sc. Sequimini.* (est iter.)

Nec mihi ius meum obtinendi copia est.

Vet. edit.

Nec mihi meum jus obtinendi optio est.

Transf-

Transpono, est optio. Paulus Festi mutilator. *Optio est optatio, sed in re militari, &c.* Quod & Gulielmiū occupasse video. Illud verò hęc occasione, Festi emendandi causâ, annotandum duxi, veteres verbo primitivo *Opio* dixisse, unde frequetativum *Opto*, (ut *Apio, Apto. Rapio, Rapto.*) atque hinc *Optatio*, illinc *Optio* verbalia. Itaque malè est apud eum, quem dixi Festum, *Prædotiunt præoptant.* Nam *Prædotiunt* scribendum. D. inferitur, ut in *Redamo*, & talibus. Similiter τὸ *Hortor* iidem illi veteres primitivum *Horior* extulerunt: ut monet Diomedes lib. I.

Quando tibi nil domi deliquum est.

Vet. edit. *domi deliquom' st.* Optimè, pro *Deliquum*, ἀρχαῖος. Festus. *Deliquum apud Plautum significat minus.* Et video ex annotatione marginali etiam Nobilissimo Doufè hoc ipsum in mentem venisse. Sc. *Omnibus rebus.*

Omnibus rebus ego amorem credo, & nitoribus, nitidis antevenire.

In vet. cod. n. *nitidis antenire.* Suspicio Plautū scribisse, *antedire*, pro *anteire*. Nam D. ut notum est, casci illi inferebant.

_____ *coquos equidem nimis demiror, qui utuntur condimentis.*

Eos eo condimento uno nō utier, omnibus quod præ- (stat.
Melius vet. cod. qui utuntur tot condimentis.

Qui postquam amo Casinam, magis initio munditius munditiam antideo.

Vet. cod. *magis initio munditius munditianti deo.* Rectissime. Per Deum intelligit Amorem, cui munditianti, id est mundo, initiare se dicit. *Initiare* quid sit

Vet. cod. *possim ego fieri. Nec temerè damno.*

Sc. *Face Chaline.*

Uxor aqua. OL. noli uxori credere. ST. habe animimum bonum.

OL. *Credo herclè hodiè devorabit sortes si attigerit.*

CH. *tace.*

Melius est in vet. cod.

OL. *Crede herclè, hodiè d. s. f. a.*

Observandum obiter totà hac scenà genus divi-
nandi fortibus in sitellam cum aquâ demissis, vide-
turque ab Assyriis manasse. Pfellus de Dæmonibus,
interprete Marsilio Ficino: *Est & quaedam in pelui*
vaticinatio, per quam rustici sæpè vaticinantur. pro-
fecto quemadmodum predictio quaedam sit, id est per
aërem, atque per folia, sic predictio quaedam sit in pe-
lui, apud Assyrios frequentata & nominata. Nec lō-
gè diversa putem fuille, quæ Graci χύτλα voca-
runt. Hesychius χύτλα. τὸ ἐφ' ὕδαλι εἰλαιον. καὶ εἶδος
μαντείας ὃ δι' εἰλαίου καὶ ὕδαλι γίνεται. Planè tamen alia
hydromantia de qua Isidorus Orig. viii. sic scribit.
Est hydromantia in aque inspectione umbras demo-
num evocare, & imagines vel ludificationes eorum vi-
dere, ibique alia ab eis audire, ubi adhibito sanguine
etiam inferos perhibentur sciscitari. Quod genus divi-
nationis à Persis dicitur allatum. Ad hanc pertinent
ista Euhapii in Iamblichō. Οὐδὲ ἀποψάσας ἔῤῥαλι,
ἔτύγχανε. δὲ ἐπὶ τῆς κρηπίδος κατὰ τὴν ὑπέκλυτον κα-
δήμεον, καὶ βραχέα τινα προσεπιπῶν, ἐξανάλεσεν ἀπὸ τῆς
κρήνης κάτωθεν παιδίων.

OL. *Taceo, deos quæso, tu ut quidem hodiè canem*
& furcam feras.

In vet. cod. est. *camum & furcam* f. Priorem lectio-
nem

nem non sollicitaverim temerè, nam lego apud Fe-
stum τὸ *Canis* esse genus vinculi; *Catulus*, ait, *genus*
quoddam vinculi, qui interdum Canis appellatur.
Iam *Camus* sive Κημὸς, nam purum putū Græcū est,
frenum equorum appellatur, quod quomodo heic
locum habere aliquem possit non video. Videtur
tamen nonnihil asserere, quod κημὸς est etiam δι' ἑ
κατήσων αἱ ψήφοι ἐπικειμένῃ τῷ καθίσκῳ. ut testatur
Pollux lib. viii. cap. i. quod ipsum mihi nihilomi-
nus non satis placet. Iudicent doctiores. Mihi suffi-
cit duplicem lectionem proposuisse, & pro utrâque
aliquid dixisse. Respondet verò huic Olympionis
imprecationi Chalinus, & deprecatus eam suppli-
cium illi optat, ut pedibus pendat. Sic ait.

CH. *Mihi ut sortitio eveniat, ut quidem herclè*
pedibus pendeas.

Lego, *s. eveniat, tu quidem h. p. p.* Quod multò ele-
gantius: videbit facile qui non nimis obefæ naris.
Rerigit Olympio.

At tu, ut oculos emūgare ex capite per nasum tuos.

Quid times? paratum oportet esse jam laqueū tibi.

ST. *Periisti, animum advortite amabo. OL. taceo.*
Melius fanè vet. cod.

— *p. o. esse jam laqueum tibi.*

Periisti. ST. animum advortite ambo.

Nam τὸ *Periisti* magis congruit sermoni Olympio-
nis laqueum paratum esse oportere dicentis. An ve-
rò *ambo*, an *amabo* legas susque deque est.

CH. *Tu ut liquefscas, ipse actutū virgis calefactabere.*
Vet. cod.

Tu ut liquefscas ipse actutū, virgis calefacto aère.
Facile corrigere.

Tu ut liqueſcas iſte actum virgis calefactus acris.
Orta menda ex compendioſa ſcriptura calefactus.
Dixit verò *Acres* pro *Acriter*. Solèt enim a ljectiva
neutra uſurpari adverbialiter, vel quia veteres etiã
Acrus dixerunt, ut patet ex Cn. Matio, & Gloſſa-
rio, quomodo notavi Critici mei Arnobiani, lib. 1.
cup. xi.

Percide os tu illi hodiè. age ecquid fit? CL. *ne ob-
lexis manum.*

Rectè Ianus Douſa V. N. legit *objexis*, ut video ex
marginali annotatione. uſurpavit autem Plautus
Objicere ἀρχαϊκῶς pro *Adjicere*, (nam *Ob* pro *Ad*
dixiſſe veteres ex Feſto notum.) Ergo *ne objexis ma-
num*, ſignificat, *ne attigeris*. Sic poſteà eadem hæc
Cleoftrata, cum ille nihilominus verberibus imper-
teret, objurgans interrogat. *Quid tibi hunc tactio eſt?*

Cap. IV.

Mehe, ἀρχαϊσμός. Erummula. Viatorum
furcæ. Carbones venundari ſoliti. *Carbona-
rius.* Carbonaria cellæ. Feſti & Noni ἀμάετι-
μα μνημονικόν. *Epol. Edepol. Equirine. Ejuno.*

Sc. *Si nunc me.*

— audio aperiri fores

Mibi benevolentis, atque a me procedunt.

In vet. cod. erat.

Mibi benevolentis, atque illi ad me procedunt.

Reſcribo, *Mehe bene volenti, atque illi a. m. p.* quod
aliter diceret Plautus, *nō ingratiſ meis*. Veteres au-
tem *Mehe* pro *Me* dixerunt. Quintilianus Orat.
Inſtit. lib. 1. cap. v. *Mehe quoque pro Me, apud anti-
quos*

quos, *Tragœdiarum præcipuè ſcriptores, in veteribus
libris invenimus.* Scioli iſti librarii elegantem ἀρχα-
ϊσμὸν ignorantés, tam fædè nobis locum iſtum in-
terpolarunt. Sc. *Sine modo rus.*

— ego remittam ad te virum

Cum furcâ in urbem, tanquam carbonarium.

Vet. cod. τὸ ego malè omittit. Porro furcas hic intel-
ligit, quibus viatores ſarcinas & ònera alligata ge-
ſtabant, quas alibi noſter hic *Sarſinas Erummulas*
appellavit, ut teſtis iſtis verbis Feſtus. *Erummulas*
*Plautus refert furcillas, quibus religatas ſarcinas via-
tores gerebant.* Obſervare prætereà hic eſt olim Ro-
mæ carbones venundari ſolitos, atque hoc *Carbo-
narium negotium exercere*, dixit Auſtor de Viris Il-
luſtribus, *Marcus Amylius Scaurus nobilis, pau-
per. nam pater ejus, quamvis Patricius, ob paupertatē
carbonarium negotium exercuit.* Qui id operis facie-
bat, *Carbonarius* dicebatur. Gloſſæ. Α ὑδρακοπόλης,
Carbonarius. Habebãt etiam cellas certas in quibus
carbones reponerant, eæque *Carbonaria* diceban-
tur. Gloſſæ. Α ὑδρακοθήκη, *Cella Carbonaria.*

Receſſim cedam ad parietem, imitabor nepam.

Feſtus paullum variat.

Receſſim dabo me ad parietem, i. n.

Magis multò Nonius. *Retroverſum cedam, imitabor
nepam.* Sed uterque memoriã lapſi.

Certum eſt hunc Accheruntem præmittam prius.

Non peius vet. cod. *C. e. hunc ad Accherontem p. p.*

OL. *Ita me di bene ament, ut ego vix reprimo labra.*

Ob iſtam rem quin te deoſculer, voluptas mea.

CH. *Quid deoſculer? quæ res eſt? quæ voluptas tua?*

In veteri exemplari meo erat poſtremus verſus ali-

ter conceptus.

CH. *Quid, deosculer te? qua res? qua voluptas tua?*
Pro quo, si mutari debet, rescriberim. *Quid deos-*
culere? qua res? q. v. tua?

OL. *Ecquid amas nunc me?* ST. immò *adepol me,*
quàm te minus.

Tollo disfunctionem, & scribo.

ST. immò *adepol me quàm te minus.*

Sententia perspicua. Præterea hoc monebo, scribē-
dum ubique *Edepol*, sine diphthongo. Mos enim ye-
teribus vocales longas duplicare, & vel *H* vel *D*
inferere: Itaque pro *Epol* scribebant *Eepol* & *Ede-*
pol, sicut *Mecum*, *Mecum*, *Medecum*, & similia.
Nam *Epol* dicebant, quomodò *Ecastor*, *Equirine*,
Ejuno. Quæ duo postrema non ubique obvia. Prius
est apud Festum legere, posterius apud Sospitrum
lib. 111.

Ut hic sit secum, se adjuvet, cubet secum.

Vet. cod. *se adjutet, c. s.* quod non injuria prætule-
rim. Amat enim Plautus frequentativa ista usurpare.

Tu rus uxorem duces. id rus hoc erit,

Tantisper dum ego cum Casinâ faciam nuptias.

Magis placet vet. cod. lectio.

— *id rus domus hac erit.*

Intelligit domum vicini sui, cujus paullò ante mē-
tionem fecit. Sc. *Nunc amici.*

Sed tu cave inquisitioni mihi sis. AL. *usque ade-*
ro domi.

Vet. cod. *S. t. c. in quaestione mihi s.* Quod firmat con-
jecturam Doufè legentis, *in quaestione.*

Cap.

Cap. v.

Qui ἀρχαῖσμός, pro Cui. Serui sale empti
olim. *Occasò. Casò. Casabūdus. Flos Liberi. A v-*
ἰο ἠφαίσυ, A v ἰο πωρὸς. Malum pessimum 2.

Sc. *Vt properarem.*

Sed eccum egreditur, senati columē, presidium populi,
Meus vicinus, meo viro qui liberum præbet locum.

Non ecastor vilis emptus est, modius, qui venit, salis.

Hæc Clcoitrata loquitur iracunda, & planè εἰρω-
νεύουσα; itaque vituperium est Alcesimi, non laus. Lo-
cus autem difficilis, qui Lambino & Doufè (arqui-
bus vitis?) non parum exhibuit negotii. Quibus ut
assentiar nondum persuasus sum. Mihi videtur le-
gendum.

Non ecastor vili est emptus, modius qui venit salis.

Et vet. cod. *vili* habet, non *vilis*. Exprobat autem ei
olim servum fuisse, & salis modio venum ivisse. Nā
servi sale olim empti. Pollux lib. 111. cap. 111. Ἀλώ-
νητοι ἀκαλῦνοι οἱ μηδενὸς ἀξιοὶ τῶν οἰκετῶν, ὅτι τῶν θεῶ-
κῶν οἱ μεσόγειοι, ἀλῶν ἀντικατηλλάττοντο τὸς οἰκέτας.
Quod etiam legas apud Hesychium, Suidam, Ety-
mologicographum, Auctorem proverbiorum, &
alios Grammaticos. Dixit verò *qui modius venit sa-*
lis, pro, *cui modius salis impensus est*. Simili figurâ
Virgilius *dare classibus Austros*. Porro *Qui ἀρχαῖσ-*
μός est, pro *Cui*. Nam cascilli à recto *Quæ* deflecte-
bant, *Quis*, *Qui*, *Quem*. Hęc mea sententia, quam
eatenus valere volo, si doctis proba censebitur.

Sc. *Stultitia magna.*

Stultitia magna est, meâ quidem sententiâ,

F

Homi-

*Hominem amatorem ullum ad forum procedere
In eum diem, cui quod amet in mundo fiet.*
Ultimus versus in vet. cod. ita erat scribitus.

In eum diem, quod amet in mundo fiet.

Vera lectio hæc quo quod a. i. m. f. Amatorem, inquit stultitia est procedere in forum, illo die quo habet quod amet. Sc. *Viso huc.*

AL. *Sed ecce ante adis. ad te herclè ibam commodū.*

ST. *Atque ego herclè ad te.* —

Melius in vet. cod. personæ collocatæ.

— *ad te herclè ibam.* ST. *commodū.*

Atque ego h. a. i.

Satin propter te perego ego, atque occasio.

Quamvis bona hæc lectio, in veteri tamen codice est. *atque occasio*; quod profectò nec contemnendū, nec levi brachio prætereundum: Nam veteres *Occaso* à supino *Occasum* efferebant, sicut à *Casum*, *Casus*; unde *Casabundus*.

Quà ego hunc amorem mihi esse autè dicam datū?

Annotarunt in margine, *f. ratione*. Deleo, & suppleo ex vet. cod. in quo ita signatè legitur.

Sorte quà ego hunc, &c.

Sc. *Nulla sum.*

— ST. *timeo hoc negotiū, quid est. nisi hac meraco*

Se uspiam percussit flore Libyco. —

Longè aliter vetus codex.

— ST. *timeo hoc negotium quidem:*

Nisi hac ημέρα γλώσσαν uspiā percussit flore Liberi.

In fine rectè est *flore Liberi*, quomodo & V. CL. Iustus Lipsius legendum conjecit. Græca verò illa improbare temerè non ausim, cum nō insolens Plauto sit dictiones Græcas suis scenis infarcire. Iudicent eruditi.

eruditi. Est autem *Flos Liberi* vinum, ut rectè Lipsio visum. Sic ἀνδρῶν ἰφαιστὺ dixit pro igne Æschylus Prometheo. Ita enim Κράτῳ & Βία Vulcanum alloquuntur.

τὸ σὸν γὰρ ἀνδρῶν, πανίλεχυν πυρὸς σέλας,

δυντοῖσι κλέψας ὄπασσέν. —

Sed ἀνδρῶν πυρὸς, ut Philostratus loquitur eleganter, flamma est. locus est lib. Εἰκότων in Scamandro. Καὶ τὸ ἀνδρῶν ἔ πυρὸς, ἔ ξανθόν, ἔδὲ τῆ εἰδομένη ὄφει, ἀλλὰ χρυσοειδὲς, ἢ ἠλιώδες. Æschylus, si propriè loqui voluisset, πυρὸς σέλας dixisset, quod tamen abusive pro ipso igne ponere maluit.

— PAR. *Here mi.* ST. *quid vis mea ancilla?*

PAR. *nimum satis.*

ST. *Numero dicis: sed hoc quidquid est loquere.*

Et cur? *mea ancilla*. quod blandientis est, non increpantis. Scribo ejectâ voce, *quid vis ancilla?* ita disertim præferebat vet. cod. meus. Malim prætereâ. *Nimirum dicis*. Id est. Ex tuâ quidem sententiâ. Ortus error ex antiquâ scribendi ratione, *Numéro*; Nam, ut notum est *V* pro *I*. item *E* pro *I*. & *O* pro *V*. scribebant. Atque hinc nobis *Numero* fabricati sunt.

Quid intus tumulti fuit? PA. *scibis. audi malum pessimum,*

Quod hic modo intus apud nos tua ancilla hoc pato exordiri

Cæpit. —

Melior lectio vet. cod.

PA. *audi, scibis, malum, pessimumq;*

Hic modo, &c.

Cum enim *malum* dixisse non vehemens satis esset, eleganter *pessimumq;* addidit ad exprimendam magis

gis facinoris fœditatem. Similiter Arnobius noster lib. II. *Quibus mali sumus, & pessimi, &c. & aliquoties.*

PA. *Tibi infesta soli est plus, quàm cuiquam.* STA. *quamobrem?* PA. *quia se des.*

Uxorem Olympioni. neque se tuam, nec se suam, Neque viri vitam sinet in crastinum protolli.

Rescribo, ut est in vet. cod. *neque tuam, nec suam.* Nā malè rō se bis inculcatum non leviter turbat.

Cap. VI.

Ingratis, Invitis, adverbialiter. Amire. Incanis. Corbita. Tamenetsi. Nilum. Integer, pro rustico, novè explicatum.

Eādē Scenā, sub finem.

ST. *atque ingratis, quia*

Non vult, nubet hodie. ———

In vet. cod. erat. *atque ingratis.* utrumquē non malè, nam dicebant *Gratis, Ingratis.* *Gratis, Ingratis.* Simili modo *Invitis*; ut observat Charisius Instit. lib. II. *Invito, ut falso. Plantus in Cæco, aut in Prædonibus. Neque eam invito à me unquam abduces. Quod idcirco putavi tractandum, quod numero plurali adverbialiter Invitis video dictum. Sc. Vide fur.*

Atat cesso magnificè patriceq₃ amiceq₃ ita hero Meo ire advorsum.

Doufa, *amiciri, atque ita hero.* Ego malim, *patriceq₃ amiri itaq₃ hero.* Veteres *Amire* pro *Amicire* dicebant, remanetque vestigium in *Redimire*;

OL. *Ab hodiè.* ST. *mane verò, quāquam fastidis.*

OL. *Hei, hei, foetet.*

Tuus

Tuus mihi sermo.

Acutè Nobilissimus Doufa. *Vah odio es.* Mihi tamè videbatur. *Vah odi te.* quod minus paullò à vulgarità lectione abit: vel, quod certius. *Vah hæde.* Exprobat enim ei fœtorem. Sc. *Nec pol ego.*

———— *illa autem senem*

Cupiant extrudere incanatum ex adibus.

Non contemnenda vet. cod. lectio, & mss. Lang.

———— *illa autem senem*

Incanem extrudere cupiant ex adibus.

Est autem *Incanis* ἀεχαιδὸν, pro *Incanatus.* Ecce in Glossis Iſidori. *Incanis. Plant. Incanem ex adibus.*

Novi ego illas ambas estrices, corvitant ubi Comeſſe possunt.

Vet. cod. *corbitant, ubi.* Non malè Lambinus, *corbitam cibi.* Sed nihil mutandum. Festivum scommæ, & facetiarū jocosumque patre Plauto dignissimū. Novi, inquit, illas estrices, quæ tam strenuè cibo se explent, ac si corbitam aliquam onerent: atque hoc ipsum est quod dicit eas *Corbitare.* Sc. *Si sapitis.*

Qui amat, tamen herclè si esurit, nullum esurit. Correxerim ad hanc faciem.

Qui amat, tamen herclè etsi esurit, nilum esurit. *Tamen-etsi* pro *Tamet si* omnes sciunt; & est tmētis. *Nilum* autem efferebant pro *Nihilum*, ut *Nil, Nihil.* Orta menda ex ratione *V* pro *I* scribendi, & literæ *L* duplicatione. Etsi non malè emendasse videri poterat Doufa, *nullus esurit.* Sc. *Age ribicem.*

OL. *Esurio herclè, atque adeò haud sitio.* ST. *at ego amo.*

Nihil agit Lambinus. Optimè meus codex, ex quo lego.

F 3

Esu-

Efurio herclè, atque adèdè haud parum sitio.
 Dictione vnicà immisà necessariò.

ST. *Nam quid illic nunc*

Tam diu intus remoratur quasi ob industriam?
 quanto ego

Plus propèro, tanto minus.

Auctior vet. cod. *tanto illa minus.* Quod non ejicientem temerè. Sc. *Sensim super.*

—— OL. *abite intrò.* AN. *integra atque*

Imperita huic impercito. ST. *futurum est.* ——

Aliter vet. cod. *Imperita huic impera.* Rectè; una enim ancillarum in alteram à se amolitur hoc justum Stalinoris, cum convitio integram atque imperitam vocans. Hoc porrò minimè silentio prætereundum: *Integer* hic sumi pro imperito & rustico, quomodo & nos in nostro vernaculo sermone dicimus de ejus generis homine. *Op is so hcel.*

OL. *Quin imus ergo?* ST. *bella bella tu mea.*

Vet. cod. ST. *bella bellatula Casina.* Putem scribèdum, *bella bellula Casina.* Vel, *bellè bellula,* ut Doufa,

Cap. v i i.

Præsidentem locum præbere. Charinus.

Act. v. Sc. r.

Lubet Chalinum, quid agat scire.

Priscianus lib. viii. aliter. *L. Charinũ.* Et sanè fatis Grammatici ejus autoritas, ut putem per totam hanc Fabulam ita servi istius nomen scribendum, quod etiam in Mercatore, & Terentii Andrià hodiè legitur. Itaque hoc erit firmandæ opinioni meæ.

Quo senex nequior nullus vivit, ni illum

Quidem

Quidem nequior arbitrarer esse, qui locum
Præbet illi. nunc præside hic, Pardalisca,
Etiã qui hinc exeat, eum ut ludibrio habeas.
 Rescribo, ut reperio in vet. cod.

Quo senex nequior nullus vivit, ne illum
Quidem nequior arbitror esse, qui locum
Præbet illi nunc præsidem. hic, Pardalisca,
Esto, qui hinc exeat eum ut ludibrio habeas.

Eleganter oppidò dixit, *locum præbet illi præsidem,* pro eo quod est, *nemo illi nequitia concedit.*

—— PA. *ponè me, amabo.*

MVR. *Et illi audacius licet quavis liberè*

Proloqui. PA. *tace: vostra fors crepuit.*

Omnia hæc vet. cod. Pardalisce sermone tribuit, sed malè: præit mihi tamen viam ad veram lectionem.

—— PA. *ponè me, amabo.*

Et illic audacius licet quavis liberè

Proloqui. MVR. *tace: vostra fors crepuit.*

Aut, *Et ibi aud.* ut erat in vet. cod. Sc. *Neque quo fugiam.*

OL. *Ita quasi fetis labra mihi compungit barbà.*

Melius vet. cod. *Ita quasi fetis l. m. c. b.* Comparat lepidè pilos barbæ cum fetis. Sc. *Ubi tu es.*

ST. *Lepidiorem uxorem nemo quisquam, quàm ego*
habeo, hanc, habet.

Corrigo ex vet. cod.

ST. *Lepidiorem uxorem nemo quisquam, quàm ego*
habeo, hanc habet.

CISTELLARIAM.

Cap. 1.

Ventu. Somnu. Susurrū. ἀρχαϊσμός. Difflicina. Frigida, ἀπλῶς. Contigui patres. Lugubre. Exercitus, pro cruciatu. In Afranio phralis notata. Cor dolium. Vinum crucium: Agnus curio. Secium libum. Cor non habes. Et, Mulier es, convitia in mulieres. Eadem pectus pro corde habere dicta est.

Act. 1. Sc. 1.

GY. *Quod ille dixit, qui secundo ventu uestus est, Tranquillo mare, ventum gaudeo ecastor ad te.*

Corrigo, secundo ventu. Ἀρχαϊσμός est, nam veteres pleraque ista nomina secundā & quarta declinatione efferebant, ut *Senatus, Fructus, Tumultus, Dominus*, & talia. Correctionis hujus mihi auctor Charisius Instit, Gramm. lib. 1. ubi disputas an sexto casu *Mare* vel *Mari* deberet dici, prolatis in priorem sententiam ex Varrone utroque & Plinio testimoniis, in posteriorem autem hunc Plauti locum prōducit. *Plautus in Cistellaria. Secundo ventu uestus est tranquillo mari.* unde etiā liquet *Mari* heic Sarsinatē nostrum, non *Mare* scripsisse: itaque reponendum. Nec aliā face *Somnu* Varro dixit lib. 1. cap. 11. de R. R. *Æstivo die, si non diffinderem meo insitio somnu, vivere non possem.* Nec debet eruditissimus Victorius mendum censere, cum ita in optimis suis manuscriptis offenderet: Apuleius itē

Amplissimo Viro

LVDOVICO SERVINO

Sacri Consistorii Consiliario,
& Advocato Fisci.

IOANNES MEVRSIVS S. D.

SI te non amem V. Clarissime, pol neque Musa me, aut Græcæ, quæ pectus tibi istud tam catum humanitate & doctrinā imbuisse merito videri possunt. Et certat ea utraque in te, ut humanior sis an doctior ægrè dignosci queat. Humanitatis tue erit, hæc in Plauti Cistellariam benignā fronte accipere, oculisque incommittū inspicere; doctrinæ verò, errata mea corrigere: potes, et vales, spero. Non metuo autem ne in impudentiæ me crimē induam, quod parum habitā occupationum tuarum ratione molestus esse tibi nihil sim veritus. Quicquid enim peccar vero, tibi peccar vero; at tu bilem non habes, nec sciri offendi.

Sufurrus. Apolog. III. *Tibia questu delectabilior, & fistula sufurrus incundior, & buccina significatu longinquior.*

GY. *Nec, nisi disciplina, apud te fuit quicquam tibi, quin mihi placeret. Si. quid ita amabo?*

GY. *Raro nimum dabat quod biberem, id merum Infucabat.*

Primum emēdo ex vet. cod. *Hæc nisi displicina.* Deinde ex conjectura. *Rarò nimum dabat.* Omnia, inquit, mihi placuerunt, præterquam quod rarò dabat quod biberem, atque id quidem nō merum sed dilutum. Hæc genuina hujus loci lectio. *Displicina* vox est Plauto hercules dignissima, cujus elegantiam cum mininè assequerentur, *Disciplina* & *Discipula* substituerunt nimis ineptè.

Palam blandiuntur, clam, si occasio unquam est, Aquam frigidam subdolè suffundunt.

Viris cum suis predicant nos solere.

Rescribo ex vet. cod.

Palam blandiuntur, clam, si occasio unquam est, frigidam.

Subdolè suffundunt, viris cum, &c.

Nam τὸ *aquam* aliquis malè feriat de suo adjecit satis insultè; notum enim vel pueris veteres imitatione Græcorum *Frigidam* ἀπλῶς protulisse. Ipse noster Plautus Mostellariâ, ut alios quamplurimos omitam.

Iam pridem ecastor frigidâ non lavi magis lubeter.
Pergit in suo sermone lena.

— & ego & tua mater amba

Meretrices fuimus, illa te, & ego hæc mihi educavi Ex patribus conventitiis.

Hic

Hic fixa crux magnis viris, Camerario, Lambino, Doussæ, nec quisquam se extricat. Restituo, ut erat in veteri meo codice. *Ex patribus contiguis.* Eleganter! *Contigui patres* sunt fortuiti & illegitimi, quales sunt spuriorum.

Nam si hæc non nubat, lugubri mihi fame familia pereat.

Vetus codex unâ voce minus. *lugubrè fame f. p. Rectè. Lugubrè,* id est miserabiliter, & mudo lugendo.

Nam si quidem ita eris ut volo, nunquam atate Hecale fies.

Vet. cod. omittit τὸ *atate*, nec malè.

Noli obsecro lacrymis tuis mihi exercitū imperare. Lambinus testatur in duobus mss. esse *exercitatum imperare*, & ita meus codex habebat. Subolet tamè mihi glossèma, & veram Plauti lectionem censeam *exercitum i.* Impulit librarios in errorem elegans & edecimata vocis significatio minus intellecta. Est autem *Exercitus* heic nihil aliud quam cruciatus, & animi angor, quartâ declinatione. *Exercere* enim pro angere & excruciare quidam usurpârunt. Ipse hic noster Bacchidibus.

Quæ sodalem atque me exercitos habet.

Afranius Suspectâ.

Ita ut huic ero adolescenti, cui suspirium tradidit

Qui me est animi exercitus.

ubi *Exercitus* est activè accipiendū, qualia loquendi genera multa apud Nonium videre possumus, De contrariis generibus verborum.

ST. *Mea excrucior mea Gymnasium, malè mihi est, malè maceror.*

Inepta hæc profectò, & legendum ex vet. cod. *Ma-*
le ex-

lè excrucior mea Gymnasium, &c. Quod & Douſe in mentem venit.

—— Si. *at mihi*

Cordolium est. SY. quid id? Unde tibi est cordolium? commemora obsecro.

Quod neque ego habeo, neque quisquam alia mulier, ut perhibent viri.

Legendum cenſeo utrobique *Cor dolium* *δινομήνωρ*. Sic Pænulo, Sc. *Negotii ſibi.*

—— *ibi tibi*

Erit cordolium, ſi quam ornata melius fortè conſpexeris.

Iterum dirimo, *Cor dolium*. Vocat *Cor dolium* ἐνδεμῶρ, quod doleret, ut vinū *Crucium* Lucilius apud Feſtum quod acore cruciaret: ipſe hic noſter Truculento, *Stridia* verba. Nec aliter *Aulularia* agnus *Curio*, ſive *Curius*, (nam utroque modo efferebant, ut *Amasius*, *Amasio*. *Puſus*, *Puſio*, & talia.) qui plenus quaſi curis eſſet, idèoque maceret, ſumpta ab hominibus metaphorà. Ad eandem faciem ſunt dicta, libum *Secium* apud Feſtum; *exta*, *Proſecia*, ſive *Proſicia*: farcimina *Inſicia*, frumentum *Premetium*. Porrò Plautum ita ſcribiſſe, vel ex ſequenti verſu colligi poteſt.

Quod nec ego habeo, neque quisquam alia mulier, ut perhibent viri:

Viri enim non quidem ἀδδῶ iſtud & dolorem in mulieres cadere, ſed tantum cor habere, id eſt, ſapere negabant: nam hæc in conſortio ſexu ille audiebat. *Cor non habes*. Et. *Mulier es*. Itaq; pectus illis pro corde tribuebant. Diſco ex Milite. Sc. *Cohibete.*

Eam des que ſit quaſi noſa, qua alat corpus corpore.

Cuique

Cuique ſapiat pectus, nam cor non poteſt, quod nullo
Pergit *Silenum.* (la habet.)

—— *de eà re geſſit morem morigeræ mihi,*

Ut me, quem ego amarem graviter, ſineret cum eo vivere.

Non deterior vet cod. *lectio. amarem gnaviter.*

Cap. I I.

Enunquam. Specitatum. Aulicocita exta.
Aucita. Feſtus emédatus, & repræhenſus. *Juvat vobis. Decet vobis. Apperire. Ludea. Lau-
dea. Nédigrumi dii. Multigrumi fluctus.*
Gruma, Grumus. Luch.

Eadem Scenâ.

LE. *Stulte ecaſtor fecit: ſed tunc unquam cum qui-
quam viro*

Conſueviſti? ———

In vet. cod. erat. *ſed tu en unquam cum q. v.* Scribo conjunctim. *ſed tu enunquam cum q. v.* Gloſſe Henrici Stephani. *Enunquam, εἴποτε ἢ ποτὲ.*

—— Si. *per Dionyſia*

Mater pompam me ſpectatum duxit. ———

Dignior Plauto vet. cod. lectio, *ſpectatum duxit. & eſt ἀρχαῖος μὸρ*. Tale eſt *Favonium*, unde *Favitores* eidem huic Comico. & *Cavitum*, *Cavitiones* apud Feſtum; item *Coquitum*, unde *Coquitare*. & *Extâ aulicocita* (ita tranſpoſitis literis lego apud eundem pro *Aulicocitia*) quæ in ollis coquebantur. Et *Aucita* pro *Aucta*. Erratq; dum *Auceta* exponit ſapè *aucta*.

LE. *Aſſimulare amare oportet, nam ſi ames ex-
tempulo*

Melius

Melius illi multo, quæ ames, cõsulas, quæ rei tua.
Etsi proba hæc, nolui tamè dissimulare codicis mei
lectionem. *Affimulatè amare o.*

GY. *Quando ita tibi lubet, vale atque salve.*
Scioli librarii cum non caperent phraeos eleganti-
am turpiter nobis hunc locū contaminarunt. Re-
scribo, ut in vet. cod. erat. *Quando ita tibi iuvat.* Hæc
vera lectio, & locutio est antiqua. Sic *Decet vobis*
dixit Terentius Adelphis Act. 111. Sc. v.

Hæc primum ut fiant, Deos quæso, ut vobis decet.
Item Act. v. Sc. viii.

ML. *Haud aliter censeo.* DE. imò herclè ita nobis
decet.

Quo loco Ælius Donatus. *Antiqui si addebant sta-
tim verbum, Nos decet facere, Nos decet dicere: si non
addebant, Nobis decet, dicebant.* Simile exemplum
habes apud Charisium lib. v. & ipsum hunc Sarfi-
natem multa. Sc. Idem mihi.

Is amore miserè hanc deperit mulierculam (ta 'st.
Quæ hinc modo flens abiit, cõtra amore hæc perdi-
Non rejicienda vet. cod. lectio. *contrà amore eũ hæc*
apperit. Nec aliud. *Apperire* est, quàm *Deperire*; si-
cut *Adamare*, *Deamare*. Sc. *Utrunque hæc.*

Isque hic compressit virginem adolescentulus,
Vinolentus in tenebris, multà nocte in viâ.

Magis placet lectio vet. cod.

Vinolentus, raptam multà nocte in viâ.
Nam cur velimus Plautum *œetoloγeiv?* quasi ve-
rò non semper tenebræ existant nocte.

— si quæ queat.
Reperire, quæ sustulerit: ei rei nunc suam
Operam usque servus dat si possit.

Meros

Meretricem illam invenire.

Numeros vulgatæ huic lectioni non constare vidit,
& indicavit olim Ianus Doufa F. Mularum nostra-
rum delitium, & tentavit rescribere.

Operam usque servus dat, si possit uspiam.
Qui ejus conatus ut valdè laudandus, nihil tamen
huic loco facit, quem ex vet. cod. sic restitui oportet,
re censeo.

Reperire quæ sustulerit: ei rei suam
Nunc operam servos usque dat, si possiet
Meretricem i.

Finit sermonem Auxilium his verbis.

Augete auxilia vestris justis legibus,
Perdite perduelles, parite laudem, & lauream,
Ut vobis victi Pœni pœnas sufferant.

Vet. cod.

Augete auxilia vestris victis legionibus.

Deinde in Langii mss. est, *parite laudem & ludeam.*
Quod rectum est pro *Laudeam*, quomodo *Claude*,
Cludo, *Defrando*, *Defrudo*, *Plaudo*, *Pludo*. Nam lau-
rus antiquè *Laudea* dicebatur. Isidorus lib. xvii.
cap. vi. *Laurus à verbo laudis dicta. Hæc enim cum*
laudibus victorum capita coronabantur. Apud anti-
quos autem Laudea nominabatur, postea D litera
sublatà, & subrogatà R dicta est Laurus: ut in auri-
culis quæ initio Audicula dictæ sunt, & Meridies, quæ
nunc Meridies dicitur. Act. 11. Sc. 1.

Modo quod suasit, dissuasit, quod dissuasit, id
ostentat.

Lego, ut est in vet. cod. *quod suasit, dissadet, q. d. i. o.*
--- dii deaque superi, & inferi, & medioximi.
ut à *Propus* voce antiquâ (cujus adverbium *Propò*
adhuc

adhuc in usu) *Proximus*. *Ocyus*, *Oxime*: Ita à *Medius* quòque *Medioximus*. Itaque non impugno hanc lectionem: hoc tamen monebo in vet. cod. esse, *inferi*, & *medigrumi*. quod ut Plauti putem facile animum inducor. Voluit lepidè, sup more, ludere in fìctione vocabuli. Sunt autem *Medigrumi* dii iidè eum mediocribus, sive medioximis. Ad eandem faciem *Multigrumi* fluctus pro magnis, in Lævii Alceſtide. Vide Agèlliù lib. xix cap. vii. Iam *Medigrumi* dicti à *Gruma*. Nonius Marcellus. *Gruma* sunt loca media, in qua directa quatuor congregantur & conveniunt via. Sed fluctus *Multigrumi*, à *Grumus* quæ vox vel terræ tumulum editiorem, vel terminù agri significat, ut liquet ex Festo. Nonio, Charisio, Glossariò. Accius Oenomaò.

Quemcumque institeram grumum, aut præcisum jugum.

Ergo *Multigrumi* fluctus, quos Virgilius & Ovidius *aquarum montes* appellarunt.

Tu me delenis, propter te hæc pecco.

Utcunque interpretentur alii, ego amplector veter. cod. lectionem istam. *Tu Melenis propter t. h. p.* Alioquitur enim Alceſimarchus ipsam Melanidem.

Postea autè cū primò luci tras nisi ambo occidero. Corrigo ex vet. cod. *primo luci*. Dixi ad Amphitruonem.

Cap. III.

Ips. Quips. Ipsipus. Ipsipti. Ipsipte. Properè obvys. Ergo igitur. Plauti locus illustratus, & à Lambini malà interpretatione vindicatus.

rus. Γνωρίσματα. *Monumenta*. *Crepundia* puerorum. *Pueril. Inire*, pro *Ire*. *Excisare*.

Sc. *Audire vocem.*

PH. *Extimuit tum illa?* LA. *jam horret corpus, cor salit.*

In vet. cod. erat. *Extimuit tum illam?* quod manifestum vitii: coniciebam tamen inde Plautum scribisse. *Extimuit tum illan?*

LA. *Is ipsu st.* ME. *eho tu, quam vos igitur filiam. Nunc quaritatis alteram?*

Lego, *Ehodum quam*. Porro in mss. Langii erat. *Ipsipus est*, quod purum putum Plantinum, pro *Ipsipus*. Veteres enim *Ips*, *Quips*, pro *Is*, *Quis*, dicebant. Rectè quoq; in Glossario legitur, *Ipsipti*, à *ἴποι*. Nec velim mutare virum magnum. Sic *Adgressus*, *Adgrettus*, talia. In Festo quoque non aliter debet legi, quàm, *Ipsipte, ipsi neque alii*. Non *Ipsipi*. Tale erat *Mihipte*. Sub finem hujusmodi scenæ.

Quid nunc supina sic jam calum conspicis?

mss. Langii, *f. sus jam c. c.* Corrigo, *susum calu conspicis*. Α *εχαισμός*, pro *sursum*. Sc. *Rem elocuta*.

Dic me orare ut aliquis intus prodeat, propera ocyster.

Rectè mss. Langii. *prodeat properè ocysus*. Græcismus est. Aristoph. Schol. Vespis. εἰς τοῖς κοινταῖς παρὰ γαλλήαις λέξασιν ἰσοδυναμίας χρεῖται. Tale est, *νόλεμις αἰεῖ*, & similia. *Quoque etiam, Nunc jam*, apud ipsum hunc Sarsinatem, alibi aliquoties. Ergo igitur, apud Apuleium in Milesiis. Act. III. Sc. I.

ME. *Hau voluisti istuc severum facere? AL. nihil mecum tibi.*

Magis placet vet. cod. lectio. *istuc seyum facere*. Et profecto magis sævitia ista quam severitas appellanda est. Act. IV. Sc. I.

— *sed quid hoc est, quod cistella hic jacet*

Cum crepundiis? nec quenquam conspicio alium in viâ?

Faciendum est puerile officium, conquinis cam ad cistulam.

Locus integer, quem tamen fœdâ interpretatione contaminat Lambinus, à quâ, ut grandi aliquo & enormi mendo, non immeritò vindicandus. Ille autem *puerile officium* explicat alui dejectionem, quod quam rectum sit viderit serius Lector, mihi verò aliter videtur, & existimem innuere Lampadiscum, velle se crepundia quaterere, & sonitum edere, ut solent pueri: quibus & in eum usum ex collo suspendebantur, quod etiam nū hodiè apud nos fieri videmus: Nam erant nihil aliud quam κρόταλα, unde & *Crepundia* appellata, tanquam à crepitu. Græci propriè πλαταγώνια nominabant, ut ex Polluce docui Critici Arnobiani lib. I. cap. VIII. Latini etiâ *Monumenta*. Terentius Ennacho Act. IV. Sc. VI.

Abitu, cistellam Pythia domo effer cum monumentis.

ubi vetus ejus Interpres *Monumenta sunt, quæ Græci dicunt γνώρισματα* & πάρεργα. Et in Glossario invenio. Γνώρισματα τὰ ἐπὶ τάρων, *Crepundia, Monumenta*. Qui locus intricatus, nam videtur significare crepundia esse γνώρισματα τὰ ἐπὶ τάρων: quod tamè falsum. Itaq; sic intelligi debet, ut Γνώρισματα simpliciter sint *Crepundia*: at ἐπὶ τάρων, *Monumenta*. atque hoc rectum & verum. Terentius tamen sim-

pli-

pliciter *Monumenta* vocavit. Erant verò Γνώρισματα quidem crepundia, sed non reciprocè crepundia omnia γνώρισματα. Nam γνώρισματα apponebant infantibus expositis, ut inde aliquando noscerentur. De illis capiendus Heliod. αἰθιοπ. lib. II. Ζυνεξέκιστο δὲ αὐτῷ λίθων ὄρεμα, ὃν ἀρτίως ἐπεδείκνυον, καὶ πανία τις ἀπὸ σπεικῆ νήματος ἐξυφασμένη, γραμμασιν ἐγχαρίοις καὶ διηγήματι τῶν κατὰ τὴν παῖδα κατὰ σικτοῦ τῆς μητρὸς, ὄμαι, σύμβολα ταῦτα καὶ γνώρισμα ἀπερμηθευσαμένης. Parthenius Erot. I. Περειλόμενον ἢ τὴν ζώνην δίδωσι τῇ κόρῃ, καλεῖται ἢ βήσαντι τῷ πατρὶ φυλάττειν, ὅπως ἔχει γνώρισμα ὅπότε ἀφίκοιτο πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς εἰς Κεῦνον. Item Erot. III. Τὸτον ἢ μήτηρ ἐπέει εἰς ἡβλῆν ἤλθεν ἀποπέμπεται εἰς Ἰάκλιον, συμβόλιά πνα δῶσα ἐν δέλτῳ κατεσφραγισμένα. Et in vitâ Thesei apud Plutarchum. Συνελθὼν δὲ καὶ γνὸς ἐκεῖνον (Αἰγέως) ὅτι πιτῆως θυγατρὶ συγγέγονε, καὶ κύειν αὐτῷ ὑπονοήσας, ἀπέλιπε ξίφος καὶ πέδιλα, κρύψας ὑπὸ πέτρας μεγάλῃ, ἐντὸς ἔχουσα κοιλότητα συμμέτρως ἐμπειλαμβάνουσαν τὰ κείμενα, φράσας δὲ πρὸς μόνον ἐκεῖνον, καὶ διακελευσάμενον ἄν ὑὸς ἐξ αὐτῆς γένηται, καὶ λαβῶν ἀνδρὸς ἡλικίαν, δυνατὸς ἦν τὴν πέτραν ἀνασίσσει καὶ ὑφελείν τὰ καταλειφθέντα, σέμπτην πρὸς αὐτὸν μηδενὸς εἰδόντο. Huc facit, quod apud Iustinum etiam lib. XV. Apollo Laodicæ in somno à se compressæ annulum dat, jubetque filio, si peperisset, dare, atque de generis origine perdocere. Et hæc de gnorismatis per occasionem dicta, non ingrata erunt, spero, Lectori. Redeo ad Plauti eundem locum, qui nondū de manu amitti debet. In mss. Langii erat.

Faciam puerillo officium.

Corrigo, *pueril officium*. Dixit *Pueril* antiquè pro *Puerile*. Sic *Simil.* pro *Simile*, supra. Sc. *Nisi quid.*

Nisi quid mihi opis

Di dant disperii: neque unde auxilium ex̄petam habeo.

Restituo hos versus in numeros suos, & auctiores quidem, ex vet. cod.

Nisi quid mihi opis dii dant disperii, neque

Unde auxilium mihi, aut presidium ex̄petam, habeo.

Deinde. *Sed pergam, ut cœpi tamen, quaritabò.* Corrigo ex vet. cod. *Sed pergam, ut cœpi quaritabò ego hîc tamen.*

Neque prorsum iit hâc. hîc stetit.

Membranæ Langii: *prorsum* inuit. Optimè. *fnire* usurpavit pro simplici *fre*. Sic *Ingredi*, pro *Gradi*. Sequitur.

Ecquem vidisti quarere hîc, amabo, in hâc regione Cistellam cum crepandis quam ego, hîc amisi misera?

Audaçter nimis Lambinus *Auferre* pro *Quarere* substituerat, & acutè Doussa vulgatam lectionem asseruit: illustravitque: monèdum nihilominus duxi in meo codice haberi, *Ecquem vidisti tollere.* quod nauici haberi non omnino debet.

Nam dudum, ut accurrimus ad Alcesimarchum, ne vitam suam

Interim eret, tum mihi puto pra timore hîc excidisse Cistellam.

Mutilus totus hîc locus egregiè, & turbati numeri. Ita habebat vetus codex.

— nam dudum,

Ut ad Alcesimarchum istuc omnes accurrimus,

Capillo scisso atque excissatis auribus

Tumultuantem, ne se vitâ interimeret,

Timore puto excidisse cistellam mihi.

Et optimè. Integrum versum, ecce, inseruimus, & hemistichium sequens, atque id rectè factum pro nobis Nonius abundè præstabit, quem in *Excissatum* vidè. Sed legendum est *Excissatis auribus*: nam dicebant *Excisare* frequentativâ formâ, à supino *Excisum* ducto verbo, ut solent reliqua ejusdem formæ.

G ;

Nobi-

Nobilissimo Viro

NICOLAO CRAGIO

Sereniss. Daniæ Regis Consiliario,
& in Angliam Exlegato.

IOANNES MEVRSIVS S. D.

Cum nuper hic esses Vir Nob. meiq. videndi perquam cupidus, ut ex amico utriusque nostrum Paulo Merula intellexi, vehementer dolui Fortunam eiusce diei colloquium mihi tuum inuidisse. Eisdem tamen gratias ago, quod viam mihi straverit ad amicitiam tuam, quam ego Crassi diuitiis potior habeo. Amo autem (et quis non doctorum?) atque colo te plurimum: ita insignis eruditio tua meretur, quam editis de Rep. Lacedæmoniorum libris præclare declarasti. Amoris mei observantiaque testimonium hic signare visum. Tu hæc pauca ad Epidicum discute, et miniaturâ tuâ cerulâ nota.

AD

EPIDICVM.

Cap. I.

Capræ febre laborantes. *Caprugnum, Caprignum. Bignus.* Vulgata Plauri lectio propugnata. *Reddebitur. Scurtarii. Punicarna coagmenta, Casnar. Carnal.* Varronis lectio defensa. *Degere,* pro Detrahere.

In Argumento.

———— filio

Dat herili argentum, eo sororem destinat.

Vet. cod. eo sororem præstat. Nec dubitem præferre, quum toties eam vocem usurpet Plautus; nam quod defendendo huic loco à Nonio homine omnium ineptissimo subsidiū quaeritur, id plane ficulnū.

Sed inventâ gnatâ servolum emittit manu.

Scribo ut est in vet. cod. metri causâ. Sed gnatâ inventâ. Act. I. Sc. I. sub initium.

Corpulentior videre atque habitior. ———

Anteà erat, atque agilior. Sed ita ex Roveriano codice rescribit vir magnus, quod quam rectè ab ipso factum, à me nunc alii iudicabunt. fallitur enim, pace ejus dictum sperè, vehementer. Vult Epidicus dicere Thesprionè quo corpulentior existeret, eò esse agiliorem; & illò referenda subsequètia ejus verba.

Dii immortales te infelicient (vet. cod. infelicient) ut tu es (vet. cod. is) gradibus grandibus:

Nam ut apud portum te conspexi, curriculo occæpi sequi,

Vix adipiscendi potestas modo fuit. —

Præterea in citatis istis verbis τὸ Τε quod Nobilissimus Doula ex cōjecturâ inferit, vetus codex meus signatè præferbat. Postea, cum Thespriōni Epidicus oggessisset scire se eum hominem esse militarem, respondet Thesprio.

— *audacter quamvis dicito.*

Cui lectioni nescio quomodo veteris codicis præferenda videtur. *audacter quidvis dicito.* Pergit interrogare Epidicus.

Quid agis, perpetuon' valuisti? TH. variè.

EP. *qui variè valent,*

Caprigenum hominum non placet mihi, neque pantherinum genus.

Quæ posteriora, si quid iudico, planissimè admutilata: itaque expectanda subsidia à melioribus libris, meus nihil heic me iuvat. Pantherinum genus propter maculas corporis, caprinum propter febrim, quâ notum ex Plinio nunquam eas carere, quod Archelaus accidere dicebat, quia essent omnicarpæ, ut ait vetus quidam Scribtor apud Varonem. Porro in Langii scâdis erat *Caprae non hominum*. unde suspicio est scribturn fuisse à Plauto, *Caprucnom, ἀρχευκίος* pro *Caprugnum*, quod veteres pro *Caprignum* efferebant, ut *Optimus, Optimus*, & talia. ita *Aprugnum*, pro *Aprignum* iam *Caprignum* pro *Caprigenum*. *Aprignum, Aprigenum*. Ad eam formam *Privignus*, quali *Privigenus*. *Benignus, Bignus*, quasi *Benigenus, Bigenus*.

EP. *Te volo.*

Percontari, operam mihi da, opera reddibitur tibi. Lego, *reddebitur tibi*. Nam *Reddebo* veteres dixisse ostendi

ostendi suprâ ad Casinam.

Id modo videndū est, ut materies suppetat scutariis. Langii membranæ, *scurtariis*. quod rectum est. Sabini dicebant *Scustum, Cesna, Dusmosus, Casmena*. Pro quibus Romani S in R mutato, *Scurtum*, deinde R eliso *Scutum, Cerna, Cena. Durmosus, Dumosus. Carmena, Camena*. Hinc *Punicarna coagmenta* apud Catonem cap. xviii. pro *Punicana* (malè autem olim damnavi istâ veteris codicis lectionem) *Silicernium*, pro *Silicenum*, apud Festum. *Carnal*, pro *Casnal*, sive *Casnar* (nam utroque modo efferebât, ut *Præliaris, Prælialis. Latiaris, Latialis. Parilia, Pailia*.) apud Varonem Sexagesimo, laudante Nonio. *Moxe majorum ultrò carnales arripiunt, de ponte in Tiberim deturbant*: itaque malè mutat ea in Conjectaneis vir magnus. *Casnar* verò & *Carnar*, pro *Canar*, à *Canus*, ut à *Momus, Momar*. Itaque puto etiam scribendum primis Bacchidibus.

Ubi mihi pro equo lectus detur, scortum pro scurto accubet.

Non *scuto*, ut hodiè legitur: tum enim elegantior multò alliteratio est, quam manifestò captavit Comicus.

TH. *Superfede istis rebus jam.* EP. *tu ipse, ubi lubet finem face.*

Possit & ex Nonio legi.

TH. *Superfede istis rebus.* EP. *item tu ipse, &c.* Sed tamen prius magis arridet.

EP. *Quid? istanc quâ emit, quanti eâ emit?* TH. *vili.* EP. *hand istuc te rogo.*

TH. *Redde igitur.* EP. *quot minis emit?* TH. *tot quadraginta minis.*

Inepta sanè hæc Thespriionis responsio, quid enim petat reddi sibi ab Epidico, cui nihil dederat? Melius longè vetus codex meus. *Quid igitur?* Nam cū rogaret Epidicus quanti emillet, respondet Thesprio, *vili*: regerit Epidicus, non isthoc se interrogare, tum Thesprio. *Quid igitur?* inquit. *S. rogas.* Nihil potest hæc lectione esse verius. Mavelim porrò, si conjecturæ ullus locus rescribere. TH. *totis quadraginta minis.* Et ita alibi loquitur. *Totis quadraginta* est quod nostro idiomate efferremus, *Wolle veertich.*

EP. *Degetur corium de tergo meo.* —

Optimè vet. cod. *Degetur corium*, Nam *Degere* heic valet *Detrahere*. quod & ante me ex Nonio observavit vir eruditissimus, Dionysius Lambinus.

Tu quidem antehac aliis solebas dare cõsilia mutua.

Quid? quid? aliquid reperiundum est. —

Prætererim lectionem vet. cod. *aliqua reperiundum est.* Tibi, inquit, qui aliis cõsulere solebas, nunc aliqua consilia reperiundum est. Phrasis elegantissima, & ab Agellio jam olim adserta.

Cap. I I.

Calide mina. Nonii ineptia explosa.

Varro correctus fortè.

Sc. *Rem tibi.*

— ST. *perdidisti omnem operam.* EP. *nam quid perdidisti?*

Mavelim, ut est in vet. cod. *nam qui perdidisti?* Postea conqueritur Epidicus malâ se iniussè à Stratippocle hero gratiam ob ancillæ emptionem, quam tamen fre-

frequenti literarum missiculatione præceperat. Ait itaque.

Hercle miseru' est, ingratum esse hominem, id quod facias bene.

Ego quod bene feci, male feci, quia amor mutavit locum.

Sed nisi corrupta ista verba valdè equidem iudicii fallor. Correxerim, si eruditi homines album mihi calculum adjecerint, *ingratum esse omne id quod facias bene.* Ait deinde Charibulus.

Quid istic verba facimus? huic homini opus est quadraginta minis.

Celeriter calidis, Danista quas resolvat, & citò.

Melius vet. cod. *Danista quas resolvat.* De Stratippocle loquitur. Velim præterea, *quadraginta minis.* *Celeriter aliquis.* quâ phrasi ipse hic Comicus noster, Cato, Apuleius, & alii usi. Aut *Calida mina* erunt, quæ calidè, id est, celeriter exhibitæ. Similis notio ejus vocis apud Varronem *ægi xeguvvõ.* *Cum dixisset Vitulus, ecce caldis pedibus quidam navicularius semiustulatus irrupit se in curiam.* Atque ita quidem interpretatur Nonius; sed ineptit solens. Nã *caldos pedes* dixit Varro istius navicularii, quia semiustulatus erat: nisi tamen legèdum ibi, *ecce claudis pedibus quidam.* quod ustulatio ista efficere potuit. Er hoc rectius videtur.

EP. *Dic modo, unde auferre me vis, à quo trapezita peto?*

ST. *Unde liber.* —

Etsi videam quomodo defendi hæc possint, melius nihilominus arbitrabar, si legamus unâ duntaxat literulâ immutata, & personis leviter transpositis.

EP.

EP. *Dic modo, unde auferre me vis? à quo trapezi-
tâ? ST. pete*

Unde lubet. —

Posteà iterum Epidicus.

Facile tu istuc sine periculo, & curâ, corde libero

*Fabulare: novi ego nostros, mihi dolet quum ego
vapulo.*

Aliter longè vet. cod.

Fabulare Jovi, tergo nostro sed dolet q. e. v.

Et rectè, nisi quod Novi præferendum τῷ Jovi.

Cap. III.

Mos vetus militaris. *Ex acuminibus auspi-
care: Nonii inconstantia. Exsugebo. Veteres
pro senibus.*

ACT. II. SC. II. in ipso exordio sic Epidicus hi-
larè loquitur.

ST. *Tacete, habete animum bonum liquido exeo foras*

*Auspicio; avi sinistra: acutum cultrum habeo,
senis qui exenterem*

Marsupium. —

Vet. cod. habet. *seni qui*, aliquanto, ut arbitror, me-
lius. Quod verò in illis verbis, postquã liquido au-
spicio avique sinistra exire se foras dixit, etiã acutũ
habere cultrum addit, non temerè dictum esse cen-
feri debet. Sumpta autem metaphora à superstitione
militum, qui non satis habentes aves observasse,
insuper an gladii hastæve probè forent acutæ solli-
cité explorabant ante pugnae initium, inde etiã
aliquid ominis captantes: atque hoc *Ex acuminibus
auspicare* dicebant. Arnobius lib. II. *Aut Martium
discrimen*

*discrimen obeuntes spem pralii sumitis, & EX ACV-
MINIBVS AVSPICATIS? Cicero quoque II. de
Nat. Deorum. Itaque maxima Reip. partes, in his
bella, quibus Reip. salus continetur, nullis auspiciis ad-
ministrantur, nulla perēnia servantur, nulla EX ACV-
MINIBVS, nulli viri vocantur. Atque hoc auspicii
genus primus M. Marcellus neglexit. Testatur idē
Cicero lib. II. de Divinatione. *Bellicam rem admi-
nistrari majores nostri nisi auspiciatō noluerunt: quã
multi anni sunt cum bella à propretoribus & procon-
sulis administrantur, qui auspicia non habent? Ita-
que nec amnes transeunt auspiciatō, nec tripudio auspi-
cantur. nam EX ACVMINIBVS quidem, quod to-
tum auspiciū militare est, jam M. Marcellus
ille quinquies Consul totum omisit, idem Imperator,
idē augur optimus. Sed resumēda illa Epidici verba.**

*— acutum cultrum habeo, seni qui exenterem
Marsupium, sed eccum ipsum ante ades conspicio
Apœciden,*

*Qualis volo, vetulos duos. jam ego me convortam
in hirudinem*

Atque eorum exugebo sanguinem.

Quæ quam bellè cohæreant attentus & serius Lec-
tor facile perspiciet. Nam ecce *duos vetulos*, ait, se
velle exfugere, & tamen unum tantũ Apœciden
videre se dicit. Aliquid heic mihi à veterè libro sub-
sidii, in quo erat.

*— sed eccum ipsum ante ades conspicio Apœcida
Qualis volo vetulos duos. —*

Et ea vera lectio, nisi quod prærerèa scribendum,
sed eccum ipse, &c. Vide verò inconstantiam Mar-
celli, qui alio loco *exugebo*, alio *erforbebo* citat. Sed

Exugebo Plauto propter ἀρχαιομυδί dignius: sic *Reddebo* ad eandem faciem extulit, ut supra monui. Iam *Vetulos* pro senibus frequens est apud Latinos scriptores, sed *Veteres* non item, ideoque annotandum id nunc duxi. Lapis vetus.

ARCOBRICENSIS IUVENES ET VETERES
STATUAM IN FORO POSUERE.

Item alter.

ARUNCITANI VETERES ET IUVENES
OPT. CIVI.

Tertius.

TV

RIASON. VETERES ET IUN
STATUAM IN FORO MI
NERVAE OPT. CIVI P.

Hæc ὡς παρόδῳ. Revertam me ad Plauti.

AP. *Continuo ut fiat maritus.* PE. *laudo consilium tuum.*

Nihil video, nisi Apæcidæ hæc verba mutilata: expectandi itaque meliores codices, è quibus medicinam faciamus.

Cap. IV.

Medicine, pro ædibus medicorum. *Sutrina*. *Pistrina*. *Barbatoria*. *Barbatores*. *Mederga*. *Calceati* dentes.

Epidicus sedulò laborans quo pacto argentum ab fene auferre posset, & marsupium ejus exenterare, simulans totà urbe se eum quævisse, hæc verba profatur.

— *Di immortales utinam conyeniam domi Peris*

Periphanem, per omnem urbem quem sum defessus querere. (foro,

Per medicinas, per tonstrinas, in gymnasio, atque in Per myropolia, & lanienas, circumque argætaras, Rogitando sum raucus factus, penè in cursu cocidi.

Lepida profectò locorum enarratio, & operæ jactatio fervi studio conveniens. Observandum in eâ Medicinam pro ædibus medicorum poni. Sic Amphitruone Act. IV. Sc. I. tonstrinas autem, quas memorat etiam *Barbatoria* appellatas, invenio. Glossæ. *Barbatoria, τῶν γωνοκρῆσῶν.* Item. *τῶν γωνοκρῆσῶν, Barbatorium.* Ergo *Barbatores* tonsores sunt, quos nos voce inde detorta *Barbiers* nominamus. Pergit Epidicus.

Eos captabant. id adeò quam maximè animum advorterim.

Corrigo ex vet. cod. id adeò scio, qui maximè a. a.

CH. *Si hercè habeam, pollicear lubens: verum aliquid alio modo,*

Alicunde, ab aliqui, aliqua tibi spes est fore.

Vet. cod. habet. *Alicunde, ab aliquibus, quod verum & rectum esse præstabit locus iste geminus planè statim subsequens.*

ST. *Quippe tu mihi aliquid, aliquo modo, alicunde, ab aliquibus blatis*

Quod nusquam est?

Qui locus vicissim ex præcedenti debet restitui in hunc modum.

Quippe tu mihi aliquid, aliquã, aliquo modo, &c. Ut etiam erat in meo codice toties laudato. Sc. Fe-

cisti jam. (neo. ST. *Euge, euge.* EP. *ea jã domi est pro illa.* ST. *te-*
Invet,

In vet. cod. erat. *ea jam puella domi est*: quod putem rectius aliquantò.

EP. *Eam permeditatam meis dolis astutiisq; onustã Mittam.*

Vet. cod. *præmeditatam meis d.* quomodò & Doufa conjecerat. Sc. *Non oris.*

—— *quasi quid filius*

Meus deliquisset me erga, ——

Quis hæc mendo obnoxia suspicetur? & tamè sũnt. Evincit clarè codex meus, in quo erat, *deliquisset mederga*. Rectè omninò. Veteres enim *Mederga* dicebant, quomodò *Mecum*, & talia: cum enim præpositiones postponerent, conjunctim efferebant. Itaque jam scribendum Alinariæ Act. I. Sc. I.

Si quid mederga tu hodiè falsum dixeris.

Sequitur sub scenæ finem.

—— *itaque me albis dentibus*

Meus derideret filius meritissumò.

In vet. cod. erat, *itaque me alcatis dentibus*. Constituo plenum octonarium, & corrigo.

Os sublitum esset, itaque memet calceatis d.

Sic dixit Captivus, Sc. *Advorte animum.*

Cum calceatis dentibus veniam tamen.

Sc. *Cave praterbitas.*

Proin tu alium queras, cui centones farcias.

Scribo, *cui centones farcias.*

Quas tu mihi tenebras tradis?

Vet. cod. *tenebras cudas?* quod non omninò reicuhum. Viderint alii.

MI. *hem istic homo*

Articulatim te concidit, senex, tuus (est.

Servus. PE. *quid, concidit?* MI. *nihil. sic suspicio*

Nam

Nam pro fidicina illac hæc supposita est tibi.

Senex, tibi os est sublitum plane & probe.

Ego illam requiram jam, ubi ubi est. bellator, vale.

PE. *Euge. Euge, Epidice: frugi es, pugnavisti, homo es.* Primum corrigo de conjectura.

PE. *Quid? concidit?* MI. *mibi sic suspicio est.*

Deinde personas distinguo hoc modo.

PE. *Ego illam requirã jam, ubi ubi est. bellator, vale.*

Euge, euge Epidice, &c.

Quæ distinctio etiam veteris libri assensu confirmatur. Quin adeò illa certa, ut cõtra si quis sentiat, ut ait in re ab simili Sedigitus, nihil sentiat.

Cap. v.

Digitorum singuli certis diis consecrati. veterum ridicula superstitio ex digitorum unguiumque palpitatione omen captantiũ.

Actus quarti Sc. I. à querelâ isthac exorditur Philippa.

Si quid est homini miseriarum, quod miserescat, miser ex animo est.

Id ego experior.

Laudo conatum magnorum virorum, & in rũ est expunctione illum, in distinctione verò hunc: què tamen *miser* corrigentem sequi non audeo: Sed putem melius in vetere codice *Id miser* omitti, idèoque rescriberim.

Si quid est homini miseriarum, quod miserescat, ex animo

Id ego experior. ——

—— *credo ego*

Illi hospitio usus evenit. —

Ita Lambinus correxit, pro eo quod in aliis codicibus viderat, *usus invenit*. Meus colex habebat, *usum inerat*, unde facile rescribere est, *usum fuerit*. Poitea Periphanes salutata Philippa manum sibi porrigat cupit.

PE. *Cedo manum.* MV. *accipe. arumnosam & miseriarum compotem.*

Mulierem tenes. PE. *quid est quod vultus te turbat tuus?*

Et hæc proba hæctenus putata sunt, nec tamen proba. Signatè in vet. cod. erat. *quid quod digitus titubabat tuus?* Convenienter planè, nam manum ejus tenebat Capiendus verò hic locus ex veterum superstitione, qui si digitus vel unguis salisset, aliquid inde sibi eventurum ominabantur boni vel mali. Sed libet de omni eâ re Plauti causâ ubertim dicere. Primum sciendum singulos digitos Diis certis fuisse consecratos: Pollex Veneri erat facer, index Marti, infamis Saturno, annularis Soli, auricularis Mercurio. Sed brevitatis studio ipsa Melampodis Hierogrammatei verba etfi proluxiora, quia non cuivis exemplaris istius copia, depromam ex libro cui titulum fecit. Περὶ παλμῶν μαγική, πρὸς Πτολεμαῖον βασιλέα. Sic itaque inquit. Δάκτυλος μικρὸς τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἀλλόμενος, πῖστεως μείζων, ἀξιοθήσεσθαι δημοῖ, ἐπειδὴ ἐρμῆ ὅστιν ὁ δάκτυλος. ἐν ἄλλοις φέρουσιν δημοῖ, δὲ δὴ διαβολὴν. παρθένω φόνον χήρα ὕβειν. Ὁ μετὰ τὸν μικρὸν δεύτερος δάκτυλος τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ὁ καλούμενος παράμεσος, ἀλλόμενος, πολλῶν χρημάτων κυρίους σημαίνει. ὅτι γὰρ ἦλθιν ὁ δάκτυλος. ἄλλοις πολλῶν ἀγαθῶν ἐπίκτησιν δημοῖ, δὲ δὴ κακῶν. παρθένω συμβολὴν, χήρα

χήρα εὐφροσύνη. Δάκτυλος ὁ τρίτος τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ἦτοι ὁ μέσος, βασκανίας δημοῖ καὶ λοιδορίας, κρόνον γὰρ ὁ δάκτυλος. ἐν ἄλλοις δέξιν γενέσθαι δημοῖ. δὲ δὴ ὑποταγήν. παρθένω νόσον. χήρα ὠφέλιαν. Δάκτυλος τέταρτος ἀλλόμενος, ζημίαν μεθ' ὕβρεως δημοῖ, ἄρεως γὰρ ὅστιν ὁ δάκτυλος. ἐν ἄλλοις δὲ βλάβην δημοῖ. ἐλευθέρῳ ἐκοπήν. παρθένω κέρδος. χήρα ὠφέλιαν. Δάκτυλος ὁ μέγας, ὁ καὶ ἀνίχθεις καλούμενος, ἀλλόμενος, ἐπίκτησιν πολλῶν ἀγαθῶν δημοῖ, ἐπιτέκνοισι, καὶ ἐπιγναυκὶ χαρήσεται. ὅτι γὰρ ἀφροδίτης ὁ δάκτυλος. ἄλλοις ἀπαλλάξαι δημοῖ. δὲ δὴ ἀγαθόν. παρθένω ἀγαθόν. χήρα ὠφέλιαν. Ὁ νυχες τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐάν ἄλλωνται, κέρδος δηλοῦσιν ἀποπροδοκίησιν. δὲ δὴ εὐφροσύνην. παρθένω μνησείαν, ὄνυξ ἔμικρὸν δακτύλου τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐάν ἄλληται ἢ μυρμηκία, κακοπάθειαν δημοῖ. δὲ δὴ ἀγαθόν. παρθένω ἀνδρῶν. χήρα κέσπον. ὁ δεύτερος ἐάν ἄλληται, ἐξουσίαν δημοῖ. δὲ δὴ δεσπότης δάνατον. παρθένω φόρον. χήρα καλόν. ὁ τρίτος, καὶ ἔτεταρτος λύπας δηλοῦσιν. δὲ δὴ ἀγαθόν. ὁ μέγας, αὐξήσιν δημοῖ βίην. Δάκτυλος μικρὸς εὐανύμης χειρὸς ἀλλόμενος, πολλὰ ἀγαθὰ δημοῖ πᾶσιν. ὁ δεύτερος αὐτῆ ἐγκληματικὸς δημοῖ λύπην, καὶ ἀπόλογον ὅτι μεγάλων προσώπων. δὲ δὴ ἐν πῖσι ὄντι κατηγορίαν. ὁ μέσος λύπην δημοῖ διὰ παρᾶγμα ἴδιον. καὶ αὐξήσιν βίην, καὶ τέκνον, καὶ χρημάτων σημαίνει. ὁ μέγας τῆς εὐανύμης χειρὸς, παλαιὰν ὑπόλειαν σημαίνει κομίσεται. ὄνυξ εὐανύμης χειρὸς ἀλλόμενος, ὠφέλιαν δηλοῦσιν μετὰ δυσκολίας πνός. **Hæctenus.** Vide Lector ridiculam hanc veterum superstitionem. Ad Comicum verò jam nostrum redeo, in quo *Digitum* κατ' ἐξοχήν de pollice intelligi debet, non minus quàm *Manus* de dextera: atque ita convenient ea Melampodis. Δάκτυλος ὁ μέγας, ὁ καὶ ἀνίχθεις καλούμενος, ἀλλόμενος, ἐπίκτησιν πολλῶν ἀγαθῶν δημοῖ. καὶ

ἐπὶ τείνοις, καὶ ἐπὶ γυναικὶ χαρήσεται. Nam erat Philippa sollicita de filia, & in hostium esse manu existimabat, quam Periphanes domi suæ esse saluam & sanam mox significaturus est. Illud tam lætum nuntium præfagiebat ei pollex, & palpitacione suâ prænuntiabat. Hæc est vera Plauti lectio, & lectio- nis interpretatio. Nec aliunde explicari potest alter locus Capteincis. Sc. *Quanto in pectore.*

ER. *Hem manum.* HÆ. *Cedo manum.* ER. *di te omnes adjuvant.* HE. *nihil sentio.*

Ergasilus parasitus nūtiaturus Hegioni saluum advenisse sibi filium Philopolemum, quem quadrum servus Stalagmus surripuerat, arripit manum ejus, deos adjuvare dicit: ad quod respondet Hegio nihil sentire se, id est, nullam digiti palpitacionem, quæ nuntium isthoc præfagio suo tali confirmaret.

Cap. v i.

Alias res. Phrasis Plautina adserta. Ἀρχαιό-
μους adnotatus. *Ravastellus.*

Est porro eadem Scenâ.

— nam postquam audiivi illicò

*Ex meo servo illam esse captam, continuo argen-
tum dedi*

*Ut emeretur. ille eam rem adeò sobriè & frugaliter
Accuravit, ut alias ad res ille est impēsē improbus.*

Primum lego ex vet. cod. ut emeret. Deinde, ut *alias res ille est i. i.* ejectâ voce à Lambino inculcata, quâ non tam temerè viri docti in textû recipere debue-
rant. *Alias res* concisè dixit, sicut Martialis.

Visceribus bonus est, cætera vile sapit.

Et alii

Et alii innumeri Scribrores. Sc. *Quid ex pater.*
Quid ego lenociniū facio? qui habea alienos domi?
Putem distinguendum.

Quid? ergo lenocinium facio?

Arbitrarij nihilominus juris esto. Porro tentat vir doctus, *alienus*, legere. Ἀρχαιόμους est Sarsinate hoc dignissimus. Sic *filius* pro *filiabus* posuit Sticho.

*Ego introibo, & gratulabor vestrum adventum
filiis.*

Item Arnobius noster lib. iv. in Minervarum illâ jucundissimâ contentione. *Tibi tu alienam dignita-
tem adsumis, atque de vertice procreatam mentiris te
Jovis, & rationem te esse mortalibus ineptissimis sua-
des? ex capite conceptos filios procreat?* Quam lectio-
nem malè olim sollicitavi.

*Ego relictis rebus Epidicū operam querendo dabo.
Si invenio, exitiabilem ego illi faciam hunc, ut fiat,
diem.*

Rectius multò vet. cod. *hunc ut sciat diem.* Act. v.
Sc. i.

*Sed quis est hæc muliercula, & illic gravistellus qui
venit?*

Festus alibi *Gravastellus*, alibi *Ravistellus* citat, sa-
tis incōstanter; utrumque præterea corruptè. Scrib-
ferat Plautus. & illic *ravastellus*. Nam dicebant *Ra-
vus, Ravaster*, quemadmodum *Calvus, Calvaster*.
Inde ἰσοχουεῖσιν ἴσως *Ravastellus*. Ita etiam ab *Alter,
Altellus, Macer, Macellus, Vaser, Vafellus* & talia.

Cap. V I I.

Utilitas àvri τῷ Ὑψι. Ἰῦσι. Ἀρμεα. Munera die natali missiculata. Attigo. Tulo, Supplicium, pro Supplicatione. Papa. Papare. Papaver unde dictum.

EAdem Scenâ. Stratippocles admiratus Epidici nimiam tarditatem, in hæc verba erumpit.

*Dī immortales! ociosè esse admiror. pedibus pulmo-
neis* (mibi.

Qui perhibetur, prius venisset, quam tu advenisti
Quam lectione ut vitii obnoxiam suspicer, in causa est verus meus codex, in quo ita legitur.

*Dī immortalis! foccos iussi adimere pedibus: pulmo
(Quod perhibent) prius venisset.* (enim
unde indicor ut scribam, foccos iusti adimere pedibus, pro *Iussisti, καὶ ἀ σὺ κ ο τ ἄ ν*. Sc̄lurali. An sine foccis ivisti ut tardè tibi fuerit eundum, ne pedes læderes? appositè verò foccos ei tribuit, qui proprii Comœdiæ.

EP. *Satin' ego oculis utilitatem obtineo, an parum?*
Elegantè: *Utilitas* heic non aliud quam *Usus*, ut apud Arnobium restitui quoque Critici lib. i. cap. ix, quibus adde locum geminum hunc Plauti, & Auctoris ad Herennium lib. iv. *Si idoneus esse potest, ad eas utilitates est aptus, que desiderantur ab equo.*

EP. *Non meministi me aureâ ad te afferre natali die?*
In vet. cod. *pro auream erat inermem*. Alius tamè codex excusus anno cl̄j. Io. XIII. etiam *auream* referebat. Corrigo leviculâ mutatione, *armeam ad te afferre*. Nam *Armea* erat armi ornamentum, diminutivè

nutivè *Armillâ*. Observandum verò hoc loco veteres die natali munera ab amicis clientibusque accepisse. Symmachus lib. i. epist. v. *Cum jam filia vestra dies natalis appeteret, commodum aderant, que muneri miseratis*. Et lib. vi. epist. XLIX. *Natalitio munere, quod frequentari à vobis communitè felicitas faciet, nostrum hilarastis animum, vestrum probastis*. Iuvenalis Sat. ix.

*En cui tu viridem umbellam, cui succinâ mittas
Grandia, natalis quoties redit.* —

Petronius. *Vestimenta mea accubitoria* (ut emendat Lipsius) *perdidit, que mihi natali meo donaverat clies quidam*. Et huc pertinet Censorini caput primum De die natali. Sc. *Satin' ille homo.*

Duodecim deis plusquam in celo est deorum immortalium, (tant.

Mihi nunc auxilio adjuutores sunt, & mecum militans heic mihi ipsæ tenebræ, nec quicquam video sensus commodi, In vet. cod. erat.

*Duodecim deis plusquâ placeo: deorū immortalium
Mibi nunc, &c.*

Aliquantò melius, nec tamen adhuc me expedito.

EP. *Ne attigas.* PE. *ostende verò.* EP. *nolo.*

PE. *non equum facis.*

Vet. cod. auctior. *Ne me attingas*. Rectè, sed *attigas* non est mutandum, nam veteres *Attigo* pro *Attingo* efferebant. Diomedes lib. i. *Attingo attingis omni eruditorū consensu dicimus. Verum reperimus apud nonnullos authores, quibus eloquentiæ & elegantie tributa est opinio, sine n literâ dictum, quasi Attigo, Attingis: ut Pacuvius in Medo. Et custodite hunc vos, ne quis cum abstulat, neve attingat*. In quo Pacuvii verus

etiam alius ἀρχαῖος, nempe *Abstulit*, pro *Auferat*: quia veteres *Tulo* pro *Fero* dicebant. *Attigere* præterea Turpilius Leucadiæ dixit.

Ne me attigas, atque aufer manum, eia quàm ferocula es?

Vide Nonium. Quin ipse Plautus non semel.

EP. *Nunquam hercle hodie, nisi supplicium, mihi das, me solus: linam.*

Longè dissentio à doctissimo Lambino, qui supplicium nobis pœnam interpretatur. Sed posuit *Supplicium* pro supplicatione: ride verò Epidici etiam in calamitate suâ superbiam, qui ut solui vellent, etiã orari se cupiebat. Sic paullo post iterum dicit.

Nunquam hercle hodie, nisi me orassis, solues.

Porro eadem notione dixit Salustius. *In suppliciiis decorum magnifici*. Accius Epigonis.

Nunc pergamus, supplicii placans calitum aras expleam.

Afranius Fratriis,

— *nullam profectò accessi ad aram, quin deos Suppliciiis, sumptu vatis, donis, precibus, plorans, obsecrans.*

Nequicquam defatigarem. —

Dixit autè Plautus *Supplicium dare*, quomodò *Dare bona verba*. Respondet Epidico Periphanes.

Optimum atque aequissimum oras soccos, tunicam, pallium

Tibi dabo. —

Auger vet. cod. *Quom optimum atque aequissimum oras soccos, &c.* Quod tolerari potest, nisi quis inavellit. *Quam optimum atque aequissimū oras, soccos, &c.* Lectori optio est eligendi quod velit.

Novo

Novo liberto opus est quod pappet. PE. dabitur, præbebo cibum.

Scribendum est, *pappet*. Transtulit autem à potu ad cibum, nam propriè est sugere; *Papa* enim, & ὑποροεσινω's *Papilla* antiquis dicebãtur capitula mammarum, teste Festo. Igitur à *Papa* est *Papare*, ut à *Ruma, Rumare*. videtur etiam Perlius Sat. III.

Et similis regum pueris papare minutum

Poscis, & iratus mammae lallare recusas.

Quod autem Varro apud Nonium papas dicit à pueris appellari cibos, nihil id sententiæ nostræ adversatur, nam lac tam cibum quam potum illis præstabat initio, & ut paulatim solidioribus cibis alluescerent, crustula & talia panificia infriabantur, & sic porrigebantur, ut etiam hodiè fit. Hoc lac, ut & mammam, anxie flagitantes *Pa Pa* syllabas geminatas efferebant sono naturaliter omnibus infantibus insito, atque inde factum est, ut ab isto eorum clamore *Papa* vocaretur & mammae caput, & lac illud, quod & nos hodiè litera unâ minus *Pap* indigiramus. Hinc est quod Comicus *Papare* etiam pro edere usurpaverit. Hinc etiam *Papaver*, quia *papæ* indebatur adversus insomniam.

H 5

Viro

BACCHIDES.

Cap. 1.

Lepidus s. Intus argentum. Ecferri. Turbat.
παδηνκός. Decedimus. In mentem est, Fur-
tum facere atati.

SC. *Quid si hoc. Tandem Bacchidis blanditiis*
& suavis dictis pellectus Pistoclerus, spondet ei
operam & animum suum.

Tuus sum, tibi dedo operam. BA. lepidus es. nunc
ego te facere hoc volo.

Vet. cod. *lepidus. nunc, &c.* Scriberat Plautus. *lepi-*
du's Nec aliter. Librarii scioli temerè mutarunt.

Ego tibi argentum jubeo jam intus efferrì foras.
 Lego ex Charisio lib. II. *ecferri foras. Quod ἀεχαι-*
κός, ideòque Plauto dignius. Porro notanda phrasis,
Argentum intus, pro eo quod intus est. Sic Patera
intus Amphitrone.

Tu Thessala intus pateram proferto foras.
 Et *intus cocus Menæchmis.*

Evocare intus mihi cocum Cylindrum acturum foras.
 Est autem Græcismus.

— BA. *aliquantum, soror.* (soror.
Simul hic nescio qui turbat. qui huc it, decedamus,
 Vet. cod. *nescio quid turb' est, quin hinc decedimus.*
 Rectè omisso τὸ soror. quod ex fine versus antece-
 detis malè erat repetitum. Sed malo, *nescio qui tur-*
bat. ut sit ἀεχαικός, Veteres enim Turbo, Muto,
Augeo, & talia παδηνκός usurpabant. Pratercè le-
 go cum

123
 MARCO VELSERO

MARCO VELSERO

EX CONSULI & Septem-
 viro Augustano.

IOANNES MEYRSIUS S. D.

QUæ humanitas tua est, V. CL. amorque in Musis, non il-
 libenter videbî hæc mea ad Bacchides Plauti, Plauti in-
 quam, quem tantoperè olim in deliciis ipsæ Musæ habuerunt.
An aliquid effecerim, judicabis; equidem spero: sin autem, sal-
tem bonæ voluntatis conscientia me consolabor. Solet enim in
rebus omnibus, si minus effectus sequitur, conatus placere, lau-
darique Induxit hæc legem nature humane imbecillitas: nam
labimur plerumque cum minime volumus, & maxime conten-
dimus ut semus.

go cum vet. cod. *quin hinc decedimus*, sed syllabâ penultima productâ, ut sit à *Decedim*. quomodo olim efferebatur, sicut *Edim*, & alia ad eam faciem. Sc. *Jam dudum*.

Quò nunc capeffis tute hinc adversâ viâ?

Lego cum vet. cod. *capeffis tu te hinc a. v.*

LY. *Quid tibi commercii est cum dis damnosissimis?*

PI. *Mali sunt homines qui bonis dicunt male;*

Tu dis nec rectè dicis, non æquum facis.

Concinnius meo quidem animo. *Tu dis nerectè*. Vide quæ supra notavi, ad *Afinar*. cap. i. Iudicent docti; temerarius esse nolim.

PI. *Fiam, ut ego opinor. Hercules, tu autem Linus.*

Lego, ut erat in vet. cod.

Eia nunc esse egod opinor Hercules, tu a. L.

ut sit octonarius. Est verò Græcisinus. Paullò ante dicit Pistoclerus.

Iam excessit mihi ætas ex magisterio tuo.

Sed malim cū vet. cod. *ex magistratu tuo*. Sequitur.

Pol metuo magis, ne Phoenix tuis factis suam,

Teque ad patrem esse mortuum renuntiem.

Putarim rectè legi posse. *tuis factis*.

Compendium edepol haud ætati optabile

Fecisti, cum istanc nactus impudentiam.

Occisus hic homo est. ecquid in mente est tibi

Patrem tibi esse: —

Lego tertio versu. *Occisus hic homo es*. Atque hoc ex conjectura: altero membro ex vet. cod. *ecquid in mentem est tibi*. Nihil rectius: atque jã olim de phraſeos huius integritate disputatum ab Agellio lib. i. cap. vii.

PI. *Ïstactenus tibi Lyde libertas data est*

Orationis satis est, sequere me hæc, ac tace.

LY. *Edepol fecisti furtum in atate malum,*

Quum istac flagitia me celavisti, ac patrem.

Secundo versu ex autoritate veteris codicis lego *sequere me, ac tace*. extritã voculã, quæ numeros nimis turbat. Tertio verò in vet. cod. erat. *f. furtũ atati malum*. Quod rectius censeo. *Furtum atati facere* dictum est, quomodo *Fraudem facere*.

Cap. I I.

Im. Formus. Formaster. Vxores à maritis Innones dictæ. Primumdum. Remulco sequi. Statuere, pro Sistere.

HÆc observata mihi in primum Actum, tranſeo ad secundũ; modò temerè non est in Actus distribuere fabulam principiũ tam mutilam. Quod cum ita se habeat, quis mihi audebit spondere eos nos Actus hodiè tenere, quos olim disignarat Plautus? Sequar tamen, quando aliter non licet, vulgatas editiones.

Herilis patria salve, quam ego biennio,

Postquam hinc in Ephesum abii, conspicio libens.

Augeo carminis gratia ex vet. cod. *nunc conspicio libens*. Sc. *Mirum est*.

— *ecquid nã meminit Mnesilochi? PI. rogas?*

Immo unice unum plurimi pendit. CH. papa!

Putem veram isthanc conjecturam meam. *Im uni- cè*. Nam *Im* pro *Eum* veteres dicebant, quod notum est.

Sed Bacchis etiam fortis tibi visa est? PI. rogas?

Ni nactus Venerem esse, hanc Innonem dicerem.

Corrigo, etiam formis tibi v. e? Ita Milite, Sc. Quid mihi.

PA. Convenit. PY. ecquid fortis visa est? —

Iterum formis legendum cenſeo. Quam autem locorum horum depravatio non ſit *ἄξις ἢ ἀπόνη* nata ex eo facile apparet, quod Servius doctiſſimus Grammaticus, & Nonius hinc *Fortis* pro formoſo accipi voluerint oſtendere: ſed quàm ambo falſi ſunt, nemo poſthac dubitabit. Ia *Formis* veteres illos dixiſſe certum eſt vel ex compoſitis, *Cōformis*, *Deformis*, *Efformis*, *Informis*. Dicebant etiam *Formus* eadem notione, non pro calido tantum, ut *Inermis*, *Inermis*. & infinita talia: hinc *Formaſter*, ut *Surdus*, *Surdaſter*, aliaque ad eam faciem. Titinius.

Aut hic lataſter, aut formaſter frigidus.

In ſequenti verò verſu tranſponenda ſunt dearum nomina.

Ni naētus Iunonem eſſem hanc Venerem dicerem. Vult enim dicere tantā eam formā eſſe, ut niſi vereretur iram uxoris ſuę, quę ſe formoſiſſam arbitrabatur, ipſiſſimam hanc eſſe Venerem diceret. Alludit ad contentionem dearum de formā. Notum illud Poęte.

— *manet altā mente repōſtum*

Iudicium Paridis, ſpretęque injuria forma.

Iunonem verò appellat uxorem ſuam, ut ſolebant mariti omnes. Sic ille ſenex Caſinā, Sc. *Omnibus rebus.*

Eia mea Iuno, non decet te eſſe tam triſtē tuo Jovi.

Sc. Ibo in *Piræum*.

CH. *Vulcanus, Sol, Luna, & Dies dei quatuor,*

ſcēſtiorē nullum hoc illuxere alterum.

NI.

NI. *Quemne? Archidemidem?* CH. *quām, inquam, Archidemidem.*

NI. *Quid fecit.* CH. *quid non fecit? quin tu id ex me rogas?*

Scribo ex vet. cod. *nullum illuxere*, extrito *hoc*, quod ſuperfluere non invitus arbitror. Tertio verſu perſonas ita conſtituo.

NI. *Quemne? Archidemidem?* CH. *quem inquam.* NI. *Archidemidem?*

Quid fecit? CH. quid non, &c.

Fallor planē, aut rectē emendavi. Ne tamen auxiliū malignē diſſimulem, etiam, *quem inquam?* legitur in veteri exemplari meo.

Primum dum inſicias ire cępit filio.

Semel & hoc monebo, ubique ſcribendū *Primumdum*, ut ſuprà *Primodum*. Talia erant iſta. *Nondum, Necdum, Ncdum, Ehodum.*

Ubi portu exiimus, homines remigio ſequi.

Neque aves, neque venti citius.

Vet. codd. *homines remulco ſequi*. Quod ſi rectum, poterit Feſtus hic oculos habuiſſe nonnemiſi videri, cum ſcriberet. *Remulco, eſt quum ſcaphe remis navis magna trahitur.* Ergo ſentus erit huius loci. Sequebantur nos ſcaphā, navim magnam, cui ea alligata, trahentes: cōque eſt major *ὑπερβολή* in iſtis quę addit. *Neque aves, neque venti citius.*

— *quoniam ſentio*

Quę res gereretur, navem extemplo ſtatuiamus.

Inſolenter heic *Statuere* dixit pro *Siſtere*. Apparet itaque quem Auctorem ſequatur Arnobius noſter lib. i. *Famuli ejus hoc modo ſtatuerunt, errantes a quas, & a pernicie corporum ſuos labi juſſere per tranſmites.*

mitis. Similemque Cypriani locum produxi Critici
lib. 1. cap. xii.

Cap. III.

Megabyzus. *Consimil. Mendicum*
vivere. Medecum.

Eâdem Scenâ.

NI. *Quis istic Theotimus est?* CH. *Megalobu-*
li filius.

Qui nunc in Epheso est Ephesius carissimus.

Lego, *Megalobuzi*, vel, quod idem valet, *Megaby-*
zi, quomodo erat in vet. cod. Suidas. Μεγάβυζος,
ὄνομα χείρον. Quintilianus lib. v. cap. xii. *An verò*
statuarum artifices pictoresque clarissimi, cum corpora
quàm speciosissima fingendo pingendove efficere cupe-
rent, nunquam in hunc inciderint errorem, ut Bagoam
aut Megabyzum aliquem in exemplum operis su-
merent sibi? Quod autem maximè hanc emendatio-
nem stabilit, invenio eidem illud muneris fuisse,
quod filio Theotimo: clarè ecce tibi Plinius lib.
xxxv. cap. x. *Pinxit & Megabyzi sacerdotis Diana*
Ephesie pompam. Et mox cap. xi. *Ephesi verò & Me-*
gabyzi sacerdotis Ephesie Diana sepulcrum. Dioge-
nes Laërtius lib. 11. in Xenophonte. *Τετόμενος δ' ἐν*
ἐφέσω. ἢ χρυσίον ἔχων, τὸ μὲν ἡμῖσι Μεγαβύζῳ δίδωσι,
τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερεῖ, φιλάτιζν. ἕως ἀν' ἐπανέλθῃ. εἰ δὲ
μὴ, ἀγέλμα ποιοσόμενον, ἀναδεῖναι τῇ θεῷ. Helychius,
ὅτι τῆς ἀρτέμιδος ἱερεῖς, καὶ οἱ στρατηγοὶ ἔπερσῶν βασι-
λέως Μεγάβυζοι. Strabo lib. xiv. ubi de Dianæ E-
phesiae templo agit, commemorat generali nomine
ita omnes ejus Deæ sacerdotes appellatos, eunu-
chof-

chosque fuisse, & custodiæ socias virgines habuisse.
Ἱερεῖας δὲ εὐνούχους ἔχον, ὡς ἐκάλεον Μεγαλοβύζος, ἢ ἀλ-
λαχόθεν μεπόντας αἰείπνας ἀξίους τῆς τοιαύτης περσα-
σίας, ἢ ἦρον ἐν πρῆνι μεγάλη. συνιεράδου δὲ τύτοις ἐχρῆν
παρθένους. Sed hoc quid est, quod Plautus dicat The-
otimum filium Megabyzi, si Eunuchus ille Mega-
byzus? Explico. Megabyzi filius idè valet ac si dixis-
set Megabyzus (nam appellativum illud nomen
fuit) quomodo *ιατρὸς παῖς*, pro eo quod est, *ιατρὸς*.
Meminere præterea Megabyzi Cicero in Oratore,
& Plutarchus in vitâ Alexandri. Hæc scriberam
cum monuit me Eitzo Tiarda, juvenis mei & do-
ctrinæ elegantioris amantissimus, Turnebum jam
olim hunc Plauti locū emendasse. Sc. *Multimodis.*

Nimio præstat impendiosum te quâ ingratū dicitur.

Illum laudabunt boni, hoc etiam culpabunt mali.

Putem rectius esse, *hanc etiam*: Nisi velimus dicere
eodem omninò modo extulisse, quo Amphitruone,
Cul est, pro *Qualis est*. Neutrum similiter vicem
masculini: *Captivis item, Fac fidele sis*, pro *fidelis*.
Sc. *Nunc experiar.*

Propter me hac nunc meo sodali dici discrucior miser,
Innocens suspicionem sustinet causâ meâ.

Mutilus, ut ex metri dimensione apparet, postremus
versus, quem ex veteri codice ita rescribo:

Ille innocens, &c.

Haud consimili ingenio atque ille est, qui in lupa-
nari accubat.

Non dubitem rescriberere, *consimil ingenio*. Malè
adhæserat fini prima literula dictionis sequentis, nã
veteres *Consimil* pro *Consimilis* efferebant, ut nota-
vi ad Amphitruonem, cap. v. Vide, si operæ est.

Quin ego cum peribat vidi, non ex auditu arguo.

Lego ex vet. cod. ex auditu. Sc. *Amiciorem.*

Mendicum velim mendicando vincere.

Sambuci clarissimi, & meus vetus codex, *vivere*,
Optimè. Ita Amphitruone.

Virtute dixit vos victores vivere.

Ibi *victores vivere* dixit, ut heic *Mendicum vivere*.
Sc. *Rebus aliis.*

*Mnesilochum ut requiram, atque ut eum mecum
ad te ducam simul.*

Camerarii editio, ut *eum medicum*. vnde certâ con-
jectura colligo scribisse Comicum nostrum, ut *eum
medecum*, ἀρχαϊκῶς. Nam *Medecum* pro *Mecum*
veteres pronuntiabant. Hoc tam verum, quam

Pythia qua tripode ex Phœbi lauruque profatur.

Cap. I V.

T. pro S. olim scriptum. *Perge hâc Nereidè.*

Miles extrâ ordinè correctâ. *Dentifrangibula*
manus. *Hæc* pro *Hæ. Mis.* Hellenismi notati.

Acra. Turpilius restitutus.

Act. IV. Sc. II.

Quid istuc? qua istac est pulsatio?

Nemo non videt mutilum esse versum, quem ex
veteri codice ita suppleo.

Quid istuc est: quenam istac est pultatio?

Iam τὸ *Pultatio* quoque dignius Plauto, quâ *Pul-
satio*: quia T. pro S. scribebant. Tale est quod apud
Festum legimus. *Mertat pro mersat dicebant.* Item,
*Adgrettus, apud Ennium. Adgrettus fari, pro eo quod
est adgressus ponitur.* Sic *Milite.* Sc. *Cohibere.*

Cedo

*Cedo tres mihi homines aurichalco contrâ cum istis
moribus.*

Vaticanus alter, *contrâ hentim istis*. vnde & Lipsius,
contrâ emsim. Magis ἀρχαϊκῶν, & Plautinius, *contrâ
entim*.

Na tibi herclè haud longè est os ab infortunio,

Ita dentifrangibula hæc meis manibus gestiunt.

Necessariò locus corruptus. Corrigo. *dentifrangibu-
la hæc mis manus*. Gestiunt, inquit, mihi manus dē-
tifrangibulæ, ut Amphitruone. *gestiunt pugni mihi*.
Iam verò *Hæc* pro *Hæ* est ἀρχαϊκῶς, ut alibi ad hūc
ipsum Comicum ex Terentio annotavi. *Mis* quo-
que pro *Mei* ἀρχαϊκῶν est, & ἐλλυϊκῶν. Sic infra
Trinummo. Sc. *Salsipotentis*.

*Quos penes mei potestas boni misque foret, & mea
vitæ.*

quem locum temerè sollicitant viri docti, nam *boni
mis* est ἐναλλαγή numeris, valetq;, τῶν ἐμῶν κτημάτων.
Similis Hellenismus Menæchmis, Sc. *ultima*.

————— *quid? vostrum patri*

Filii quot eratis?

Id est, τὸ πατρὶ ὑμῶν. Itaque errat Colvius, qui mu-
tat, reponitq; *vos tum patri*, etsi satis ingeniosè. Sed
est boni Critici, acumen ingenii acrimoniâ iudicii
temperare. Sc. *Petulans*.

*Incredibilis, imposque animi, inamabilis, illepidus
vivo,*

Malevolente ingenio natus. ———

Omninò recta & vera Plauti lectio, quæ in vet. cod.
Malevolente Genio natus. Nam veteres Genium
natalitii diei præsidem existimabant. Vide quæ fuscè
Spicilegii Theocritici cap. I V. sitanti est.

— *postremò id mihi est, quod nolo*

Ego esse alius. —

Rectius vet. cod. *quod volo*, pro, *quod potius volo*.
 Consuetum verò est aliis Scribtoribus ita concisè
 loqui, ut *Magis, Potius*, subintelligant. Mos au-
 tem olim cum mala à se amoliri vellèt, aliis ea, ho-
 stibus maximè, imprecari. Plenè de eà re dixi in Cõ-
 mentariò Lycophroniano, ad ea verba.

Δαίμων δὲ φήμας εἰς τὸ λῶν ἐνδραμείν

Τελύξε.

— MN. *perii. multa mala mihi in pectore*

Nunc acra atque acerba eveniunt. —

Vet. cod. *acra atque acerba*. Rectissimè. *Acra*, pro
Acria. merus ἀρχαιομῶς. Nam veteres inflectebant
Acer, Acri, secunda declinatione, ut *Magister,*
Puer, Pulcer. Hinc est quod in Glossariò legitur.
Acrum, Δειμὸν, Δεινὸν. Charisius lib. 1. *Acrum ta-*
men pro Acrem (n. Matius Iliad. 15. Vindex lib. 1.
notat. Sc. Hunc hominem.

CH. *Vix videtur fieri posse.* MN. *pergè. ac faciliè*
hec feceris.

Vet. cod. MN. *perge hanc*. Nihil rectius. Deinde au-
 deam dicere legendum, *faciliè cefeceris. ἀρχαιομῶς*.
 Iam *Perge hanc* elegans dictio, & Plauto dignissima.

Enax nimis bellus, atque ut esse maxime optabam,
locus.

Vet. cod. omisà voculà, *atque esse m. o.* Optimè;
 nam *Atque* idem valet quod *Ut*.

Chrysalus mihi usquequaque loquitur nec rectè
pater.

Quicquid alii sentient, ego corrigo liberè, *loquitur*
nerectè. Id est, malè dicit, convitiatur. Sic suprà hac
 capse

eapse Comœdià, & Afinarià scribendum monui.
 & in Phasmate. *Nerectè si ille dixeris*. Turpilii De-
 metriò.

Nerectè dici mihi quod jamdudum audio.

Nec quidquam Festi me autoritas monet, qui in-
 dubiè libris corruptis usus fuerit.

Cap. v.

Treuni passus. Artema. Solere. Turpilii De-
 metrius; atque ad eam fortè à Plauto respec-
 ctum.

SC. *Constringe.* Quam lepide ludit Chrysalus Ni-
 cobulum senem.

CH. *Sequere hanc me, faxo jam scies.* NI. *quò gen-*
tium.

CH. *Tres unos passus.* NI. *vel decem.*

Vet. cod. *Treunos passus*. Optimè. *Treuni passus* va-
 lent, *Tres uni*, id est, *foli*. Librarii scioli quum non
 caperent elegantiam vocis tam lepide fictæ atque
 cõpositæ, temerè pro moro suo more correxerunt.

— *agedum tu Artamo,*

Forem hanc paucillum aperi placidè, ne crepa.
 Mendum est, ut & in ipso scenæ huiusdem initio.

Constringe tute illi, Artamo, adtutum manus.

Et vereor ut servo illi lorario *Artema* nomen fue-
 rit, itaque utrobique rescribendum. Varro lib. vi. r.
 de Ling. Lat. *Tres cum emerunt Ephesi singulos ser-*
vos, nonnunquam alius declinat. nomen, ab eo quòd
vendidit Artemidorus, atque Artemam, appellat:
alius ab regione, quòd ibi emitt, ab Ionià Ionam: aut
ab urbe Epheso Ephesium: sic alius ab alià aliqua re,

ut visum est. Sed temerè non mutaverim tamen
Sc. *Meamne.*

CH. *Pacisci cum illo paululà pecunià
Potes. NI. paciscere ergo, obsecro, quod tibi
lubet*

*Dum ne manifesto hominem opprimat, neve
evicet.*

Secundus versus non constat, itaque ut sit ternarius,
quales reliqui, rescribo ex veteri codice.

CH. *Pacisci cum illo paulà pecunià potes.*

NI. *Pacif. ere ergo, obsecro, quod t. l.*

Omninò ita debet.

Vt ille cum illà neque cubat, neque ambulat,

Neque osculatur, neque illud quod dici solet.

Veram lectionem eruo addita unà literà à primà
vocis sequentis, ut fieri aliquoties amat, propter si-
militudinem absorptà. Scribo ergo.

———— *neque, illud quod dicis, solet.*

Solere veteribus nihil aliud erat quàm Συνορία^Σiv.
Cistellaria. *Cum viris predicant suis nos solere.*

Satin' est, si plura ex me hodiè audiet mala,

Quàm audivit unquam Clinia ex Demetrio?

Lambinus Plautū hic respicere arbitratur ad aliam
aliquam Comædiam perditam, in quâ Demetrius
aliquis inducatur acriter filium Cliniam objur-
gans. Simeo Bosius, acutissimi vir ingenii, ad ali-
quam alius veteris, cui adsentior; & addo, ex Tur-
pillii Demetrio, quam Grammatici frequenter ci-
tant, desumpta videri.

Cap.

Cap. VI.

Relictus. Exquiri sibi. Plauti negligentia
notata, Turbela. *Fugela: Confugela.*

Sc. *Attride.*

———— *Mnesilochus Sinon est,*

*Relictus ille non in busto Achilli, sed in lecto ac-
cubat.*

Lego, *Relictus*, id est religione destinatus: portò
Achillem pro Palamede posuit, quales nominum
propriorum confusiones etiam ad Lycophronem
observavimus. Vide historiam Sinonis manibus
Palamedis destinati fraude Ulyssis, ut ajebar, apud
Virgilium Æneid. 2. Observanda autem hic verbi
Relegere secretior notio, de qua dixi Crit. Arnob.
lib. iv. cap. viii. edit. ultimæ.

*Dolis ego deprensus sum, ille mendicans panè in-
ventus interit.*

Dum ibi exquiri fata illorum. ———

Rectè ingeniosissimus Gulielmius legendum vidit
florum. Portò ex vet. lib. *Dum sibi exquiri*, corri-
go. *Sibi exquiri* eleganti phrasi dixit: Cato de R. R.
cap. clviii. *Si vis benè tibi deicere, sume tibi ollam.*
Petronius. *Proximà ergo nocte, cum miles qui cruces
asservabat, ne quis ad sepulturam corpora detraheret,
notasset sibi & lumen inter monumenta clarius ful-
gens, &c.* Et alii Auctores non infrequenter.

Paria utè tria eis tribus sunt fata nostra huic flio.
Putem scribissè Sarsinatem nostrum, nostro huic
Ilio. Certè multò elegantius.

Nam dudū primò ut dixerā nostro seni mēdaciūm.

Nihil certius, quam legendū esse ex vet. cod. *Priamo ut dixeram*. Nicobulo enim Priami personam imposuit, quod ex sequentibus abundè liquet, et si suprà dicat.

Nostro seni huic stolido, ei profectò facio nomen ego Ilio.

Sed scio Plauti œconomiam non hoc solum loco esse tam accuratam, prout decorum tanto poetæ.

Tantas turbellas facio, sed crepuit foris.

Corrigo, *turbelas facio*, nec est quod quisquā ἕρο-
χοριστικόν mihi oggerat, nihil audio. Geminus locus Pseudolo, Sc. *Si ex te tacente.*

Quo pacto, & quantas soleam turbellas dare.

Etiam ibi *turbelas* scribendum. Vide Festum. Veteres autem dicebant, *Turba, Turbela*. ut *Snada, Snadela, Adsida, Adsidela. Fuga, Fugela*; unde est apud Festum. *Confugelam antiqui confugium dicebāt*. Iam & hoc argumento esse potest Plautum *turbellas* non scribisse, quod veteres consonantes non geminabant,

Nobil,

M. A. L. B. O. M.

Nobil. Clariss. Viro

THEODORO CANTERO

Ex Consule & Senatore

Ultrajectino.

IOANNES MEVRSIVS S. D.

Narro tibi V. Clariss. nunquam dignior fui, cui Horatii isthoc occentaretur.

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.
Vide enim quā me spes mea fefellerit. Cogitabā principid XX. libros in hunc Plantum, nunc hæc pauilla folia vix exsculpo. Ita nimirum sepe frustra sumus, & quæ speramus minus eveniunt. Has ad Mostellariam Notas mitto, ut auferant abs te aut laudem, si merebuntur, aut culpam: non itaque vota mea desitues. Hoc ultrò profiteor, vix mihi satisfacere, nisi si tibi, videri etiam in iis quæ satisfaciunt, ne sim Catulli Suseuus. Tu iudicabis, quid enim Momus quispiam censuerit, non labore; sandalium ille culpabat, cum Venerem ipsam non posses.

AD
MOSTELLARIAM.

Cap. I.

*Carnificium. Simulatricis. Offigere.
Meditabo.*

IANI Gulielmii elegantissimo ingenio Plautus eiusque studiosi plurimum debent: vel hoc ipsum, Mostellariam cum Phasinate eandem esse, quam sagaciter odoratus est? Labi tamen cum nonnunquam, id est, humanitus facere, omnino certum. Ecce primam Scenam Actus primi in istis verbis.

O carnificium cribrum, quod credo fore:

Ita te forabunt patibulatum per vias

Stimulis, si huc reveniat senex.

Mutat, legitque *Stimuli*, pulcrè quidem; immò nec pulcrè, quia non Plautinè: induxit verò in errorem loci depravatio non animadversa. Nam Plautus, *O carnificium cribrum*, scripsit indubiè, ut habet vet. cod. *Carnificium* est venustus ἀρχαϊσμός, pro *Carnificium*. Sic dicebant *Hominium*, *Meretricium*, & talia. Ergo sensus est. *O carnificium cribrum quod credo fore, ita te forabunt (sc. carnifices) stimulis, &c.*

Nunc rus abibo. nam herilem filium

Video corruptum hic ex adulescente optimo.

Omninò rectè vetus meus, & Sambuci codex. *nam eccum herilem.* nam hæc ista δεικτικὸς à Grumione efferuntur. Sc. *jam pridem.*

Vix cōprimor quin involè illi in oculos simulatrici. Lego, simulatrici. Simile paullò post.

In anginam ego nunc me velim verti, ut venefica illi Fauces prehendam, atque, enicè scelestam stimulatricem. Iterum lego, simulatricem. Nam *Simulatricis* appellabantur sagæ ac veneficæ. Statius.

Colchis, & Æeo simulatrix littore Circe.

Vide Scaligeri in Cirim. Veneficas autem mulieres convitio dici nemo ignorat.

Lepide dictum de atramento atque ebore: euge, plaudo Scaphæ.

Nunquam ita scripsit Comicus; quin, si quid iudico, hæc vera lectio.

— eugepe, laudo Scaphæ.

Sc. *Impiter supremus.*

Sed eâ lege, ut affigantur bis pedes, bis brachia.

Dignius Plauto, quod in vet. cod. *ut offigantur.* Nam *Offigere* veteres pro *Affigere* pronuntiabant.

TR. *Philolaches.* PH. *quid est?* TR. *ego, & tu.*

PH. *quid, & ego, & tu?* TR. *perimus.*

Corrigo. TR. *& ego, & tu.* quod rectum esse sublequens Philolachetis interrogatio abundè acuto Lectori fidem faciet.

PH. *Nullus sum.* TR. *taceas, ego, qui istac sedem meditabor tibi.*

In Sambuci ms. erat. *medicabo.* Vera lectio, *meditabo tibi.* Αρχαϊσμός est; amabant enim Plautini ævi Scribtores invertere verborum genera. Vide Nonium De contrariis verborum generibus.

— TR. *abscede ab janua.*

Euge, obsecro herclè. TH. *quò fugiâ? etiâ tu fugis?* Certissimò verum, quod in Sambuci & meis veteribus codicibus invenio, *Euge obsecro.* Et pessimo jure hæctenus vox spuria retenta est. Vel Theuropidis

dis responsum poterat persuadere, si non præcedens iste locus planè geminus.

TH. *Quid jã?* TR. *fuge obsecro, atq; abscede ab edibus.* Fuge huc, fuge ad me propius. — (bus.

Sed hæc non erant probanda, quum Plautum ita scribissile magis clarum sit, quam meridie lucere: itaque qui refragetur, eum ego jubeam Diogenem Cynicum imitari, & ἀπειν λύχρῃ ἐν μεσημβρίᾳ. Sc. *Scelestio*rem ego annum.

TH. *Quo tu te agis?* TR. *nec quoquam. na ego sum miser,*

Scelestus, natus diis inimicis omnibus.

Iam illo presente adibit, na ego homo sum miser.

Ita & hinc & illinc exhibent negotium.

Nihil judico, nisi transpositi postremi versus; hoc modo restituo, & interpungo.

———— *na ego sum miser*

Scelestus, natus diis inimicis omnibus.

Ita & hinc & illinc exhibent negotium.

Iam illo presente, &c.

Non est quod quisquam in Crisi mihi quidquã accredat, si non rectè emendavi.

DA. *Quin tu istas mittis tricas?* TR. *nunquam potuisti mihi*

Magis oportunus advenire quam advenis.

Plenius in Sambuci ms. & vet. cod. (cedo.

DA. *Quin tu istas mittis tricas?* TR. *Quin quidvis*

DA. *Ubi Philolaches est?* TR. *nũquã potuisti mihi*

Magis oportunus, &c.

Et multò melius! cur enim hæc de Plautino fundo ejciamus causæ justæ nihil est, quum optimè convenient.

Sed

Sed arraboni has dedit quadraginta minas.
Quod sapius antea ex vet. cod. heic ex conjecturã rescribo *minas*, Græcã inflexione, metris poscētibus.

Cap. 11.

Ferriterium. Ferritribax. Ara Apollini
à Comædis constituta.

Sc. *Melius anno.*

———— SI. *tunc tibi*

Chorda tenditur: inde in ferriterium,

Postea in crucem rectã.

Rectè V. N. Ianus Doufa *ferriterium* suspicatur, itaque signatè in vet. cod. erat. *Ferriterium* heic vocat, lepide efficto vocabulo, quem *Ferritribacem* suprã Sc. *Jupiter supremus*

Ubi sunt isti plagipatida ferritribaces viri?

Sic *Scelus* pro scelesto. *Servitium*, pro servo; & talia.

TH. *Dormiunt?* TR. *illud quidè, ut conviveret, voluit dicere.* (gis placet.

TH. *Satin' habes? ut quicq; magis contèplor, tato magis*
Personas ita distinguendas arbitror.

Satin' habes? TH. *Ut quicq; &c.*

Indubiè hæc Tranionis verba sunt, quibus rogabat an jam satisfactum sibi existimaret, ad quod Theuropides responderet, ut magis singula contemplaretur, eò placere magis. Ludicabis serię Lector.

TH. *Apagè istũ à me perductorẽ, nihil moror ducturier.* (Etet quispiam.

SI. *Quid? quid est?* TH. *errabo potius, quã perduc-*

SI. *Adis dico.* TH. *ergò intro eo sine perductore.*

SI. *i, licet.*

Vcr.

Ver. cod. TH. ergo intrò eo, sine perductore. SI. i. licet.
 Quod rectum, pro omittè perductore. Sc. Illi buceda.
 TH. Vera cantas, vana vellem. PH. patris amicus
 videlicet.

Volunt viri docti sedes subintelligi: nego, & Plautū scribisse dico. patris amicu's videlicet. Sc. Qui homo. Nequissimus & astutissimus servorum Tranio, cavere sibi ab heri Theuroidis volens insidiis, aram occupat, prætexens averfurum se Simonis servos quæstioni habendos, ne eò confugere possent. Hæc eius verba.

— faciundum edepol censeo.

Ego interim hanc aram occupabo. —

Annotat quidem eruditissimus Lambinus morem fuisse servorum ut deprecandi causa ad aram confugeret, & rectissime illud; hoc verò addidisset vellem, quomodo hæc ara in proscenio. Quoniam ergo neglexit, non ingratum; opinor, lectori erit, si ego exponam. Sciendum autem Comædos aram in proscenio constitucere solitos fuisse in Apollinis honorè, cui Comædia sacra, ut Libero patri Tragedia. Sic etiam apud Terentium ecce aram præsentem, Andr. Act. iv. Sc. iv.

— ex arâ hinc sume verbenas tibi,

Atque eas substerne. —

Quo loco verus eius Interpres. Ex arâ, scilicet Apollinis, quem Δήλιον Menander vocat. aut quod Apollini Comædia dicata est, in cuius honorem aram constituebant Comædiam celebrantes. Hinc nimirum toties ararum mentio in aliis Plauti fabulis.

201 110 1111

Viro Clarissimo

IACOBO MONAVIO

Patritio Vratislaviensi, & Ducis
 Silesiæ Consiliario.

IOANNES MEVRSIVS S. D.

NEc tu mihi insalutatus esse debes, V. CL. sigrata tamen salus esse potest, quæ onus adfert: talis enim hæc mea. Sed mentior: onus non est, quia tibi non videbitur, cui nihil grave, quod amicu' impendis, quod Musis. Amicus dico, & in eorum numerum ultrò me nihil tale expectantè adscinisti. Amore tuum declararunt tam uberes laudes meæ, quas in literis ad D. Vulcanium tribuis: quam vis quid meæ: tuæ potius sunt, cum à te profisciscantur: sed & meæ, quia κοινὰ τὰ τῶν φίλων. nosti illud ἀπὸ Φεγγῆος. Equidem velim nimis pro tam admirabili humanitate uti aliquam reponere gratiam possum, non enim dicam dignam: quod si contendam, nihilò melius faciam, quàm si velim ἀμεινον μδέξιν. Sed desino. In Plauti hysce. juro te, amabo, iudicio suo.

AD
M E N A E C H M O S.

Cap. I.

Antelogium. Macrobius correctus. *Ab se.*
Opima spolia Iovi Feretrio figi solita. *Amen-*
tum. Submentum. Amen. Arnobius correctus.
Omentum. M adectum.

In ipso Argumento.

Et is germanum, postquam adolevit, querit at.
Circum omnes oras, post Epidamnium devenit;
Hic fuerat auctus ille surreptitius.

Non me latet *to Auctus* pro *Adoleverat* exponi à
Lambino, seorsum tamen libet sentire, & puto ve-
ram hanc conjecturam meam.

Huc fuerat auctus ille surreptitius.

Nihil certe ad presentem rem, de qua Comicus tra-
ctat, magis appositum. Fulcrum præterea, si vis, en-
tibi è Prologo.

Epidamniensis quidam ibi mercator fuit,

Is puerum tollit, avehitque Epidamnium.

In eo ipso legitur iste versus.

Huius argumento antelogium quidem hoc fuit.

Ad cuius *ωαράδερμα* fortè scribendum quoque in
Macrobio Sat. lib. i. cap. xxv. *Sed & Enstathius, &*
posthunc Symmachus meminerint, crastinà disserta-
tione servari sibi antelogii functionē, Lib. vii. cap. iv.
Hic assensu omnes Prætextato antelogium detulerunt.
Hodiè *anteloquiū, & anteloquium* est in excusis. Te-
merè tamen mutare nolo: nam cur ita non liceat
dicere,

dicere, cum ipse hic Plautus ad eandem faciè *Mul-*
tiloquiū, & Panciloquium extulerit Mercatore. Per-
go in Plauto, Sc. *Ni mala.*

Mane, mane obsecro herclè, ab se ecca exit.

Fallitur Lambinus, qui *ab se* interpretatur *domo*
suà: nihil enim aliud est, quàm *sponte suà*. Glossæ
Isidori. *Ab se, spontaneus.* Sic Rudente.

Nam hæc literata est, ab se cantat cuius sit.

Item Truculento.

Sed nimirum pol oportune ecce ab sese egreditur foras.

Nos quoque idiomate nostro dicimus, *Dan hem*
selben. Sc. *Anime mi.* (lo.

Sustine hoc, Penicule, exuvias facere, quas vovi, vo-
Vet. cod. facere quasi Iovi volo. Rectissimè, nisi quod
pacere legendum, quod veteres pro *Pangere*, sive
Figere usurpabant: aut dicendum *F* pro *P esse*, ut in
Palanga, Falanga. Palatum, Falatū. Lepidè verò jo-
catur velle se pallam uxori ereptam quasi opima
spolia Iovi figere, alludens ad antiquam consuetu-
dinem, quâ Iovi Feretrio opima spolia donabantur,
ut ex Festo Pompeio cognoscimus.

ME. *sube igitur nobis tribus apud te prandium ac-*
curarier.

Atque aliquid scitamentorū de foro obsonarier.

Ita primus correxit magnus Turnebus, teste Lam-
bino, cum in olim excusis esset, *sit amentorum.* Ego
legerim.

Atque aliquid, sis, amentorum de f. o.

Enumerat per partes edulia porcina. Dictum autè
Amentum sive *Ammentum* (etsi non ignora aliam
notionem, de quâ dixi Critici Arnobiani lib. iv.
cap. xv) pars in animalibus mento proxima, quasi

Admentum, D in *M. ἀρωγίας χάρειν* mutato. Simili compositione *Submētum* in Glossis à Stephano vulgaris, magno bono Reip. literariæ, legi: In iisdem etiam *Armentum* est, quod idem valet, nam *Ar* pro *Ad ἀρχαίων* est, itaque peccavi olim cum volui sollicitare. Arnobius lib. vi. i. concisè *Amen* extulit, ut *Tormen*, *Momen*, *Fragmen*, talia. *Non magmenta, non augmina, non mille species, vel amen sanguinum, vel fitillarum, quibus nomina indidistis obscura, vulgòque ut essent angustiora fecistis.* Vel potius est placèta. Helychius. Ἀρωγία, εἰδὲ παλαίων. Quod monuit me Fridericus Tiliobroga, juvenis eruditus. Sed locus Arnobii & mendosus, & luxatus, quales plures in eo Scriptorum nuper ostendi: puto restitui posse. *non augmina, vel amen sanguineum, vel fitillam, non mille species, quibus nomina, &c.* Alii codices Plautini, ut monet Germaniæ suæ ornamentum insigne, Ioachimus Camerarius, habent *omentorū*; quod etiam rectum erit. Idem Arnobius eodem libro. *Quæ causa, quæ ratio est, ut caro strebula separatim, hinc sola, omenta que solum augmentorum adjiçiantur in causam?* ut correxi ex Romanæ editionis vestigiis. Et Glossæ exponunt *Omentum*, ἐπιπλοον. Inde *Isicia omentata*. Apitius. *Isicia omentata, pulpam concisam teres.*

Madida qua mihi apposita in mensam miluinaam suggerant.

Ruit versus: Constituo octonarium, qualis est præcedens, scribòque. *Madicta quæ, &c.* Ἀρχαίσις, pro *Madectum*. Nam veteres *Madectum*, *Humectum*, pro *Madidum*, & *Humidum* efferebant.

Cap.

Cap. I I.

Præhibere. Dissentare. Τιθωνὲ γήγες.
Tithonus.

Sc. *Nulla est voluptas.*

Orasque Italicas omnes, quæ egreditur mare, Sumus circumvecti. ———

Melius ver. cod. *quas aggreditur m.* id est, *maritimas.*

Sc. *Sine fores.*

Sapè tritam, sapè fixam, sapè excussam malleo,

Quasi supellex pellionis, palus palo proximus est.

Scio quid Lambinus dicat, sed ramen puto rectius.

Quasi supellex Pellionis. Ludit Pollionem suâ ætate Comædum minorum gentium, quem & Bacchidibus perstringit.

Etiam Epidicū, quam ego fabulā ut meipsum amo,

Nullam aequè invitus specto si eam agit Pellio.

Nam de eo ibi intelligendum sagaciter odoratus est olim Ianus Gulielmius. Scenā *Ut hoc.*

Ut hoc utimur maxumè more moro

Molestoque multum.

In vet. cod. erat, *more morum.* unde conjicio Plautum olim scribissè.

Ut hoc utimur maxumè morem morum,

Molestomque m.

Elegans ἀρχαίσις; Plautinus purus putus. Sed hoc penè monere omiferam scenâ superiori legendum potius videri.

Manifestū faxo jam opprimes, sequere hâc modo.

Nō *Manifesto.* Nam *Manifestum* opprimere aliq̄, sive tenere, s. mendacii, erroris, maleficii, phrasis optima,

tima: Græci dicerent, ἐπ' ἀντοφώρῳ. Ipse Plautus postea.

Manifestum ego hominē unquā ullum teneri vidi.
Et alibi multoties. Sed redeo ad Scenam à quā abieram.

Sed ego illam non condonavi, sed sic utendam dedi.
Plauto dignius longè: *utendum dedi.* ut habebat vet. cod. Invenies quæ huc pertinent, apud Agellium lib. I. cap. VII. Sc. *Ut atas.*

Nec quid id sit, mihi certius facit,

Quid velit, quidve arcessat.

Lego ex vet. cod. *arcessit*, ut sit ἀρχαίνδρ. Veteres enim subunctivos verborum tertiæ conjugationis non per *Am*, sed per *Im* efferebant, itaque *I* ubique in inflectendo servabant.

Quando te auratam, & vestitam benè habet, ancillas, penum,

Rectè præbet, melius sanā est, mulier, mentē sumere.

Corrigo, *Rectè præhibet.* Veteres enim *Præhibere* dicebant, quod posteriores per concisionem *Præbere*. Et ne quis temeritatis me damnet, scito ita esse differt in vet. cod.

Dic mihi istuc Menachme, quod vos dissertatis, ut sciam.

Valdè heic se torquent eruditissimi juvenes Gulielmius, & Colvius; ille *decertatis*, iste *disceptatis* legendum autumat. Pace manium utriusque, neuter benè. Certò certius est scribisse Comicum nostrū, *quod vos dissentatis.* Veteres enim proferebant *Dissentare, Dissentire*: quā formā *Assentari, Assentiri*, & alia quamplurima. Inde *Dissentaneum*. Item *Consentare, Consentire*: unde *Consentaneum*.

MV.

MV. *Viden' tu illi oculos virere? ut viridis exoritur color*

Ex tēporibus atq; fronte! ut oculi scintillat: vide.

ME. *Quid mihi melius est, quam quando illi me insanire prædicant,*

Ego me assimulem insanire. —

Corrigo.

Viden' tu illi oculos lurere? ut luridis e.c.

Luridis, pro *Luridus*, antiquè Nam veteribus secūdam & tertiam declinationem, ut & conjugationē, confundere nimisquam solens. Vult autem mulier dicere eum melancholicum esse & insanum, quod ex responsione Menachmi non ita obesæ naris lectori facile liquet. Fundus verò emendationi huic mæx geminus locus Capreiveis, Sc. *Quo illum.*

Viden' tu illi maculari corpus totū maculis luridis?

Atra bilis agit at hominem.

Postea.

(tre.

Barbatum, tremulū, Titanum, Cycno prognatū patre. Extrà controversiam vera conjectura meā, *tremulum, Tithonum*. Nam convitiatur seni Menachmus, eumque per convitium *Tithonum* nominat. Similio Aristophanes.

Αὐτὰρ Τιθωνὸν ἀπαράτλων, καὶ ταράτλων, καὶ κικῶν.
Notum item proverbium, Τιθωνὸν γῆρας, & Satyra Varronis. *Tithonus, περὶ γῆρας*. Porro pro istis *Cycno prognatum patre*, citat Priscianus lib. VI. *qui lucet Cycno patre.* unde transposita literulā elici posset. *qui cluet.*

Iam ascendo in currum, jam lora teneo, jam stimulum in manu est.

Vet. cod. *in manū est.* Quod dignius Comico nostro.

K 3

Cap.

Cap. III.

Socrus, masculino & fæminino genere à veteribus prolatū. Nævii Pellex asserta. *Commentare. Commentacula Sectius. Mepte.*

SC. *Edepol ne hic dies.* Menæchmus surreptus à focero suo relictus ut curādus deferretur ad medicum, sic ait.

Abiit focer, abiit medicus, nunc solus sum proh Iupiter: (dicant.)

Quid illuc est quod me hinc homines insanire præ-
Sed mendum est in primore versu, qui omnio dubio procul ita ab ipso Plauto fuit scriptus. *Abiit socrus.* ut erat in vet. cod. Nam veteribus *Socrus* communis erat generis, quod ignoratum loco corrumpendo ansam exhibuit. Priscianus lib. vi. *Vetustissimi communiter hic & hæc socrus proferebant.* Actius in Atreo.

Simul & Pisæ præmia arrepta à socru possedit suo.

Invenies etiam aliud exemplum apud Nonium, ex Nævii Pellice. ita lego, non Pellico. Sic alii Hetæram, alii Meretricē, alii Prostibulum nominârunt, Sc. *Per ego vobis.*

Nimis autem benè ora commentavi, atque ex meâ sententiâ.

Non intellexerunt locum hunc viri magni Camerarius Lambinusque. Nam *Commentare* veteribus illis videtur usurpatum pro percutere, ferire; Liqueat ex Plautinis his: atque inde virgæ, quibus sacerdotes iter sibi impediētes verberabant, ut à se amo-

amoverent, *Commentacula* appellatæ, ut Festus docet: itaque non rectè existimo virum magnum *Cōmotacula* ibi reponere.

Hæc nihilo mihi esse videtur secius quàm insomnia. Legèdum, *sectius quàm insomnia.* Que locum olim in Quæstionibus Plauti sic explicavit. *Nihilo magis narranda esse, quam si ea essent, somnia.*

Nam & patrem & matrem commemorant pariter qui fecerint sibi.

Valdè hic æstuat vir magnus, & patriam legendum putat non potest. Sed si consideras, quod non probatur, quod non sit, sed sit, sed sit, sed sit. Matris enim vocat patriam, sed sit, sed sit, sed sit. patria, hincque mentio matris, sed sit, sed sit, sed sit. peratur, sed sit, sed sit, sed sit, sed sit, sed sit. *Memorat.*

Nihil huic loco infirmando est.

Gaudeo edepol, si quid propter me tibi evenit boni.
Nam, illa cum te ad se vocabat, me te esse credidit.
ut temeritatis nonnulli me dānabunt, veram tamē conjecturam meam arbitror, *mepte esse credidit.* Sic eādē hâc fabulâ, Sc. *Men' hodiè.*

— cui certissimum est

Mepte potius fieri servum, quam te unquam emit-
tam manu.

Augēt suspicionem, quod video codicem veterem, *me esse credidit, habere.*

AD
MILITEM.

Cap. I.

Mars Pugnator. Reliquia. Voluitare. Tedecum. Concinni. Maximus malus cruciatus. Eloque. Morari.

SC. Curate.

— hic est, stat propter virum
Fortem, atque fortunatum, formâ regiâ,
Tumbellatorem. Mars haud ausit dicere,
Atque equiperare suas virtutes ad tuas.

Tertio verſu ex vet. cod. lego. Cum quo Bellator
Mars haud ausit dicere. Mars Bellator idem est
qui Pugnator veteribus. Invenio in libello P. Diaconi de notis. D. D. E. H. L. IO. LIB. PRI. DD. MAR. PV. ET. LI. P. Dedicatus est hic locus Jovi Liberatori primum, deinde Marti Pugnatori, & Libero patri. Est autem idem cum Gradivo, cujus templum in viâ Appiâ. Huic contrarius Mars Quirinus, qui & Pausus.

— AR. pol si quidem

Connixus esbes, per corium, per viscera.

Perque os elephanto brachium transmitteres.

Αρχαιομὸς non intellectus mutando loco fuit. Aio Plautum scribisse transmitteras. Veteres enim præteritorum flexiones à præsentibus formabant. Sic Atterni, pro Attrivi Propertius, & Tacitus. Occanni, pro Occinni Salustius. Premi, pro Pressi Caro cap. LXVI. Consisti, pro Confiti Ennius, & alii. Est

portò ἐναλλαγή modi, ut quoque paullo post.

— ubi tu quingentos simul,

Ni hebes machera foret, uno ic̄tu occideras. Postea.

At peditatus reliquæ erant, si viverent.

ubi tamen Plauto dignior vet. cod. lectio. reliquia erant. numero singulari. Sic Delicia quoque extulit Pœnulo, & Truculento. Sc. Nisi herclè.

— sed quid est Palaestrio

Quod voluis astute tecum in corde. PA. paulisper tace.

Errat elegantissimus Gulielmius, dū putat trochaicum esse, qui octonarius, qualis præcedēs. Restituo itaque pristino nitore.

Quod voluitas tute tedecum in corde? PA. paulisper tace.

Veteres *Voluitum* in supino efferebāt, ut *Cavitum*, *Favitū*, & talia: inde *Voluitare* pro *Volutare*. Deinde *Tedecum*, ut *Medecum*, pro *Tecum*, *Mecum*. Incredibile quot in Plauto hoc nostro ἀρχαϊσμοὶ injuriā temporum & librariorum exciderint, quos etiam sagaci conjecturā sæpè eruas, sinè ope tamen & consensu veterum codicum restituere velle ridiculum, & temerarium, hominifque planè ἀρχαϊσμοσενſeatur.

Magnū illic honorē incipisti magna munis mœnia.

Quantum hic æstuāt Camerarius, Lambinus, Gulielmius, Douſa major? sed pace tantorum virorum, veram ego sane esse lectionem existimem.

Magnam illic homo rem incipisti, magna munis mœnia.

— PA. facile est, trecentæ possunt causæ colligi: Nō domi est, abiit ambulatū, dormit, ornatur, lavat, Præ-

Prandet, potat, occupata est, opera nō est, nō potest. Et heic elegans ἀρχαϊσμοὶ excidit; nam in vetere codice est, trecentæ possunt causæ concinni. Nec debet turbare quenquam quod in spondeum desinat versus, nam tales multos interfert ubiq; Comicus. Veteres autem *Concinnere* pro *Cōcinnare* dicebant. sicut *Lavere*, *Tonere*, *Sonere*, *Boëre*, pro *Lavare*, *Tonare*, *Sonare*, *Boare*. Nisi mavelis *Concini* legere, quod probo. Sc. Nisi quidem.

SC. Metuo. PA. quid metuis. SC. ne herclè hodie, quantum hic familiarium est,

Maximum in malum cruciatumq; insiliamus. Lego ex vet. cod. Maximum in malum cruciatum insiliamus. Id est quod alibi non semel dicit, maximam in malam crucem. Itaque pater copulam istam nauci non esse, & ab aliquo sciolo, phrasin Plautinā minimè assequuto, adjectam.

SC. Dū te perdant. PA. te istuc æquom quoniam occæpisti eloqui.

Interpungo & lego. PA. te istuc æquom quoniam occæpisti, eloque.

Quoniam occæpisti, inquit, perge enarrare. Eloque verò pro *Eloquere*, ἀρχαϊκόν est, qualia plurima apud Nonium de Contrariis verborum generibus invenies. Sc. *Præcepta*,

— PH. ego stulta atque mora multum,

Quæ cum hoc insano fabulem. —

Vet. cod. ego stulta moror multum. Rectissimè; nam *Morari* primā productā efferebant cavillantes pro *μωραίνεσθαι*. Sic Nero, teste Suetonio, Claudium dicebat defuisse inter vivos morari. Hæc vera hujus loci lectio, quam malè librarii, ut solent quæ non

non intelligunt, interpolant.

— PA, Unde? nisi domo? SC. domo. PA. te
vidente. SC. video.

Nisi mirum est facinus quomodo hac hinc potuerit transire.

In vet. cod. SC. *Vides. Nisi mirum*, &c. Certo certius est fuisse. *quid est. Nisi*, &c. Ita alibi ait. *Quid est, nisi hac impudentia est?* Et aliæ eiusmodi phrasæ apud hunc nostrum, & item Terentium.

Cap. I I.

Glycere. Dicere. Clinia. Linia. Spania. Striculus. Histriculus. Rabo. Conia. Strapo. Ulpianus emendatus. *Fabulo. Hifce.* Terentius quoque correctus.

Eâdem scenâ.

Quis igitur vocare. PH. *Glycere nomen est.*

In vet. cod. invenio. PH. *Dicere nomen est.* Scribo *Dycere.* atque id ἀρχαϊκὸν est pro *Lycere.* Ita quoque Sc. *Cohibete,* sub finem pro *Glyceram* legitur in vet. cod. *Dic eam:* ut & ibi *Dycerâ* scribissè Plautum manifestum sit. Nam D. & L. inter se commutabant. Ad eundem modum *Dinia* in *Asinaria* est in vet. cod. pro *Linia*, qui *Clinia* in recentioribus editionibus. Ita efferebant autem Romani, ut *Lana* pro χλαῖνα. Item *Fritis*, sine *Fritis* (nam V. & I. inter se commutabāt) pro Ἀφρίτις. *Stura* pro *Astura*. Græci item in nominibus appellativis, κνέφος, νέφος. χλιαρός, λιαρός. & talibus. Fecit verò Plautus ex communi poetarum more, quibus primas litteras detrudere nulla prorsus religio. Sic Lycophron

Γλευς

Γλευς dixit pro Οἰλεύς.

καὶ πᾶς ὁδοιδότης ὀϊλέως δόμῳ.

Et Hesiodus ἠρωρογία.

— ἄνεκα νόμφω

εὐράμεν Ἰγλεύς μίχθη ἐστὶν φιλότιπ.

Sic alii Βριάρεως, pro Οἰείαρεως. Βειμῶ, pro Οἰβειμῶ. Εξάδι, pro Λεξάδι. Vide Etymologicum. Nec literæ detractæ solum, verum etiam syllabæ integræ. Inde *Syria* pro *Assyria*. *Spania*, pro *Hispania*, ut disco ex Capellâ, & Glossario. *Striculus* Arnobio, *Histriculus* Tertulliano. *Rabo*, pro *Arrabo*, Plautus noster Truculento. *Conia*, pro *Ciconia* Prænestinè. Hodiè quoque *Lis*, olim *Stlis*. *Locus*. *Stlocus*. *Lentus*. *Stlentus*. *Lata*. *Stlata* *Rapo*. *Strapo*. Itaque apud Ulpianum rescribendum. *Trebatius ait non esse morbosum, os alicui olere, ut hircosum, straponè: hoc enim ex ingluvie oris accidere.* Malè enim hodiè *strabonem*. (nam B pro P scribebant librarii.) Et si Varronis Æsculapius, Ios. Scaliger, *raponem* maluerit.

— PA. mala es.

PH. *Imò ecastor stulta multū, quæ vobiscū fabulet.* Vet. cod. habet ἀρχαῖσµὸν. *fabulem.* Atque ita antea quoque dixit. *Quæ cum hoc insano fabulem.* Nam veteres *Fabulo* activâ terminatione proferebant. SC. *Satin' abiit.*

Satin' abiit ille, neque herile negotium

Plus curat, quam si non servitutem serviat?

Fallor; aut ita legendum. S. *Itan' abiit.* transpositis literis; nam τὸ S. nota est nominis Sceledri.

*Non herclè hicc homines me marem sed feminam
Vicini rentur esse servi militis.*

Vet. cod. *hifce homines.* Nominativus pluralis antiquus

quus est, supra quoque usurpatus. Sc. *Præcepta*.

Non possunt mihi minaciis tuis hisce oculi fodiri.

Excidit idem ἀρχαϊσμός Terentio Eun. Act. II. Sc. II.

— PA. *hisce hoc munere arbitrantur*

Suam Thaidem esse. —

Malè enim *hice* hæctenus excusum est. Priscianus lib. XI. *Inveniuntur tamen etiam nominativum pluralem Hisce proferentes antiqui, ut Terentius in Eunucho. Hisce hoc munere, &c.*

Cap. III.

Raptare pro Convitari. Infucare. Kalendis

Martius varia à matronis munera missiculata.

Primitus. Phanisca ancilla. *Buo. Exbuo. Exbuo.* Nonius reprehensus. *Simpvium* unde.

B̄. B̄β̄α. *Bubino.* Lucilius noviter explicatus.

Ancunum. Ancunulenta mulieres.

Sc. eadem.

Tractant & ludificant ingenuam & liberam.

Puto verum esse *Raptant & l.* unà literà demptà alterà immutatà leviter. Nam *Raptare* pro convitari posuit etiam Amphitruone, in Argumento.

— atque invicem

Raptant pro machis, Blepharo captus arbiter:

Item Aululariâ. Sc. *Foras, foras.*

Quid me afflictas? quid me raptas? quâ me causâ verberas?

Sed paulò post iterum ait.

Tum quod tractavisti hospitam ante adis meas.

Quæ faciunt ut hæream: & sanè video quomodo exponi possit.

Nunc

Nunc pol ego metuo, ne quid infuscaverit.

Vet. cod. *infuscaverit.* Rectissime. *Infucare*, est, fucum inficere, fucum facere. Sc. *Cohibete.*

Eaque expetere te ex opibus summis mei honoris gratiâ.

Melius vet. cod. *mei amoris gratiâ.* Amabat enim Pleusides. Ita paulò post.

Hancce atatem exercere me mei amoris gratiâ?

Sed in versu quem jam proponam magis variat vet. cod. Ille est.

Dicat. Da mi vir Calēdis meâ quod matrē juverit.

Nam omisâ primoꝛe voce ita habet.

Da mihi vir calendis qua mittam, quom Martia venerint.

Rectissime; sed ita rescribendum;

Da mihi vir qua calendis mittam, Martia quom venerint.

ut sit octonarius. Nam tum erant Matronalia, quibus varia munera distribuebant matronæ. Iuvenalis inde exaudiendus Sat. IX.

Munera foemineis tractas secreta Kalendis.

Pergo in Plauto.

PL. *erro, quam insistas viam.*

PA. *At scietis sed ecqua ancilla est illi.* PE. *est primaria.*

Vet. cod. *est primita*, non *primaria*. Rectè: nam antiqui etiam *Primitus* dicebant, unde *Primitivus*, ut *Satus, Sativus. Natus. Nativus.*

Quasique hoc annulum animo suæ ancillæ dederit, ea porrò mihi,

Militi ut darem. —

Vet. cod. *Quasique hunc annulum Famescæ ancillæ dede-*

dederit. Puto scribitū fuisse *Fanesca*, pro *Phanisca*, ἀρχαῖκως. Ita Phaniscus servulus advorfitor est in Mostellariâ.

Sc. *Quantas res.*

Neque ille hic calidum ebibit in prandium.

In prandium, est ἀρχαῖσμός. Sed vetus codex habet *calidum exuunt*. Corrigo, *calidum exbuunt*. Et heic quoque ἀρχαῖσμός est pro *exbuunt*. Dicebant autem veteres *Buo* pro *Impleo*. Est Græcum βύω. Aristophanes εἰρήνη.

——— οἱ ξένοι

Χρυσίφω τῶν πάντων ποιόντων ἐβύον σόμα.

Scholialtes. ἐβύον) ἐπλήρην, ἐφρασον. Hinc παραγωγικῶς βύζω, unde ἀκρόβυτος. Inde composita *Exbuo*, exinatio, exhaurio, *Imbuo*, impleo. Sed Latini prisci etiam ad pocula transfulerunt, unde Lucilius *Vimbibus* vimbibas & vinolétas dixit. Apud Festum quoque legitur. *Exbuo*, quæ exhiberunt. Item *Imbutum* est quod cuiuspiam rei succum bibit. Unde infantibus cum velint bibere dicentibus *BV* syllabam, contenti sumus. Inde *Bua* omnis potio, nō tantum puerilis, ut nugator Nonius vult. *Simpuvium* quoque, quasi *Simbuvium*, quia omnes Sacerdotes simul bibebant, (ut ait Iuvenalis Interpretes ad Sat. vi.) nam Sabini, à quibus translata eà vox, *P* pro *B* efferebant. Origo autem, ut dicere cœperam dictionis hujus Græcanica, quia βύ pro magno ponebant: & Sophron βύβα pro plena. Etymologici auctor. Τὸ δὲ βύ ἐπὶ τῷ μεγάλῳ ἐλέγετο. καὶ σώφρων, βύβα ἀντὶ τῷ μεσῷ καὶ πλήρῳ. Itaque ut à βύ *Buo* fit, & *Imbuo*; ita à βύβα *Bubino*, & *Imbubino*. ut *Domo*, *Domino*, & talia. Et malè hoc pro sanguine mulierum menstruo inquinari

nari hætenus ex Festi fragmentis apud Lucilium intelligendum esse putatum est. Est enim vel error Paulli, qui malè nobis Festi locum in ἐπιτομῇ redegit, vel ipsius Festi, qui Lucilii verba non rectè attendit: nam minimè dubium est, quin Lucilii verbum, qui citatur, alius præcellerit, in quo sanguinis istius muliebris fuerit mentio. Quod autem Isidorus etiam ita explicat, nihil me mover, quia ex Festi fragmentis habet. Ergo nō simpliciter *Imbubinare* dixit, pro inquinare, sed, *menstruo sanguinis imbubinare*. Sed quoniam in mensuræ sanguinis mentionem incidi, hoc dicam obiter, veteres enim unâ voce *Ancunnum* appellasse videri, unde *Ancunulentus*, ut *Vinum*, *Vinulentus*. *Lutum*, *Lutulentus*. Itaque *Ancunulenta femina mēstruo tempore appellatur*. ut ait idem Festus. Sc. *Rem omnem*.

Satis si intelligitis, aliud est quod potius fabulemur. Vet. cod. *potius fabulem*. Nihil rectus: scioli isti tam bellè correxerant ejecto archaismo.

Cap. I V.

Magnus, pro stolido. *Abeimus*. *Merix*. *Pulcerus*. *Sublestus*. *Postridio*. *Cotidio*. *Cura aliud*, formula. Cordis & pectoris palpitatio- nes quid portendere creditæ.

Eadem scenâ Acroteleutium ita describit Militem. *Populi odium quin noverim: magnidicum, cincinatum,*

Maechum unguentatum? ———

Sed pro *magnidicum* vet. cod. habet, *magnum illum*. quod rectum existimo, nam *Magnus* pro stolido

usurpabant. Lucilius apud Varronem lib. vi.

Nequam, & magnus homo, laniorum immani canes ut.

Martialis lib. i i. Epigramm. xxxii.

Lis mihi cum Balbo est, tu Balbū offendere non vis Pontice cū Licino. hic quoque magnus homo est.

Lib. vi i. Epigramm. xci x.

Pontice per reges discurre, & omnia lustras.

Magna quidē sequeris Pōtice, magnus homo es.

Lib. ix. Epigramm. li.

Qui scribis Priami pralia magnus homo es.

Sic Longus apud Catullum, ut observavit nobilitatis Bataviae decus Ianus Doufa F.

Longus homo est, magnas cui lites intulit olim

Falsum mendaci ventre puerperium.

— ni ludificata lepidē

Ero, culpam omnem in me imponito.

Melius vet. cod. in me impingito.

Abeamus ergo intrō, hęc uti meditemur cogitatē.

In vet. cod. erat. *Abimus ergo.* Scribitum fuerat ἀβειμῶς, *Abeimus*, pro *Abeamus*. Sc. *Voluptas.*

Sed quis ea est? PA. *senis huius uxor Periplectomeni.* PY. *in proximo?*

PA *Ea demoritur te, atque ab illo incipit abire, odit senem.*

Interpungo. PA. *Ea, demoritur te, &c. Ea, s. est. Elegans & frequens concisum id loquendi genus. Sc. iam est.*

PA. *Patere, atque astra tibi hanc ego do operam.* PY. *properando excrucior.*

Puto legendum, *propera, amabo, excrucior.* Coaluerunt enim binæ ex dictiones. Respondet Palæstrio

Pedo-

Pedetentim. tute hac scis, tractari ita solere hasce huiusmodi merces.

Vet. cod. *huiusmodi meritis.* Scribo, *huiusmodi meritis*, pro *merices*, antiquē. Dicebat enim veteres *Merix*, pro *Merx*; quomodo *Calix*, pro *Calx*.

Age, mi Achilles, fiat quod te oro, serva illam pulcram pulcre.

Vet. cod. *pulcram pulcer.* Sed liquet veram esse lectionem. *pulcram Pulcere* antiquo vocandi casu. Nā *Pulcerus* veteres efferebat, ut *Socerus. Externus. Puerus*, & talia. pro *Pulcer, Socer, Exter, Puer.* Vocat autem militem *Pulcrum*, ut supra.

— MI. *Pulcer salve.*

PY. *Meum cognomentum quis commemoravit.* — Sequitur haud longo intervallo.

MI. *Heu ecastor hominem perirurum.* PA. *ut ludo.*

MI. *quid ego ut sublesto os?*

Lego ex. vet. cod. *quid ergo tu sublestu's?* Nihil rectius. *Sublestu's* vox proba & antiqua, ipsique huic Comico usurpata Bacchidibus.

Linguā factios, inertes operā, sublestā fide.

Perla.

Ad paupertatem si immigrant infamia, Gravior paupertas fit, fides sublestior.

In Nervolaria *vinum sublestissimum* dixit.

PY. *Postriduo natus sum ego, mulier, quam Jupiter ex Ope natus est.*

PA. *Si hic pridie natus foret, quam ille est, hic haberet regnum in calo.*

Fortē, *Postriduo*, cui magis respondet, quod subjicit Palæstrio, *Si hic pridie, &c. Postriduo* autem ἀποχαιδου est; sic *Cotidio* dixit Q. Cæpio in M. Æmiliū Scaurum

rum lege Varia. *Cum ab isto viderem cotidid hostes consiliis adjuvari. Si Postridio retinebis, valebit Tri- duo post. Mihi Postridio magis placet.*

PA. *Atque adeo audin' tu? dicit doctè & cordatè.*

MI. *aliud cura.*

Vet. cod. *dicit doctè & cordatè, ut cor ei saliat.* Lipsius probat: ego nõ temerè. Vetus hæc formula erat, quæ securos esse alios iubebant. Ita suprà. Sc. *Rem omnè.*

PA. *Insiſtite hoc negotium sapienter.* AC. *alia cura.* Et paulò post.

— PA. *mittito tu,*

Quasi clanculum, ad me missa sit. PE. *faciemus.*
alia cura.

Retinenda ergo hæc lectio: Melampus ait. *Καρδια ἀλλομένη ἐπιβουλὴν φιλῶ δηλοῖ.* Sed id heic nihil loci habet. Aut cor pro pectore accipere debemus, & tũ conveniet quod idem ille ait. *Στήθεσ ἀλλόμενον ἐνω- χίαν δηλοῖ παυλι.* Verisimile enim est Militem convi- vio Acroteleutium excepiſſe, priusquam cum eà concumberet. Hoc si placet, paratum erit etiam isti lectio- ni patrocinium.

Cap. v.

Efffulatum. Fifulare. Sifulare. Alpum. Ocu- lorum dolores panniculo laneo dissimulari soliti. *Lanoculi.* Sequo, pro Dico. *Attini. Te- tinni. Voleris. Venus Frugi. Frucinal. Parsõ.* Dispennerè. Tènnere. Festus correctus. *Nocere neminem. Iurandi mos per Dianam.*

Sc. *Sequimini.*

— *expillato brachio*

Praecinctus, atque assimulato quasi gubernator sis. Non potest esse hic locus sine mendo: quid enim *Expapillatum* brachium? Nam quod Nonius, & Fe- sti mutilator Paullus afferunt, meræ nugæ. Nam quomodo exerto brachio papillæ nudantur? De- inde, etsi hoc fiat, quæ ratio est ut propterea brachiũ *Expapillatum* debeat dici? Puto corrigeneum *Exsi- pulato brachio*, pro *Exsibulato*. Sabini enim *Fipula* pro *Fibula*, *Alpum* pro *Album* proferebant. In Fe- sti schedis legitur etiam *Effafilatum*, unde apparet jam tum variè hunc locum conceptum in Plautinis exemplaribus fuisse: Inde suspicio esse potest *Effsi- lato* quoque non ineptè scriptum iri: nam *Fifula*, & *Fifulare* veteres pro *Fibula*, & *Fibulare* dicebant, ut *Sifulum*, *Sifulare*, pro *Sibulum*, *Sibulare*. Hæc meæ con- jecturæ de loco desperato; auscultabo meliora do- centi. Quod autem paulò antea dixit.

Causiam habeas ferrugineam, culcitam ob oculos laneam.

Iubet ut oculi vitium simulet, nam id genus homi- num laneum panniculum oculis prætendebãt, qui mos etiam hodiè obtinet, dicebanturque *Lanoculi*. Festus. *Lanoculus, qui lanã tegit oculi vitium.* Sc. *He- ra eccum.*

AC. *Ne parce voci, ut audiat.* MI. *cũ ipso pol sum locuta.*

Temerè interpolârunt viri docti, cum in vet. codd. esset, *sum secuta.* quod probissimum. *Sequo* enim, & *Sequor* antiqui pro *Dicere* usurpabãt, hinc *Seque- ster*, & *Insequo*. Livius Andronicus.

Inseque Musa virum versutum.

Ovidius *Metamorph. xii.*

— *Refer ô charissima, dixit,*

Neve tui causam tege, sum tibi fida, doloris.

Nereis his contra refecuta Crateide natam est.

Dixit *Resequi*, ut Sabini *Reloqui*, de quo ad Amphitruonem. Sequitur Itatim.

Veneri pol habeo gratia, tandemq; & oro & queso,

Ut ejus mihi sit copia quem amo, quemq; expetisso.

Legendum arbitror. *eandemq; & oro. Sc. Quid modi.*

PH. *Ibo quanguam invita facio, pietas sic cogit.*

PL. *sapis.*

Nimis temerè mutavit Lambinus, nam in vet. cod. est, *pietas sic cohibet. Rectissimè.* (tuum.

Forma hujus, mores, virtus animum attingere hic

In vet. cod. erat. *attinerent h. t.* Certissima conjectura mea, *attineront, ἀεχαιῶς.* Veteres enim *Attini*

pro *Attini* dicebant, ut *Tetini* pro *Tenni*. Exemplam habes apud Nonium. Ad eandem faciem etià *Vole-*

ris in precatione augurali pro *Volueris* legebatur.

Benè queso inter vos dicatis & mihi absenti tamè.

Malo *ἀεχαιῶν*, qui in vet. cod. *mi absenti.*

PY. *Fac sis frugi. PA. jam non possum, amisi omnem*

libidinem.

Latet heic jocus hactenus à nemine animadversus,

quem indicabo. Miles hortabatur Palestrionè, post-

quam cum scorto Philocomasio abiret, ut benè se

gereret, prout deceret frugi servum; ille nequiter, &

serviliter ludit tanquam de Venere loqueretur, re-

spondetque non posse se, amississe enim omnem

libidinem. Fuit autem Romæ Venus *Frugi*, cujus

templū *Frucinal*. In Epitomâ enim Pauli est. *Fru-*

cinat, templum Veneris Frugi. Et *Frucinal* est *Frugi-*

na', nam C & G promiscè scriptitabant. Varia autè

ibi

ibi hodiè scriptura, nam *Frutinal* etiam & *Fruti* excuditur. Tradiderat Festus de Venere *Frugi*, & *Fru-* *ti* illo loco, quem frutex iste Paullus ita nobis admutilavit. Venus verò *Frugi* ea est, quam veteres honestis amoribus præsidere credebant, quâ *Ἐγρία* Græci nominabant. Si cui tamen simpliciter accipiendum videbitur, non magnoperè repugnabo.

— *ibo nunc intro nunc jam*

Ad amores meos. etiam sensi hinc, sonitum fece- *Multò melius vet. cod. (runt fores.*

— *ibi hinc intro nunc jam*

Ad amores meos. quis exit hinc? sonitum f. f.

Sc. *Ne me.*

Ne me moneatis, memihi ego officium meum.

Ego jam conveniam illunc, ubi ubi est gentium.

Investigabo, opera ego nam parcam mea.

In vet. cod. *opera ego nam parco mea.* Certum est legi debere. *non parso mea.* Ἀεχαιῶν est *Parso*, pro *Per-* *percero.* Sc. ultima.

Ubi lubet distendite hominè divorsum, & dispēdite.

In vet. cod. erat. *dispennite hominem d. e. distendite.*

Et Nonius non aliter laudat. *Dispennere* se propriè

aves dicuntur, cum pennas expandūt. Præterea cor-

rigo, & *dispennite.* Manifesto captavit *απὸ πῶν* in

duabus istis dictionibus. *Tennere* verò apud veteres

verbum aucupale. Terentius usus est *Phormione*

Act. 11. Sc. 11.

— *quia non rete accipitri tennitur, neque milvio.*

Perierat autem, absque Donato esset, cui gratia de-

betur. Vetusissimi *Tènere* dicebant, siquidè literas

non geminabant: hiuc *Obstenit* in Saliari carmine

apud Festum.

Sed jam scelo candens Aurora obstenit suum patrem.

Non enim *Obstinēt* legi debet; nam *Obstinere* sive *Obtinere* est *ὑπαίειν*. Dicebant autem *Teno*, *Tendo*. ut *Caneo*, *Candeo*. *Aveo*, *Audeo*. *Gaveo*, *Gaudeo*.

Jura te non nociturū esse homini de hās re nemini.

Vet. cod. *nociturum esse hominem d. h. r. neminē*. Optimē, nā elegantissimus est *ἀρχαϊσμός*. Ita paullo post.

Iuro per Dionam & Martē, me nociturū nemini.

Iterum vet. cod. *me nociturum neminē*. Nihil dignius Plauto. Tale est quod legitur extremā scenā.

Magis metuant, minus hās res studeant.

Porro in versu paullo antē laudato, *Iuro per Dianam*, malim scribere; quā per eam Deam jurabant plurimum. Parthenius Erotic. ικ. ὁ δὲ Διὸν γυναικὸν ἰδὲν ὑποτοπίσας τοῖόνδε, μάλα περδύμως ὤμοσεν ἀστεριν χαλεπαῖαδ' αὐτῆ ὅτι ἂν περδαρήται. Gravissimē enim perjurā vindicare existimabatur. Aristænetus lib. I. Φασὶ τὴν θεὸν (Dianam intelligit) ἐπι πάσας μὲν ἀμαρτὰσι κινεῖσθαι δεινῶς, μάλα δὲ τὴν ἀμελῆντας τῶν ὄρκων περὶ ὅτερον πμωρεῖαδ'. Si quis tamen vulgatæ lectioni patrocinabitur, fero.

Cl-

Clarissimo Viro
FRANCISCO PY-
THOE O in Curia Pari-
sienfi Advocato.

Quæ hisce diebus in Mercatore Plauti V. CL. muginatus sum, velim castiges, si tantum tibi a studiis tuis otii. *Triticus quispiam* idicet: meruisse fortasse. Id tamen multum me consolabitur, quod Plautina erunt, non Tellana. Qui aliter? nihil agere non poteram, non volebam; & utveor nihilominus ut egerim. Ridebit itaque me Siculus aliquis, quod quominus & poterim, & voluerim, egerim maxime. Tu ut humanitas tua est, me amabis, & hæc emendabis. Illud benignè facies, hoc libenter: utrumque tibi honestum, mihi honorificum:

AD
MERCATOREM.

Cap. I.

Conata, κατηλιω̄ς. Ephebitas. Mundus rusticus. Pōsse, pro Potuisse. Picem ferventem imprecari inimicis mos. Pedissequæ lectæ olim deformes, ut Syrae, aut Ægyptiæ. Græcarum ovium præstantia.

Sc. *Duas res.*

Istuc revorti certum, ut conata eloquar.

Tentabat Camerarius, ut *incoata*. sed, pace tanti viri dixerim, non recte: *Conata κατηλιω̄ς* heic positum, quomodo apud Accium Atreo.

Ego incipio, conata exequar.

Sequens versus

Principio atque animus ephebis atate exiit vitii manifestus est. Delicia Musarum Doufa F. restitui posse hoc modo existimabat.

Principio atque atas ex ephebis exiit.

Non malè quidem, sed nimis audacter, atque ideò male: nisi me amo, rectè divinavi.

Principio atque anni ephebitated exiit.

Declinatum ab *Ephebus, Ephebitas*; ut ab *Anus, Anitas*.

Rationem pessimam esse, ea qua ipse optumâ

Omnes labores invenisset perferens,

Amores vi diffunditari, ac deteri.

Magis placet vet. cod. lectio.

Ratione pessimâ, eaque ipsius optimâ:

Omni quod modo, quoi juvenis ipse parserit,

Me rem videret funditare, ac perdere.

Ait verò, eaque ipsius optumâ: & lenonem intelligit, sic paulò antè dicit.

Lacerari validè suam rem, illius augetur.

Sequitur paucis post versibus.

— *adèò arctè cōhibitum esse se à patre,*

Multo opere immundo rustico se exercitum.

Non damno temerè hanc lectionem, nescio tamen quomodo dignior Plauto videtur quæ in vet. cod.

Multopere in mundo rustico se exercitum.

Eleganter herclè *Mundus rusticus*, pro ipso rure, in quo vivere & exerceri, quid est aliud quam rusticum esse? Simile est quod nos in nostro idiomate in puerili mundo esse dicimus senes jam secundū pueros factos. In versu autem sequenti.

Neque nisi quinto anno quòque posse tum visere Urbem.

Errat Gulielmus, cum *assuetum* reponere tentat, nam *Pōsse* per crâsim est positum pro *Potuisse*. Sc. *Ex summis*.

At tu edepol calidam, picem bibito, agritudo abscesserit.

Mos execrantibus feruentè picè potandam precari. In veteri Inscriptione. HÆC. STIGMATA. ÆTERNA. ACTE. LIBERTÆ. INVSTA. SVNT. VENENARIÆ. ET. PERFIÐÆ. DOLOSÆ. DVRI. PECTORIS. ÇLAVOM. ET. RESTIM. SPARTEAM. VTI. SIBI. COLLVM. ALLIGET. ET. PICEM. CANDENTEM. PECTVS. MALVM. COMMVRAT. SVVM.

CH. *Obscuro, dissolve jam me, nimis diu animi pendeo.*

AC. *Placide, multa exquirere etiam prius volo, quam vapulem.* (abis.)

CH. *Hercle verò vapulabis, nisi jã loquere, aut hinc*

AC. *Hoc sis vide, ut palpatur; nullus est equè, cum occæpit, blandior.*

Transpositi necessariò hi versus, quos eo ordine, quo reponam, à Plauto scriptos facilè sermonis *ἀκρόλυσις* fidem faciet. Sic ergo debent constitui.

CH. *Obsecro, dissolve jã me, nimis diu animi pëdeo.*

AC. *Hoc sis vide, ut palpatur; nullus est equè, cum occæpit blandior.* (abis.)

CH. *Hercle verò vapulabis, nisi jã loquere, aut hinc.*

AC. *Placide, multa exquirere etiam prius volo, quam vapulem.* Sequitur.

CH. *Cedo tuam mihi dexteram agedum Acanthio.*

AC. *en dabitur, tene.*

Puto melius esse, *en dantur, tene*, ut sit ἀρχαϊκὸς, pro *datur*. Nam jam faciebat hoc, cur igitur futurum usurper? Sc. *Homo me.*

Nec sacrum, nec tam prophanū quicquam est, quin, Ibi illico assit.

Multo melius vet. cod. *quin Tibi assit illico*. Et dixi de phrasios istius elegantia cum alibi ad Catonem R. R. tum etiam ad hunc ipsum Bacchidibus. Sc. *Amicè amico.*

LY. *Quin etiam tibi ancillam dabo natam annos sexaginta* (ris Graci est.)

Peculiarem. PA. mi senex, tã vetulam? LY. generam si curabis, perbona est, tondetur nimium scitè.

Locus corruptissim⁹: De lanificio heic sermo, & cur donet ei ancillã, quam benè tonderi dicat? deinde cur Græci generis? nã matresfamilias in ancillas elige-

eligebãt deformes quæ essent, ut Africæ aut Ægyptiæ. Colligimus ex Comœdiæ hujus scenã *Homo me.*

— ego emero matris tue

Ancillã viraginẽ aliquam non malã, formã malã.

Ut matrem addecet familiãs, aut Syram, aut Ægyptiam.

Et Truculento. Sc. *Ne expectetis.*

— *adduxi ancillas tibi occas ex Syriã duas,*

Iis te dono. —

Itaque *Pithecia* aliquando vocabantur. Vide quæ ad Truculentum cap. I I. Secus lenocinium facere dictitabantur. Clarè idem in verbis præcedëtibus.

— *illã formã matrem familiãs*

Flagitium sit, si sequatur, quando incodat per vias, Contèplent, conspiciant omnes, nuter, niènt, sibilèr, Vellicent, vocent, molesti sint, occentent ostium,

Impleantur moa fores elogiorum carbonibus.

Atq, ut nũc sunt maledicentes homines, uxori meæ

Mihique objicient lenocinium facere. —

Rescribendum ergo ex vet. cod.

Ovim tibi eccillam dabo natam a. f.

Ludit *Lyfimachus* ὑπερβολικῶς in ætate. Itaque jam convenit, quod ait, *generis Graci est, ex enim laudabantur*. Plinius lib. VIII. cap. XLVIII. *Lana autem laudatissima Apula, & qua in Italia Graci pecoris appellatur.* & sequentia. Vide quoque *Columelã* lam lib. VII. cap. I I.

Cap. I I.

Malum. Bonum. Formulæ veteres.

Mercator aucta.

Sc. *Sumne ego homo.*EV. *Quæso herclè animum ne desponde.* CH. *nul-*
*lus est quem despondeam.**Loquere porrò aliam malam rem, cui est emptæ?**Multo melior lectio vet. cod. L. p. a. rem, malum,*
cui e. e. Nemo nescit veteres indignabundos Ma-
lum dixisse. Notum hoc, inquam: illud forrasse non
item omnibus, sic contrà pacatos Bonum usurpasse.
Obfero ex Apuleio Miles. x. Tantus denique ac tam
liber cachinnus cunctos invaserat, ut aures quoq; præ-
tereuntes perveniret domini. Sciscitatus denique, quid
bonū, rideret familia: cognito quod res erat, ipse quo-
*que per idem profpiciens foramen, delectatur eximie.**Cedo si hæc urbe abis, amorè te hic relicturū putas?*
Si id forte ita, si ita animo acceptum est certum, id
*pro certo si habes.**Quanto te satius est rus aliquo abire?*

Secundus versus ita in vet. cod. conceptus erat.

Si id forte ita sat animo acceptum est, certum id
*profecto si habes.*Haud parum rectius. Sc. *Miserior mulier.*DO. *Quia illa mulier intus est.* LY. *vid. sine eam?*DO. *Vidi.* LY. *cuia ea sit rogitas?* DO. *resciscam*
*tamen.*Leve mendum inest primo versui, quod tamen non
animadversum valdè turbat. Lego, *Cuia illa mulier.*
Ita corrigi debere patet ex sequenti versu, ubi ita

Lysi-

Lysimachus. *Cuia ea sit rogitas?* Et nisi hoc loco sit,
non legis eam id rogare. Dicit autem. *Mulier*
intus, pro eâ quæ intus est, phrasi valdè sibi familia-
ri. Sic Amphitt.*Tu Thesala intus pateram efferto foras.*
Bacchidibus.*Argentum jubebo jam intus efferrî foras.*
Menæchmis.*Evocate intus mihi cocum Cylindrum actutū foras.*
Et aliis plurimis locis.LY. *Vin' dicam quonia est illa? illa edepol. va mihi.**Nescio quid dicam: DO. heres. LY. haud vi-*
di magis.

Heic personæ malè constitutæ; Repono.

LY. *Vin' dicam quonia est illa? DO. edepol. LY. va*
*mibi.**Nescio q. d.*Nihil certius, quam ita pristinū nitorè loco istire-
cuperari. Nam id illa malè bis librarii incuriâ irrep-
ferat, & vet. cod. semel tantum habebat. Sc. *agite, ite.**Satis scitum filium mulieris, verum herclè amat.*
Valdè acumen suum ostendunt hæc loco Guliel-
mus & Colvius, juvenes eruditissimi ambo, sed er-
rant tamen. Non enim rejiculam cenfeo, vet. cod.
lectionem.———— *verum herclè an net hoc?*Optimè conveniunt, nam quum dixisset esse scitū
filium, rogat præterea an hoc neret. Valdè itaque fal-
lor, an totus versus ita à Plauto fuit constitutus.*Satis scitū filiū, mulier is verum herclè an net hoc?*
Mulier is est ἀρχαιοπύς, nam *is* & *Quis* genere
cominuni efferobant. Scioli duas voces in unam
con-

contraxerant, & corruptelæ anſam præbuerunt. Ergo ſic intelligendus eſt locus hic. Cocus Dorippæ formam irridens, laudat *ειρωνικῶς*, dicens ſcitum eſſe filium, rogatque an ea mulier hoc neret, Syram intelligens *δερικῶς* digito illâ commonſtratâ. Innuere volens tam eſſe deformem, quam ipſa anus Syra. *(ca eſt.)*

Num metius tu iſtanc? LY. *ſapio, nam mihi uni-*
Melior vet. cod. lectio. *Ni metuis, ἀεχαιῶν*, id eſt. *Nē metuis*, pro *Metuiſſue*. Nihil Plauto dignius. Scena. *Hera, quem, &c.* finē mutila eſt. Hodie ultimus verſus eſt.

Etiā nunc mulier intū ſt? SY. *etiā.* EV *ſe-*
quere me.

Addo ex veteribus codicibus tres iſtos tam Plauti-
nos, ut non alii magis.

Quid Perſtrata hic Demiphonis contuor?

Gradus grandit, emittit oculos, circumſert ſe, obſti-
pat verticem.

Aſſervabo hinc rerum quid gerat, magnū eſt quic-
quid queritat.

Cap. I I I.

Mercator duabus elegantiffimis
ſcenis aucta.

Oſtendi defectum in hâc Mercatore, ſed parvum
illum quidem, præquam is eſt quem nunc de-
tegam, & ſupplebo. Nam in iſſdem meis veteribus
libris duæ aliæ ſcenæ reperiuntur, quæ in reliquis
vulgatis deſunt. Sequuntur autem ſcenam, quam
dixi, *Hera quem.*

PERISTRATA uxor Demiphonis.

SYRA. LYCISSA.

PE. **D**Iva Aſtarte hominum deorumq; vis, vita,
ſalus: ruruſus eadem qua eſt
Pernicies, mors, interit⁹ mare, tell⁹, celū, ſydera.
Iovis quacunque templa colimus, ejus ducuntur
nutu, illi obtemperant. *(cateri.*
Eam ſpectant: quod illi diſplicet, facile excludūt
Quicquid complacitum, id ſequuntur, qua vi-
vont omnia, atque ſentiunt.
Alios enicat, extinguit, alios ſuo lacte fovet, at-
que erigit: ſed quos enicat, *(gere.*
Hi vivunt, & ſapiūt: quos properat alere, ac eri-
Hi quidē cōfeſtim pereūt, atq; male ſapiūt miſeri.
ſacent benevolentes odioſi, humum mordent, ca-
put reptant,
Fremunt, perſtrepuntq;: cumq; putant vivere,
tunc ruunt maxime,
Tunc tunc ſtudent perſequi, labant juvenes, itidē
rapiuntur ſenes. *(cognitum.*
Illi ſe amant: quod amant, amatum volunt, atq;
Illi vero ſi amare ea atate occæperunt, multo in-
ſaniunt acrius. *(que difficiles.*
Verum ſi non amant, oderunt, moleſti itidem, at-
Garruli, oſores, inſenſi, iracūdi ſibi ſuiſq; invidi.
Quod in ſe olim admifere turpiter, id ſi fiat mo-
deſtius, *(indecenter obſtrepunt.*
Nec tolerant, ut æquom eſt patres: ſed clamant,
SY. *Quantum intellego, & hanc male habet Demi-*
pho. PE. *id verum.* *(nit vehementius.*
Amat filius & perit, id quō reſciſcit pater, inſa-
M Qua

Quæ istac intemperies? abegit vir meus olim ipse ad mercatum Rhodum filium:

Nûc ut fert Acanthio, ipse sibi met faciet exiliû.
O. iniquom patrem, o infortunatum filium. quo te recipies? (non patiar.)

Vbi matrē relinques? sola degã? filium amittam?
Vēdidit pater: ubi ubi erit invēta, mater redimet.
Dictu Lycissa, num in hanc viciniam adductam autumant?

LY. *In hanc opinor, in amici senis cuiusdam adeis.*
PE. *hic, præter Lysimachum,*

Nullus quæ sciam. SY. Lysimachum nominat.

Mirû mi senes vicini in unû nidû cõspiraverint.

PE. *Dorippam ejus uxorem conveniam. LY. quid, convenias? non eam vides?*

PE. *Video equidem, auscultemus, nescio quid secum iracunda mussuat.*

DORIPPA. SYRA. LY.
CISSA, PERISTRATA.

DO. *Syra non redit, quam accersitum patrem jam diu est quod miseram:*

Tarda nimium aut lapis obriguit, aut angue demorsa cessavit turgida. (nere nequeo)

SY. *Nulla sum, adest hera, me querit. DO. domi mabellulã: istanc pellicẽ mei nõ patiuntur oculi: excludissem foras,* (quod fert non creduã.)

At me meus continuit Enychus, sed omnino

LY. *Audin' hera? PE. audio. sine pergat. LY. sino.*

DO. *amici inquit senis*

Gratia huc ad nos venisse, habet venalem, amã-ri dum detrahat filio.

Hæc

Hæc quidem aut viri, aut gnati fallacia dissidēt sententia. (dicit filius.)

Sequestro vir ait datam, eandem vero venalem

SY. *Ibo de improviso obviam, ne cessasse intellegat.*
DO. *istac filio* (mero cuculo)

Non credam, qui obsequitur patri, huic vero ut Id certum est mentiri ampliter, equidem coquo creduam. (me vocat?)

Eccam Syram, ut currit venefica, Syra. SY. quis

DO. *Malum quod di tibi danunt. SY. hera, si sapias, hoc potius* (non amplius irascor.)

Tua pellici, & marito dato. DO. istuc dictu, tibi Sed ubi pater? quid cessat? an hominem podagra impedit? (cunt pedes.)

SY. *Nec podagricus, nec articularius est, quæ rus du-*

DO. *Nou domi? SY. non. DO. ubi? SY. rure esse autumant.* (rationis satis.)

Atque nunquid redeat incertum hodie, cū villico

DO. *Omnia mihi hodie eveniunt, præter sententiam, non vivam vesperi,* (LY. * hera abit

Nisi illanc à me scelestam abigam: eo domum.

Dorippa. PE. hem, abit, compello, Dorippa.
DO. *quid molestia* (sed benevolens,

Hoc est? quis me revocat? PE. non sum molestia, Et amica: te cõpellat tua Peristrata, mane quæso.

DO. *Hæ Peristrata, te pol nõ norã, mala bilis cruciat.*

Me, atq, exagitat. PE. istuc volo, quæso ne neges, Te audiri modo, dic mihi, quæ te nunc habet solitudo? (mibi benignius operã,

DO. *Peristrata sic di tibi unicu gnatum sospitent, da*

* Locum hunc totum ita restituo. — hera abit.

PE. *Hem, abit? compella. LY. Dorippa, Dorippa. DO. quid molestia.*

Nulla dari mihi poterit melius, par est atas, unā crevimus, (tius.

Pares atate habemus viros, nulli colloquor lubē- Sollicitor merito quidē, quid tibi animi esse nunc possiet, (Demipho?

Si amicam hac atate ante oculos tuus adduxerit

PE. *Adduxit?* DO. *factum.* PE. *domi est?* DO. *domi, immo coqui* (adventus omnia.

Cōducti, parabatur cōviviū, ni meus disturbasset Senē miserū Venus & Cupido alieno satis vexant tempore. (miserior.

PE. *Sed ista levia sunt Dorippa, utinā non ego essem*

DO. *Levia?* PE. *levia quidem.* DO. *qua pejora tibi tuus faceret?* (sō loquere:

PE. *Immo pejoribus pejora.* DO. *qua istac sunt: qua- Ut tu mihi, ego tibi, qua factō opus sunt, demus consilium.* (alieno sapit.

Vetus id dictū est, feliciter is sapit, qui periculo

PE. *Unicus mihi Dorippa est gnatus: scis?* DO. *scio.* PE. *hunc pater* (niam amaret.

Olim a se extrusit Rhodū. DO. *quare?* PE. *quo-*

DO. *Ob id ipsum?* PE. *id quidem nūc quoque, quom ancillam domum* (nalem præbuit.

Adduxisset, hanc resciscens pater produxit, ve-

DO. *Atat novi, verum dixerat filius, ego mariti ami- cam putabam mei.* (viciniā.

Quoi data est? PE. *seni quoidam in hac amico Credo hic alium, præter tuum, amicū habere neminem.*

DO. *Ea quidem est, quid filius?* PE. *urbem hanc se deserturum autumat.* (credito.

DO. *In portu res est, quid si invenerit?* PE. *mansurum* DO.

DO. *Præter sp̄e salva sumus, ne dubita, apud me ea est.* PE. *Apud te? ea erat opinor, de qua loqui te audivi modo.* (filium.

DO. *Ea.* PE. *ō factum bene, meritiō te amo, restituisi Fac videam* DO. *eamus intrō.* PE. *eamus, Ly- ciffa ades,* (devortam.

Acanthioni hac nuncia, ego ad Dorippam huc

Cap. I V.

Livius Andronicus emaculatus. *Sorū.* Mos pedes unguendi ante calceorum indutionē. Ampullas peregrinatēs cur secum portārint. *Moratur.* Mercator tertium aucta. *Genere cadere.* *Ob vos sacro.* *Sub vos placo.*

Sc. *Ecastor lege.* malē vulgatur hodiē. *Ecastor faxim,* si itidem plectantur viri, *Si quis clam uxorem duxerit scortum suam,* *Ut illæ exiguntur quæ in se culpam commerent,* *Plures viri sint vidui, quam nunc mulieres.*

Nam legendum est, *Ecastor paxim,*, quod & supra monui ad Amphitruonem, cap. ix. Simile mendum in Livii Andronici isto versū quem ex Odyssea citat Priscianus libb. ix. & x.

Nexebant multa inter sese flexu nodorum dubio.

Corrigo, *plexu nodorum.* Sc. *Limen superum.*

Ubiq, eripiat, animo tuo quod placeat maximē:

Ibi quidem si regnum detur, non est cupida civitas.

Explicant *cupida* viri docti, tanquam *expetibilis, cupienda:* sed rectē in vet. cod est. *cupita civitas.* Errori originem præbuit, quod veteres *D* pro *T* scribebant. Præterea primo versū vet. cod. habebat. *Ubi*

quid eripiat. unde etiam, *Ubique id eripiat, legi*
posset: hoc verò non est tam magni momenti. Sc.
Divum atque hominum.

Eorum inventu res decem sumitu pessimas perdidit.
 Vet. cod. *Forum inventu.* Nihil certius quam scrib-
 sisse Comicum *Sorum* pro *Eorum*, ἀρχαίων. quale
 mendum & ex Afinariâ memini tollere.

Recipe te ad terram Charine huc, nonne ex adver-
so vides?

Nubis ater imberq, instat. aspice nunc ad sinistra,
Calum uti splendore est plenum ex adverso vides?

Nauti non est hæc lectio. Vet. cod. *Respice huc ad*
dextram Charine. Nihil pote melius. firmat quod
 subdit.

— *aspice nunc ad sinistram.* Sequitur.

— *omnia*

Comonstrabo, amior mihi nullus vivit, atq, is est.
Qui illam habet, neque cui magis me velle melius
equum fiet.

Archaismorum ignoratio huic loco corrupendo
 fuit. Nam certum habeo scribisse Plautum, *neque*
quim magis me. Dicebant *Quim* & *Quem*, ut *Im* &
Em. Adhæserat principio sequentis dictionis. *Me*
 pro *Mi* sive *Mihi* tertio casu etiam ἀρχαίων est. Ita
 omninò legendum est, aliter perit decor & acumen
 sententię. Dicit Eutyclus amasiam se Charini vi-
 disse apud quendam amicum suum, & quidem ta-
 lem, quo nemo magis sit obstrictus ut benè sibi vel-
 let: addit enim hoc ut soletur Charinum, fidemque
 faciat posse se ei in recuperatione amasię operam
 aliquam gratam navare.

Omnibus hic ludificatur me dolis, ego stultior

Qui

Qui isti credã, comoratur, chlamydẽ sumã denuo.
 Puto veram conjecturam meam, *comoratur* *Com*
 pro *Cum*, ἀρχαίων est. Iam *Morari* veteres dixisse
 notavi etiam ad Militem, cap. 1. Sequitur postilla
 paullo intervallo.

— *tollo ampullam, atque hinc eo.*

Verba sunt Charini peregrè iturientis, non tamen
 cuius intellectu facilia. Lambius contentus fuit
 dixisse, peregrè proficiscētes ampullam secum por-
 tasse, sed in quem usum factitarent, id verò silet. Ego
 dicam. Mos erat pedes oleo ungere antequam cal-
 ceos induerent, itaque peregrè abeuntes ampullam
 secum portabant, quæ oleum in eum usum suppe-
 ditaret. Posterius ex hoc Plauti loco apparet, prius
 ex Hesychio, cuius ea verba. Ἡ λείποντο τὸς πόδας ὁ ἀρ-
 χαιοί, πρὶν τὸ ὑποδήσασθαι. Hinc λιπαροὶ πόδες apud
 Pœtas. Venio ad Sc. *Quasi tu nunquam.* cuius prin-
 cipium mutilatum esse tam mihi certum, quam
 Plautum de pistorum prolapiâ fuisse. Et quis, obse-
 cro, paullum modò emunctæ naris inficias ibit: dis-
 sentio ergo à te eruditissime Lambine, ignoscēt mi-
 hi manes tui, & ut diligentiam tuam summam cum
 doctrinâ non vulgari conjunctam libens admitor,
 ita heic iudicium non injuriâ requiro, quod si ad-
 vertisses, nunquam deesse nihil pronuntiaasses. Sanè
 necessariò præmittendi undecim isti versus, quos ut
 in veteri meo codice inveni, hoc loco proponam.

LYSIMACHVS. DEMIPHO.

LY. **D** *Emipho sapiērum illud dicit te audisse reor*
sapius, (homines)
Voluptas est malorum esca, quod eã non minus

Quàm hamo capiantur pisces: hoc quò fugiant senes,

Tu tamen senectuti gratiam non habeas, quoniã hæc tibi

Non abstulit modò, sed in amorẽ cõjecit fortius, Quo te consiliumque tuum atque mentem perdit funditus.

Atque oculorũ tibi præstringit aciẽ, me quoque In magnũ coniecisti malum, nec quid faciã scio.

DE. *Lysimache, deũ hoc arbitrium est, non hominũ, iute hoc tecum.*

Si cogites, non æquum te facere arbitrare, Quom amico homini tuig, conscio ita succenseas miserẽ.

Quasi tu nunquam, &c.

Atque hæc omnia Plautinam phrasin redolẽt, adeo- que evidenter huc pertinẽt, ut qui neger, eum ego habere cerebrum negem. Lego verò tertio versũ: *Hanc quom fugiant senes.* Sequitur. Sc. *Iam redeo.* quæ versũ præcedaneo in meo codice est auctior, & ita incipit, legiturque.

EV. *Ad patrẽ ibo, ut matris irã sibi esse sedatã sciat.*

DE. *Iam credo, placet principium, quid agis? quid fit Entyche.*

Confer serie Lector, & videbis Plauti Mercatorem non parum à me adjunctam.

Qui bono sunt genere nati, si sunt ingenio malo, Snapte culpã genere capiunt, genus ingenuum improbant.

Scio Colvium legere, *Snapte culpã degeneres abeũt, genus ingenio improbant.* Sed erravit doctissimus juvenis, nam certã conjecturã corrigo. *Snapte culpã genere*

genere cadunt. Posteriora illa minimè sunt sollicitanda. Iam *Genere cadere* nihil aliud est, quã quod Græci dicunt, ἐπιπίπειν ἢ γένος. cui contrariũ erat, ἀναλαμβάνειν εἰς τὸ γένος. ut olim notavi ad Lycophronem. In vetere codice erat, *ex genere capiunt*, inde inducor jam ut legam, *ex genere cadunt*, pro eo quod est, *genere excidunt*, & hoc magis respondet Græcæ locutioni, in quã est ἐπιπίπειν. Porro, *Ex genere cadunt* est ἀρχαϊκόν, nam veteres composita resolvere amabant. Talia sunt *Ob vos sacro. Sub vos* *placo.* quæ apud Festum leguntur.

Eamus intrò, non utilis hic locus factis tuis.

Melius, Plautoque dignius, quod in vet. cod. *non utibile hic locus.* Iterum non intellectus ἀρχαϊσμός. Sic Amphitruone *Cul est* dixit, pro *Qualis est, Numdinalis cocus, Afinariã. Fac fidele sis.* Captivis, quæ singula suo loco annotavi.

M 5 Viro

AD
PSEVDOLVM.

Cap. 1.

Viro Clarissimo

IACOBO LECTIO

IOANNES MEVRSIVS S. D.

Quid de Plauto censeas *V. CL.* non ex te quaesiverim, qui certissimam habeam seriem amare; & seorsim sentire ab istis e Caudicatu provincia, qui pistrinum, id est, praesepum asmaria olere ejus Fabulas dilitant. Quibus nos contra allium & rursus merum objicimus: Tanti vero pistrinalem illum olorem facimus, ut quotiescumque nares ferit, id velimus millies fieri quod Fabullo suo praedicat Poeta Veronensis. Sed ignoscamus istis, cum cerebrum non habeant, ne quibus iniqui flagitatores videamur. Digni enim sunt misericordia, quam visum. Tu *V. CL.* me ama, si potes; haec vide, si lubet. Poteris autem, quia humanissimus es: lubebit, quia harum literarum studiosissimus. Verumque merui amore erga te & observantia.

Tis. Neparcis. Neparcus. Dacruma. Ciba. Cibela. Flagriciba. In Varrone vitiosa scriptura indicata. *Herè. Praterfa. Oliveta.* Feti error,

Sc. Si ex te.

Duorum labori ego hominum parvissem libens, Mei te rogandi, & tui respondendi mihi.

Lego ex Agell. lib. xx. cap. vi. & *tis respondenti.* Nam *Tis*, pro *Tui*, ἀρχαῖον est.

PS. *Heu? id quidem tibi hercle ne parvis dabo.*

Nimis hic locus contaminatus, qui tamen nullo negotio restitui pristino nitori potest hoc modo. *neparcis.* Veteres dicebant *Neparcus*, ut *Nesapus, Nepurus*, & talia. Comicus noster *Neparcis* adverbialiter extulit, ad quam faciem *Inventus, Ingratis.* Cum Pseudolus rogasset Calidorum quid vellet sibi fieri, atque ille praeranimi maestitia eiulans *Heu* dixisset, ludens verniliter, *Heu?* inquit: id tibi hercle neparcis, id est abunde dabo. Hic sensus hujus loci, & vera lectio.

Ut literarum ego harum sermonem audio, Nisi tu illi drachmis steneris argenteis,

Quod tu istis lacrymis te probare postulas, Non plus refert quam si tu imbrem in cribrum geras.

Locus luxatus, & corruptus. Ita puto restitui debere.

Quid tu istis lacrymis te probare postulas?

Ut

*Ut literarum ego harum sermonem audio,
Nisi tu illi lacrumis flueris argenteis,
Non pluris, &c.*

Notū est olim *Dacruma* pro *Lacryma* in usu fuisse. Etsi autem *drachmis* ferri posse non temerè negauerim, *dacrumis* tamen haud paullo plus elegantiae & venustatis sententiæ addere valdè affirmo.

*Spero alicunde hodiè me bonâ operâ, aut hâc meâ,
Tibi inventurum esse auxilium argenteum.*

Vet. cod. optimè, *bonâ operâ, aut malâ*. Guilielmus valdè acutè emēdat, & transponit; sed, quātum ego iudico, nihil opus hîc acumine. *Operâ bonâ, aut malâ*. idem est ac si dixisset, *quo jure, quâ injuriâ*. Sequuntur hi duo versus.

*Atque id futurum unde unde dicam nescio,
Nisi quia futurum est, ita supercilium salit.*

Personæ heic exciderunt, quas revoco, & scribo.

CA. *At id futurum unde? PS. unde dicam nescio.*

Ira signatè vet. cod. Sc. *Exite, agite.*

*Neque ego homines magis asinos unquam vidi, ita
plagis costæ callent.*

*Quos dum serias, tibi plus noceas, eo enim ingenio
hi sunt flagitriba.*

Vet. cod. *sunt flagriciba*. Quod nō temerè reiculum pronuntiandum. Veteribus *Ciba* mensa, & *Cibela*. (nam utroque modo efferebant, ut *Turba*, *Turbela*. *Fuga*, *Fugela*. & talia.) quod in *Cibilla* mutavit apud Varronein *I* pro *E* scripto, & *L* geminato, ut mos est supinis librariis. Ergo *Flagriciba* vocantur à Plauto, lepidè conficito vocabulo, flagrorum mensæ; id est, in quorum tergum ita flagra ubertim ingeruntur, ut cœnâ dubia in mensam cibi. Aut simpliciter

placiter *Flagriciba* sunt, qui flagris quodammodo nutriuntur. Si *Flagitriba* retinemus, ita *Vlmitriba* dixit Persâ.

*Atque heri ante dixeram omnibus dederamque eas
provincias.*

Vet. cod. *Atque herè*, Dignior Comico nostro à *probo*, *χαιρὸς*.

*Verum ita vos estis perdit, negligētes, ingenio im-
Officium vestrū ut vos malo cogatis commonerier.
Nempe ita animati estis vos. vincite hoc duritiâ
ergo, atque me.*

Postremus versus ita legendus, ut in vet. cod. est. *ita animati estis vos vincere hoc duritiâ tergi*. Nihil poterat servis flagricibis convenientius dici. Firmat illud quod sequitur.

*Nunquam edepol vestrū durius tergum erit, quàm
terginum hoc meum.*

Sequitur postea, ubi servis singulis opera distribuit. *Vorsâ, præsterga, strata, lantaque, coctaque omnia
uti sint.*

Valde fallor, aut legendum; *Vorsâ, prætersâ. Prætersâ*, id est, valdè tersa: ut *Prædives. Præpotens*

*Xystilis fac ut animum advortas, quous amato-
Dynamin domi habent maximam.* (res oliy)

In Bas. Par. Taru. & Veneto, *amatores olivinam do-
mi*. Puto verum esse.

———— quous amatores

Olivitam domi, &c.

Nam veteribus *Olivita*, sive *Oliveta* (E enim & I promiscè scribebant) idem erat quod *Olivetum*: ut *Menda*, *Mendum. Testa*, *Testum*. & talia. Ergo errat Festus, qui putat esse illud tēpus quo olea col-
lige-

ligebatur, quod tamen *Olivitas* dicebatur. Sc. *Pseudole*, non audis.

CA. *Perii. an non tum Lex me perdidit quina vicenaria.*

Scribendū *N. duplici, quina vicennaria*. Nam *Vicenni* sunt, οἱ εἰκοσιῶν ἀειδυόν. *Vicennes* vero, εἰκοσαετής.

CA. *Quid eò? PS. lanios inde accersam duos cum tintinnabulis.*

Vet cod. *lanios inde accersam duo*. Quod Plauto dignius. Tale est quod sequitur.

Eadē duo greges virgarum inde ulmearū adegero.
Est verò ἀρχαϊκόν.

Cap. I I.

Simulter. Compecti. Per viam esse. Alvus,
masculinè *Frigidus*. Accius apud Noniū emaculatus. *Progredimino. Presfamino. Famino.*
Hirquina barbā in convitio.

Eadem illā scenā.

Exossabo ego illum similiter itidē ut *muranā cocus*.
Vettt. codd. *illum simulter*. Rectissimè, nam veteres *Simul* & *Simulter* dicebant, ut *Facul*, & *Faculter*.
Versu ultimo.

CA. *Iam hic saxo aderit. PS. potin' ut abeas? CA. tibi moram diētis creas.*

Vet. cod. PS. *potin' ut abeas? tibi moram d. c.* Et certè melius ista postrema *Pseudolo* etiam conveniunt.

Sc. *Postquam illic.*

Sed quasi Poëta tabulas cum cepit sibi,
Querit quod nusquam est gentium, reperit tamen.
Correxeram de conjecturā. *Sed quasi Poëta, fabulas*

cum cœpit, sibi Querit, &c. Et ecce in veteribus libris ita invenio. Sc. *De damnosis.*

Si sumus conspecti, sive consilium unquā inivimus
De istà re, ———

Certò certius est, scribendū, *Si sumus compecti*. Nemò nescit *Compecti* pro *Compacti* ἀρχαϊκόν esse.
Sc. *Dii immortales*. *Pseudolus* lætitia exultans quia accipisset ab *Harpace* epistolam, ita inquit.

Nam ipsa mihi oportunitas non potuit oportunitus
Advenire, quam hac cavata est mihi oportune epi-

Nam hac allata cornu copia est. ——— (stola)
Puto secundo versu legendum. *quam hacc allata est.* Ita conjeceram, cū vidi idē visum fuisse V. CL.

Iusto *Lipso*, cui libens rescribo. Sc. *Dulcia atque.*

Commemini omnia: dic tu modò me quid vis facere, fac sciam.

Lego, q. v. *facere, faciam*. Ita erat in veteribus libris.
PH. *Quid istic est? CA. Charinus. PH. euge jam **
Lacunam ita suppleo ex veteribus libris. PH. *euge jam. Charinum volo.* Nihil accommodatius, nam respondet *Charinus*.

Quin tu, quicquid opus est, audacter imperas.

In versibus quos jam apponam personę malè exciderunt.

CH. *Quid nunc agimus? PS. liberam hodiè tuam amicam amplexabere.*

CH. *Egone? PS. tute, ego ipsus, inquam, si quidem hoc vivet caput.*

Ita enim scripsit *Plautus*. CA. *Egone? PS. tute. CA. egone ipsus? PS. inquam, si quidem, &c.* Ostendunt veteres libri, & locus manifestò requirit, qui aliàs *lan-guidus, & corruptus*.

Nunc liquet, nunc defecatum est, cor mihi nunc pervium est.

Malo, ut in veteribus libris invenio, *cor mihi nunc perviam est.* Nam *Per viam esse* nihil est quàm *Pervium esse*: ut, *Ob viam esse*, dicebant veteres pro *Obvium esse*. Sic Aulul Sc. *Redi.*

— *angulos hic omnis*

Mearum adum & conclaviũ mihi perviã facitis. Ergo apparet malè interpolatum hunc locum. Sc. *Forum coquinum.*

Cum hæscæ herbas hujusmodi in suam alvum congerunt.

Melius veteres libri, *in suum alvum.* Quod *ἀρχαϊκῶς* est. Poëta vetus apud Nonium, & Priscianum lib. v.

Maia nemus retinens gravido concepit in aluo.

Accius Annalibus.

— *ut quam frigidissimus aluus.*

Sed legendum est metri causã, *frigidissimus.* Veteres enim dicebant *Frigidus* pro *Frigidus*, ut *Caldus* pro *Calidus*. Hinc *Frigidaria* apud Lucilium. Priscianus lib. vi. Sic pro *frigidissimus* habet *fragilissimus*. Sed hoc agamus. Masculinè etiam alii extulerunt. Cato ad filium. *Ex dolore, ex febre, ex medicaminibus bibendis, ex cataplasmatibus, ex aluo lavando.* Cinnã in Smyrnã.

At scelus incesto Cinyra crescebat in aluo. Sequi.

Si quo hic gradietur, pariter progredimior.

Lego, *progredimino*, ut est in Lambini editione. Est autem *ἀρχαϊκῶς* pro *progreitor*. Sic *Præfaminò* apud Catonem, *Faminò* apud Festum. Sc. *Minus malum.* SY. *Heus tu, qui cum hirquinã astas barbã, responde quod rogo.*

Hinc

Hinc observamus hirquinam barbã pro convitio objectam olim, ut & apud nos. Apul. Miles. xi. *Qui pallio, baculo, & baxois, & hircino barbitio Philosophum fingeret.*

Cap. I I I.

Columna. Cn. Gellii nomen apud Nonium restitutum. Eiusdem locus. *Tam* pro *tamen*. Nonius & Titinnius correcti. *Tame*, pro *Tam*.

Quoniam Nonii recens facta mētio lubet eum extrã ordinem denuò in partes vocare, non tam ipsius, quam Cn. Gellii historici vetustissimi causã, cujus nomen locusque apud eum corrupta. In *Bubbo*. *Agellius historiarum libro 1. Et quod bubo in columna adis Iovis sedens conspectus est.* Primò legēdum *Cn. Gellius*, de quo historico dixi in *Notis ad Macrobiium Sat. lib. 1. cap. v I I I.* Postè *V. CL. Nicolaus Faber legit, in culmine adis.* Sed nimis recedit à vulgatã scribiturã. Ego puto verum esse, *in columna adis.* Dicebant enim veteres *Columna, Columen*, ut *Ruma, Rumen. Fruma, Frumen.* & alia ad eam faciem. Iam *Columen* & *Culmen* esse idem ostendi in *Notis ad Catonẽ de R. R. cap. xv.* Nec quisquam est, qui nesciat. Sed de Gellio, ne fraudem committam, vidi postmodum etiam eruditissimo Mercero in mentem venisse. Sc. *Viso quid.*

SI. *Velim quidẽ hercle.* BA. *roga me viginti minas.* Lego metri causã ex vet. cod. *viginti mnas.* Rectum hoc esse suprã non semel docui. Sc. *Malus & nequam.*

Quem ego hominem nullius coloris novi.

N

Ve-

194 IOAN. MEVR. EXERC. CRI. PARS I.
Veteres codices. nulli coloris. Quod ἀρχαίων est
Sic huc incessi ludibundus. plaudunt parum, clami-
tant me ut revertar.

Melius veteres codices plaudūt partim. Sc. Vox viri.

BA. Non audes quæso aliquam partem mihi gratiā
facere hic argenti?

PS. Novi, me dices avidum esse. nam hoc nunquam
eris nummo divitior.

Neque te mei tergi misereret, si hoc non hodie ef-
fecissem.

Scriberim tam hoc nunquam. ἀρχαίους pro tamen.
Festus. Antiqui Tam etiā pro Tamen usi sunt. Novius.

Qui si taceat dum videat, tamen etiam sciat

Quid scriptum sit. ———

Titinnius.

Benè cum facimus, tam male fuimus, ut quidem
Perhibent viri. ———

Item.

(simul.

• Quamquam estis nihili, tam vobis ecastor consului
Ita illos Novii & Titinnii versus restituo apud Fe-
stum: & in Novio quide Tame rescripti metri cau-
sa; ut autem Tam pro Tamen dicebant, ita Tame etiā
pro Tam. Idem Festus docet.

Viro

Viro Clarissimo

BONAVENTURAE

VULCANIO

IOANNES MEVRSIVS S. D.

SI vacas, V. CL. vide hec ad Pænulum. Si vacas, inquam!
Vix enim dubium habeo, quin occupatus valde sis in Proco-
pio tuo, in Glossographo, quos tu Auctores egregio publico prelo
adornas. Viam aliquando ultimam manum imponas, ut ad
nos laborum tuorum redundet fructus. Crede mihi, moræ tam
longæ impatientes sumus omnes Musarum alumni, & tacito
mentis te flagitio verberamus. Tuum itaque erit efficere, ut
quamprimum novitios Bibliothecæ ingenitæ factus in sum tene-
amus, legamus, laudemus. Hoc cura.

N. 1

P O E N V L V M.

Mapalia. Liroe. Glossarium emaculatum.

Ἀρεσὸκλῆς. Σοφοκλῆς. Laudicenus.

Sc. Sape ego.

*Sape ego res multas tibi mandavi, Milphio,
Dubius, egenas, inopiosas consilii,
Quas tu sapienter, doctè, cordatè, & catè
Mibi reddidisti opiparas operà tuà.*

In Venet. & Basil. *Mibi reddidisti certas, opiparas
o. t. Rectè.* Nam ut opiparas opponit egenis & con-
siliis inopiosis, ita certas dubiis. Itaque sic constituo.

Mibi reddidisti certà opiparà operà tuà.

Sequitur paullo post.

Gerra germana, atque ad epol lyra lyra.

Veteres quidem codices, *lira, lirà.* Sed scribendum est *liræ, liræ.* ut *Popolæ. Olæ. Privæ.* quæ diphthongus calcis illis usitata, ut ex Festo cognoscimus. iam verò *Liræ* nihil aliud est quam Græcicum *λῆρι.* Manavitque id vocabuli ad Italos ex magnâ Græciâ. Hinc *Lirare* pro *Ineptire, & Delirare.* Nam *De* in compositionibus auget ut plurimum significationē, ut annotant Grammatici. Nec est porro quod quis rusticorum liras mihi objiciat, unde hæctenus etymologia quæsitâ, nam aliæ ex omninò ab his. Sed & Glossarium corrigendum obiter hujus loci occasione. Hodie ibi vitiosè est. Πλεκτὰ, τὰ περισσεύμενα τοῖς τείχεσι μηχανήματα. *Hæc erre. Singulare non habet.* Scribendum. *Hæ Cerra.*

AG.

AG. *At amans per amorem si quid feci, Milphio,
Ignoscere id te mihi æquom est. MI. hand vidi
magis. Sequitur.*

Et ego nunc amore perco, sine te verberem.

Secundo versu melius veteres libri. MI. *Audi tu
magis.*

Sed Adelphasium exit eccam, atque Anterastilis.

Hæc est prior, quæ meum herum dementem facit.

Trãspõno. *Hæc prior est quæ.* Pauxilla mutatio multum addit elegantiæ. Nam vult dicere Adelphasium, quam priorem nominaverat, amari ab hero suo Agorastocle. Porro Agorastocles, è quacunq; Comædiâ mutuatus sit Plautus, non alius est quam qui per convitium aliter Σοφοκλῆς, Latine *Laudicenus* dicebatur: de quo hominum genere eorumque vocabulis Plinius lib. I. I. epist. XIV. ad Maximum. Sc. *Negotii sibi.*

*Nam nos usque ab aurorâ ad hoc quod diei est
Postquam aurora illuxit, nunquam cessavimus
Ex industriâ ambe nunquam concessavimus
Lavari, aut fricari, aut tergeri, aut ornari,
Poliri, expoliri, fingi.*

Si quid indico, secundus versus certè est insititius, & non à Plauto nostro; nã illa *Postquam aurora illuxit,* interpretamentum primi versus sunt: ista verò *nunquam cessavimus,* ascripta erant postremis verbis versus sequentis, *nunquam concessavimus.* Hæc duo glossemata ad oram adnotata, postea, ut sæpè factum, conjuncta sunt à quodam, & in textum infarcta. Malo jure. Puto neminem non probaturum hoc judicium meum.

Aggerundâque aquâ sunt viri duo defessi.

N 3

Vete-

Veteres quidam, *Ab gerundâque a. Quod pratu-
lerim.*

Postremò modus muliebris nullus est.

Neque unquam lavando & fricando scimus

* *Facere* * *Nam quæ clausa est, nisi*

Perculsa est, meo quidem animo, quasi illausta est.

Locum depravatissimum ita corrigo ex veteribus
editionibus.

———— & fricando sumus

Satura, nam quæ lauta est nisi

Perculsa est, meo q. a. q. invenusta est.

Non poterat melius emendari.

Cap. I I.

*Omne, pro Omni. Læta nūntiantibus vinum
propinabatur. Ohò. Scænum. Scænicula mere-
trices. Enam.*

Eadem illà elegantissimâ scenâ.

Quasi salsa muriatica esse autuman'ur

Sine omni lepôre, & sine sūavitatē,

Vetus codex, *Sine omne lepôre. Rectè: Omne pro Om-
ni, est ἀρχαισμός.*

Ml. *Coqua hæc est quidē Agorastocles, ut ego opinor.*

Scit muriatica ut macerēt. AG. quid molestū' s?

Augeo, legoque ex vet. libb. *Ut ego opinor. AG.
quid iā?*

Ml. *Scit muriatica ut macerent.*

Sequitur.

Ml. *Ecquid gratia, cū huc foras te evocavi? nunc jam*

Me decet conari cado vini veteris.

Poscit Milphio vinū ab Agorastocle, quod ad tam
jucun-

jucundum spectaculum eum evocasset, nō secus ac
si lætum aliquod nuntium attulisset. Mos autem ve-
teribus vinum læta nuntiantibus propinare, eoque
Plautus antiquitatis scientissimus allusit. Sic apud
Aristophanem *πλάτω* Cario servus Plutum recepisse
visum nuntians à Chremyli uxore id efflagitat,
his verbis.

*Ταχέως ταχέως φέρ' οἶνον ᾧ δέσποιν' ἴνα
Καυτῆ πιῆς, φιλῆς δὲ δέωσ' αὐτῷ σφόδρα.
Ὡς ἀγαθὰ σπλήβδω ἀπαντὰ σοι φέρω.*

Scholiastes. *Ἡ νῖκα ἦν ἐπαγγελία, ἐδοῦ ἦν πίνεσθαι οἶνον.*

AN. *Eamus soror mea. AD. hoc amabo, quid illò
nunc properas?*

Veteres libri, AD. *ohò amabo.* Quod reiculum non
temerè pronuntiavero. *Ohò*, ut *Ehò*. Aut si quid mu-
tandum, *Ohè* erit legendum. Venio jam ad locum
maximè insignem.

———— *an ibi vis inter istas versariet*

*Profedas, pistorum amicas, reliquias alicarias,
Miseras, cæno delibutas, servilicolas, sordidas?*

Veteres libri. *M. seras, schæno delibutas.* Et ita in
Festi Pompeii quoque fragmentis legitur: Sed sine
aspiratione scribendū, nam Sabini dicebāt *Scænum*
pro *Cænum*, ut *Scælum*, pro *Cælum*, *Scena*, pro *Cena*,
ut ad Amphitruonem annotavi. Hinc *Obscænus*,
scæno sive cæno obnoxius: manifestò retentus in
composita voce Sabini simus. Quin immò & hoc ar-
gumento esse potest, quod eruditi lectores dictionē
æquipollentem, sed usitatorem notiozemque, sub-
stituerunt: quomodo plurimos alios ἀρχαισμός te-
merè nimis sustulerunt, ut mollirent asperitatem (si
Diis placet) Comici nostri, quo ab indoctioribus
etiam

etiam intelligi possit. Iam autē de schœno unguento nugario, quæ Varro profert, & Festus ex eo, itemque Turnebus (ignoscant mihi manes tantorū virorum) meræ nugæ sunt. Sanè ut heic *scœno delibertas*, ita alibi in Comœdiis *lutulentas* & *immundas* nominat Plautus. Ecce tibi locum unum è Truculento, qui instar multorum.

Blitea, & lutea est meretrix, nisi qua sapit in vino ad rem suam.

Et Syncerastus de Lenone hâc ipsâ Fabulâ.

— *neque tam luteus, neque tam cœno collitus.*

Non verò mirum voce Sabinâ multa uti, cū ex Macrobio discamus Romanos multa Tuscorum, Oscorum, Sabinorumque finitimorū vocabula usurpasse. Porrò nec hoc silètio prætereundum, pro *Servilicolas*, quod Festi quoque scdæ probant, in veteribus aliquibus editionibus *schœnicolas* legi: sed monui jam omittendam aspiratam. Ita in Clitellariâ.

Diobolares, scœnicole, miracula.

Est autem à *Scœnum, Scœniculus*. ut ab *Annus, Anniculus*: Videndum itaque ne rectè faciat vir magnus qui *Scœnicolus* vult scribendum, cum planè indifferens sit, nisi quod illud habeat ἀρχαϊκόν, siquidè O pro V ponebant. Si autem *Servilicolas* cum Festo retinebimus, huc pertinebit versus sequens.

Servulorum sordidulorum scorta diobolaria.

Hæc mea de loco hoc sentètia, quam viri docti ventilabunt. Ad alia propero.

MI. *Enimverò here facis delicias.* AG. *de te quidem hæc didici omnia.*

In veteribus libris erat constanter. *Enim here d. f.* Puto excidisse priscam vocem, quia non intelligeretur,

retur, scriboque; hoc modo. *Enam here facis delicias?* Nam veteres *Enam* pro *Etiamme* extulisse ex Festi fragmentis cognoscimus.

Cap. III.

Benus. Compes, pro *compos. Helus. Hemo.*

Apello. Frons parva in laude. Frontem minuere nimbis solitæ mulieres. Nimbi quâ astutiâ dissimulati. Arnobius emēdatus. *Fascia colorisea*, Ilidori sententia explosa.

E Adem scenâ Adelpasium invidiæ crimē amoliri à se volens ita inquit.

Invidia in me nunquam innata est, neque malitia, mea soror. (volo.)

Bono ingenio me esse ornatam, quâ auro multo magis Plautinè veteres editiones, *neg, malitia mala soror.* Secundo autem versu Basilienfis habet. *Bono ingenio.* Quod non temerè mendum Typographicum censuerim: certum enim est veteres *Benus* dixisse pro *Bonus*, ut *Helus, Holus. Hemo, Homo. Apello, Apollo*: ut ex Festo liquet. *Compes* etiam pro *Compos*, ut ex Prisciano lib. 1. Sanè à *Benus κατ' ἀναλογίαν* deducta *Benignus. Bellus. Benè.* Quæ valide firmant conjecturam nostram.

Quam magis aspecto, tam magis est nimbata, & nuge mere.

Valdè æstuant heic tam veteres quâ recentes. *Nimbus* erat fascia frontalis, nam cum frons parva inter formæ decora reputaretur, ut magnitudinem dissimulare possint nonnullæ formæ studiosæ, nimbus eam imminuebant. Arnobius lib. 11. *Laminas per-*

tunderent aurium imminerent frontes nimbis, fuligine oculos obumbrarent. Ita lego, non *limbis*, nam *Limbus* & *Nimbus* differunt. Et hos ipsos nimbos, tam callidè & tanto artificio dissimulabant, ut ægrè cognosci possent, inde est quod dicat heic Milphio meretricem quò attentius intueretur, eò magis videri nimbatam. Imbuebat enim colore eodem qui esset capillorum, unde *Fascia colorifera* Oiscè à vetere poëta nuncupantur, id est coloris: quod autem aurium linteo allutum dicit Isidorus meræ nugæ sunt, siquidem eo modo internosci potuissent.

— AD. nos eamus nunc, etiã morare? AG. male facis.

AD. *Benè promittis multa. ex multis omnia incassum cadunt.*

Liberare me iuravisti haud semel, sed centies.

Dum te exspecto, neque usquam aliam mihi paravi copiam, (hilominus.

Neque istuc usquam apparet. ita nunc servio nisi soror; absceãe tu a me. AG. perii. cho quid agis

Milphio? (ntas,

MI. *Mea voluptas, mea delitia, mea vita, mea amemus, ocellus, meum labellum, mea salus, meum suavium,* (culus caseus,

Meum mel, meum cor, mea colustra, meus molli-

AG. *Mene ego illac patiar presente dici? discrucior miser.* (rapi.

Nisi ego illum iubeo quadrigis cursim ad carnificem

MI. *Noli, amabo, succensere hero meo causã meã.*

AD. *Ego faxo sine.* MI. *irata es nimium, argentum pro te dabit,*

Atque te faciet ut sis civis Attica, atque libera.

AD.

AD. *Quin abire sinis? quid vis tibi? qui benè volunt, benè visitent.* (verax tibi.

MI. *Si ante quidẽ mentitus est, nunc jam dehinc erit*

AD. *Absceãe hinc sis sycophanta.* —

Manifestò totus hic locus luxatus: nam ecce secundo versu respondet Adelphium sapius tibi promissam libertatem, cuius tamen nunquam antè facta unquam mentio, sed in sequentibus tantum verbis. Restituo pristino ordini, hoc modo.

— AD. *nos camus nunc, etiam morare? AG. male facis.*

MI. *Noli, amabo, succensere hero meo causã meã.*

AD. *Ego faxo sine.* MI. *irata es nimium. argentum pro te dabit,*

Atque te faciet ut sis civis Attica, atque libera.

AD. *Benè promittis multa. ex multis omnia incassum cadunt.*

Liberare me iuravisti haud semel, sed centies.

Dum te exspecto, neque usquam aliam mihi paravi copiam,

Neq, istuc apparet, ita nunc servio nihilominus.

MI. *Si ante quidem mentitus est, nunc jam dehinc erit verax tibi.* (ntas,

Mea voluptas, mea delitia, mea vita, mea amemus, ocellus, meum labellum, mea salus, meum suavium. (culus caseus,

Meum mel, meum cor, mea colustra, meus molli-

AG. *Mene ego illac patiar presente dici? discrucior miser.* (cem rapi,

Nisi ego illum iubeo quadrigis cursim ad carnificem

AD. *Quin abire sinis? quid vis tibi? qui benè volunt, benè visitent.*

I soror.

I soror. abscede tu à me. AG. perii! ehò quid agis Milphio?

AD. *Abscede hinc, sis, sycophanta.* ———

Abite fungi, emunctę naris Lectorem volo, qui hæc dijudicet. Secundus versus obscurus; nõ enim rogat ne propter se hero suo irascatur, sed ne hero irascatur, idque in suam gratiam faciat. Ita capiendus omninò. In reliquis omnia jam plana, & rectę ordinata, ex quibus antehac propter trajectionem commodus sensus elici nullus poterat.

Cap. I I I I.

Restim & clavum optare inimicis mos.

Sorbitium. Agones. Agonia. Inaquiuis. Flemina. Æolica tunicæ.

EAdem illà scenà Adelpusium auribus excludēs blandicella Milphionis verba heri sui Agorastoclis causam agentis, ita eum plena iracundię affatur.

(*familiã.*)

Capias restim, ac te suspendas cum hero ac vostrã
Nam solebant inimicis restim precari, & clavũ cui se alligarent. In veteri Inscriptione, HIC. STIGMATA. ÆTERNA. ACTE. LIBERTÆ. SCRIPTA. SVNT. VENENARIÆ. ET. PERFIDÆ. DOLOSÆ. DVRI. PECTORIS. CLAVOM. ET. RESTIM. SPARTEAM. VT. SIBI. COLLVM. ALLIGET. Item in aliã.

ATIMETO. LIB.

CVIVS. DOLO. FILIAM. AMISI. RESTIM. ET.

CLAVOM. VNDE. SIBI. COLLVM. ALLIGET.

Sequenti versu Milphio sortem suam deplorans ita ejulatur.

Hem

Hem mihi jam video propter te victitadũ sorbillo. Legendum censeo.

H. m. i. v. propter tete victitandum sorbitio.

Id est, video omnem mihi vitam in suspiriis ac gemitibus tranfigendam, sumra metaphora à forben-tibus, quorum spiritum imitari videtur suspirantes. Rescripti autem *sorbitio*, pro *sorbilo* sive *sorbillo* quod in omnibus codicibus rep̄ri; nam ut *Initium* ab *Ineo*, ita *Sorbitium* quoque à *Sorbeo* formatum. Invenio & Cęcilium usum Hymnide.

————— *sine*

Suam senectutem ducat utique ad senium sorbitio. Vide Festum in Senium. Sc. Quid nunc mihi.

————— *nunc mihi cautio est,*

Ne meã met culpã meo amori objexim moram. Veteres libri. Ne meã ipse culpã. Puto, Ne meã p̄se culpã. Iudicabis lector. Sc. Di illum infelicent.

Nam ego hodię infelix dis meis iratissimis

Sex agnos immolavi. ———

Bas. edit. *Sexagenos immolavi*. Valdę suspicor excidisse priscam vocę, scribendũq; transpositis leviter literis. *Sex agones immolavi*. Nam veteribus *Agones* victimę, & *Agonia* hostiæ appellabantur. Isidorus in Glossis. *Agones, v̄stima. Agonia, hostia*. Vide Festum, & magnũ ejus interpretem. Ios. Scaligerũ. Sed casci illi cum à Græcis accepissent (nam prima lingua Latina Græca fuit, ut & alibi monui) hanc vocę, latiũs ejus notionem extenderunt, quàm ipsi Græci, qui tantũ ea ita vocabãt quę pro mortuis sacrificarentur. Suidas. Ἐπὶ τοῖς νεκροῖς τὰ ἐντομα εἶδον τῶν τέτραπδων ὡς ἀγνα. τὰ δ' ἕνοςχα, τοῖς θεοῖς. In sacris literis quoque LXX. interpretes verterunt ἀγῶνες

χοδῆς

quos quæ mortuis libarentur.

viscum legioni dedi,

Fundasque, eò prosternebant folia farferi.

Veteres libri. F. eos prosternebam ut folia farferi.

Quod ut plenius, ita & melius. Sc. Ita me dī.

Ita me dī ament, tardo amico nihil est quicquam iniquius.

Veteres omnes, quicquam iniquius. Quod ἀρχαϊκὸν est. Sic dicebant Amacus pro Amicus. Simile mendum memini in Aululariā eluere.

AD. te advocatos melius celeris ducere,

Tardi sumus nos. AG. optimè itis, pessimè herclē dicitis.

Quinetiam deciderint vobis fœmina in talos velim.

AD. At edepol nos tibi in lumbos linguam, atq; oculos in solum.

Nihil hâc lectione ineptius: quomodo enim femina ipsa possunt in talos decidere? Cetera correctio mea flemina in talos. Festus. Flemma dicuntur, cum ex labore vie sanguis defluit circa talos. Vtitur quæque ipse hic Comicus nolter Epidico, Sc. Sat: n' ille.

Prae lassitudine invaserunt miserū in genua flemina. Invenias etiā apud Tertullianum, & Isidorum in Glossis. Oprat verò Plantum ut advocati ita festinaerent, ut tandem currendo fatigatis flemina in talos deciderent. Sc. Iam istuc.

Et ille chlamydatius quinā est, qui sequitur procul?

Ætolus haud est.

Veteres, qui sequitur procul Ætolicā veste? Quod rectum cenſeo. Iam Ætolicam veltem intelligit tunicam cui chlamys superinducta. Erant verò Ætolicæ tunicæ oblongæ. Strabo lib. xi. Καὶ τῶ ἐσθῆτα

δὲ τῆν

δὲ τὴν Ἀρμενιακὴν θεπταλικὴν φασίν, οἷον ἴδὲ βαδῆς χιλῶνας, ἕς καλῶσιν Αἰτωλικὸς ἐν ταῖς τραγῳδίαις, καὶ ζωννύουσι περὶ τὰ σῆθη.

Imo ut ipse nobis dixit, quò accures magis,

Trecentos nummos Philippeos portat præ sibi.

Corrigo portat præ sibi. Adhæsetat ultima literula principio sequentis vocis. Vult dicere, eum sibimet prædem esse, nec opus alio habere, cum sit tam bene nummatus.

Cap. v.

Oculi Antiochi. Mittis. In mundo esse. Apone. Exsyncerastus. Calix, pro Calx. Unus, pro Quidam. Hispes. Sispes. Mede. Mis. Tacio. Pacio. Semicinctium. Semiζοναρί.

Eadem scenâ.

Ego id quero hospitium, ubi ego curer mollius,

Quam regi Antiocho oculi curari solent.

In Ven. & Bas. erat, Antiocho curari hospites solent. In Taru. & Paris. Q. r. Antiocho curari solet. utraque lectio defendi potest. Sed Lambinus nimis æstuat, nec explicare potest. Ego Oculos interpretor eos qui in aula Antiochi erant præcipui Suidas. Ὁφθαλμοὶ βασιλέως, ἀντὶ τῶ μέγα δυνάμενος παρὰ βασιλεῖ. ἕτω δὲ ἐκάλων τὸς Σατράπας, δὲ ὦν πάντ' ὁ βασιλεὺς ἐπισκοπεῖ. Hesychius. Βασιλέως ὀφθαλμοὶ, ἐπεὶ μετέτις ὑπὸ βασιλέως ἐπισκοπος, ἕς ἐφερωῖτο τὰ περὶ ἄματα, ἕν τῷ βασιλέως ὀφθαλμὸν ἐκάλων. Plenè de his vir magnus Barnabas Brissonius in libris de Regno Persarū, ut indicavit mihi Tiarda meus. Sc. Quid est.

AG. Si pultem, non recludet. AD. panem frangito.

Taru.

Tarvisinus & Parisiensis, *pedem frangito*, Basiliensis & Venetus. *pede frangito*. quod probum, nam Laminus heic nimis λεστολογεῖ. Sc. *Suspendant*.

Mitte ad me *sodes hodie Adelpasium tuam*.
Veteres libri, *Mittit ad me*. Scribo, *Mittis ad me*.
Nam *Mittis* pro *Mittas* est ἀρχαϊσμός.

Nego, & negando, si quid refert. abnuo.

Taruit. *avio*. Parisiensis, *animo*. Venet. & Bas. *avio*.
quod compendiosè scriptum, *animo*. valet. Pro *animo* verò substituo *annuo*. Nihil potest ex istis vestigiis erui vel quod propius accedat, vel quod Plautino loco convenientius; & lenonis perfidia.

LY. *De vobis atati*: AD. *id quidem nunc est tua*.
Bas. & Ven. *id quidem in mundo nunc est tua*. Rectissime; *In mundo esse* veteres aliquid dicebant, quod in promptu erat. Festus. *In mundo dicebant antiqui, cum aliquid in promptu esse volebant intelligi*. Et ipse Plautus non semel utitur in his Comœdiis suis.
Sc. *Age tu*.

Verum ita sunt isti nostri divites.

Lego ex Bas. & Ven. *ita sunt omnes nostri*. ut sit *ple-nus senarius*. Sc. *Satis spectatum*.

MI. *te volo*.

SY. *At onus urget*. MI. *at tu appone, & respice ad me*. SY. *fecero*.

Putem veram lectionem esse, *at tu apone*. Sensus manifestè flagitat. *Aponere*, pro *Deponere*, ut *Afore*. *Afugere*.

Continuò is me ex Synceraſto crurifragum fecerit.
Ven. Bas. & Par. *med ex synceraſtum fecerit*. Ut sit *senarius*. Rectissime, nam ludit in nomine suo, dicēs *Synceraſtum fore Exsynceraſtum*.

Quin

Quin prius disperibit fuxo, quàm unum calcem civerit.
Bas. & Ven. *calicem civerit*. Rectè. *Calix* pro *Calx* est ἀρχαϊκόν. Sc. *Am tu tibi*.

Verum ego hic hospitium habeo, Antidame filium

Quero. commonstra si novisti Agorastoclem.

Lego ex veteribus codicibus,

Verum ego hic unum hospitè habeo Antidame filium.

Queso commonstres si novisti, Agorastoclem.

vsurpavit *Unum* pro *Quendam*. ut *Truculento*, Sc. *Ad fores*,

Sed tandem loquere. qui is est homo Astaphium, unusne amator?

Et peccant, qui legunt *novasne amator*. nam etsi postea ita dicat, non ideo etiam hic. Item Sc. *Hahaha*.

Sed est huic unus servus violentissimus.

Catullus.

_____ *tum bellus ille & urbanus*.

Suffenus unus caprimulgus, aut fossor

Rursus videtur. _____

Arnobius lib. iv. *Contra decus atatis illa Pessimuntia Dyndimene in bubulci unius amplexu flagitiosa fingitur appetitione gestire*. Item lib. v. *Etiame crede-mus deum numinis tanti tractum esse ad terras, & in verrucula collis unius cum humunculo stantem alterabilem conseruisse sermonem?* Porro & hoc monere volui, in Tarvisiano esse, *ego hic hospite unum*, unde suspicor ne Plautus scripserit, *hospitem unum*: Nam veteres *Hispes*, pro *Hospes* efferebant; uti *Sispes* pro *Sospes*, quod ex Festo est cognoscere.

Quin mea quoque iste habebit, si quid de me fuerit, Corripi, si quid mede fuerit. Nam *Mede* pro *Mede* dicebant, ut *Medecum*, pro *Mecum*. Dixit autem,

○

si quid

si quid mede fiat, quomodo Lucilius.

Si quid me fuerit humanitas ut teneatis.

Sc. Quis pulat?

Opinor herclè hodiè, quod ego dixi per jocum,

Id eventurum esse & severum & serium.

Ut hæc inveniantur hodiè esse hujus filia.

Secundum versum ita lego, & esse verum & seriū.

Nam rō severum loci heic habere nihil potest. Sic

verò & seriū solet conjugere. Sc. Fuit hodiè.

— da diem hunc sospitem quasi

Rebus meis agundis, quibus annos multos carui.

Veteres omnes, Rebus mis agundis. Optimè: Græcificus est, & archaismus, nam *Mis* veteres secundo casu ab *Ego* inflectebant.

Nunc boni mihi di dant, vobis, vostraque matri.

Rescribo ex veteribus, di danunt.

Sc. Si ego.

Si ego minam non ultus fuero probè quam lenoni dedi.

Lego ex Bas. & Ven. Si ego *mnam*. Quod quomodo dictum sit supra non semel ostendimus.

— nihil ad te attinet.

Quid tibi hanc digito tatio est?

In Taruis. cod. erat. *tatio est*. quod etsi corruptum est. suspicionem tamen injicit. excidisse vocem antiquam, *tatio est*. Nam *Tacio* ἀρχαϊκῶν est pro *Tactio*, à *Taco*, sive *Tago*, quod pro *Tango* veteres efferebant: manet ejus ἀρχαϊκῶν vestigium in voce composita *Contagio*. Sic *Pacio* etiam pro *Pactio*, à *Paco* sive *Pago*, quod postea *Pango*. Festus. *Pacionem* antiqui dicebant, quam nunc *pactionem* dicimus.

De glupta manas, Sarapis semicinctium,

Mastruga. —

Lego, *semicinctium*. Isidorus Origin. lib. XIX. cap. XXXIII. *Cinctus est lata Zona, & minus lata Semicinctium, & utrisque minima Cingulum*. Petronius. *Inclusus ego suspendio vitam finire constitui. & jam semicinctio stanti ad parietem sponda me vinxeram, cervicisque nodo condebam*. Horum confectores *Semizonarii* dicti. Aulul. Sc. *Narravi amicis*.

Stropharii astant, astant *semizonarii*.

AD
PERSAM.

Cap. I.

Pri. Princeps. Albus paries, proverbium. Iuresea. Masius. Fortuna Seia. Coloresca fasciola. Fruitesca. Scaphium. Allium & sal feruorum pauperumque cibus. Sudiculum. Ταλαριμὸς Atheniensium.

SCENâ primore in ipso principio mirum, nisi mēdum aliquid later, quod tamen non omnibus apparet, faciam tamē attētius mecum consideranti non difficulter appareat, & è latibulo protrahatur.

Qui amans egens ingressus est princeps in amoris vias,

Superavit erumnis is suis erumnas Hercules.

Nam cur, quæso, majores ærumnas exantlavit qui primus amoris vias ingressus est egens, quàm ceteri qui post eum idem fecerunt? Dicam quod sentio: ἀρχαϊσμός ignoratio loco corrumpendo fuit, nam veteres ut *Pri* pro *Præ*, ita *Princeps* pro *Præceps* efferebant. Legendum itaque erit. *ingressus est princeps in amoris vias.* Præcipientes autem feruntur amatores pauperes, & velut in baratrum quoddam, vel, ut Apuleius loquitur, profundam amoris foveam demerguntur: multò magis quam divites, cum vix sit spes amore suo potiundi. Iam *Pri* pro *Præ* dixisse apertè testatur Festus. *Privignus dictus, quod antequam mater secundo nuberet est progenitus: pri enim antiqui pro præ dixerunt.* Porro ab eodem hoc archaismo

Viro Clarissimo.

PAVLO MERVLAE

IOANNES MEVRSIVS S. D.

Dabitam serid, Vir Clariss, an ad Plantina hæc a vocare te auderem in totius mundi Annaliunq; nostri seculi descriptione occupatum. Tum etiã, quia sordere tibi jam hæc levia scirem. Quid tamen in us ipsis possis, & quem gradum in Criticâ palestrâ sperare debeas, satis Emulo tuo edito declarasti, nos intelleximus. Quæso te, si quando à grauioribus tuis studiis otium querens respirabis, hæc mea examina: in quibus si errasse cõperies, excusabit me atus adhuc tenera iudicium imbecillum, ratioq; certa bonos Auctores emendandi nondum nimis nota, quam à te Critices & Antiquariae Rei in Academiâ nostrâ Batarvâ Dictatore auidè expecto. Vide autem, Musarum alumnis Libellum De Latinis Auctores emendandi ratione, præstantem ingenii tui fœrum, liberaliter dones, atque id primo quoque tempore. Nosti illud. Bis dat, qui citò dat. Et hoc alterum Publii.

Pars beneficii est, quod petitur si citò neget.

Sed tu negare non potes: debes enim, quia promisisti. Matura itaque ne, ut Iuris nostri phrasi utar, minus solvas. Nisi facis, vide quam audax sim, occinam tibi istuc, quod hominibus immuniticis olim solebat.

Quod habes, ne habeas: & illud quod nunc nõ habes, habeas malum.

Elecebræ erunt, si forte, pacule hæ in Persâ Plausi emendationes.

Prior. Prius. Primus. Primum. Pristinum. Sc. Veterē.

Qui hic albo rete aliena oppugnant bona.

Veteres libri, albo pariete. Legerim, albo ariete, Sed cur albo? Querendum amplius An *Albus paries* dolum & fallaciam significat latētem sub aliquā honesti specie? Sanè D. Paulus literarum secularium peritissimus, atque in poetarū scriptis versatissimus, ita loquitur in Actis Apost. cap. xxiii. Ananias contumelias amoliri volēs: fortè ex hoc Plauti loco, aut quia ita Hebræis in phrasi esset. Sc. *Omnem rem.*

Quasi iurcam esse jus decet collyricum.

In veteribus erat, *Quasi iure se amesse*. Corrigo. *Quasi iure seam esse*. Nā *Iuresea* pro *Iurea* Ofcè pronuntiat Toxilus servus: Sic illi *Meseus* sive *Mesius* pro *Mainus* dicebant. Et fructuum dea *Fructesea*, quasi *Fructea*, apud Augustinum de Civit. Dei lib. iv. cap. xxi. Et si non ignorem virum magnum ibi legere *Fruti Seiam*, quod rectum esse non potest. Nam *Seia* nō erat Venetis, sed Fortunæ cognomen, ut cognoscimus ex vetere Inscriptione, in quā ita legitur,

SIEIÆ. FORTVNÆ. AVG.

Item ex Plinio lib. xxxvi. cap. xxi. qui eam à Servio rege sacratam memorat. Eodem modo *Coloresca fasciola* fuerat apud veterem quendam Scriptorem, cujus nomen quod ignoremus, factum est comitate Paulli qui Festi aureos libros tam infrunitè mutilavit. Sequitur paullò post.

Ampullam, strigilim, scaphium, soccos, pallium.

Lambinus eruditissimus scaphium vas vinarium interpretatur: potuisset etiam magulam. vlpianus

D. De

D. De auro, argento, mundo. L. Quintus Mutius. xxvii. Argento legato non puto ventris causā habitā scaphia contineri: Sc. Iovi opulento.

Nam id demum lepidum est, triparcos homines, ventulos, avidos, aridos

Benè admordere, qui salinum servo obsignāt cū sale. Cur, salinum cum sale? Inepta ταυτολογία. Lego ex veteribus libris, qui allium servod obsignant. Nam allium & sal cibus erat pauperum fervorumq;: *Iuvenalis Sat. iii.*

—— *quis tecum sectile porrum*

Sutor, & elixi veruicis labra comedit?

Perfius Sat. iv.

—— *tunicatum cum sale mordens*

Cæpe: ——

Huc pertinet locus è Mostellariā Act. i. Sc. i. ubi Grunio confervo Tranioni allii olorē exprobandi sibi ita respondet.

Non omnes possunt olere unguenta exotica,

Si tu oles: neque superior, quam herus, accumbere:

Neque tam facietis, quam tu vivis, victibus.

Tibi tu istos habeas turtures, pisces, aves.

Sine me alliato fungi fortunas meas.

Sc. Curate.

Scortorum liberator subiculum flagri.

Putem, sudiculum flagri. Nam *Sudiculum* antiquis flagelli genus erat, quod ex Paulo Festi mutilatore cognoscimus, cujus ea verba. *Sudiculum genus flagelli quod vapulantes sudantes facit.* Sed sudor ille sanguis erat, itaq; faciet id nomen flagello impostum. Vocat autem *Sudiculum flagri* lepidè, ut est pater omnium leporum hic noster Comicus, tan-

quam ipse flagra flagellaret, non flagellaretur: eodem modo *Flagritribas & Ulmitribas* appellavit. Sc. *Cui homini.*

Operam atque hospitium ego isti praeberi volo.

Veteres libri *prohiberi volo.* Quod magis Plautinum. Sc. *Salmi Athenae.*

DO. *Etiam opinor.* TO. *etiam opinor?* DO. *summo genere esse arbitror.*

Malim. DO. *Emam opinor.* ut est in veteribus editionibus. Ad quod Respondet Toxilus. *Etiam opinor?* f. dicis.

SA. *Facias ita ut te velle videam, ut emas, habe trecentis minis.*

DO. *Nimum est.* SA. *octoginta.* DO. *nimum est.* SA. *nimum abesse hinc non potest,*

Quod nunc dicam. DO. *quid id est? ergo eloquere actutum, atque indica.*

SA. *Tuo periculo haec sexaginta datur argenti minis.* Lego ex veteribus codicibus. *ut emas, habe tibi centum minis.* Rectum hoc esse inde apparet, quod Dordalo lenone nimum id esse dicitur octoginta dicat: nam aliàs nimis esset absurdum à trecentis statim ad octoginta descendere. Falsi autem sunt sequentibus istis Toxili verbis.

Abi, argentum effer huc.

Non edepol minis trecentis cara est, fecisti lucri.

Quae acceperunt tanquam negaret tanti esse pretii, cum potius velit dicere majoris esse, nec trecentas minas id posse aequare. Eadem phrasís Pseudolo, Sc. *Di immortalis.*

Di immortalis, aërichalco contra carum non fuit Meum medaciū, hic modo quod subito commentus fui.

Si

Si rectè advertissent, non hoc comissent. Sc. *Hofibus victis.* (*volo, primum*

Statuite hic lectulos, ponite hic quae assolent, hic statui Unde ego omnes hilares, ludenteis, latificanteis faciam, ut fiant aliqua mihi, (*effieri.*

Quorum haec mihi facilia factu facta sunt, quae volui Assentior Viro Nob. Iano Doule legenti, lubentes. Porro in veteribus erat.

— *hic statui volo primum*

Aquilam mihi. —

Delentque ista aliqua mihi, quae leguntur in secundo versu. Sanè rectè! nam cum ad convivium illos invitaret, lectulosque in quibus accumberent poni juberet, apposuit etiam aquilam, sive aquilam flagitat manibus. Sc. *Qui sunt.*

— DO. *heci nates pervellit.*

PÆ. *Licet, diu saepe sunt expuncta.*

Non videtur hunc locum intellexisse Lābinus, in quo manifestò ad Atheniensium *παρατιλμὸν* respectum est. De eo sic Suidas. *Παρατίλλεται, διασείεται, τὰς τρίχας ἔσρωκτὲ διασείεται. αὐτὴ γὰρ ὤεισο δίκην τοῖς μοιχοῖς, ἀποεραφιδωσις καὶ παρατιλμὸς τοῖς πένησι. οἱ δὲ πλούσιοι χρήματα ἀπελύοντο. οἱ δὲ ἀπορῶντες μὴ δυνάμενοι χρήμασι λυτρεῖσθαι τὴν φυγὴν, δημοσία τὰ ταῦτα ἐπαχρον. Ἀριστοphanes πλάττω.*

ὁ δ' ἄλλος γὰρ μοιχὸς διὰ σέθεν παρατίλλεται.

Scholias. *ἐθ' ἢ ἢ ἄλόντα μοιχείας παρατίλλεται ἕν, διασείεται. τὰς δὲ ἀργύριον ποιῆσι λυθῆ. παρατίλλεται ἕν, διασείεται. τὰς τρίχας ἔσρωκτὲ τίλλεται. αὐτὴ γὰρ ὤεισο δίκην τοῖς μοιχοῖς πένησιν ἀποεραφιδωσις καὶ παρατιλμὸς. οἱ γὰρ πλούσιοι χρήματα παρῆχοντες ἀπελύοντο.*

AD
R V D E N T E M.

Cap. I.

*Tectum illustrior. Fœstra. Im. Auxilla. Ex-
tar. Charisius restitutus, & Glossarius.*

In ipso Argumento.

Reti piscator de mari extraxit vidulum.

Veteres quidam. *Rete p.* quod ἀρχαίων. Act. I. Sc. II. conqueritur tempestatem Sceparnio quæ præterita nocte fuerat, villæ regulas disiectas narrans.

Ita omnes de tecto deturbavit regulas,

Illustrioris fecit, fenestrasq; induit.

Magna ineptia! quomodo enim regulæ reddi possunt illustriores? itaque Lambinus rectè suspectum vitii locum habet, sed medelâ tamen nullam commodam exhibere potest. Legendum *Illustrior is fecit.* Nam *Tectum illustrior* eleganti ἀρχαίων quò dixit: quia vetustissimi etiam neutra in *Or* efferebant, teste Prisciano lib. vii. Claudius Quadrigarius viii. *Annal. Qui prior bellum; quod cùm his gestum erat, meminissent.* Et alibi eodem libro: *Obi decreuerunt, commemorant Graccho fœdus prior Pompejanum non esse servatû.* Valerius Antias vi. *Annal. Hoc Senatus consultum prior factum est.* Cassius quoque Hemina Annalem suum quartû hoc titulo inscripsit. *Bellum Punicum posterior.* Sic ipse hic noster *Comicus argentum melior* extremâ Truculento.

ST. *Hæ tibi talentû argenti, Philippicû est, tene tibi.*
PH, *Tanto melior.* —————

Porrò

Clarissimo Viro.

I A N O G R V T E R O

IOANNES MEVRSIVS S. D.

Affirmo tibi, eruditissime Grutere, fessus gravioribus studiis, nusquam recreandi animi libentius divertor, quam ad Plauti Fabulas, quarum me lepores valdè capiunt, valdè sales, aded illi quidem sciti, ut non injuriâ collectos dicas in eo mari ex quo orta Venus. Trascor itaque serid veruicibus istû de schola Tullii, qui nihil elegans putant, quam quod IPSE dixit, aut scripsit. Miseri! quomodo erant locuturi, quomodo scripturi, si Cicero non fuisset? Vinam horû minus largâ ubique in Athenis olim plurima noctuæ. Tu, Grutere, tam corneam fibrâ non habes, saniusque sapi; et si quisquam, Plautum æstimas. Martæ isto iudicio, atque dum eum adornas mea hæc vide fortè juvabunt, aut laborem minuent; castigationem certè tuam merebuntur.

Porrò putem & alium heic ἀρχαϊκῶν excidisse, legendumque *festrasque indidit*. ut sit rotundus senarius. Veteres autem *Festra* pro *Fenestra* dicebār, ut ex Festo cognoscimus. Irrepfit verò, ut solet, glossēma in locum explicati. Sc. *Et vos à vōstris*.

Peculiosum eum esse decet servum, & probum,

Quem hero presente praterat oratio.

In veteribus erat. *Peculiosum esse d. f. & improbum*. unde adducor ut credamī, & *im probum*, scriptum fuisse. Im pro *Eum ἀρχαϊκῶν* esse ex Festo scimus. Sed melius est ut *improbum* retineamus, nam sequitur.

Aut qui inclementer dicat homini libero.

Quodque magis confirmat responsio Sceparnionis, quem dicto perstrinxerat.

Et impudicum & impudentem hominem addecat

Molestum ultrò advenire ad alienam domum,

Cui debeatur nihil. ———

Sequitur paullò post.

————— *semper petunt*

Aut aulam extarē, aut aliquid, quid verbis opus f?
Parisiensis, *Aut auxillam extarem*. Festus. *Auxilla, olla parvula*. Nec tamē priorem lectionem furcillo, quam scio etiam Prisciani, & aliorum veterum codicum autoritate niti: Porrò quam heic aulam extarā nominat Plautus, ea uno verbo *Extar* dicebatur. Glossæ. *Extar, olla ubi ossa coquuntur*. Sed legēdum, *ubi esta coquuntur*. Scribebant *esta* pro *exta* librarii, inde loco corruptela. Sed & Charisius occasione hāc restituendus lib. i. Hodiè legitur. *Omnia que ar syllabā terminantur neutralia sunt, ut exemplar, instar, iubar, extar, δεαλεικῶν ἀργυρεῶν, λάνουαρ, & sim. lia*. Scribendum, *extar, lucar, δεαλεικῶν ἀργυ-*

ἀργυρεῶν. Et quis scit an non etiam τὸ extar explicatio ibi, & alia quedam desiderentur. Nihil heic possumus statuere sine ope manuscriptorum codicum, quorum nobis copia non est.

Cererem te melius quam Venerem sectarier,

Amorem hęc curat, tritico curat, seres.

Valdè vereor ut scripserit Comicus, *Amori hęc curat*, quod posteriori membro accommodatius, & se dignius multò; nam veteres non aliter efferebant nisi cum dativo τὸ *Curo* pro ἐπιπρονοῶ. Sc. *Nimis hominum*.

————— *nam quid habebunt sibi igitur impii*

Posthac, si ad hunc modum est innoxii honor

Apud vos? nam me si sciam fecisse

Aut parentis scelestē, nimis me miseret.

Lego. *Apud vos? vos nam me*. Nam reperti debet illa vox. Expostulat cū diis Palæstra hanc sibi ærumnam pro pietate suā dari, dicens quid malis fiet, si ita bonis & innoxiiis facitis? nam si sciam me vos aut parentes malè fecisse, mereri me hęc fatebor. Sic paullò antè dixit.

Nam hoc mihi haud labori est laborē hūc potiri,

Si erga parentem aut deos me impiavi.

Deinde haud multò post.

Hoc quod induta sum summa opes oppido.

Nec cibo nec loco tecta quo sim scio:

Quæ mihi est spes, quæ me nunc velim vivere.

Emendo, *nec cibom, nec locom tecta q. s. f.* Dicit autē *locom quo tecta sim*. quomodo Arnobius lib. i. *Nūc quid machina huius & molis, quæ univērsi tegimur & continemur inclusi, &c. & lib. i i i.* Item Minutius Octavio. Sed verba non adscribo.

Cap. I I.

Sola terræ. Preces precari, expetessere. Herclè-an. Ancæi poculum. *Forfit.* Didymus & Horatius restituti. *Esit. Esit. Superefcit.*

Mirum ni ille locus mendo obnoxius. Sc. *Quid mihi melius*, ubi Ampelifica neminem invenire se conqueritur à quo de viâ & loco regionis certior fieri possit. Ista verba ejus.

Neque magis sola terræ sola sunt, quam hæc loca, atque hæc regiones.

Aut fallor, aut, *sola terræ sola sunt*, legendum erit. Nam *Sola terræ* veteres appellabāt, ea quæ pedibus calcabantur. Varro de L. L. lib. IV. *Igitur tera teria, & ab eo poeta appellârunt summa terræ, quæ solo* (ut emendavit rectè Scaliger) *teri possunt, Sola terræ.* Ennius apud Festum.

Tarquinio dedit imperium simul, & sola regni.

Idem ibidem

Sed sola terrarum postquam permensâ parumper.

Catullus in Carmine de Atyde.

Etiâ recente terrâ sola sanguine maculans.

Arnob. lib. II. *Excavare alia telluris sola, & in fossilibus foveis tutamina sibimet & cubilia preparare.* Nemesianus.

————— *ducitur, per avia, quâ sola nunquam*

Trita rotis. —————

Prudentius Contrâ Symm. lib. II.

————— *interius spargit sola picta rubenti*

Flore pudicitie pudor almus, & atria servat.

Sc. *Qui sunt.*

Qui sunt qui à patronâ paces meâ expetessunt. Veteres libri constanter habēt, *preces meâ*: quæ non temerè Lambinianæ conjecturæ præferēda. Sic *Preces precari* apud Catonem cap. cxxxv. *Iane pater, te hæc strue commovendâ bonas preces precor, uti sis volens propitius mihi.* Sane *Preces precari*, vel, Plautino verbo, *expetessere*, idē est quod nostro idiomate proferimus, *Sen vnde begeren.* Sc. *Intellego.*

————— *perit potando opihor,*

Neptunus magnis poculis hæc noctē eum invitavit.

Credo herclè Ananceo datum quod biberet.

Turnebus interpretatur poculū vrnale, ab ἀνάγκη quæ urna judicialis vel clepsydra, teste Hesychio. Sed mihi mens super hoc longè alia. Censeo enim scribendum. *Credo herclean Ancæi datum.* Veteres enim *Herclè, Herclè-an* efferebāt per ἰφὲν. ut *Fors, Fors-an. Fortè, Fortè-an. Forfit, Forfit-an.* Iam Ancæi poculum ultimum interpretor, post quod animâ efflaverit. Ergo vult dicere: Neptunus lenonē inuitavit hæc noctē magnis poculis, & credo eum jam ultimum bibisse, id est, suffocatum esse. Eleganter verò Ancæi poculum. Audi rem omnem ex Didymo ad Odyss. xxii. Ἀγκαιὸς ὁ ποσειδῶνος καὶ ἀστυλαίας σάμιος ὠν ἰδὸ γένος, ἔχων οἰκίῳ ἀπὸ κρήτης ἐκέλευσεν αὐτῷ ποτὸν προσφέρειν πίνειν, ἐπιπύλος δ' αὐτῷ αἶς ἐδυσίσται πεινὸν δὲν αἰ ἀμπελοὶ τυγχάνουσι. αὐτὸς δὲ ἀγκαιὸς κατακερτομήσας τὰς θεράπωντας (emendo τὸν θεράποντα) ἔλαβε τὴν κύλικα, καὶ προσέειπε. λέξαντος δὲ ἐκείνου

ποτὸν μεταξὺ πίνει κύλικος καὶ χεῖλος ἀκρυῶ φρα συνέβη χρῆμα σὺδὸς μεγάλου ἐπιβαρῆσαι τοῖς ἑσφάκαιε χασίαις. ἀπέσαντα δ' αὐτὸν ἐπὶ τῶν χειλῶν τὴν κύλικα

κατα-

καταδείξει, ἢ δευμῖν ὡς τὸν ἄγγελον ἔν, συμβαλόντα δὲ τῷ κάσῳ τελευτήσαι. In veteribus libris erat, *Credo herclè anando ei darum*. Ex quibus vestigiis satis apparet Ancæ legendum. Porro suprâ annotavi (obiter & id heic monendum arbitror) veteres *Forisit* dixisse. Invenio ecce apud Horatium Sat lib. 1.

*Dissimile hoc illi est, quia non ut forsit honorem
Iure mihi invadeat quivis:* ●

Nam malè hodiè est in vulgaris editionibus *forfan*. Non aliter citat eruditiss. Grammaticus Priscianus lib. xv. Hæc scripseram, cum certior factus sum, jam ante me hoc monuisse in Novis suis eruditissimū virū Gulielmum Canterum, cui libens rescribo, ut & aliis quibuscūmque, si quid hic in meis scriptis invenietur, quod illi priores notarūt. Sc. *Qui homo.*

*Ædèpol libertas lepida es, que nunquam pedem
Voluisti in navem cum Hercule unâ imponere.*

Quæ hec libertas quæ cū Hercule noluit navigare? Nugamenta mera. Lego ex veteribus *in navem mecum herclè unâ imponere*. Iocatur adhuc leno in miseriâ suâ, dicens se mendicum factum, amisisseq; omnes fortunas suas naufragio, præter libertatem, quæ secum pedem navim inferre noluerat. Hæc vera hujus loci sententia. Sc. *Nunc id est.*

PA. *O salutis mea spes.* TR. *tace, ac bono animo es.*

Me vide. PA. *si modo id liceat, vis ne opprimat.*

Quæ vis, vim mihi afferam ipsa, adigit. TR. *ab desine, nimis inepta es.*

Tertio versu personæ exciderunt, quas ita restituo.

TR. *Quæ vis?* PA. *vim mihi afferam, ipsa adigit.*

Quomodo etiam in veteribus postea inveni.

TR.

TR. *Sedete hic modo, ego hinc vos tamè tutabor, aram habete hanc*

*Vobis pro castris mania hinc ego vos defensabo,
Præsidio Veneris malitia lenonis contra incedam.*

Locus valdè difficilis, & intricatus, ideòque nō immeritò æstuat Lambinus in explicando. Emendo ex veteribus libris voce unâ detractâ; *pro castris, mania hinc ego defensabo*. Habete, inquit, aram hanc pro castris, ego castrorum istorum mania hinc defensabo: nam alia sunt castra, alia mania ipsorum; quæ tamen confusa videmus quantas heic turbas excitarint, quantas obscuritates loco objecerint.

Æquum hæc petere intelligo, decet ab te id impetrari.

In Taruisino erat, *patere intelligo*. Unde suspicari libet pacere Plautum ἀρχαῖκῶς scribisse, pro *Pacifici*. Sc. *Exi è fano.*

DAE. *maximo malo suo, (est abi.*

Si attigerit sive occipit. TR. *Cura.* DA. *curatū scribo, curatum est, abi.* Nam *Esit* prp *Erit*, ἀρχαῖκῶς est. In Legg. xii. Tabul. AST BI CVSTOS NEC BSIT. Item *Escit* dicebant, ut ex Festo cognoscimus, & *Superefcit*, pro *Supererit*. Sc. *Utrum in leno.*

DAE. *¶ dum Turbalio, atque curriculo affer huc.*

Duas clavas. LA. *clavas?* DAE. *probas: propera cito.*

Scribe meo periculo, *properè cito*. Vide quæ ad *Aululariam* cap. 11, & *Cutellariam* cap. 111.

— *ni istis istunc inuitassitis,*

Usque adeò donec quâ domum abeat nesciat,

Peristis ambo. —

In veteribus invenio; *istunc exoculassitis*. Quod præ-
p culc-

tulerim: Actum est, inquit, vobiscum, nisi oculos et excutitis, ut domum ire nesciat excęcatus. Ita superiore scenā.

Vos aded, ubi ego innuero vobis, si ne ei caput exoculassitis, (ciam.

Quasi murteta juncis, itę ego vos virgis circummyin-

Cap. I I I.

Collus. Exurgere. Cauderus. Mi parentes.

Rudens aucta. φάσκωλον. φασκάλιον. *Pasce-
tus. Scortea.*

Sc. Meamne.

Illic in columbum credo leno vertitur.

Nam in columbari collum haud multo post erit.

Scribo ex auctoritate Pisciāni collum haud, &c. nā ille ita citat lib. v. Restituimus quoque eundę hunc ἀρχαϊσμοδν Amphrituonę ex Nonio. Sc. *Hęc mane.*

Ego jam hic te, itidem quasi penicillus novos exurgeri solet; (est.

Ni hunc amitit, exurgebo quicquid humoris tihę

Lego, exurgebo quicquid. Sensus horū duorum versusum. Ego te quasi penicillum exurgebo. *Exurgere* vox veteribūs usitata, legiturque in Festi Pompeii schedis. *Exurgentes, exprimentes.* Lepidę verō Grippo minatur Trachalio, id quod locupletioribus faciebat Vespasianus, quibus pro spongiis dicebatur uti: ut est apud Suetonium in vita ejus, cap. xvi. Sc. *Serio edepol.*

Cistellam istic inesse oportet caudean in isto vidulo. Legitur hic versus etiam paullō post. Porro apud Festum est *Caudecam, & Caudetam:* unde certa conjectura

jectura est, *Cauderā* scribissē Plautū. Veteres enim *Caudens, Cauderus* dicebāt; ut *Bliteus, Bliterus. Lan-
neus, Lanerus. Querceus, Quercerus.* Sequitur mox.

— DÆ. placet,

Ius merum oras, meo quidem animo. TR. at meo herclę *

Defectus suspectum habent hunc locum, non tamen ego: scribendū, ut est in veteribus. *ac meo.* Sensus perfectus.

Istęc est, o mei parentes, hęc vos conclusos gero.

Melius veteres libri, o mi parentes. Qui est elegans ἀρχαϊσμοδς, a quo nec alibi abstinuit.

PA. *Sunt crepundia.* DÆ. *ecce video.* GR. *perii in primo pręlio.*

DÆ. *Mane, ne ostenderis, quā facie sunt? responde ex ordine.*

Personas ita constituo. GR. *perii in primo pręlio.*

Mane, ne ostenderis. DÆ. *quā facie sunt?*

Nam melius illa Grippo quam Dæmonę seni adtribuantur. Sc. *Aliquando osculando.*

— DÆ. licet.

Hercules illum infelicet cum suā licentiā,

Ita meas replevit aures, quicquid memorabā, licet.

Restituo duos istos versus integros Trachalionis personę, cui ipse Plautus olim assignaverat: nam Dæmones ad omnia ejus nihil nisi *Licet* respondebat, ut videre est. Hoc mihi in mentem venerat, cū libros inspiciens conjecturam meam eorum auctoritate firmari cognovi animo libentissimo. Sc. *Nunquam edepol.*

Praterę centum denaria Philippęa in pasceolo scorsus.

Pasceolus vox est merè Græcanica. φάσκολον, φασκόλιον. Suidas. φάσκολον ἢ ἑπιμαρσύπιον. Festus. *Phascola* appellant Græci, quas vulgus peras vocat. Etymologici auctor. φασκόλιον τὸ δερμάτινον βαλάντιον, οἰοῦναι Ἀσκώλιον, τὸ ἀσκήϊοικὸς. Ergo eadē erūt quas *Scorteas* dictas fuisse Asconius Pedianus tradit. Romani veteres φάσκολον transtulerunt *Pascelus* masculinā terminatione aspiratione rejectā, & *E* pro *O* posito, ut in *Hemo*, *Apello*, *Helus*. Et vetus codex *Pascelo* non *Pasceolo* habet: sed *Pasceolus* υποκοριστικὸν est, ut φάσκολον, φασκόλιον. In præjuratione istā bellā Gripi, quā Labraci lenoni præit.

GR. *Tum ego huic Gripo dico, inquit, & me tangito.*

LA. *Tum ego huic Gripo dico, Venus ut tu exaudias. Talentum argenti magnum continuo dabo.*

Certo certius habeo excidisse secundo loco verbum illum ultimum, itaq; restitui debet hoc modo.

GR. *Tum ego huic Gripo dico, inquit, & me tangito, Talentum argenti magnum continuo dabo.*

LA. *Tum ego huic Gripo dico, Venus, ut tu exaudias, Talentum argenti, &c.*

Hæc verā istius loci & genuina est lectio, etsi conjecturā eruta.

Viro

Viro Eruditissimo

PETRO BERTIO

Pro-Regente Collegii Theologici

Ill. DD. Ordd. & Philosophiæ

Moralis Professori.

IOANNES MEVRSIVS S. D.

Qui vetera vocabula, & temporis injuriā desita, de Latio exiguunt, non quidem ego illos sapientes negaverim, Vir eruditiss. facere tamen minus sapienter aio; quod olim à Demodoco in Milesios dictum. Vide per-versitatem judicii nostri. Qui vino utuntur veterē sapientes putamus, qui vocabulis, eos ægyptiis nominamus. Misella certē vocabula! quām se novā aliquā metamorphosi vinum esse velim! Sed citrà jocum, audi seriam vocem. Si ita volumus omnino, age, jugulemus unā operā castos istos omnes, quorum nos verba non tam temerè damnare debemus, cum antiquitatem veneratione maximā prosequamur. Neque ridenda protinus quæ dissimilia, aut nihil ad hodiernum eorum usumque: quæ cognita etiam suum habent fructum. Et quis tandem sanus spondebit, ista hæc, quibus nos utimur, ut edecimata illis esse preferenda? quæ poterit ratio dari? nisi, quia nos his impolitius facimus; belli Censores! Fit ergo illud Poëtæ.

Sic volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas.
Vetus est adagium. Quem puerum vidisti formosum, hunc vides deformem in senectū. Non autem vocabula, quæ jam malam illam & senectam etatem agunt, ideòque deformia: tamen elegantia existimamus, quia amamus. Sic simiæ quoque catulos suos, cum nihilominus formā sint maximè turpi. Considera mihi Romuli nepotes qui hodiè, & eorum idiomata: contende cum eo isto quod laudant. Profectò, si tempus omnia expolit, & cultiora reddit, necesse est hoc isti anteponamus: quod non faciemus, si cerebrum habemus. Rectè & verè Flaccus.

Damnosa quid non imminuit dies?

Et nos veteres in ordinem redigere audebimus? Constat modò mundus, & devolvuntur aliquantum tempora, quid facturos censemus natorum natos? retinebunt, credo, laudabuntq; ea ipsa quæ nos? nihilò magis quam nos ista, quæ tanquam ab Euandro petita cum Favorino & Arvino videmus, aut cum C. Cesare tanquam scopulos vitamus. Restius itaque fecerimus, si in hoc ævo sequamur hoc ævum (quis enim Dictator mutet?) absque injuriâ tamen & contumelia ullâ veterum: id est, scientiam nobis servemus, usum populo concedamus, quod aiebat Cicero. Hæc in Plauti gratiam dicta sunt, cujus hinc causa vertitur. Ad ejus Stichum hæc paucula quæ nota vi, judicio tuo submitto. Si placebunt, erit cur gaudeam: sin autem, facies illis quod Volusii Annalibus Catulli puella minata quondam. *Vtrum vis e veniet, consecutus fuero quod volui.*

A D

STICHVM.

Cap. I.

Catonis vulgata lectio adserta. *Arna.*
Tarna. Lucu.

IN ipso Stichi principio negotium magnum exhibetur Mureto & Gulielmio.

Credo ego miseram fuisse Penelopam soror,

Suo ex animo, quæ tamdiu viro suo

Caruit. nam nos ejus animum de nostris factis

Noscimus. —

Alter rò factis expungit, alter facil restituit. Laudo utriusque acumen, & conatum, sed nihil ultra: nisi me amo, veram lectionem inveni.

Nam nos ejus animum de nostris satis

Noscimus. —

Considera mihi sonum & ductum literarum, videbis, si non rectè emendasse, at saltem à vestigiis istis minimè aberrasse.

Sed hic mea soror, ad sis, dum multa volo tecum.

Loqui de re viri. —

Ita interpungo. *soror, ad sis dum, multa &c.* Atq; non aliter videre est in veteribus libris. Sc. *Qui manet.*

Gratiam a patre si petimus, spero ab eo impetrassere.
Scribendum, *impetrassere*, ut suprâ abundè jam monuimus. Sc. *Famem fuisse.*

Quæ inter continuum perdidit triennium.

Quæ verba efficiunt ut rectè censem jam habere ista Catonis cap. LVII. *Summa vini in homines singulos*

los inter annum cum compeditis uti quicquid operis faciant pro portione addito. Quin etiam magis adductus auctoritate Timmii Fullonibus.

Qui inter decem annos nequivisti unam togam Detexere. —

Ignoscer ergo Lector candidus errori meo, quem dum commisi, hominem me ostendi: cum professus sum, animi ingenuitatem declaravi.

Jamne exta cocti sunt? quot agnis fecerat.

In veteribus erat, *quod tarmis fecerat?* Conjicio scribendum, *quot arnis f.* Nam veteres *Arna* pro *Agna* dicebant, ut ex Festo Glossariòque cognoscimus. Itè *Arnis*. In lege Numæ apud Agell. lib. iv. cap. iiii. PELEX. ASAM. IUNONIS. NE. TAGITO. SI. TAGET. IUNONI. CRINEBOUS. DEMISSEIS. ARNOM. FÆMINAM. CAIDITO. Pura puta autem Græcanica dictio, & è magnâ Græcia à finitimis petita primitus: quomodo ὕπνῳ, *somnus*. δαμάων, *damium*. ἐδῶ, *sedes*. φάμα Doricè *fama*. λῆξι, *lixi*. & infinita alia. Possit verò hoc loco etiam legi, *quot tarnis f.* ut videatur ludere voluisse Plautus in homonymiâ, nam *Arna* etiam Bœotiæ est urbs, & *Tarna* aliàs dicta fuit, ut ex Græcorû monumentis scimus. Sc. *Quisnam obsecro.*

DI. *quid mecum est tibi?*

PA. *Men' rogas, propudiose? eloquere properè, Dinacium.*

Veteres libri. *Men' fastidis propudiose?* Quod verbû ad præteritum Dinacii sermonè accommodatius.

— *postquam me misisti ad portam cû luci simul.*

Veteres, *cum luci*. Rectè, nam *Luci* veteres dixisse ostendi ad Amphitruonem & Cistellariam.

Cap.

Cap. I I.

Solla. Sollaria. Solla sternere. Sollisternium habere. Fures Summani dicti. Summanare. Samiare. Cadum vertere. Calices exhaustos mos olim vertere.

Eâdem illâ Scenâ.

Tum Babylonica peristromata, consutaq; tapetia Advexit.

In veteribus invenio, *peristromata, sella, & tapetia*. Scribo, *solla, & t.* Nam *Solla* erant sedilia in quibus tantum unus sedere poterat, quæ infernebâtur Babylonice stragulis, quæ *Sollaria* dicebâtur. (Plautus *peristromata* appellat, etsi non nego etiam ad alias *Babylonicas* veltes referri posse) ideoq; aptè cõjunguntur. Est autè vox *Osca*, nam ea gens *Sollum* vocabat quod torum esset, ac solidum. Fuerint igitur hæc sedilia ex solido ligno, unde pretiosiora; & sanè nõ omnibus ea habere licebat: quibus licebat, *Solla sternere*, & *Sollisternium habere* dicebantur. Festus. *Solla* appellantur *sedilia*, in quibus non plures singulis possunt sedere, ideoq; *Solla sternere dicuntur, qui sollisterniũ habent: & Sollaria vocantur Babylonica, quibus eadem sternuntur*. Non ausim verò sequi virum magnum, qui *Solium* ibi & *Soliaria* describere tentat, cum planè eadem sint. Nam efferebatur *Sollum, Solium*, ut *Follum, Folium*. Sc. *Cum benè.*

— *ac ejus conservum Sagarinum Syrum.*

In veteribus omnibus erat, *Sagarinum*. Sed parum refert, nã eodè modo fluvius Sagaris, & Sagaris promiscè nominatur ab Auctoribus. Sc. *Libros inspexi.*

*Haud postulo equidem med in lecto accumbere,
Scis tu med esse imi subsellii virum.*

Non ignoro CL. V. Iustum Lipsium velle, *medio in lecto*: sed rectè est in veteribus, *equidem summo in lecto*. Sc. *Salvete Athene.*

SA. *Quis somniavit aurū?* ST. *quid id ad te attinet?* *Somniavit* exponunt viri docti *furatus est*, quàm rectè ipsi viderint. Ego existimo *sommanavit*: id est *summanavit*. Nam veteres fures *Summanos* vocabant, & furari *Summanare*. Curculione. Sc. *Beatus.*

Quia vestimenta, ubi obdormivit ebrius,

Summano, ob eã re me omnes Summanum vocant. *Summanare* pro furari utitur etiam alibi noster Comicus. In vetere quodam codice est. *Quis samiauit aurum?* Quod quid sibi velit non video. Scio quidè veteres omnia acuta *Samia* vocasse, & *Samiare*, ac cuere; ut ex Nonio Glossographoq; est cognoscere, sed necdum sic me expedit, quia non convenit ea notio huic loco. Amplio igitur. Sc. *Agite, ite foras.*

Namque edepol, quamvis desubito, vel cadus verti potest.

Veteres *Cadum* *vertere* pro exinanire dicebant, uti nos hodie. *De ton op den bodem setten.* Sumpta autem metaphora à more in conviviis usitato; nam solebant pocula exhausta *vertere*. Ennius.

— *vertunt crateras ahenos.*

Virgilius Æneid. ix.

Indulgent vino, & vertunt crateras ahenos.

Item illud Poëtæ.

Vertitur enophoris fundus, sententia nobis.

IOAN-

IOANNES MEVRSIVS

Eitzoni Tiardæ S. D.

NEc tu mihi omittendus, mi Tiarda, quin ad Plautum te vocarem. Nisi facerem, peccarem largiter in amicitiam vestram, quam sanctissimè colimus. Amoris verò erga me tui vel hoc e vidensissimum esse signum potest, quod librariam suæ pellerem, & illam quidem amplam, meæ fidei discedens commisisti. Quod beneficium etsi valdè magnum sit, ed tamen est majus, quia nullam partem referre possum. Fateor, debeo tibi nõ le viter, sed & tu mihi, quia, dum ut majora sint que præstas facio, magis me obnoxium reddo, eoque modo non parum refero. Quod reliquum est aliàs fortè solvetur. In præsens hæc ad Plautum examina, que quamvis paucula sunt, longa tamè erunt satis si displicebunt: si autem placebunt, insusurro tibi quod in re absimili olim gladiatoribus dici solebat, REPETE: atq; ita arte longa efficies. Sanè, ubi ubi eris, cum hæc leges, puta mecum sermones abs te cædi. Itaque ut semper præsentia meã fruarè, & sermonibus jucundissimis semper hæc lege; Vinã per vitam indidui comites alteri sinus. Ego certè, quando corpore non licet, animo tibi ubique locorum a dero; & cum sequi non possim, prosequar te saltem h:c Elegiã, que sinceri mei ergã te amoris, & mæroris ex abusu concepti testis erit. Vale mi Amice, vale; unquamne posthãc vidende? Deus faxit, & votum mihi exhibeat. Vale iterum, & extremum hoc amici mærentiũ officium habe.

Ergone qui nuper vivebam latus, amicis

Destituor vita ad tempora prima mee?

Nec mihi chara inter quisquam tot nomina grato

Tetrica mærorum leniet alloquio?

Grotius in patriã gnævus colit urbe sorores

Pimpleas, oculis charior ille meis.

Scriverius, fratris colui quem nomine, lingua

Excussit

Excussit mihi se verberare, meque sibi.
 Scriverius, qui me sibi fratrem sæpe vocabat.
 Quondam, eheu! anime pars mihi quarta mea.
 Scriverius, certum demens quem rebar amicum,
 Sublesta fronti credulus esse fidem.
 Scilicet humane ludis consortia vite,
 Et veri speciem fucus amoris habet.
 Dividor, ah! animeq; inter tot fragmina tristis
 Vix vivo, at, miserum quod mage, vivo tamen.
 Vivo tamen, cogorque meo superesse dolori,
 Et dolor ex illo nascitur usque novus.
 Fœcundus dolor ille, Hydram qui vincere possit,
 Namque minus capitum fertilis ista fuit.
 Tu nunc, EITZO, anime pars præstantissima nostra,
 Longinqua properas ad sola Franciados?
 Ergone disjunctis tot millia, teq; tenebit
 Tam procul à nostrâ Gallia Battaviâ?
 O me infelicem, patria quam penitet ora!
 Et discedenti quam comes ire velim!
 Sed negat hoc Fortuna mihi nimis invida, dura
 Fortuna, instabili turgida in imperio.
 Fortunam accuso; verum & tu Gallia diris,
 Que mihi tot perimis gaudia, digna meis.
 Sed quasnam voveam diras tibi, Gallia, que, cum
 Incolumem excipies, gaudia mille dabis?
 Gallia, que gremio Parnassia numina Musas
 Suscipis, Europa, Gallia, delitium.
 Gallia, pacato Gradini numine felix,
 Latior ô nostrâ Gallia Battaviâ.
 Ergo dolor levior, desideriumque peruret
 Mitius ex abitu, chare TIARDA, tuo.
 Te Neptune pater, ponti qui cerula regnas,
 Imploro,

Imploro, Iuveni sternito molle salum.
 Depositum dubio magnum committitur alto,
 Depositi, quaeso, sit tibi cura mei.
 Vos quoque Tyndarida, celestia lumina, fratres
 Audacem placidum per mare ferte ratem.
 Nimbosos caloque ignes arcete sororis,
 Fausta parum nautis numina nulla volo.
 Tuque etiam ventos obiecto monte furentes
 Sole compeisce, & puppem agat aura levis.
 Et postquam optatos appellant carbasâ portus,
 Portune ô fidâ des statione frui.
 Non hic, ut quondam veterum temeraria virtus,
 Contempto divum numine marmor arat.
 Ast amor in Themidem pelago se tradere iussit,
 Qualis in ingenuis mentibus ardet amor.
 Ardet amor, dulcique artus depascitur æstus,
 Desidia sterili nec sinit esse locum.
 Ut patria tandem solvantur debita terra,
 Debita ad extremam vix solvienda diem.
 Vos igitur, vos obtestor sacra numina cæli,
 Vos prohibere pium sorbeat unda caput.
 Fallor? an ipse pater dextrum mihi sternuit omen
 Iupiter, & cælum comprobât omne preces?

T R I N V M M V M.

Cap. I.

Elegans in vitio antiquis positum. Cato-
nis locus vitii argutus. *Desinare. Deinvare.*
Fulgure afflatæ arbores, Fulminis venti. Pli-
nius leviter emaculatis. Fulgur cur *Triful-*
cum. Patritus.

Sc. *Multas res.* Eleganter amoris artes describit
adolescens Lyſiteles, sub regno Veneris miserè
vapulans.

————— *nunquam*
Amor quenuquam nisi cupidum hominē postulat se
in plagas (tur, abre
Conjicere eos cupit, eos consecratur, subdole blandi-
Consult blandiloquentulus, harpago, mēdax, cup-
pes, avarus, (ruptor,
Elegans, despoliator, latebricolarum hominū cor-
Blandus, inops, celati indagator. ———

Nihil video, nisi *Elegans* heic in vitio positum, nam
non aliter vetustissimi usurpabant. Agell. lib. xi.
cap. ii. *Elegans homo non dicebatur cum laude: sed*
id ferè verbum ad etatem M. Catonis vitii non lau-
dis fuit. Deinde profert hoc Catonis fragmentū ex
Carminē de moribus. *Avaritiam omnia vitia ha-*
bere putabant: sumptuosus, cupidus, elegans, vitiosus,
irritus qui habebatur, is laudabatur. Quæ verba
manifesta vitii, correctionem tamen non video.
Sc. *Quo illic.*

Ava-

Avarus, invidus, sacrū, profanū, publicū, privatu
Huulca gens. ————— (habent.

Melius ita interpungas: *sacrum profanum, publicum*
privatum habent. Id est: Nihil interesse inter sacrum
aut profanum, inter publicum aut privatum existi-
mant. Egregia querela in ejus ævi vultures, qui uti-
nam neque hodie nimis multi existant.

————— *nihil ego istos*

Moror facetos mores, & turbidos, quibus boni de-
decorant se.

Veteres, *fatuos mores.* Multò rectius.

Deferere illum & dejuvare in rebus adversis pudet.
Lipſius *desinare* legit, sed nescio an rectè; hoc fat
scio, in Festo nō mutandum esse quod nobilissimus
Douſa vult. Nam dicebant *Desinare & Desinere* ve-
teres, ut *Fodare, Fodere. Vellare, Vellere. Fallare, Fal-*
lere. & alia multa eimodi. *Dejuvare* verò heic *εξεν-*
τιδον est; itaque in eo laudem meretur magnam,
quòd Plauto nostrò forti manu adſerat. Sc. *Mi-*
nus quindecim.

Nam fulgurita sunt hic alterna arbores.

In vet. erat: *Nam fulgere ita afflatæ sunt.* Quod non
temerè damnandum: Plinius lib. i. cap. liv. *Sed so-*
nitum profecti esse fulminis, non illati: etiam Spiritus
(scribo spiritum) ocyorem fulmine, ideo quatuor prius
omne & afflari, quam percuti. Virgilius.

Fulminis afflavit ventis, & contigit igni.

ut autem ille *Fulminis ventis* dixit, ita *ἀδμα κ-*
εανυ sublimis poëta Nonnus Dionys. lib. i.

Εἴπαι δὲ ἀ κερνίδαο διάκτοεσν αἰδοσπος ἀνγῆς.

Νυμφιδίω σπινδῆι μορσοκον ἀδμα κερανυ,

Και σεστωλω σιμέλης θαλαμηπόλον.

Sc.

Triplex autem vis fulminis: aut enim afflat, aut terebrat, aut incendit, inde *Trisulcum* dictum. Festus. *Trisulcum fulgur fuit ab antiquis dictum, quia incendit, aut afflat, aut terebrat.* Sc. *Sta illico.*

Ut rem patriam, & gloriā majorum scedarim meā.
Legerem metri cautilla; *rem patriam.* Nam *Patrium* ut *Avitus* dixisse veteres ex Nonio ostendi in Appendice Critici Arnobiani, lib. 11.

Pernovi equidem Lesbonicè imperitum tuum ingenium admodum

Scio te sponte non tuapte errasse sed amorem tibi Pectus obscurasse. ———

Lambinus malebat, *peritum tuum*, ego uerò *impeditum t.* Quod verbum huic loco convenientissimum, nam antea quoque Lesbonicus dixerat.

Sciebam ut esse me deceret, facere non quibā miser, Ita vi Veneris vincētus, ocio captus, in fraudē incidi,

Cap. I I.

Mehe. Differre famā. Hisce homines. Cercopia insula. Κέρκωπες. Tax. Pax. Terentius bis emendatus. Harpax.

Eādē scenā.

Sed ut inops infamis ne sim, ne mihi hanc famam differant,

Me germanam meam sororē in concubinatū tibi sine dote dedisse magis, quam in matrimonium.

Valdē vereor *ἀσχαίσιμον* heic fuisse Plauto corrumpendo: scribsetat ille. *ne mehe hanc famā differant.* Nam *Mehe* pro *Me* dictum ex Quintiliano etiam supra ostendi. Iam *Differre famā* dixit, pro *Differre malis*

malis sermonibus. Sc. Hujc ego diei.

Fac me, si scis, certiozem, hicc homines ubi habitent pater.

In veteribus, erat, *hisce homines.* rectē. Veteres *Hisce* pro *Hi* efferebant, ut supra quoque monui.

Ad hoc exemplum est, an Chares. an Charmides? num Charmides?

Cur obsecro, *num Charmides?* nam hęc inepta *ταυτολογία* est. Veteres codices nulli agnoscūt, & rectē.

Sed ipse ubi est? SY. pol illum reliqui ad Rhadamantem in Cecropiā insulā.

Puto veram lectionem isse, in *Cercopiā insulā*, ut ita ludens appellaret Orcum regnū Rhadamantis, qui sceleratos ibi penis & cruciatibus maximis exercebat. Nam homines scelerati, & maligni *Κέρκωπες*, & *πίδουχοι*, Latinis *Simia* nominabantur, ut infra ad *Truculentum* docebo.

Quod est tibi nomē adolescens? SY. Pax, id est nomen mihi.

Hoc quotidianū est. CH. edepol nomē nugatoriū. Quasi dicas, si quid crediderim tibi, pax, peruisse illico.

Primo versu scribo. *Tax, id est,* &c. Tertio. *si quid crediderim tibi, tax, peruisse illico.* Ludit Sycophanta ex instituto suo, dicitque nomen sibi quotidianum esse *Tax*: id est, tanquam hominem tagacem, & qui non bene utatur manu sinistra, traduci à populo: inde est, quod responderet Charmides audito nomine, dixisse eum furto illico periturum si quid ejus fidei concrederet. Nam ut *Pax* à *Pago*, ita etiam *Tax* à *Tago* deducebāt. Atque ut *Tangere* quoque pro furari usurpabant, ita *Tax* & pro *Tactum*, & pro *Furtim*.

rim. Heic posteriori notione extulit, priori in Persâ.
Sc. Iovi opulento.

— *tax tax tergo meo erit, non curo.*

Iam quod paullo post Charmides iterum cum hoc modo compellat.

*Ag grediundū st hic homo mihi astu. heus, Pax, te
tribus verbis volo.*

Nihil obstat, si scribamus, *heus, pax, te, &c.* Nā utebantur hac dictione cum aliquem compellarēt, aut fermeonei ejus interpellarent. Terentius Héaut Act. II. Sc. II.

Capillus passus, prolixus, circum caput

Rejectus negligenter, pax. CLIN. Syre mi, obsecro,

Ne me in latitiam frustra conjicias.

Sed secundo uersu malé collocata Clinie persona: ita constituo.

Rejectus negligenter. CLIN. pax. Syre mi obsecro.

Nam interrumpēbat Syri verba, itaq; oportebat veniam postulare. Vide magni Sculligeri Aufonias Lektionen. Ad *Tax* quod attinet, debet illa vox etiā apud Terentium reponi fabulā citatā, Act. iv. Sc. II.

Unus est dies, dum argentum eripio Tax, nihil amplius.

Malè enim hodiè excusum est. *eripio, pax, nihil a.* Hoc quoq; admonebo: ut à *Paco Pax*; ita ab *Harpago*, etiam *Harpax* adverbialiter efferebant, Pseudolus in Comædiâ sui nominis. Sc. *Hi loci.*

— *apage te Harpax, hand places.*

Huc quidem herclè hand ibis intrò, ne quid harpax feceris. Ita scribo. Sequitur.

— *nequicquam herclè es, nam nihil auri fero.*

Nimis argute obrepisti in eâ pse occasiunculâ.

Post-

Postquam ego me aurum ferre dixi, post tu factus Charmides.

Prius tu nō eras quā auri feci mentionē, nihil agis. Lego, obrepisti meapse occasiunculâ. ut erat in veteribus libris. S. Quid hoc hic.

Hic meo hero amicus solus firmus restitit,

Neque demutavit animum de firmâ fide

*Quanquam labores * multos **

Sed hic unus, ut ego suspicor, servat fidem.

Ob rem laborem eum ego cepisse censeo.

Nihil hoc loco contraminatius, ita mutilus & luxatus est. Restituo ex veteribus editionibus meis.

Neque demutavit animum de firmâ fide.

Hic unus, ut ego suspicor, servat fidem.

Quanquam labores multos ob rem, cum ego cepisse censeo.

Non poterat melius emendari.

Q. IOAN.

TRUCULENTVM.

Cap. 1.

Mare, pro Meare. Damnosus, pro sumptuoso, & prodigo. Dapinaris. Congerones. Habiturire. Infrequens miles.

Sc. *Non omnes atas.*

— *quotque pericla vianda! di vostrā fidē, huil*
In veteribus omnibus erat, *quotque perclamanda.*
Fallo me, aut veram lectionem erui, *pericla manda.*
Nam veteres *Mare* pro *Meare*: unde *Remant* pro
Remeant. Ennius apud Feltū, & Lucretius lib. 1 1 1.

Unde homines, dum se falso terrore coacti.

Refugisse volunt longē, longēque remasse.

Sequitur postea.

Paxim lenonum & scortorum, ut plus est, minus,

Et minus damnosorum hominum, quā nunc sunt, sient.

Legendum est *Paxim*, ut monui supra ad Amphitruonem, cap. 1 x. Porro homines *Damnosi* heic accipi possunt vel quibus multum infumitur, quales sunt meretrices lenonesque, vel prodigi, sumptusque nullius rationem habentes. Veteres autem *Damnium* proprie τὸ ἀνάλωμα interpretabatur, ut docuit ad Varronem vir incomparabilis Ios. Scaliger. Ad do ego; ut *Δαπάνη* *Dapnum* prius, deinde *Damnū* factum est, ita *Δαπανῶν*, *Dapinare*, quo utitur Comicus noster Capt. Sc. *Quanto in pectore.*

Aeternum tibi dapinabo cibum, si vera autumas.

Mutatus vero & in *I*, ut in *Α' δάπναι*, *Apine*. Præterea

IOANNES MEVRSIVS

Hugciano Grotio S. D.

ODi puerum præcoci sapientiā, agebat ille; sed eo dicto, mi Groti, nihil cenſeo ineptius. Cur enim? Quippe generosioris arboris etiam planta cum fructu est, quod Quintiliano iuvene dicitur. Sed autē vellit Cato, qui senilem iuventam signum esse præmaturæ mortis pronuntiat. Quod utinam falsum! exemplis enim & experientiâ comprobatum, non diurnare hoc hominum genus. Dolendum certe: & quod de Cæsare olim dictum, non nasci eum debere, aut Reip. nō tam citō eripi, idem de præcociibus & præstantissimis istis ingenis videtur; quibus si ad frugem pervenire daretur, quanto usui Reip. erant futura? Tuā causā hoc dico, cui in ipsa ferē pueritiā tam præclare sapere contigit, ut prædixisset in ingenii & eruditionis admirationem civicos erexeris. Cave autem te efferas, aut ames nimis propter hæc: quin Dei potius in te beneficentiam agnosce, illique ut gratus sis sedulo labora. Gratus autem eris (vide quam sollicitus sit hic affectus, quem non contemnes.) si dona, quæ tibi largiter suppeditavit, nominis ipsius sanctissimi solius gloriæ, Reique publicæ utilitati impendere studebis. Quod nisi facis, infelix es, immodè nihil. Hoc cogita, & me ama: atque hæc ad Plauti Truculentum examina.

Damnosa eâ quâ dixi notione in sequentibus istis verbis intelligi debet.

Eadem postquam alium reperit, qui plus daret,

Damniosorem, me exinde amovit loco.

Ita enim interpungendus locus. Sc. *Ad fures.*

Ne quis adventor gravior abeat quam adveniat.

Priscianus lib. de veri. Comicis ita citat, *abeat* atque *adveniat*. Et sanè *Atque* pro *Quam* Latinis scriptoribus non insolens; non tamen propterea heic reponebatur existimo, cum nulli codices agnoscat: unde suspicio est, ne Grammaticus ille doctissimus ita scripserit, ut memoria tenuerit, itaq; erit ejus ἀμείψιμα μνημονικὸν leviculum.

————— *quin ei*

Ut simitu adveniunt ad scorta congerrones,

Consulta sunt concilia, &c. ———

In veteribus erat *congerones*, quomodo & doctissimus Lambinus suspicatus erat corrigendum. Fulgentius. *Congerones, qui aliena ad se congregant.* Et optimè huic loco convenire eam dictionem fatebitur, quicumque inspexerit. Eâ formâ *Forasgerones* di citi infra.

Non aruus hic, sed pascuus est ager, si arationes Ambituris, qui arari solent ad eos verò ire melius est.

Libri veteres constanter, si *arationes Habituris, qui, &c.* Certum habeo scribisse Plautum, *Habituris*, id est, habere desideras: Nam *Habiture* ut *Esurire, Iturire*, & alia ad faciè eam extulisse olim minimè dubium. Si *Ambituris* retineamus, nil poterit dici ineptius; non enim *ambituri* erat, sed *ambiebatur*, id est *habiture* erat. Itaque sufficere hæc existimo

stimo ad adserendam conjecturam meam.

E linguis dicta dulcia datis, corde amare facitis Amantis, si quidem non danunt. ———

Optimè in veteribus est, *corde amare facitis*. Græcismus est, *Anara facere amantes*. Sc. *Hahaba.*

Quin ubi nil det, pro infrequente mutat militiâ domum.

Lambinus *infrequetem* interpretatur τὸν ἀσχιώτητον, sed malè, nam *Infrequens* dicebatur miles qui subinde à signis aberat. Festus. *Infrequens appellatur miles, qui abest absuitve a signis.*

Cap. I I.

Solitare. Clura. Clurinum pecus. *Simia* per convivium qui dicti. *Lamia. Victoria.* Hæc pro Hæ, ἀσχαιῶς. *Patuli & Propatuli* boves. *Patulis.*

Sc. *Quis illic est.*

Spero meam quidè herclè, tu qua solita es cõprimas. Veteres omnes. tu quem solitas comprimis. Optimè *Ἀσχαιῶς* est. *Solitare* frequentativâ formâ pro *Solere*, ut *Dolitare* apud Catonem pro *Dolere*.

————— *tu verò clurinum pecus?*

Dixi in appendice Critici Arnobiani lib. I I I. legèdum heic *Cluninum*, intelligendumque esse de *simiâ*, quia à veteribus *Cluna* dicta fuit. Sed sanè *Clurinum*, cum veteres libri habeant Plauti & Arnobii, temerè mutari non debet, nâ & in Glossario legitur, *Clura* αἰσινος. Et dubiū non est quin veteres ita extulerint ut *Cordus*, pro *Condus. Cortumio, Contumio. Canimen, Carmè. Genimen, Germè. Gnoma, Groma.*

Pracidanea, Pracidaria. Proletaneus, Proletarius. Strigores, Strigones. Architector, Architector. Ita autem irridens Astaphium ancillam Stratilax appellat deformitatem ei exprobens; nam homines deformes *Simia* per conuitium audiebant. Huc pertinet istud Milire. Sc. *Voluptas.*

——— PY. *edepol hæc quidem.*

Bellula est. PA. pithecium hæc est præ illâ. —

Talis ancilla Phronesii Truculento.

——— *ð Pithecium*

Face ut accumbam, adjutare sic decet puerperam.

Lycophon quoque Therpsiten hominem maximè illiberali facie *πιδηκομόρφον* nominat.

πιδηκομόρφω πώτμον αϊτωλῶ φθόρον
τεύξει ———

Vel simiam appellasse Astaphium videri potest, quia esset ingenio maligno, & versipelli: & sanè antiqui ejusmodi homines non aliter indigetabant. Inde est apud eundem hunc Plautum Pseudolo. Sc. *Dulcia atque amara.* (*mie.*)

PS. *Sed quòd nomè esse dicam ego isti servo?* CH. *Si.* Inspice totum locum, non invenes qui magis accommodatus ad hanc rem. Huc referendum, quòd *Gendulus & Atlas*, quia scelerum fraudumque omnium iuventores extiterant, *Κέρκωτες* sunt dicti. Apomafar etià cap. cxxxv. simiam interpretatur *τὸν πᾶν ὄφρον.* ut & Artemidorus libb. 2. & 4. capp. 1 2. & 58. Item proverbium celebratū fuit, *πιδηκος ἐν πορφύρῳ*, quod usurpabant ὅτι ἐί φαυλοὶ κᾶν πολλοὶς περιβληθῶσιν, ἕως δ' ἐν διαφαίνονται ποινεσι ὄντες. ut ait Suidas. Aristophanes etiam Equitibus *πιδηκισμῶς* posuit pro fraudibus.

Κλ. ὁμοί τάλας. οἰοίς πιδηκισμοῖς με περιελούης. Huc etiam pertinebat somnium Charmidæ Rudete, ubi simia significat Lenonem Labracem, hominem nequissimū: unde apparet Comicum nostrum *ὀνειροκριτικῶν* minimè fuisse imperitum. In Mostellarià quoque servus Phaniscum adversitorem contumeliosè simiam nominat.

Vide ut fastidit simia. ———

Sed & hoc admonendum duxi in Ven. & Bas. esse *Larinum pecus*, & suem interpretor, à nobili illà triginta porcorum matre, & Laribus Grundilibus: Puto tamè veram Plauti lectionem esse *Clurinum pecus*, cū Arnobius etià usurpaverit, scribtor veteris literaturæ scientissimus, & à Comici nostri, ut observavim⁹, imitatione nò abhorrés. Sequitur porro.

Quia tibi insuasò infecisti propudiosa pallulam.

Festus, *Quia tibi suasò.* Sed quia veteres libri ita constanter habèt certà conjectura ducor scribisse Plautum. *Quia tibi insuasò infecisti, &c.*

AS. *Dignis dant. ST. lavinia hic sunt quas habes*

~~.....~~
~~.....~~
~~.....~~
dant. Sed ego personarum seorsum restituo.

AS. *Dignis dane, lamie hæc sunt, quas habes victorias.*

Ne attigas me. ST. tangamne ego te?

Et quidem *lamie* erat in veteri codice, quod multò probius. A spernatur Stratilacis munera Astaphium quasi abhorrens, Lamias esse ac terriculamenta dicens. Licilius.

Terriculas Lamias Fauni quas Pompiliique.

Et *Lamie turres* apud Tertullianum. *Victoria au-*

tem καλαχρηστῶς heic à Comico nostro ponuntur; erant verò sigilla Victoriæ quæ magnâ frequentiâ Græci (nam hæc Athenis agi finguntur, ut omnes Fabulæ.) faciebant. Val. Max. lib. 1. cap. 1. *Victorias, aureas pateras, & coronas, quæ simulacrorum porrectis manibus sustinebantur, tollebat; & eas se accipere non auferre dicebat.* Cicero Verr. v. 1. *Erat praterea magna vis eboris, multa ornamenta, in quibus eburnea victoria antiquo opere, ac summâ arte perfectæ. Hæc diis præstitibus suis in manu ponebât, scilicet ut militiæ possent hostes superare. Clarè ecce in loco Vallerii citato, & illo Ciceronis eadem Verrinâ quam laudavi. Insistebat in manu Cereris dextrâ simulacrum pulcherrime factum victoriæ: hoc iste è signo Cereris avellendum, asportandumque curavit. Porro Hæc scribit, pro Hæ, ἀρχαῖκῶς. Ita Terentius Heaut. Sc. iv. Act. vi.*

Hasce ornamentis consequuntur altera,

Porro hæc talenta dolis apposcent duo. Sequi.

Ut ego me ruri hamaxari mavelim patalem bovè.

~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~

heic tamen eum sequi non possum, cum omnes veteres constâter habeant *Patulum*. Et sanè meliores Festi editiones ita præferunt, non *Patalè*. Deinde ex Iunio Philargyrio & Servio ad Georgic. 111. scimus *Patulus* boves appellatos qui cornua latè distantia habeant, qui Græcis poetis ἐρρυμέτωποι. Iidem quoque *Propatuli* dicti, teste hoc ipso Festo in *Propatulum*. Sed, ut quod super hoc loco cæseo semel dicam, scribit Plautus *Patulem* ἀρχαῖκῶς, nam veteres

veteres nomina secundæ declinationis etiam tertiâ indifferenter efferebant. Hoc Festus antiquitatis diligentissimus scientissimusque annotaverat, sed locus postea corruptus, & *Patulem* in *Patalem* mutatum est. Confirmat & hoc conjecturam meam, quod si *Patulum* Plautus dixisset, jam hoc non novum nec annotatione dignum sit.

Cap. III.

Ne musca quidem; vetus dictum. *Oramenta. Exorabula.* Lassi lavari soliti calidâ. *Milli.*

E Adem scenâ Astaphio mulieres convenire volenti ita respondet Stratilax.

— *quas tu mulieres*

Mihi narras? ubi musca nulla fœmina est in adibus.

Meo animo τὸ fœmina παρέλκει. itaque rescribessim, *Ubi musca nulla est in adibus.* Veteres cum domi nemo esset, rogati joculariter respondebant, *Ne musca quidem.* Invenio & apud Suetonium Domitiano, cap. 111. *Inter initia principatus quotidie secretum sibi horarium sumere solebat: nec quicquam amplius quam muscas captare, ac stilo præacuto confingere: ut cuidam interroganti, essetne quis intus cum Cesare, non absurdè responsum sit à Vibio Crispo: Ne musca quidem.*

Quin maceria illa ait, in horto quæ est. —

Vett. libri. *Quid maceria.* Rectè, & ita Priscianus laudat lib. v.

Verum ego illum, quanquam violentus est, spero mutari potest

Blandimentis, ornamentis cateris meretriciis.

Legédum existimo, ornamentis cateris. Scioli librarii remerè ejecerunt cū non intelligerent, etiam similitudine vocis inducti. *Oramenta* nihil aliud sunt quam sermones blandi, & blanditiæ, quæ *Exorabula* nominavit primore Scenâ hujus fabulæ. Ait enim Dinarchus.

Quot amans exemplis ludificetur, quot modis Pereat, quotque exoretur exorabulis.

Quot illic blanditiæ.

Certè ornamenta cum blandimentis non ita aptè conjungantur: sed arbitrabuntur viri docti. Sc. sequenti, *Piscis ego credo.*

DI. *Quin herclè lassus jam sum durando miser,*

Mihi quoque præ lassitudine opus est ut lavem. ultimus versus reddendus Astaphio, malè enim Dinarcho tribuitur. Ita correxeram, cum video consentire mihi veteres libros. Ait verò Astaphium sibi opus esse præ lassitudine ut lavet, is mos vetustissimis etiam Græcis. Artemidorus lib. i. cap. LXVI. Πάλα μὲν γὰρ εἰκὸς εἶναι πονεῖν τὰ βαλανεῖα, ἐπεὶ μὴ συνεχῶς ἔλθοντο οἱ ἄνδρες, μὴδ' εἶχον τοσαῦτα βαλανεῖα. ἀλλὰ ἢ πὸ λῆμον κατὰ σφραμίνοι, ἢ μετὰ πλουσίμνοι πόνου ἔλθοντο. Et quidem calidâ tum lavabantur. Idem loco citato. Ἡ γὰρ ἀναλαμβάνοντες, ἢ ἀπεργῶντες εἰς θερμὰ πορεύονται. Huc pertinet locus Epidico. Sc. *Malè morigerus.*

— *abi intrò, ac iube huic aquam calefieri.*

Item Bacchidibus Sc. i.

— *aqua calet, camus hunc intrò ut laves.*

Nam ut in navi vecta es, credo timida es.

Sequitur in Truculento.

Seđ

Sed obsecro herclè Astaphium, i intrò, ac nuntia

Me adesse, tu i properè, & suade jã ut satis laverit.

Veteres libri. *Me adesse, cui properet suavium, ut s. l.*

Quæ lectio magis placet. Sc. *Ne expectetis.*

Et Homero, & postillã mille memorari potest

Qui & convicti & condènati falsis de pugnis sient.

Veteres libri, & postillam illi m. p. Scribo, & postillã milli. Nam *Milli* pro *Mille* etiam Lucilius dixit lib. ix.

Tu milli nummum potes uno quarere centum.

Item lib. xv.

Hunc milli passum qui vicerit atque duobus

Campanus sonipes.

Vide Macrobius Sat. lib. i. cap. v. Hęc quamvis in speciem recta sint, non possum tamen dissimulare præferre me lectionem istam. (sunt.)

Et Homeri Iliada & Odyssæam illi memorari pos-

Quam in Parisiensi inveni. *Memorari ἀρχαῖσμος* est pro *Memorare*. Iam in Iliadè & Odyssæa Homeri plurima esse mendacia nemo ignorat. itaque ille versus huc accommodatissimus. Deinde quid est

Homeronidam? quis mihi explicabit? Tentaveram,

Et Homerum item. Sed nihil opus, rectâ lectione inventâ, πειρωλογεῖν.

Cap. i v.

Maius pro Magnus. Iupiter *Deus Maius*

Tusculanis, *Maia*. *Abstut. Acceptorica. Chœ-*

nica. Seneca. Esopia. Sesopia. Glans bubus da-

ri folita.

Scenâ eâpsè Phronegium meretrix Astaphium cõ-

mone-

monefacientem ut se ægram esse assimilaret, ita objurgat.

— tace,

Quid adhuc ego tui, malum, ammonitricis, an me maleficio vincere est?

Ita restituit magnus Lipsius ex vestigiis istis Vaticanæ. *Cui adhuc ego tu malam eam emovet ruri, à me matitio vincere est?* unde apparet eum aliquantum à ductu literarum recedere. In Bas. erat. *Quoi adhuc ego tu malam emones rustica me maleficio vincere est?* unde conjicio scribendum.

Quor adhuc eho tu mala me mones rustica? me maleficio vincere est?

Postea in glorioso Stratophanis militis sermone.

Mens est scio jam de argumentis, nimium quidem simili est, papa.

Iam magnu est? jamne lectat legiones, quas spoliare velit?

In veteri codice erat. *Iam maius est: jamne l. l.* Quod profecto rectissimum, nam *Maius* antiquissimi pro *Magnus* dicebant, hinc *Majestas*, cujus originem accuratius tradere Festus debuerat. Iupiter quoque à Tusculanis *Deus Maius* appellabatur, id est, *θεὸς μέγας*. idque κατ' ἐξοχήν. Macrobius Sat. lib. i. cap. xi i. ubi de Maii mensis nomine differit. *Sunt qui hunc mensem ad nostros fastos à Tusculanis transisse commemorent*, apud quos nunc quoque vocatur *Deus Maius*, qui est Iupiter, à magnitudine scilicet ac majestate dictus. Item magna mater Maia. Ibidem. *Affirmant quidam, quibus Cornelius Labeo consentit, hanc Maiam, cui mense Maio res divina celebratur, terram esse, hoc adeptam nomen à magnitudine,*

rudine, sicut & mater magna in sacris vocatur. Ab hac radice *Maior*, *Maximus*. Nam à *Magnus* ἀναλόγως debebat deduci *Magnior*, *Magnissimus*. Sed est notum nomē illud ἀναλογίαν excedere. Sic adverbialiter *Maiè* (postea *Mage*) *Maius* (postea *Magis*) *Maximè*. Et Gifanius in Indice Lucretiano testatur sæpè se *Maius* pro *Magis* invenisse in manuscriptis, quod librariorum scripturæ vitiose imputare non debebat, cum sit remotissima antiquitatis. Itē Capella vocum antiquarum usurpator lib. de Dialect. *Quantitas non recipit maius & minus*. Nam *Maius* ibi est μαῖον. Ergo non debet mutari, & *Magis* restitui, quod amico nostro videtur. Imperiti librarii temerè nimis, id est suo more, vocem antiquissimam de Plantis libris exturbaverunt, in quos nostro periculo poterit posthac recipi. *Ubi illa obsecro est, que me reliquit atque abstiit.* In veteribus *abstii* est pro *abstiiit*: itaque suspicor scribendum *abstiiit ἀρχαϊκῶς*, quod etiam usus Ovidius *Metamorph. lib. xi.*

— renovat lectusque locusque

Alcyones lacrymas, & que pars admonet abstii. Vide ad *Afinariam cap. i.* Sc. *Ite hac simul.*

— huic des

Quantumvis, nusquam apparet neque datori, neque acceptrici.

In veteribus libris erat, neque *acceptrica*. Optimè. Antiqui *Acceptrica* & *Acceptrix* dicebant, ut *Seneca*, *Seneca*. Pomponius Pistoribus.

Pappus hic medius habitat seneca non sefscuncia. Sic *Chœnix*, *Chœnica*. *Phalanx*, *Phalanga*. & alia ejus formæ.

Quid

*Quid nunc ergo huic odio es * * busteus.*
 Scribo & suppleo ex veteribus libris. *Quid nunc ergo odio se es confessus omnibus te iis.* Cur, inquit, te fecisti ut noscerent omnes ii? intelligit verò eos quos Geta adduxerat. Postea miles stomachosus ita Geta adfatur.

— *quid tibi huc ventio est?*

Quid tibi hanc aditio est? quid tibi hanc notio est, inquam,

Amicam meam: emoriere ocuis, si manus niceris.

Non video quid sit, *si manu niceris*, neq; item quod in Lambinianâ editione est, *si viam imbiteris*. Optimè in Parisiensis *si manum inieceris*. Sc. *Date soleas,*

Quo pacto excludis queso? potin' planius

Quam exclusus nunc sum? —

In veteribus libris erat, *excludis queso esopitius planius*. Lego. *Quo pacto excludis queso esopus planius*. Et ἀσπαίνω Excludis dixit pro Excludas. Sensus est. Quo pacto me planius sedibus ejicias, & sedes mutare, id est migrare cogas? Veteres autè *Esopia* appellabant, sedes, quæ in Augurali & Saliari carmine *Sesopia* sunt. Festus. *Sesopia in Augurali & Saliari carmine appellantur, quæ alias Esopia pro sedibus dicere habemus nunc adhuc in consuetudine*. Sc. *Rus mane.*

Rus mane dudum hinc ire me iussit pater,

Ut bubus glandem prandio depromerem.

Vult vir magnus, *Ut bubus*. cur autem? quâne in silvas solent pastum dimitti fues? sed & bubus veteres glandem in pabulum dabant. Cato cap. l. iv. *Bubus pabulum hoc modo parari denique oportet. Ubi semetum paraveris, glandem parari legique oportet,*

ret, & in aquam conjici. Inde semodios singulis bubus in dies dari oportet. Cap. l. x. *Bubus cibaria annua iuga singula lupini modios cxx. aut glandis modios cclx.* Vide quoque Columellam lib. vi. cap. 111. & xi. cap. 11.

Cap. v.

Crumenas in collo gestabant olim. Minus.

Miner. Viduer. Inire pro Intrare. Parasiti Scorta dicti. Festus emendatus. Cayilles. Furcilles.

Eadem Scenâ.

— *homo crumenam sibi de collo detrahit.*

Minas viginti mihi dat, accipio liberis.

Unde observare est veteres in collo crumenas gestasse, id quod videmus etiamnum nostrates rusticos factitare. Sic Asinariâ. Sc. *Cur me.*

Hic pone, hic istam colloca crumenâ in collo planè Epidico etiam. Sc. *Fecisti jam.*

Ipse in meo collo tuus pater crumenam collocavit.

Et extremâ hac Truculento.

Pecna ad hâc collo in crumena ego obligata defero.
 Sequitur pauxillo intervallo.

— *ille abiit, ego perperaminas*

Ovis in crumenâ hâc in urbem detuli.

In veteribus libris erat, *Ego properè minas*. Rectè. Oves *Mina* sunt ventrem quæ glabrum habent, ut cognoscimus ex Varrone de R. R. lib. 11. cap. 11. Itè *Mina* mamme quæ lac non habent, ut ait *Ælius* apud Festum, quæ tamen heic locum habere non possunt cōmodè: Sed Plautus ita vocat facetè, quia

venundatæ in minas essent conversæ: Aut *Mina* sunt parvæ & pusillæ (nam ista metamorphosi tales erant) quod etiam non malè congruit: Veteres autem *Minus* pro *Parvus* dicebant, unde in comparationum gradibus, ut vocant Grammatici, *Minor*, *Minimus*. *Minuo*. Sicuti *Maius*, *Maior*, *Maximus*, quod supra eruimus. Efferebant quoque *Mi-*
ner, ut *Vetus*, *Veter*. Hinc apud Festum legitur. *Mi-*
nerrimus pro *minimo* dixerunt. Ad eandem formam *Viduer* pro *Viduus*, unde *Vidueritas*, ut *Liber*, *Liberitas*, & talia.

AS. *Quid istuc? alienus es, amabo, mi Strabax*

Qui non extemplo ire si anne oportuit

Ita te quidem qui es familiaris? ST. ibitur.

Lego & interpungo.

Qui non extemplo inires? anne oportuit

Ita te quidem, qui es familiaris? ST. imbitur.

Origo mendæ ex compendiosâ scriptiõis, *ires*, & *ibitur*. Porro *Inire* posuit pro intrare, quomodo *Ca-*
finâ. Sc. *Vide fur*.

— OL. *si tu jubes, imbitur tecum.*

Transeo ad Scenam sequentem *Mirum videtur*.

ST. *Vel amare possum, vel jam scortum ducere.*

AS. *Lepidè mecastor nuntias, sed dic mihi*

Haben? ST. parasitum te fortasse dicere.

AS. *Intellexisti lepidè quid ego dicerem.*

ST. *Heus tu, &c.*

Scio quid heic acutè valdè CL. Lipsius, sed nõ pro-
 bo: magis id quod in veteribus meis libris invenio.

— *sed dic mihi*

Ami parasitum te fortasse ducere?

ST. *Intellexisti lepidè q. e. d.*

Heus

Heus tu, &c.

Ita enim etiam personæ collocandæ. Dixerat Stra-
 tilax exuisse se mores truculentos, & posse jam ama-
 re, posse scortum ducere, unde Astaphium verbi
ἀμψιβολογία incerta rogat, an dicat fortasse parasiti-
 um se ducere, nam parasiti etiam per iocum *Scor-*
ta nominabantur, quia nimirum impudenter cæ-
 nas captabant, & invocati aderant. Clarè ecce Cap-
 tivi id nos docent Act. I. Sc. I.

Juventus nomen indidit Scorto mihi

Eo quia invocatus soleo esse in convivio.

Operæ pretium est inpexisse totum locum ut à me
 correctus est. Sed nemo, spero, culpabit, si paucillū
 extrâ ordinem digressus, occasione hac Festum in
Scorta emendaverim. Apud *Attellanos antiquos so-*
tebant dicere, se attulisse pro scorto delicularum. Scri-
 bo: pro *scorto pelliculam*. Varro lib. vi. In *Attellanis*
licet animadvertere rusticos dicere, se adduxisse pro
scorto pelliculam. Sequitur.

Ita ut paucillum differat à cavillulis.

In veteribus duobus est, à *cavillibus*. quod puto re-
 ctum. *Cavilles* pro *Cavilla* (nam scemininè extulit
 supra) ἀρχαϊκὸν est, quomodo *Furcilles* pro *Furcilla*
 apud Festum invenitur antiquos dixisse.

Cap. v i.

Ni pro Ne. Sridia. Sridia. Mani-
tutor. Amplectari.

Sc. *Neque gnatus est.*

— *ita*

Ad me magna nuntiavit Cyamus hodiè gaudia.

Sinceram puto lectionem veteris codicis. *nuntiavit Geta meus hodiè.* Nam *Geta* servus in hac Fabulâ personam sustinet. Sc. *Lepidè efficiam.*

AS. *Litteras didicisti, quando scis, sine alios discere.*

DI. *Discant, dū mihi cōmentari liceat, ni oblitus sīs, Quod dedi.*

Ni ἀρχαιοπὺς est pro Ne. Ita Cato cap. cxliiii. *Rem divinam ni faciat, neve mandet qui pro eâ faciat. in jussu domini, aut dominae.* Et ipse Plautus alibi in his Fabulis non femel. (es abi.

Uno verbo eloquar, mittin' me intro! AS *mendax*

Unum aiebas, tria jam dixi verba, atq; mēdacia.

In veteribus libris est. *Unum aiebas, stridia dixti.* Rectè. *Stridia* pro *Tria* ex remotissimâ antiquitate est: primò dicebant *Stria*, ut *Stritavus*, pro *Tritavus*: deinde *Stridia*, ut *Postea*, *Postidea*. Antea, *Antidea*. Interea, *Interidea*. *Mecum*, *Medecum*. *Tecum*, *Tedecum*. Ingeniosi correctores abjecto *S* nobis *tria* jam substituerunt valdè bellè, scilicet. Vel possunt etiam *Stridia* verba dicta videri quasi *stridula* & obstrepera, quâ facie *Cor dolium*. *Vinum crucium*. *Agnus curio*. Tamen prior explicatio magis huic loco convenit, quia cum dixisset uno verbo se elocuturum, tribus dicit, *Mittin' me intro?* quod exprobat *Astaphiū*, mendacii eum arguens. Sc. *Egone tibi.*

Nam vinum, si fabulari posset, se defenderet.

Magis placet quod veteres editiones habebant, *si fabulare*, quod ἀρχαιοπὺς est, & in superioribus quoque Comædiis *Plauti* usitatum. Sc. *Blitea*.

Ubi id audivit, quamquam penes est mea omnis res, & liberi.

Kūdea eccum, qui mansutor em me adoptavit bonis.

In

In veterib. erat melius, *penes est me.* Deinde scribo, *qui maniturorem.* Nam *Manitutor* dictum est, ut *Manipretium.*

Cogitato mus pusillus quam sit sapiens bestia,

Aratem qui uni cubili nunquam cōmittit suam,

Quia si unū ostiū obsideatur aliud perfugium gerit.

Lego, aliud perfugium quarit. Inde nata mēdo, quia librarii promiscè *C & G* pro *Q* scribebant, non habitâ diphthongorum ratione. Ita conjeceram, cum ecce in *Parisiensi* sic reperio. Sed cur quæso ostium? cum de cubili præcesserit. Rectè uno consensu eji- ciunt libri veteres.

PH. *Nunquid vis?* DI. *facultas opera ubi mihi erit, ad te venero.*

Rectè mendum esse deprehēdit acutissimus *Gulielmius*, sed meo iudicio, dū *valeas* pro *facultas* restituit, necdum benè satis emendat. Ego minimâ mutatione rescribendū existimo, *fac valeas, opera, &c.* Opus erat *a* literulâ insertâ, & *t* in *e* eōmmutato. atque hanc puto veram hujus loci lectionem.

*Propter hunc spes etiam se hodiè * militem.*

In veteribus libris erat plenius. *spes etiâ se hodiè tam interit in militem* Corrigo. *Propter huncce spes etiam hodiè jam interit in militem.* Sensus plenus, & planus. Sc. *Eo mihi.*

Eo mihi amare fero suppliciiū dānis ad amicâ meâ.

Lego, Ego mihi amore fero. Vel *amare* est *Græcismus*, valetque, τῷ ἰσᾶν. (ce. gaudeam.

PH. *Vin' tu amplectar, & saviū dē?* ST. *quidvis fave* Veteres libri habent constanter, *Vin' te amplecter.* quod rectissimum est: nam *Priscianus* docet *Amplectari* veteres pro *Amplexari* extulisse.

Qui (malum) bella aut faceta es, qua ames hominem istiusmodi.

Veteres libri, *hominē istiusmodi*. Quod Plauto nostro dignius. Atque hic mihi finis: ru, benigne Lector, si offendi, quod mirum non esse debet in tam aspera & salebrosa Antiquitatis viā, errorem mihi meum & lapsū humaniter condona.

ADMONITIO.

Amphitt. Sc. *Qui me alter.*

ME. *Clarè advorsum fabulabor, hic auscultet qua loquar,* (metum.

Igitur magis modum in majorē in sese concipiet

Locus corruptus, & scio quid de eo olim pronuntiaverim in Critico, sed nunc alia mihi mens, putoque veram lectionem esse.

Igitur magis modo immaniore in sese c. m.

Pag. 30. *Graxo* scrib. *Graco*. Adde deinde post *Κραξω*. Hinc *Graculi* dicti.

Pag. 90. lin. 1. *Apolog.* scrib. *Florid.*

Pag. 96. ubi disputo de diis *medigrumis*, & à *Gruma* derivo, nūc mutō sententiā, & malo à *Grumus*. Nam *Medigrumus*, & *Mediocris* ad verbū planè eadem sunt: ut enim *Grumus* veteribus locum editio-rem significabat, ita & *Ocris*. Ergo *Medigrumi*, & *Mediocres* qui inhabitant medium istū locū: & ita eleganter dii vocantur: quā ratione *Olympus* anons pro cælo usurpatur. Habitacula verò *Deorum* per sexdecim cæli regiones distincta vide apud *Mart. Capellam* lib. 1. de *Nupt. Philol. & Mercurii*. atque hinc liquet cur alii *superi*, alii *medigrumi*, sive *mediocres*, sive *mediocrum*, alii *inferi*.

PETRO

RVPICI SIGNATORIO,

nunquam meo, olim tamen
quasi-meo. S. D.

A Periam tibi dolorem meum iustissimum, quem nuper, ut Poëta loquitur, fronte serenabam. Ofacimus indignum, & ab amico homine non amicum! Tunc ut illuseris tam proterviter fame mee, & clam apud alios suggillaris, coram amici speciem mentitus? Ah! quàm mihi pectus scindit vel sola recordatio! Et, fidem tuam appello, sicut nulla, conscientiamque rogo, hoccine verum? deinde, si maxime verum esset, hoc ego de te unquam ullo modo promerui, qui te tam sincerè, tam ardentè amavi, ut fratrem frater non possit magis? Quod certè os istud tuum, quo sanctissimum amici apud me toties nomen, quo fratris usurpare ausus es, re ipsa nihil minus quàm amicus, quàm frater, immò infestissimus inimicus? Dic, obsecro, itane tibi res parvi momenti visa fuit ludere de famā alienā, ne dicam amici? Nihil inquis legisse me præter Scholiast. Græcos, reliqua ferè tua esse, que in Commentario Lycophroniano, & Spicilegio Theocritico: tuum mihi nomen omnes debere paginas implere. Ergo ego miser certè & fatuus, qui quinquennium jam Literarum studio impendi, si non cum bonæ valetudinis dispendio, at periculo certè maximo, ut tãto scilicet tempore nihil nisi Grammaticorum Scholia trivisse dicar. Atque eruditionis quidem & ingenii laudem mihi detrahi facile patior, tenuitatis mee conscientia: sed plagii me insimulari, id verò pati nec possum, nec debeo; neque quisquam, qui ingenuus haberi velit, & sit. Parturū & Anticriticum, quo errores meos sis refutaturus, & vindicias facturus. Quod ipsum est animi iniqui certissimum sit iudicium; prome tamen, quæso, gratiam habebō, & Minerval dabo no-vo Doctōri Quinquatribus. Præterea Plautinas has *Curas* mera glossinata mortuaria deditus. Sint sanè, quod fortasse verum est, cur non in os hæc mihi, cum legeres antè penè quàm scriberam? Si amicus eras, ita te facere æquum fuerat, non autem apud alios traducere. Itaque nunc à te expeto,

ut haec ad Plautum quae diversorum iudicio commisi, tu unum omnia et singula (si quid tibi in tanto capite cerebri) examines: nemo poterit id acrius facere, cum inimicus mihi sis, ideo nihil amori daturus, qui iudicii restitutum interuertere plerumque solet; quae enim viri magni erunt dissimulaturi, tu videbis, et obelo configes. Eius vicem, si deeris, lingua tibi abunde praestabit, quae ad illius instar probe est acuminata, addo etiam, veneno Caluinniae imbuta. Iam illud quid esse dicam, quod libris me tuis aliquando uti gloriatu es? Fateor, non sum re aded lauid, ut emere omnia possim, itaque cum tibi hoc per Fortunam liceat, noli mihi paupertate meam tacito quodammodo conuittio obicere. Quae so te, per amoris istum quo nuper te prosequutus sum, ne supercilium tolles, si Fortuna tibi blandior opes plenae manu dederit. Quin potius illud Demetrii cogita, εὐδαιμονος τοῦ πλάτωνος τοῦ φιλοσόφου εἶναι, ἀλλὰ ἔτι πλεῖστον ἀδυναστεῖαν αὐτὸν τὴν χεῖρα, id est, tam indignis esse quam dignis obtingere. Sed quid feceris tute vide. Ego dolorem simul et innocentiam hac epistola testari volui. Interdum manet manebitque alta mente repositum. Amicitiam, quod per praecones olim factitatum, palam renuntia. Vale, ut meritis es.

IOANNES MEVRSIVS
Olim tibi affectu frater, nunc
quem effecisti ut essem,

INDEX

INDEX Rerum & verborum in hoc Curarum Plautinarum Commentario.

A		<i>Aidos</i> ἰσχυρῶς. 83.
A <i>Beimus</i> , pro <i>Abeamus</i> . 162.		<i>Aidos</i> ἰσχυρῶς. <i>ibid.</i>
<i>Ab se.</i> 144.		<i>Apollo</i> odor emend. 6.
<i>Abstie.</i> 32. 235.		<i>Apollini</i> arā a <i>Comædis</i> dicata. 142.
<i>Acceptrica.</i> 235.		<i>Aponere.</i> 208.
<i>Acra.</i> 132.		<i>Apprire.</i> 94.
<i>Ada</i> <i>Sint.</i> 38.		<i>Aprignum.</i> 104.
<i>Erumnula.</i> 75.		<i>Appropare.</i> 4.
<i>Ætolicæ</i> tunicae. 206. 107.		<i>Artea.</i> 118.
<i>Agnus</i> <i>Curio.</i> 92.		<i>Arna.</i> 232.
<i>Agones.</i> 205.		<i>Arnobius</i> emend. 146. 203.
<i>Agonia.</i> <i>ibid.</i>		cujus lectio defensa. 64.
<i>Ἄγροισ</i> <i>χρῶδ.</i> 205. 206.		<i>Artema.</i> 133.
<i>Ajax</i> abigeus, & melancholicus. 57.		<i>Asini</i> dicti serui in <i>pistrino</i> . 25.
<i>Alatrium.</i> 59.		<i>Athenienses</i> cicadas in capite gestabat. 8. eorum <i>wa</i> <i>galidæos.</i> 217.
<i>Albus</i> <i>paries</i> proverbium. 214.		<i>Attini.</i> 166.
<i>Aletrinum.</i> 60.		<i>Aucita.</i> 93.
<i>Allium</i> & <i>sal</i> feruorū pauperumque <i>cibus.</i> 215.		<i>Aulicocita</i> exta. 93.
<i>Alpum.</i> 165.		<i>Auricularis</i> <i>digitus</i> <i>Mercurio</i> <i>facere.</i> 114.
<i>Alvus</i> masculinè. 192.		<i>Auxilla.</i> 220.
<i>Amen.</i> 146.		
<i>Ammentum.</i> 145.		B
<i>Amire.</i> 84.		<i>Bacchinal.</i> 42.
<i>Amplectari.</i> 261. 262.		<i>Barbatores.</i> 111.
<i>Ancæ</i> poculum. 223.		<i>ibid.</i>
<i>Aucilla</i> <i>Syræ</i> aut <i>Egyptiæ</i> habitæ. 172. 173.		<i>Barbatoria.</i> 201.
<i>Anias.</i> 170.		<i>Bensus.</i> 104.
<i>Annularis</i> <i>digitus</i> <i>foli</i> <i>facere.</i> 114.		<i>Bigmus.</i> 160.
		<i>Bū.</i> <i>ibid.</i>
		<i>Būsa.</i>

INDEX.

<i>Frigidus.</i>	192.	<i>Induco.</i>	46.
<i>Frigidaria.</i> ibid.		<i>Infamis digitus Saturno</i> fa-	46.
<i>Fritu.</i>	156.	cer.	114.
<i>Frons parua in laude.</i> 201.		<i>Infrequens miles.</i>	247.
nimbis minui solita. ibid.		<i>Inire pro Intrare.</i>	258.
<i>Frontinus emend.</i>	60.	<i>In mundo esse.</i>	208.
<i>Fruinal.</i>	166.	<i>Insicia farcimina.</i>	92.
<i>Fructesca Dea.</i>	14.	<i>Integer pro rustico.</i>	86.
<i>Frugi Venus quæ.</i> 166. 167.		<i>Interidea.</i>	69.
<i>Fruus.</i>	156.	<i>Inuitus adverbialiter.</i>	84.
<i>Fugela.</i>	136.	<i>Ips.</i>	97.
		<i>Ipsipti.</i>	ibid.
		<i>Ipsipti.</i>	ibid.
G		<i>Irnella.</i>	17.
<i>Gaveo.</i>	168.	<i>Iridorus reprehensus.</i>	203.
<i>Genere cadere.</i>	185.	<i>Iuno hospita.</i>	70.
<i>Gerare.</i>	14.	<i>Iurat vobis.</i>	94.
<i>Glandes bubus dari solitæ.</i>		<i>Iurandi mos per Dianã.</i> 168.	
256.		<i>Iurefca.</i>	214.
<i>Glosse emêd.</i> 21. 69. 196. 226.			
<i>Γρασιουατα.</i>	98. 99.		
<i>Graco.</i>	50.	L	
<i>Gruma.</i>	96.	<i>Lata nuntiantibus vinum</i>	
<i>Grumus.</i>	96.	propinabatur.	199.
		<i>Lanoculi.</i>	165.
H		<i>Lasse lactes.</i>	64.
<i>Habiturire</i>	246.	<i>Lassi calidã lavari soliti.</i> 225	
<i>Hec pro He.</i>	131. 250.	<i>Laudea.</i>	95.
<i>Harpax.</i>	242.	<i>Laudicenus.</i>	197.
<i>Hivica.</i>	17.	<i>Liberi flos.</i>	83.
<i>Hisce pro Hi.</i>	157. 158. 241.	<i>Libum Secium.</i>	92.
<i>Hispes.</i>	209.	<i>Licet pro Lique.</i>	41.
<i>Hercleian.</i>	223.	<i>Linia pro Clinia.</i>	256.
<i>Horior.</i>	73.	<i>Lintea tendendis injici so-</i>	
<i>Hospicari.</i>	70.	lita.	65.
<i>Hospita Iuno.</i>	ibid.	<i>Λισαγοι ωδης cur.</i>	183.
		<i>Lirare.</i>	196.
I		<i>Lira.</i>	ibid.
<i>Illustrior testum.</i>	219.	<i>Livius Andronicus emend.</i>	
<i>Imbubinare.</i>	160.	181.	
<i>Impensa.</i>	58.	<i>Lucilius emend.</i> 74. ejus le-	
<i>Impetratio.</i>	74.	ctio defensa.	64.
<i>Index digitus Marti conse-</i>		<i>Lucu.</i>	10. 96. 232.
cratus.	114.		Ma-

INDEX.

M		<i>Miparentes.</i>	227.
		<i>Mis.</i>	131. 200.
<i>Macrobius emend.</i>	23.	<i>Mina.</i>	31.
<i>Madefum.</i>	146.	<i>Molæ Præsepia dictæ.</i>	23.
<i>Mæstus.</i>	214.	<i>Momar.</i>	105.
<i>Magnalia.</i>	35.	<i>Monerula.</i>	60.
<i>Magnus pro stolido.</i>	161.	<i>Monumenta.</i>	98.
<i>Maius, pro magnus.</i>	254.	<i>Morari.</i>	155. 183.
<i>Maius Deus apud Tuscula-</i>		<i>Mortare.</i>	62.
nos Iupiter.	ibid.	<i>Mortuaria.</i>	35.
<i>Manitutor.</i>	261.	<i>Mos mittendarum fortium</i>	
<i>Manticinari.</i>	60.	in peluim.	76.
<i>Mare, pro Meare.</i>	245.	<i>Mulier es, convivium in mul-</i>	
<i>Mars Pugnator.</i> 153. Bellator.		lieres. 92. eadẽ pectus pro	
ibid. ejus templum. ibid.		corde habere dictæ. ibid.	
<i>Pausus.</i> ibid.		<i>Multigrami fluxus.</i>	96.
<i>Martianus Capella illustr.</i> 8.		<i>Mundinari.</i>	74.
ejus lectio defensa. 255.		<i>Mundus rusticus.</i>	171.
<i>Matrona Kalêdis Martiis va-</i>		<i>Munera die natali missicu-</i>	
ria munera mittebat. 159.		lata.	119.
<i>Mavolim.</i>	56.	<i>Munire, pro Mandere.</i>	62.
<i>Medecum.</i>	130.		
<i>Mederga.</i>	112.	N	
<i>Medicine, pro ædibus medi-</i>		<i>Nævius emend.</i> 55. ejus Pel-	
corum.	111.	lex asserta.	150.
<i>Medigrumi dii.</i>	96. 262.	<i>Ne pro Non.</i>	25.
<i>Megabyzi Dianæ sacerdo-</i>		<i>Ne musca quidem. vetus di-</i>	
tes. 128. eunuchi fuerunt,		ctum.	237.
& custodiæ socias virgines		<i>Neparcus.</i>	187.
habuerunt.	129.	<i>Nequalia.</i>	35.
<i>Mehe.</i>	78.	<i>Nereitè.</i>	32.
<i>Melancholiæ signa.</i> 57. 149.		<i>Nesapus.</i>	32.
<i>Mellilla.</i>	71.	<i>Neutra antiquè pro mafca-</i>	
<i>Mellina.</i>	ibid.	linis.	20.
<i>Mepte.</i>	34. 151.	<i>Nis.</i>	67.
<i>Merix.</i>	163.	<i>Nonius defensus.</i> 19. lapsus	
<i>Miles Infrequens.</i>	247.	memoriã. 79. reprehens-	
<i>Militare auspicium.</i> 108. 109.		sus.	107. 109. 160.
<i>Milli.</i>	253.	<i>Novius emend.</i>	194.
<i>Mina oves.</i>	257.	<i>Nuculem.</i>	57.
<i>Mijner.</i>	258.		
<i>Mirus, pro Parvis.</i>	ibid.	O	
		<i>Obstire.</i>	32.
			08

INDEX.

<i>Quid bonum? Vetus formula:</i>		<i>Sifilare.</i>	165.
<i>Quips.</i>	97.	<i>Sifilum.</i>	ibid.
R			
<i>Rabo.</i>	117.	<i>Simia per convitium qui dicitur.</i>	241. 248.
<i>Raptare, pro Convitari.</i>	118.	<i>Simil.</i>	17.
<i>Rava stellus.</i>	117.	<i>Simpvium unde dictum.</i>	160.
<i>Reducere passivè.</i>	27.	<i>Simularites.</i>	139.
<i>Relictus.</i>	135.	<i>Simulter.</i>	196.
<i>Reliquia.</i>	154.	<i>Sisfes.</i>	209.
<i>Reloqui, Sabina dictio.</i>	28.	<i>Socrus apud veteres communis generis.</i>	150.
<i>Remulo sequi.</i>	127.	<i>Sola terre.</i>	222.
<i>Revogare, Sabina dictio.</i>	27.	<i>Solere, notione obscenâ.</i>	134.
<i>Restim & clayu ad suspendiû imprecari mos.</i>	204.	<i>Solitare.</i>	247.
S			
<i>Saliare carmen emend.</i>	23.	<i>Solla. 233. Babilonicis insterni solita.</i>	ibid.
<i>Sal & allium fervorû pauperumque cibus.</i>	215.	<i>Solla sternere.</i>	ibid.
<i>Samiare.</i>	234.	<i>Sollaria.</i>	ibid.
<i>Scaphium.</i>	214. 215.	<i>Sollusternium habere.</i>	ibid.
<i>Scalvus, pro Cælum.</i>	23.	<i>Somnu.</i>	89.
<i>Scena, pro Cena.</i>	ibid.	<i>Σάφολης.</i>	197.
<i>Scenaculum, pro Cenaculum, ibidem.</i>		<i>Sorbitium.</i>	205.
<i>Scenium, pro Cœnum.</i>	199.	<i>Sorium, pro Eorum.</i>	182.
<i>Scornicule meretrices.</i>	ibid.	<i>Spatha.</i>	157.
<i>Scortee.</i>	228.	<i>Stoicorum cibus polæta.</i>	63.
<i>Scurtum.</i>	108.	<i>Strapo.</i>	157.
<i>Scustum.</i>	105.	<i>Stria.</i>	260.
<i>Secium libum.</i>	92.	<i>Striculus.</i>	157.
<i>Secius.</i>	181.	<i>Stridia.</i>	260.
<i>Semicinctium.</i>	210.	<i>Stura.</i>	156.
<i>Semina, pro Hemina.</i>	70.	<i>Sablestus.</i>	163.
<i>Seminarium.</i>	211.	<i>Submentum.</i>	146.
<i>Senica.</i>	235.	<i>Subul.</i>	18.
<i>Sequo, pro Disco.</i>	165.	<i>Sub vos placo, vetus loquutio.</i>	185.
<i>Servi in pitirino Asiæ dicti.</i>	25.	<i>Sudicium.</i>	250.
<i>Servi sale emi soliti.</i>	81.	<i>Summanare.</i>	65. 234.
<i>Sesopia.</i>	256.	<i>Summani fures dicti.</i>	234.
		<i>Supplicium, pro Supplicatio.</i>	120.
		<i>Suscipio verbale.</i>	18.
		<i>Susurrus.</i>	90.
			Tacio.

INDEX.

<i>Ob vos sacro, vetus loquutio.</i>		<i>orum inductionem.</i>	189.
	185.	<i>Pedisseque olim lectæ Syre aut Aegyptiæ.</i>	172. 173.
<i>Occaso.</i>	82.	<i>Pellex Navii assera.</i>	150.
<i>Occisus.</i>	262.	<i>Peregr.</i>	4.
<i>Oculi dicti Dynastæ.</i>	207.	<i>Perjuria à Dianâ vindicari credita.</i>	168.
<i>Oculorû dolores panniculo laneo dissimulari soliti.</i>	165.	<i>Per viam esse.</i>	192.
<i>Olivista.</i>	189.	<i>Phanisca ancilla.</i>	160.
<i>Opio.</i>	73.	<i>Φάσκαλον.</i>	228.
<i>Opiss.</i>	18.	<i>Picè ferventem inimicis in potum optare mos.</i>	172.
<i>Ora menta.</i>	252.	<i>Πλαταγύσια.</i>	98.
<i>Oves Mina.</i>	257.	<i>Plena.</i>	64.
<i>Ovidius emend.</i>	32.	<i>Pleni dentes.</i>	64.
<i>Ovium Græcarum præstantia.</i>	173.	<i>Plinius emend.</i>	239.
P			
<i>Pacere.</i>	45.	<i>Polenta Stoicorû cibus.</i>	63.
<i>Pacid.</i>	202.	<i>Pollex Veneri facer.</i>	114.
<i>Pacuvius emend.</i>	7.	<i>Postidem.</i>	39.
<i>Palpitatio digitorû unguumque observata.</i>	114.	<i>Pastridid.</i>	162.
<i>Panc.</i>	65.	<i>Prasmino.</i>	292.
<i>Papa.</i>	121.	<i>Prægnas.</i>	28.
<i>Papare.</i>	122.	<i>Præmetium frumentum.</i>	92.
<i>Papaver unde dictum.</i>	ibid.	<i>Præstatum, pro obsceno.</i>	11.
<i>Παγγελιδος Atheniensiu.</i>	217.	<i>Pri.</i>	213.
<i>Parasiti Scotta dicti per sum.</i>	219.	<i>Princeps.</i>	ibid.
<i>Parasiti.</i>	54.	<i>Primivus, pro Primarius.</i>	159.
<i>Paries albus, proverbium.</i>	215.	<i>Priscianus emend.</i>	10. 45. 18.
<i>Parso.</i>	167.	<i>prehenfus.</i>	32.
<i>Pascelus.</i>	228.	<i>Progredimino.</i>	192.
<i>Pasceolus.</i>	ibid.	<i>Propatuli boves.</i>	250.
<i>Patris.</i>	48.	<i>Propet.</i>	39.
<i>Patuli boves.</i>	250.	<i>Propus.</i>	ibid.
<i>Patuli.</i>	ibid.	<i>Proscenium Nannium.</i>	5.
<i>Pausus Mars.</i>	153.	<i>Pterelas, pro Pteroclaus.</i>	14.
<i>Pectoris palpitatio quid potendere credita.</i>	164.	<i>Pueril.</i>	100.
<i>Pealum.</i>	40.	<i>Pugno legere.</i>	15.
<i>Pedes ungi soliti ante calcem.</i>	40.	<i>Pulcratia.</i>	35.
		<i>Punicarna.</i>	105.
		Q	
		<i>Querit, pro Querat.</i>	38.
		<i>Quid</i>	

INDEX.

T

Tatio.
Tam, pro *Tamen*.
Tame, pro *Tam*.
Tarna.
Tax.
Tectum illustrior.
Tederga.
Templa Minora.
Templum antiquè quid. *ibid*.
Terentius emend.
Tetini.
Tis.
Ti. Suvũ yñcos.
Titinnius emend.
Tondendis lintea injici so-
 -lita.
Tortulius.
Tortus.
Transmitteras.
Treuni passus.
Tris.
Turbels.
Turpili Demetrius.
Tusuli.

210.
 194.
ibid.
 232.
 241.
 220.
 55.
 12.
ibid.
 158.
 166.
 187.
 149.
 194.
 65.
 7.
ibid.
 153.
 133.
 63.
 136.
 134.
 7.

V

Varro emend. 7. 27. 107. 188.
repreh. 12. *ejus lectio de-*
fenfa. 105.
Vellare. 14.
Ventu. 89.
Venus Frugi. 166. 167.
Verbinclitato. 31.
Veteres, pro *senibus*. 110.
Viatorum furcæ. 79.
Villare. 54.
Vistorie. 249. 50.
Viduer. 258.
Vinum Crucium. 92.
Vinũ læta nũtiantibus pro-
 -pinari solitum. 199.
Vipianus Ic. emend. 157.
Vaguium palpitatio obser-
 -vata. 114.
Vaus, pro *Quidam*. 209.
Voleris. 186.
Volim. 56.
Vuilas, pro *Vfus*. 118.
Vxores à maritis Iunones di-
 -ctæ. 126.

FINIS.